University of Alberta Library
0 1620 2327 5181

Календар-Альманах

Українського Голосу

НА 1963 РІК

ПІД РІДНУ СТРІХУ ПРИХОДИ, ПОПІД ЧУЖУЮ НЕ ХОДИ!

- НАЙНИЖЧІ ПРЕМІЇ
- ШИРОКИЙ ВИБІР АСЕКУРАЦІЙНИХ ПЛЯНІВ
- ҐАРАНТОВАНІ ПОЛІСИ ДЛЯ ДІТЕЙ І СТАРШИХ
- ДОПОМОГА НА ВИПАДОК СЛАБОСТИ
- ВИСОКІ ДИВІДЕНДИ КОЖНОГО РОКУ
- ҐАРАНТОВАНИЙ МІСЯЧНИЙ ДОХІД
- ВИБІР СПОСОБУ ВИПЛАТИ ОСТАННІХ БЕНЕФІСІВ
- НАЙДЕШЕВШЕ РЕЧЕНЦЕВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ
- НАРОДНІ ДИВІДЕНДИ
- ПОЧУТТЯ СПІВВЛАСНОСТИ
- ГОЛОС У ГОСПОДАРЮВАННІ МАЙНОМ
- ПОЧУТТЯ СПОКІЙНОЇ СОВІСТИ.

Все це дає своїм членам

Українське Товариство Взаїмної Помочі в Канаді,

яке вже понад 40 років солідно і чесно обслуговує тисячі й тисячі своїх членів.

ПОЩО іти до чужих? *ВЗАЇМНА ПОМІЧ* має всі дані до того, щоб найкраще обслужити всіх українців у Канаді в ділянці *ЖИТТЄВОГО ОБЕЗПЕЧЕННЯ.*

UKRAINIAN FRATERNAL SOCIETY OF CANADA

BOX 3512, STA. B, WINNIPEG 4, MANITOBA, CANADA.

КАЛЕНДАР - АЛЬМАНАХ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

CALENDAR-ALMANAC
Ukrainian Voice

FOR THE YEAR

1963

Published and Printed by
TRIDENT PRESS LTD.
210 - 216 Dufferin Ave., Winnipeg 4, Manitoba, Canada

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ
Українського Голосу

НА ЗВИЧАЙНИЙ РІК

1963

Накладом і друком
ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ТРИЗУБ
210-216 Дафферин Ave., Вінніпеґ 4, Манітоба, Канада

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

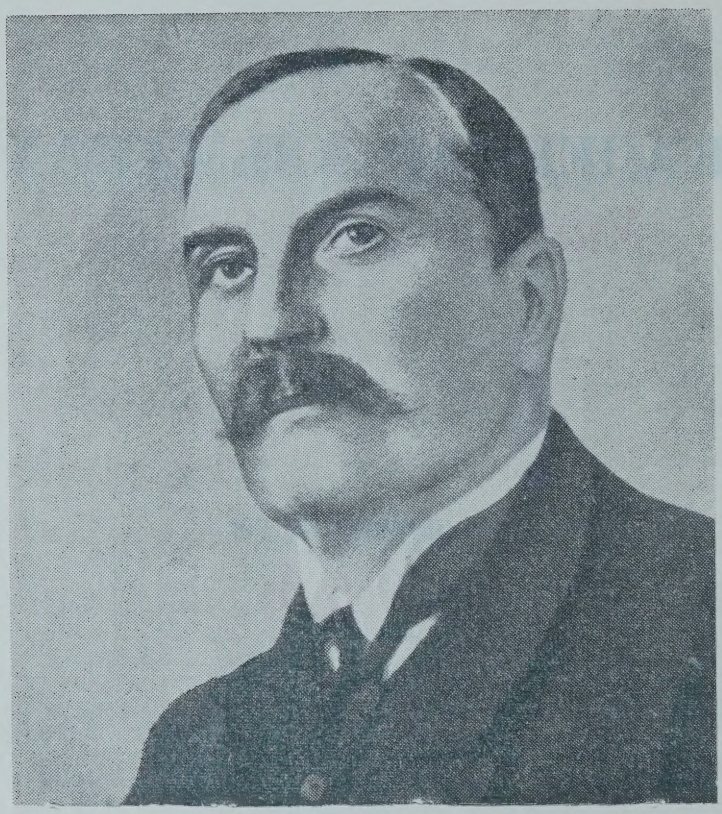

МИКОЛА ЛИСЕНКО
(нар. 10. III. 1842 р., помер 6. XI. 1912 р.)

. . . Той, що пісню, як дитину і пташину у долони
І як рідну доню мати і як квітну серед суші
Викохав, навчив співати, щоб кріпила наші душі;
Щоб безмежною тугою, звуком радости і болю
Загрівала нас до бою за добро, красу і волю!
Щоб знімала нас у гору від буденного болота,
До небесного простору там, де сяє зоря злота,
Де пресвітлими лучами пламеніють ідеали! . . .

(Б. Лепкий: *М. Лисенкові*)

UNIVERSITY LIBRARY
UNIVERSITY OF ALBERTA

Максим Рильський

МИКОЛА ЛИСЕНКО

Неначе сон, довіку серцю милий,
Мов перший цвіт на провесні моїй,
У пам'яті сяє, чародій,
Чиї пісні нас до життя будили.

Він од народу набирався сили
В надхненній праці, в боротьбі палкій,
Коли творив щоденний подвиг свій
Во ім'я тих, що сіяли й косили.

В своїм „Тарасі Бульбі" громовім
Він проспівав орлину славу тим,
Хто серце має мужнє й непоборне.

Сам чистий серцем, як нагірний сніг,
Він в музиці до „Кобзаря" воздвиг
Народу монумент нерукотворний.

Січень – January

1963 — має 31 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	19	**Грудень 1962.** Преп. Ілії Печер., Муч. Боніфатія
2	С	20	Свщм. Ігнатія Богоносця, Філоґена Антиохійського
3	Ч	21	Св. Петра митр. Київ., Мчц. Юліянії Нік.
4	П	22	Вмч. Анастасії, Теодатії, Евода, Хризонта, мч. Зоїла
5	С	23	10 Муч. в Криті, Павла Єп. Неокесар, Теоктиста
6	Н	24	Неділя Св. Отців. Свят Вечір. Прп. муч. Євгенії.
7	П	25	РІЗДВО ГОСПОДА НАШОГО ІСУСА ХРИСТА
8	В	26	СОБОР ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ
9	С	27	Степана Первомуч., Преп. Теодора Архиєп. Царг.
10	Ч	28	Св. 20,000 муч. в Никодимії спалених, муч. Петра
11	П	29	14,000 дітей уб. Іродом, преп. Маркелла, преп. Марка
12	С	30	Мч. Анисії діви, прп. Теодора Царгород., Мч. Зотика
13	Н	31	Неділя по Різдві. Преп. Меланії рим., ап. Тимона
14	П	1	**Січень 1963.** НОВИЙ РІК, Обрізання, Василія Вел.
15	В	2	Преп. Сильвестра Печ., свщмч. Теогена, Св. Сильвестра
16	С	3	Прор. Малахії, Муч. Гордія.
17	Ч	4	Собор 70-ти Апостолів, преп. Теоктиста, Муч. Зосими
18	П	5	Щедрий Вечір. Нав. Богояв. (Піст). Мч. Теопемта
19	С	6	ЙОРДАН — БОГОЯВЛЕННЯ — ВОДОХРЕЩА
20	Н	7	Нед. по Йордані. Собор Івана Хрест. Мч. Атанасія
21	П	8	Преп. Григорія Уеч., преп. Георгія, преп. Домніки.
22	В	9	Мч. Полієвкта і Неарха, Петра Єп. Севастійського
23	С	10	Григорія Ниського, Преп. Дометіяна, Маркіяна
24	Ч	11	† Преп. Теодосія вел., преп. Михаїла Клоп.
25	П	12	Сави арх. Серб., Мч. Татіанни, преп. Евпраксії
26	С	13	Мч. Ермила й Стротоніка, преп. Якова єп. Нізійського
27	Н	14	Нед. 32 по зел. Святах. Рівноап. Ніни, Св. Отців
28	П	15	Преп. Павла Фівейського і Івана Кущника.
29	В	16	Покл. Кайданам Ап. Петра; Леоніли і внуків її.
30	С	17	Преп. Антонія Вел., Архила Іспов., Антонія Рим.
31	Ч	18	Св. Атанасія і Кирила арх. Олександр., Максима серб.

6. **Нед. Св. Отців. Святий Вечір**. Гол. 3. УЄ. 6. Літ. Ап. Жид. 11: 9-10, 17-23, 32-40. Єв. Мат. 1: 1-25.
7. **Різдво Христа.** УЄ. Мат. 1: 18-25. Літ. Вас. Вел. Ап. Гал. 4: 4-7. Єв. Мат. 2: 1-12.
8. **Собор Богородиці.** Літ. Ап. Жид. 2: 11-18, Єв. Мат. 2: 13-23.
9. **Степана.** Літ. Ап. Дії 6: 8-15, 7: 1-5. 47-60, Єв. Мат. 21: 33-42.
13. **Неділя по Різдві.** Гол. 5. УЄ. 8. Літ. Ап. Гал. 1: 11-19. Єван. Мат. 2: 13-23.
14. **Новий Рік.** Єв. Ів. 10: 9-16. Літ. Вас. Вел. Ап. Кол. 2: 8-12 і Жид. 7: 26-28, 8: 1-2. Єв. Луки 2: 20-21, 40-52 і Луки 6: 17-23.
19. **Йордан.** УЄ Марка 1: 9-11. Літ. Ів. Зол. Ап. Тита 2: 11-14, 3: 4-7 Єв. М. 3: 13-17.
20. **Неділя по Йордані. Собор Івана Хрестителя.** Гол. 6. УЄ 9. Літ. Ап. Єф. 4: 7-13 і Дії 19: 1-8. Єван. Мат. 4: 12-17 і Івана 1: 29-34.
27. **Неділя 32 по Зел. Св.** Гол. 7. УЄ. 10. Літ. Ап. 1 Тим. 4: 9-15. Єв. Лук. 19: 1-10.

ЗАПИСКИ НА СІЧЕНЬ

„Українські мечі перекуються на рала тільки тоді, коли гасло — Незалежна Держава Українська — перетвориться в дійсність і забезпечить отому ралові можливість зужитковувати рідну плодючу землю з її незчисленними багатствами не для потреб третього або другого з половиною чи якого іншого інтернаціоналу, а для устаткування і зміцнення власного державного добра і збагачення рідного народу". — Симон Петлюра.

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

Рік 1963 є роком звичайним і числить 365 днів.

Календарна весна починається 21-го березня — тоді маємо весняне зрівнання дня з ніччю.

Літо починається 22 червня; літна перемога дня над ніччю.

Осінь починається 23 вересня — тут приходить осінне зрівнання дня з ніччю.

Зима приходить 22 грудня — зимова перемога ночі над днем.

РІЖНІ СПОСОБИ ЧИСЛЕННЯ ЧАСУ

Християнська рахуба починається від народження Христа — тепер маємо 1963-ий рік.

Від охрещення Українського Народу Володимиром Великим 988 року маємо тепер 975 роки.

Грецька Церква числить за Біблією Старого Завіту, отже тепер маємо 7473-ий рік.

Жидівський рік, що почався в осени 1962 року, є 5724 роком.

Календар протестантів є назагал той самий, що в римо-католиків щодо свят, які ще в протестантів є.

Жиди починають свій календар від 7-го вересня, 3761-го року перед Христом. Отже щоб знати, який в жидів рік, то треба додати до християнської рахуби 3761. Їх рік захоплює вчасти наші два роки, бо починається восени.

Магометани (турки) числять рік по оборотах місяця, отже їх рік коротший від нашого і тому їх Новий Рік кожного року посувається 11 днів назад, так, що з зими вертається до літа, а там знов до зими.

Лютий – February

1963 — має 28 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	Преп. Макарія, Лаврентія, Евтимія Печер.
2	С	20	† Преп. Євтимії вел., Мч. Інни, Пінни і Рімми
3	Н	21	Нед. Мит. і Фар. Преп. Максима Іспов., Мч. Анастасія
4	П	22	Преп. мч. Анастас. Печерського, Ап. Тимотея
5	В	23	Смч. Климента Єп. Анк., Мч. Агафангела
6	С	24	Преп. Ксенії, Мч. Вавила, Тимотея, Агапія
7	Ч	25	† Григорія Богосл. арх. Царгород.
8	П	26	Преп. Ксенофонта і Марії та їх синів, Аркадія, Івана.
9	С	27	† Перен. мощів Івана Золотоуст., Мч. Димитрія.
10	Н	28	Нед. Блуд. Сина. Преп. Єфрема Печ. Єп. Переяслав.
11	П	29	Прп. Лаврентія Печ. єп. Туров., Пер. Мощів Свщм. Ігн.
12	В	30	ТРЬОХ СВЯТИХ. Василія Вел., Григ. Бог., Івана Зол.
13	С	31	Св. Микити єп. Новгород., Св. Кира й Івана.
14	Ч	1	**Лютий.** Мч. Трифона, м-ці Перпетуї, муч. Сатира
15	П	2	СТРІТЕННЯ ГОСПОДНЄ. Мч. Йордана, Гавриїла
16	С	3	Св. Симеона Богопр. і Анни Прор., Прор. Азарія.
17	Н	4	Нед. М'ясоп. Преп. Ісидора Пилусіота, преп. Миколая
18	П	5	Мчц. Агафії, Упок. Св. Теодосія єп. Чернігівського
19	В	6	Св. Вукола єп. Смірн., Мчц. Доротеї, Христ. й Калісти
20	С	7	Св. Партенія єп. Мампс., преп. Луки Еладського
21	Ч	8	Влмч. Теодора Стр., Прор. Захарії, Св. Сави арх. Серб.
22	П	9	Преп. Панкратія затвор. печер., Мч. Никифора
23	С	10	Преп. Прохора Печ., Кн. Анни, Свщмч. Харалампія
24	Н	11	Нед. Сироп. Свщмч. Власія Єп. Севат., преп. Димитрія
25	П	12	Поч. Вел. Посту. Св. Мелетія арх. Ант.
26	В	13	Преп. Мартиніяна, Зої й Фотини, Евлогія
27	С	14	Рівноап. Кирила Учит. Словян, Ісаакія Печерського
28	Ч	15	Преп. Пафнутія Печ., Ап. Онисима, преп. Євсевія Сир.

3. **Неділя Митаря й Фарисея.** Гол. 8, УЄ. 11. Літ. Ап. 2. Тим. 3: 10-15, Єв. Лук. 18: 10-14.

10. **Неділя Блудного Сина.** Гол. 1. УЄ. 1. Літ. Ап. 1. Кор. 6: 12-20. Єв. Лук. 15: 11-32.

12. **Вівторок. Трьох Святих.** Єв. Ів. 10: 9-16. Літ. Ап. Жид. 13: 7-16. Єван. Мат. 5: 14-19.

15. **Пятниця. Стрітення Господнє.** УЄ. Луки 2: 25-32. Літ. Ап. Жид. 7: 7-17. Єван. Луки 2: 22-40.

17. **Неділя Мясопустна.** Гол. 2. УЄ. 2. На Утр. „На ріках Вавилонських". Літ. Ап. 1. Кор. 8: 8-13; 9: 1-2. Єван. Мат. 25: 31-46.

24. **Неділя Сиропустна.** Гол. 3. УЄ. 3. Літ. Ап. Рим. 13: 11-14; 14: 1-4. Єван. Мат. 6: 14-21.

ЗАПИСКИ НА ЛЮТИЙ

Рік 1963 призначений на збірку фондів на будову Колеґії Св. Андрея на площі Манітобського університету в Вінніпеґу. Жертвуйте щедро на цю єдину в вільному світі українську православну Колеґію.

КАЛЕНДАРНІ СПРАВИ НА 1963 РІК

Різдво — 7 січня в понеділок.
Український Новий Рік — 14 січня в понеділок.
Йордан — 19 січня в суботу.
Мясниць від Різдва до Мясопустної неділі, 6 тижнів.
Мясне пущення — 17 лютого.
Трьох Святих — 12 лютого в вівторок.
Стрітення — 15 лютого в пятницю.
Сирне пущення — 24 лютого.
Початок великого посту — 25 лютого в понеділок.
Поклони — 27 березня в середу.
Благовіщення — 7 квітня в неділю.
Великдень — 14 квітня.
Вознесення — 23 травня в четвер.
Зелені Свята — 2 червня.
Петра і Павла — 12 липня в пятницю.
Св. Володимира Великого, князя України 28 липня в неділю.
Преображення Господнє — 19 серпня в понеділок.
Успення Пресв. Богородиці — 28 серпня в середу.
Різдво Пресв. Богородиці — 21 вересня в суботу.
Воздвиження Чесного Хреста — 27 вересня в пятницю.
Вмч. Димитрія — 8 листопада в пятницю.
Архистратига Михаїла — 21 листопада в четвер.
Введення в храм Пресв. Богородиці — 4 грудня в середу.
Апостола Андрея Первозванного — 13 грудня в пятницю.
Миколая Чудотворця — 19 грудня в четвер.
Зачаття Пресв. Богородиці — 22 грудня в неділю.

Березень – March

1963 — має 31 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	16	Евщмч. Памфіла Кес. й Порфирія, мч. Валента, Павла.
2	С	17	Преп. Теодора Мовчника Печерського, вмч. Теодора
3	Н	18	Нед. 1 Вел. Посту Св. Льва єп. Рим., св. Флав. патр.
4	П	19	Ап. Архима єп. Колос., Філімона і дружини Апфії.
5	В	20	Преп. Агатона Печ., преп. Льва єп. Катан., Мч. Садока.
6	С	21	Преп. Тимотея, Евстафія арх.
7	Ч	22	Мч. Маврикія, Фотини й 70 воїнів з ними, преп. Фал.
8	П	23	Смч. Полікарпа, Преп. Івана, Антіоха, Мойсея
9	С	24	Преп. Єразма, перше й друге знайд. Гол. Івана Хрест.
10	Н	25	Нед. 2 Вел. Посту. Св. Тарасія, арх. Царгородського
11	П	26	Преп. Порфирія єп. Газького, Мч. Саваст., мч. Івана
12	В	27	Преп. Тита Печ., Св. Прокопія, преп. Фалалея.
13	С	28	Преп. Василія, Марини, Кира, Протерія.
14	Ч	1	**Березень.** Прмч. Євдокії, Мч. Нестора і Травімія
15	П	2	Преп. Теодота, єп. Керинейського, Арсенія
16	С	3	Смч. Евтропія, Клеоника, Василиська, Прп. Піями
17	Н	4	Нед. 3 Вел. Посту - Хрестопоклінна Преп. Герасима
18	П	5	Мч. Конона, преп. Марка посника, мч. Євлогія
19	В	6	Аморейських 42 Муч.: Милисена, Теодора
20	С	7	Свщ. Хереонських Єп. Василія, Ефрема, Евгенія
21	Ч	8	Преп. Теофілакта ісп., Мч. Теодорита
22	П	9	† 40 Муч. Севастійських: Акакія, Олекс., Домни
23	С	10	Мч. Кондрата, Кипріяна, Дионісія, Павла
24	Н	11	Нед. 4 Вел. Посту Св. Сафронія патр. Єрус.
25	П	12	Преп. Теофана ісп., св. Григорія Двоєслова
26	В	13	Мчц. Христини, перен. мощів св. Никифора патр. Цар.
27	С	14	Поклони. Св. кн. Ростислава Київ., преп. Бенедикта
28	Ч	15	Мч. Агапія, Пуплія, Тимолая, Ромила, Мч. Никандра
29	П	16	Муч. Сави й Папи, ап. Ариставула
30	С	17	† Преп. Олексія Чол. Божого, Преп. Павла Кипр.
31	Н	18	Кирила Архиєп., Єрусал., Мч. Трофима і Евкратія

3. **Неділя 1 Посту. Православія.** Гол. 4. УЄ. 4. Літ. св. Василія Вел. Ап. Жид. 11: 24-26, 32-40, 12: 1-2. Єван. Івана 1: 43-51.

10. **Неділя 2 Посту.** Гол. 5. УЄ. 5 Літ. Ап. Жид. 1: 10-14, 2: 1-3. Єван. Марка 2: 1-12.

17. **Неділя 3 Посту. Хрестопоклінна.** Гол. 6. УЄ. 6. Літ. Ап. Жид. 4: 14-16, 5: 1-6. Єван. Марка 8: 34-38, 9: 1.

24. **Неділя 4 Посту.** Гол. 7. УЄ. 7. Літ. Ап. Жид. 6: 13-20. Єван. Марка 9: 17-31.

31. **Неділя 5 Посту.** Гол. 8. УЄ. 8. Літ. Ап. Жид. 9: 11-14. Єван. Марка 10: 32-45.

ЗАПИСКИ НА БЕРЕЗЕНЬ

Живий памятник Тарасові Шевченкові, що повинен знаходитися в домашній бібліотеці кожної свідомої української родини, це чотиритомовий „Кобзар" за редакцією проф. д-ра Леоніда Білецького. Набувайте його у Видавництві „Українського Голосу".

ПОСТИ

1. На Святий Вечер Різдва Христового.

2. На Святий Вечер Йорданський.

3. Великий Піст від понеділка по Неділі Сиропустній до суботи перед Великоднем. В 1963 році від понеділка 25 лютого до суботи 13 квітня.

4. Петрівка від понеділка по Неділі Всіх Святих (першій по Зелених Святах) до передодня свята Петра і Павла. В 1963 році від 10 червня до 11 липня.

5. Спасівка завсіди від 14 серпня до 27 серпня отже до передодня Успення Прес. Богородиці.

6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя 11 вересня.

7. В день свята Воздвиження Чесного Хреста 27 вересня в пятницю.

8. Пилипівка, завсіди від 28 (15 цер.) листопада, отже від дня по Пилипі — до передодня (до Навечерія, Св. Вечера) Різдва Христового.

9. В Сирний тиждень до Неділі Сиропустної з набілом.

ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Від Різдва до Богоявлення (Йордану) крім Йорданського Святого Вечера.

2. Від Неділі Митаря і Фарисея до неділі Блудного Сина.

3. Від Великодня до Неділі Томиної.

4. Від Зелених Свят до Неділі Всіх Святих.

Квітень – April

1963 — має 30 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	Муч. Хрисанфа й Дарії, муч. Клавдія, Іларія й Мавра
2	В	20	Преп. Ів., Сергія, Патрикія та ін. вбитих в мон. св. Сави
3	С	21	Преп. Якова іспов., св. Кирила єп. Катан.
4	Ч	22	Свщмч. Василія Анкирського, свщмч. Дросиди
5	П	23	Преп. Нікона Печерського
6	С	24	Св. Артемія, преп. Захарія Печерського
7	Н	25	Цвітна Нед. БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ
8	П	26	Собор Арх. Гавриїла, преп. Василія Нового, смч. Іринея
9	В	27	Св. Матрони Солунської, преп. Івана Прозорливого
10	С	28	Преп. Євстратія посника Печерського
11	Ч	29	Стр. Четвер. Преп. Марка єп. Аретусій., муч. Кирила
12	П	30	Велика П'ятниця. Преп. Івана Ліствич., преп. Зосима
13	С	31	Велика Субота. Преп. Іпатія цілит. Печер., Йони Митр.
14	Н	1	**Квітень.** ВЕЛИКДЕНЬ — ВОСКРЕСЕННЯ ХРИСТОВЕ
15	П	2	Світлий Понеділок. Преп. Тита, мч. Амфіяна
16	В	3	Світлий Вівторок. Преп. Никити іспов. Мідійського
17	С	4	Преп. Йосифа Многоболізного, Йосифа Піснопівця
18	Ч	5	Муч. Агатопода й Теодула, преп. Марка Афінського
19	П	6	Св. Євтихія патр. Цар., упок. св. Методія уч. Слов'ян.
20	С	7	Св. Георгія іспов. Мітил., муч. Руфіна, Акиліни й 200 ін.
21	Н	8	Неділя Томина. Провідна. Прп. Никифонта єп. Новг.
22	П	9	Муч. Євпсіхія, препмч. Вадима, муч. Дисана
23	В	10	Муч. Терентія, Африкана, Максима
24	С	11	Свщмч. Антипи, Єп. Пергамського, преп. Фамуфія
25	Ч	12	Преп. Василія іспов. Парійського, преп. Афанасія
26	П	13	Свщмч. Артемона Лаодикійського, мчц. Фомаїди.
27	С	14	Св. Мартини іспов. й єп. Риму, муч. мит. Ів., Антонія
28	Н	15	Нед. Мироносиць. Благов. вел. кн. Мстислава Київ.
29	П	16	Мц. Агапії, Хіонії й Ірини, муч. Леонида і ін.
30	В	17	Свщмуч. Симеона єп. Перс., преп. Акакія єп. Милитин.

7. **Неділя Цвітна. Благовіщення.** Єван. Мат. 21: 1-11 і 15-17. Літ. Ів. Золотоустого. Ап. Жид. 2: 11-18 і Филип. 4: 4-9. Єван. Луки 1: 24-38 і Івана 12: 1-18.
14. **Великдень.** Літургія Івана Зол. Ап. Дії 1: 1-8. Єван. Ів. 1: 1-17. На Вечірні Єван. Івана 20: 19-25.
15. **Світлий Понеділок.** Літ. Ап. Дії 1: 12-17, 21-26. Єван. Ів. 1: 18-28.
16. **Світлий Вівторок.** Літ. Ап. Дії 2: 14-21. Єван. Луки 24: 12-35.
21. **Неділя Томина.** Гол. 1. УЄ. 1. Літ. Ап. Дії 5: 12-20; Єван. Івана 20: 19-31.
28. **Неділя Мироносиць. Гол.** 2. УЄ. 3. Літ. Ап. Дії 6: 1-7. Марка 15: 43-47, 16:1-8.

ЗАПИСКИ НА КВІТЕНЬ

Цього року минає 53 роки від того часу, коли „Український Голос" почав служити українцям у Канаді та українській справі взагалі. Поширюйте „Український Голос" від хати до хати. Кожний новий передплатник це свіжий вояк на стійці народних інтересів.

ЗАБОРОНЕНИЙ ЧАС ВЕСІЛЬ І ЗАБАВ

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.
2. Від початку Пилипівки до Богоявлення.
3. Від понеділка по Неділі Мясопустній до Неділі Томиної.
4. В Петрівку.
5. В Спасівку.
6. В день памяти Усічення Голови Івана Хрестителя.
7. В день Воздвиження Чесного Хреста.

ДЕРЖАВНІ СВЯТА В КАНАДІ

День Нового Року — 1 січня.
Велика Пятниця (латинська).
Вікторія Дей — 20 травня.
Домініон Дей — 1 липня.
День Праці (Лейбор Дей), перший понеділок у вересні.
День Подяки (Тенксгівінг), другий понеділок у жовтні.
День Замирення (Армистис Дей) — 11 листопада.
Різдво Христове (латинське) — 25 грудня.

Травень – Мау

1963 — має 31 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	18	Преп. Івана, іспов. Косми єп. Халкед. й Авксентія.
2	Ч	19	Преп. Івана Ветхопещерника, преп. Трохима патр.
3	П	20	Мч. Гавриїла отрока, преп. Теодора, Анастасії ігум.
4	С	21	Смч. Теодора і матері його Филипії, Мч. Доскора
5	Н	22	Нед. Рослаб. Прп. Теод., перен. мощів кн. Всеволода
6	П	23	Влкмч. Юрія Побідоносця
7	В	24	Преп. Сави Печ., Муч. Стратила і 70 його воїнів
8	С	25	Ап. Марка, Македонія патр. Царг., преп. Сильвестра
9	Ч	26	Смч. Василія єп. Амасійського св. Глафіри діви
10	П	27	Преп. Степана Єп. Волод. Вол., Симеона свояка Госп.
11	С	28	Апп. Ясона й Сосіматра, Муч. Дади, Макс. й Кинтил.
12	Н	29	Нед. Самарянки. 9 Муч. у Кизиці: Теогніда Рута і ін.
13	П	30	† Ап. Якова Завед., св. Никити єп. Новгородського
14	В	1	**Травень.** Свщмч. Макарія єп. Київ., прор. Єремії
15	С	2	† Перен. мощів Бориса і Гліба, св. Атаназія Олекс.
16	Ч	3	† Смерть преп. Теодосія Печ., муч. Тимофея й др.
17	П	4	Мчц. Пелагії, свщмч. Сильвана єп. Газького
18	С	5	Влмч. Ірини, преп. Михея, преп. Адріяна Монз.
19	Н	6	Нед. Сліпородж. Преп. Іова Почаїв., Св. Іова Мног.
20	П	7	Муч. Акакія, З'явлення Чесного Хреста в Єрусалимі.
21	В	8	† Ап. Івана Богосл., Арсенія Печерсь., Арсенія Вел.
22	С	9	Перен. Мощів св. Миколая Чуд., Пророка Ісаї
23	Ч	10	ВОЗНЕСЕННЯ. Ап. Симеона Зилота, преп. Ізидора.
24	П	11	Рівноап. Кирила й Мефодія, преп. Софрона Печ.
25	С	12	Епіфанія Єп. Кипру, Германа Патр. Царгороду
26	Н	13	Нед. Св. Отців І. Вс. Собору. Преп. Макарія Овруцьк.
27	П	14	Муч. Ісидора воїна, преп. Серапіона Синдонита.
28	В	15	Св. Ісаї єп. Ростовського, Упок. преп. Ісаї Печ.
29	С	16	Преп. Теодора освящ., муч. Віта, Мод. й Крискентії
30	Ч	17	Ап. Андроника з 70-ти і помічниці його Юнії, Степана
31	П	18	Муч. Теодота Анкирського, муч. Федора єп. Рим.

5. **Неділя Розслабленого.** Гол. 3. УЄ. 4. Літ. Дії 9: 32-42. Івана 5: 1-15.
6. **Понеділок. Св. Вмч. Юрія Побідоносця.** Всенічна УЄ. Лук. 12: 2-12. Літ. Ап. Дії 12: 1-11. Єв. Івана 15: 17-27 і 16: 1-2.
12. **Неділя Самарянки. Гол.** 4. УЄ. 7. Дії 11:19-26, 29-30. Ів. 4: 5-42.
19. **Неділя Сліпонародженого.** Гол. 5. УЄ. 8. Літ. Дії 16: 16-34. Ів. 9: 1-38.
23. **Четвер. Вознесення Господнє.** УЄ. Марка 16: 9-20. Літ. Дії 1: 1-12. Лука 24: 36-53.
26. **Неділя Св. Отців.** Гол. 6. УЄ. 10. Літ. Дії 20: 16-18, 28-36. Єв. Ів. 17: 1-13.

ЗАПИСКИ НА ТРАВЕНЬ

Починайте плянувати корисні вакації для своїх дітей. Українські курси в Інститутах та на літніх оселях будуть для них приємною зміною й відпочинком і рівночасно доброю школою з обсягу українознавства.

ДНІ ПОМИНАННЯ ПОМЕРЛИХ

1. Субота перед неділею Мясопустною 16 лютого. Парастас.
2. Друга, третя й четверта суботи Великого Посту.
3. Субота перед Зеленими Святами, 1 червня.
4. Субота перед Святом Св. Димитрія, 1 листопада.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

Рядові Голоси — „Голос" в церковнім Богослуженню, це мельодія, або кілька мельодій, що на якусь одну неділю припадають. Таких Голосів, або голосових ґруп є 8, і бересь їх по черзі одної неділі один Голос, другої другй і т. д. Коли скінчиться 8-ий, то дальша неділя має знов 1-ий Голос.

Тому, що Голоси беруться чергою один за другим, вони звуться Голоси Рядові. Перший рядовий Голос в році починається завсіди від 2-ої Неділі по Зелених Святах і так голоси йдуть, повторяючись аж до 5-ої Неділі Великого Посту.

(Продовження на 17 стор.).

Червень – June

1963 — має 30 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	С	19	**Субота задушна.** Патрикія, Муч. Акакія
2	Н	20	ПРЕСВ. ТРОЙЦІ (ЗЕЛЕНІ СВЯТА). Муч. Талалея і ін.
3	П	21	ДЕНЬ СВ. ДУХА. Рівноап. Константина і Єлени.
4	В	22	Муч. Василиска, Маркела, Кодра, Софії
5	С	23	Преп. мч. Михаїла Чорноризця, Леонтія єпископа
6	Ч	24	Преп. Симеона дивногорця, Микити стовпника
7	П	25	Свщмч. Ферапонта, третє знайд. Гол. Св. Івана Предт.
8	С	26	Св. Ап. Карпа й Алфея з 70-ти муч., Георгія Нового
9	Н	27	Нед. 1 по Зел. Святах. Всіх Св. Свщмч. Терапонта Сард.
10	П	28	Преп. Никити єп. Халд., Св. Ігнатія єп. Ростовського.
11	В	29	Препмч. Теодосії діви, Олександра
12	С	30	Преп. Ісаака, муч. Наталії
13	Ч	31	Єп. Ерма з 70-ти, Мч. Ермея
14	П	1	**Червень. Муч.** Юстина філософа, преп. Агапита Печ.
15	С	2	Вмуч. Ів. Сучавського. Св. Никифора ісп. і патр. Царг.
16	Н	3	Нед. 2 по Зел. Святах. Муч. Лукіяна, муч. Клав. і Іпат.
17	П	4	Св. Митрофана патр. Царг., преп. Лазара й Назарія
18	В	5	Блаж. Константина митр. Київ., свщмч. Доротея
19	С	6	Мч. Висаріона, преп. Іларіона ігум. Далматійського
20	Ч	7	Мч. Теодота Анкер., Мч. Киріякії, Калерії
21	П	8	Св. Єфрема патр. Антіох., Св. Федора Єп. Сузд.
22	С	9	Св. Кирила арх. Алекс., муц. Текли, Марти й Марії
23	Н	10	Нед. 3 по Зел. Святах. Преп. Силуана Печ., смч. Тим.
24	П	11	† Св. Ап. Вартоломея й Варнави, муч. Теопемпта
25	В	12	Преп. Онуфрія Вел., Петра Атонського
26	С	13	Мч. Акилини, преп. Анни, муч. Діодера
27	Ч	14	Смерть князя Мстислава, прор. Єлисея, Методія патр.
28	П	15	Прор. Амоса, Мч. Віта, Модеста, Преп. Крискентії.
29	С	16	Преп. Тихона Луковського, Мч. Тигрія, Евтропія
30	Н	17	Нед. 4 по Зел. Святах. Муч. Мануїла, Савела й Ізмаїла

2. **Зелені Свята — П'ятидесятниця.** УЄ. Ап. Дії 2: 1-11. Єв. Ів. 7: 37-52. 8: 12.
3. **Понеділок. День Св. Духа.** Літургія: Ап. Єфесян 5: 9-19. Єв. Мат. 18: 10-20.
9. **Неділя. Всіх Святих.** Гол. 8. УЄ. 1. Літ. Жид. 11: 33-40, 12: 1-2, Єв. Мат. 10: 32-33. 37-38. 19: 27-30.
15. **Субота. Вмч. Івана Сучавського.** УЄ. Ів. 20: 1-10. Літ. 2. Петра 3: 1-18. Ів. 19-25-27, 21: 24-25.
16. **Неділя 2 по Зел. Святах.** Гол. 1. УЄ. 2. Літ. Ап. Рим. 12: 10-16. Єван. Мат. 4: 18-23.
23. **Неділя 3 по Зел. Святах.** Гол. 2. УЄ. 3. Літ. Рим. 5: 1-10. Мат. 6: 22-33.
30. **Неділя 4 по Зел. Святах.** Гол. 3. УЄ. Літ. Рим. 6: 18-23. Мат. 8: 5-13.

ЗАПИСКИ НА ЧЕРВЕНЬ

Приготовляйтеся до загального з'їзду Союзу Українців Самостійників, цієї найстаршої громадської організації в Канаді і гідної наслідниці народовецької групи, що поклала здорові основи під розвиток українського життя в цій країні.

ГОЛОСИ — РЯДОВІ НЕДІЛІ — РЯДОВІ УТРЕННІ ЄВАНГЕЛІЇ

(Продовження з 15 стор.).

Рядові Неділі — Перша неділя по Зелених Святах називається Першою Рядовою Неділею і від неї числяться всі дальші. З Рядовими Голосами й Утренними Євангеліями вони йдуть аж до пятої неділі Великого Посту, а з Апостолами і Євангеліями Служби Божої до послідних неділь перед Різдвом, а з деякими змінами до неділі перед неділею Митаря і Фарисея. Отже при кожній неділі зазначено, яка це чергова неділя, який тоді Голос (Гол. або Г.), яке Утреннє Євангеліє (Утр. Єв., або УЄ), та який Апостол і Євангеліє на Службі Божій.

Утренні Євангелії — Кожна неділя посвячена памяти Христового Воскресення, отже на недільній Утрени завсіди читається Євангеліє про Воскресення Христа (Воскресне Євангеліє). Таких Євангелій є 11. Вони також звуться Рядовими Утренними, чи Воскресними Євангеліями. Перше з них припадає завсіди на 1-шу Рядову Неділю, отже на Неділю Всіх Святх, що зараз по Зелених Святах. На 11-ту Рядову Неділю припадає 11-те Утреннє Євангеліє, а на 12-ту знов 1-ше. Впарі з Утренними Євангеліями йдуть Євангельські Стихири на Утрени перед Славословієм.

Свята. — Свята мають свій окремий лад, отже можуть мати своє окреме Утреннє Євангеліє, свій Апостол і Євангеліє на Службі Божій. Коли свято випаде в неділю, то деколи береться Апостол та Євангеліє і Неділі і Свята.

Окремий лад поза Рядовим маємо від Неділі Митаря і Фарисея до Зелених Свят.

Липень – July

1963 — має 31 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	18	Преп. Леонтія Печ., муч. Леонтія, Іпатія й Феодула
2	В	19	† Ап. Юди Брата Госп., Преп. Паїсії Велик.
3	С	20	Пам'ять угодників землі Волинської, свящ. Методія
4	Ч	21	Мч. Юліяна Тарсій., Преп. Юлія пресвитера
5	П	22	Смч. Евсевія, Мч. Галактіона, мч. Юліянії
6	С	23	Мч. Агрипини, Мч. Евстахія, Гая, Урбана
7	Н	24	Нед. 5 по Зел. Святах. Різдво Ів. Хрестителя
8	П	25	Преп.муц. Февронії, св. кн. Петра й Февронії, св. Леон.
9	В	26	Преп. Давида Солун., Івана Єп. Ґот. Діонисія.
10	С	27	Преп. Самсона страноприємця, блаж. Мартина
11	Ч	28	Преп. Сергія і Гермогена, преп. Івана Дамаскіна
12	П	29	СВ. АПОСТОЛІВ ПЕТРА І ПАВЛА
13	С	30	Собор 12-ти Апостолів. Мч. Михаїла, Мелітона
14	Н	1	**Липень.** Нед. 6 по Зел. Святах. Свв. Косми й Демяна
15	П	2	Св. Ювеналія патр. Єрус., Полож. чес. ризи Б. М.
16	В	3	Преп. Анатолія затв. Печер., муч. Якинта Кесар.
17	С	4	Св. Андрея Крит., свщмч. Теодора єп. Киринійського
18	Ч	5	† Преп. Атанасія Атон., преп. Лампада, Мч. Анни
19	П	6	Віднайдення мощів св. Юліянії, преп. Сисоя Печер.
20	П	7	Преп. Томи Малеїна й Акакія, Муч. Германа
21	Н	8	Нед. 7 по Зел. Святах. Влмч. Прокопія, св. Феодосії
22	П	9	Свщмч. Панкратія єп. Тавром., св. Федора.
23	В	10	† Преп. Антонія Печер., Мч. Леонтія, Маврикія
24	С	11	† Смерть укр. княгині Ольги, муч. Евфимії
25	Ч	12	Муч. — Прокла й Іларія, преп. Михаїла, муч. Івана
26	П	13	Собор Арх. Гавриїла, Преп. Степана, Саваїта
27	С	14	Ап. Акили з 70-ти і дружини Проскила, Муч. Онисима
28	Н	15	Нед. 8 по Зел. Святах. Св. Володимира, Вел. князя Укр.
29	П	16	Свщмч. Антиногена і 10-ть муч. з ним, муч. Павла
30	В	17	Влмч. Марини, Преп. Леоніда, Мч. Еміліяна.
31	С	18	Преп. Івана Многостраждального й Павми затв. Печ.

7. **Нед. 5 по Зел. Св. Різдво Івана Хрестителя.** Гол. 4, УЄ. 5. Літ. Ап. Рим. 10: 1-10 і Рим. 13: 11-14, 14: 1-4. Єван. Мат. 8: 28-34, 9: 1. Лук. 1: 1-25, 57-68, 76-80.

12. **Петра і Павла Апостолів.** УЄ. Ів. 21: 15-25. Літ. 2 Кор. 11: 21-33, 12: 1-9. Мат. 16: 13-19.

14. **Неділя 6 по Зел. Святах.** Гол. 5. УЄ. 6. Літ. Рим. 12: 6-14. Мат. 9: 1-8.

21. **Неділя 7 по Зел. Святах.** Гол. 6. УЄ. 7. Літ. Рим. 15: 1-7. Мат. 9: 27-35.

28. **Неділя 8 по Зел. Святах. Володимира Великого.** Гол. 7, УЄ. 8. Літ. Ап. 1. Кор. 1: 10-18, Гал. 1: 11-19. Єван. Мат. 14: 14-22, Ів. 10: 1-9.

ЗАПИСКИ НА ЛИПЕНЬ

Більш як сорок років тому засновано в Вінніпеґу товариство життєвого обезпечення, відоме під назвою Українське Товариство Взаїмної Помочі в Канаді. Взаїмна Поміч, як її в скороченні називаємо, має всі модерні пляни життєвої асекурації і кожний національно свідомий українець повинен звертатися зі своїми асекураційними потребами до своєї рідної інституції.

ЄВАНГЕЛІЇ Й АПОСТОЛИ НА ВАЖНІШІ ПОТРЕБИ

На Хрещенню — Мат. 28: 16—20; Рим. 6: 3—11.

На Вінчанню — Ів. 2: 1—11: Ефес. 5.

На Похороні старших — Ів. 5: 24—30. Сол. 4: 13—17.

На Похороні дітей — Ів. 6: 35—39, 1 Корин. 15: 39—45.

На освяченню церкви — Ів. 10: 22—28; Жид. 3: 1—4.

В посуху — Мат. 16: 1—6; Яков 5: 7—9, 17—18.

В слоту — Мат. 7: 7—11; Рим. 8: 22—27.

В слабостях — Луки 4: 37—44, Жид. 12: 6—13.

На всяке прошення — Мат. 7: 7—11, Филип. 4: 4—9 (те саме, що на Цвітну Неділю).

Над слабим — Мат. 8: 28—34, або 17: 14—18, або Мар. 5: 1—20, або 9: 17—31, або Луки 9: 37—43.

Мале освячення води — Ів. 5: 1—4, Жид. 2: 11—18.

Освячення води на Йордан — Мар. 1: 9—11; 1 Кор. 10: 1—4. Тоді ж читання (Парамеї); 1) Ісаії 35: 1—10, 2) Ісаії 55: 1—13. 3) Ісаії 12: 3—6.

Серпень – August

1963 — має 31 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Ч	19	Преп. Маркини, сестри Василія Вел., Преп. Дія
2	П	20	Св. Прор. Іллі. Зн. Мощів Атанасія Іг. Берестейського
3	С	21	Преп. Онуфрія Мовч. й Онисима, Преп. Симона
4	Н	22	Нед. 9 по Зел. Святах. Рівноап. Марії Магдалини
5	П	23	Муч. Трофима, Теофіла і 13-ти з ними, Смч. Ааполін.
6	В	24	† Муч. Бориса і Гліба. Преп. Полікарпа Архим. Печ.
7	С	25	Успіння прав. Анни, св. Олімпіяди й преп. Євпраксії
8	Ч	26	Преп. Мойсея чуд. Печер., Смч. Ермолая
9	П	27	Вмч. Пантелеймона, Прп. Наума, Анфіси Ігумені
10	С	28	Апп. з 70-ти: Прохора, Ніканора, Тимона
11	Н	29	Нед. 10 по Зел. Святах. Муч. Калін. Кил., мц. Сераф.
12	П	30	Апп. з 70-ти: Сили й Силувана, Крискента й Андрон.
13	В	31	Прав. Евдокима Кап., Мч. Уліти, Прав. Йосифа
14	С	1	**Серпень.** Хрещення України. Початок Спасівки
15	Ч	2	Перен. Мощів первч. Степана, блаж. Василія
16	П	3	Преп. Ісаака, Далмата, Фавста, Преп. Косми отшель.
17	С	4	Сім Молодців в Єфесі, Мартиніяна
18	Н	5	Нед. 11 по Зел. Святах. Муч. Євсигнія
19	П	6	ПРЕОБРАЖЕННЯ ГОСП. - СПАСА Упок. св. Теоктис.
20	В	7	Преп. Пімена Пост. Печер., Мч. Марини Воїна, Атерія
21	С	8	Преп. Григорія іконописця Печер., Еміліяна ісповід.
22	Ч	9	Ап. Матея, Мч. Юляна, Маріяна, Івана, Фотія
23	П	10	Мч. архидияк. Лаврентія, Сикста єп. Мч. Романа
24	С	11	Прмч. Василія і Теодора Печер., Преп. Федора Остр.
25	Н	12	Нед. 12 по Зел. Святах. Муч. Фотія й Аникити.
26	П	13	Св. Тихона Єп. Вороніж., пер. мощів Максима іспов.
27	В	14	Перен. Мощів Теодосія Печер., Прор. Михея, Мч. Лукії
28	С	15	УСПЕННЯ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ Преп. Харистона
29	Ч	16	† Нерук. образ Ісуса Христа, Мч. Діомида
30	П	17	Преп. Алипія Іфоноп. Печер., Мч. Мирона, Филина
31	С	18	Муч. Флора і Лавра, Серапіона, Муч. Юліянії

2. **Пятниця. Пророка Іллі.** УЄ. Лук. 3: 22-30. Літ. Ап. Якова 5: 10-20. Лука 4: 22-30.
4. **Неділя 9 по Зел. Святах.** Гол. 8. УЄ. 9. Літ. Ап. 1. Кор. 3: 9-17. Єван. Мат. 14: 22-34.
11. **Неділя 10 по Зел. Святах.** Гол. 1. УЄ. 10. Літ. Ап. 1. Кор. 4: 9-16. Мат. 17: 14-23.
14. **Середа. Хрещення України. Початок Спасівки.** Літ. Ап. 2. Кор. 5: 10-14. Єван. Івана 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35.
18. **Неділя 11 по Зел. Святах.** Гол. 2. УЄ. 11. Літ. 1. Кор. 9: 2-12. Мат. 18: 23-35.
19. **Понеділок. Преображення Господнє. Спаса.** УЄ. Луки 9: 28-36. Літ. Ап. 2. Петра 1: 10-19. Єв. Мат. 17: 1-9.
25. **Неділя 12 по Зел. Святах.** Гол. 3. УЄ. 1. Лігургія 1. Кор. 15: 1-11. Мат. 19:16-26.
28. **Середа. Успення Богородиці.** Утр. Єв. Луки 1: 39-49, 56. Літ. филип. 2: 25-11. Єв. Луки 10: 38-42, 11: 27-28.

ЗАПИСКИ НА СЕРПЕНЬ

Шляхом самоосвіти і формальною освітою своїх дітей українці в Канаді піднесли себе зі стану безпросвітної маси до стану свідомих і пожаданих громадян цього краю. Дбаймо ж дальше про освіту наших дітей. Даваймо їм можливість здобувати університетську освіту, щоб краще служити Канаді і свому народові.

ЗАГАЛЬНІ АПОСТОЛИ СВЯТИМ

Богородиці — Филип. 2: 5—11.
Ангелам — Жид. 2: 2—10.
Апостолам — 1 Кор. 4: 9—16.
Пророкам — 1 Кор. 14: 20—25.
Святителям — Жид. 13: 17—21.
Преподобним — Галат. 5: 22—6, 2.
Мученикам — 2 Тим. 2: 1—10.
Ісповідникам — Єфес. 6: 10—17.

ЄВАНГЕЛІЇ РЯДОВІ НА УТРЕНИ

(Воскресні), які при неділях зазначені лише числами.

1. Матея 28: 16—20.
2. Марка 16: 1—8.
3. Марка 16: 9—20.
4. Луки 24: 1—12.
5. Луки 24: 12—35.
6. Луки 24: 36—53.
7. Івана 20: 1—10.
8. Івана 20: 11—18.
9. Івана 20: 19—31.
10. Івана 21: 1—14.
11. Івана 21: 15—25.

Вересень – September

1963 — має 30 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Н	19	Нед. 13 по Зел. Святах. Муч. Андрея Стратилата
2	П	20	Прор. Самуїла, муч. Севіра, Мемнона та 37 з ними
3	В	21	Преп. Аврамія, Ап. Тадея з 70-ти, Мч. Васси.
4	С	22	Мч. Агатоника, Зотика, Теопремія, Акиндини
5	Ч	23	Смч. Іринея єп. Ліонського, Калиніка патр. Царгор.
6	П	24	Перен. Мощів Петра Митр. Київ., Евтихія
7	С	25	Ап. Тита з 70-ти, Іспов. Вариса, Ап. Вартоломея
8	Н	26	Нед. 14 по Зел. Святах. Муч. Андріяна і Наталії
9	П	27	Преп. Пімена Печер., свщмч. Кукши, св. Осії єп. Корд.
10	В	28	† Знайдення мощів Іова Почаївського, Преп. Сави
11	С	29	† Усічення голови Івана Предтечі
12	Ч	30	Олександра, Івана і Павла патр. Царг., преп. Врієна
13	П	31	Упок. св. Івана митр. Київ., пол. Пояса Богородиці
14	С	1	**Вересень. Початок Церков. Року.** Преп. Симеона
15	Н	2	Нед. 15 по Зел. Святах. Муч. Маманта, преп. Івана
16	П	3	Свмч. Антима єп. Никомид., преп. Феоктиста
17	В	4	Муч. Вавили Єп. Антіох., Прор. Мойсея Боговидця
18	С	5	Прав. Захарії й Єлисавети, мч. Раїси, Атанасія
19	Ч	6	Чудо Архистр. Михаїла в Хонах, Преп. Архипа
20	П	7	Передпразник Різдва Богородиці. Мч. Макарія Канів.
21	С	8	РІЗДВО ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ. Муч. Руфи
22	Н	9	Нед. 16 по Зел. Святах. Богоот. Якима й Анни
23	П	10	Мчц. Минодори, Митродори й Нимфодори
24	В	11	Преп. Теодори Олекс., Муч. Серапіона, Кронида
25	С	12	Смч. Автонома єп., преп. Атанасія, муч. Юліяна
26	Ч	13	Муч. Корнилія сотника, передпраз. Воздвиж. Чес. Хр.
27	П	14	ВОЗДВИЖЕННЯ ЧЕСНОГО ХРЕСТА
28	С	15	Вмч. Никити, Преп. Филотея, Муч. Порфирія
29	Н	16	Нед. 17 по Зел. Святах. Упок. Св. Кипріяна митр. Київ.
30	П	17	Мчц. Віри, Надії, Любови і матері їх Софії

1. **Неділя 13 по Зел. Святах.** Гол. 4. УЄ. 2. Літ. 1. Кор. 16: 13-24. Мат. 21: 33-42.
8. **Нед. 14 по Зел. Св.** Гол. 5. УЄ. 3. Літ. 2. Кор. 1: 21-24, 2: 1-4. Єв. Мат. 22: 1-14.
11. **Середа. Усічення Голови Івана Хрестителя.** Піст. Всенічна. Утр. Єван. Мат. 14: 1-13. Літ. Ап. Дії 13: 25-32. Єван. Марка 6: 14-30.
15. **Неділя 15 по Зел. Святах.** Гол. 6. УЄ. 4. Літ. Ап. 2. Кор. 4: 6-15. Єв. Мат. 22: 35-46.
21. **Різдво Богородиці.** УЄ. Лук. 1: 34-49, 56. Фил. 2: 5-11. Лук. 10: 38-42, 11: 27-28.
22. **Неділя 16 по Зел. Святах. Перед Воздвиженням Ч. Хр.** Гол. 7, УЄ. 5. Літ. Ап. Гал. 6: 11-18 і 2. Кор. 6: 1-10. Єван. Ів. 3: 13-17 і Мат. 25: 14-30.
27. **Пятниця. Воздвиження Чесного Хреста.** УЄ. Іван. 12: 28-36. Літ. Ап. 1. Коринт. 1: 18-24. Івана 19: 6-11, 13-20, 25-28, 30-35.
29. **Неділя 17 по Зел. Святах.** Гол. 8. УЄ. 6. Літ. Гал. 2: 16-20 і 2. Кор. 6: 16-18. Єван. Марк. 8: 34-38, 9: 1. Мат. 15: 21-28.

ЗАПИСКИ НА ВЕРЕСЕНЬ

Подбайте, щоб цього місяця розпочала працю у вашій місцевості українська школа. Посилайте до неї своїх дітей. Будьмо двомовним народом.

ЄВАНГЕЛІЇ НА СТРАСТЯХ В СТРАСТНИЙ ЧЕТВЕР

1. Івана 13: 31 до 18: 1.
2. Івана 18: 1—28.
3. Матея 26: 57—75.
4. Івана 18: 28—19: 1—16.
5. Матея 27: 3—32.
6. Марка 15: 16—32.
7. Матея 27: 34—54.
8. Луки 23: 32—49.
9. Івана 19: 25—37.
10. Марка 15: 43—47.
11. Івана 19: 38—42.
12. Матея 27: 62—66.

ЗА УПОКОЙ ЄВАНГЕЛІЯ Й АПОСТОЛИ

В понеділок — Ів. 5: 17—24; Рим. 14: 6—9.

Вівторок — Ів. 5: 24—30; 1 Кор. 15: 39—45.

Середу — Ів. 6: 35—39; 2 Кор. 5: 1—10.

Четвер — Ів. 6: 40—44; 1 Кор. 15: 20—28.

Пятницю — Ів. 6: 48—54; 1 Кор. 15: 47—57.

Суботу — Ів. 5: 24—30; 1 Солун. 4: 13—17.

Жовтень – October

1963 — має 31 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	В	18	Преп. Евменія Єп., Мч. Кастора, Аріядни
2	С	19	Мч. Трохима Саватія і Доримедонта, муч. Зосима
3	Ч	20	Влкмч. кн. Михаїла й боярина Теодора Чернігівських
4	П	21	Ап. Кондрата з 70-и, преп. Даниїла, свщмч. Іпатія
5	С	22	Свщмч. Фоки, прор. Йони, преп. отців в печерях
6	Н	23	Нед. 18 по Зел. Святах. Муч. Андрея і Івана Петра
7	П	24	Мчц. Текли, преп. Нікандра, преп. Корпія
8	В	25	Преп. Ефрозини, Мч. Пафнутія і 546 з ним, Руфа
9	С	26	† Івана Богослова, Мч. Хири, прав. Гедеона судді
10	Ч	27	Мч. Калістрата і 49 воїнів з ним, преп. Саватія
11	П	28	† Преп. Харитона Ісп., Мч. Марка, Олександра, Алфея
12	С	29	Преп. Киріяка Отшел., Теофана, — Петронії
13	Н	30	Нед. 19 по Зел. Святах. Св. Михаїла митр. Київського
14	П	1	**Жовтень.** Покров Пресв. Богородиці. Ап. Ананії
15	В	2	Св. Андрія, Свщмч. Кипріяна, мчц. Юстини
16	С	3	Преп. Дионисія затвор. Печер., свщмч. Діонисія
17	Ч	4	Сщмч. Еротея, Володимира Новгор., преп. Еладія
18	П	5	Мч. Харитини, преп. Даміяна Печер., Свят. Петра
19	С	6	Ап. Томи з 70-ти Муч., Еротиїди Діви, Муч. Макарія
20	Н	7	Нед. 20 по Зел. Святах. Преп. Сергія Печерського
21	П	8	Преп. Пелагії, св. Таїсії, преп. Трифона
22	В	9	†Ап. Якова Алфеєвого з 12-ти, Преп. Андроника
23	С	10	Мч. Евлампія й Евлампії, собор угод. Волинських
24	Ч	11	Ап. Филипа з 70-ти, Теофана пост. Печ. Теофана єп.
25	П	12	Мч. Прова, Тараха й Андроника, Преп. Косми Святор.
26	С	13	Мч. Карпа, Преп. Венямина Печер., Преп. Никити
27	Н	14	Нед. 21 по Зел. Святах. Преп. Николи Печерського
28	П	15	Преп. Євфімія нового, первмч. Лукіяна Антіохій.
29	В	16	Муч. Лонгина Сотн., Леонтія, Дометея, Терентія
30	С	17	Прор. Осії, првмч. Андрея Критського
31	Ч	18	† Ап. Луки з 70-ти, преп. Юліяна пуст.

6. **Неділя 18 по Зел. Святах.** Гол. 1. УЄ. 7. Літ. Ап. 2. Кор. 9: 6-11. Єван. Луки 5: 1-11.

13. **Неділя 19 по Зел. Святах.** Гол. 2. УЄ. 8. Кор. 11: 31-33, 12: 1-9. Лука 6: 31-36.

14. **Понеділок. Покров Пресв. Богородиці.** УЄ. Луки 1: 39-49, 56. Літ. Ап. Жид. 9: 1-7. Єван. Луки 10: 38-42, 11: 27-28.

20. **Неділя 20 по Зел. Святах.** Гол. 3. УЄ. 9. Літ. Гал. 1: 11-19. Лука 7: 11-16.

27. **Неділя 21 по Зел. Святах.** Гол. 4. УЄ. 10. Літ. Гал. 2: 16-20. Лука 8: 5-15.

ЗАПИСКИ НА ЖОВТЕНЬ

З приходом довших вечорів збагачуйте свій ум читанням добрих книжок. Збільшуйте домашню бібліотеку новими творами. Добірна бібліотека це гарна ознака свідомого, культурного дому. Пишіть за каталогом книжок до Видавництва „Українського Голосу". Відновляйте передплату на „Український Голос", „Вісник", „Промінь" і „Новий Літопис".

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

На Всеночнім на більші свята бувають Читання (Паремії, Парамеї) з Старого Завіту, отже тут подаємо, які коли береться.

Та поки що треба зробити такі уваги:

В Старім Завіті, що є старо-словянською мовою, перші пять книг звуться: 1. **Битіє,** 2. **Ісход,** 3. **Левит,** 4. **Числа,** 5. **Второзаконіє.** А в Біблії виданій українською мовою (Видання Брит. Т-ва) ті самі книги зовуться: 1-ша книга Мойсея, 2-га книга Мойсея, 3-та книга Мойсея, 4-та книга Мойсея і 5-та книга Мойсея. Отже і в зазначуванню Парамей будемо звати ті книги Книгами Мойсеєвими.

Старословянський біблійний поділ має також **Чотири Книги Царства,** а в українській мові ті чотири Книги зовуться: Перва Книга Самуїлова, Друга Книга Самуїлова, Перва Книга Царів, Друга Книга Царів. Коротко взявши, то в церк.-слов. є: 1-ша Книга Царств, 2-га Царств, 3-та Царств і 4-та Царств. А в українськім тексті те саме має заголовки: 1-ша Самуїла, 2-га Самуїла, 1-ша Царств, 2-га Царств. Цего послідного ми також будемо держатись в зазначуванню.

Ще кілька уваг щодо скороченв:

1М, 2М, 3М — це Перша Книга Мойсея, Друга і т. д.

Іс. — Ісаія, Єр. Єремія, Ез. — Езекиїл, Прип. — Приповістки Соломона, Ек. — Екклезіяст і др. подібно.

Отже хто уважно перегляне заголовки Старого Завіту, той буде знати, до чого скорочення відноситься.

Рожд. Пресв. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Воздв. Ч. Хр. — 1) 2М 15: 22—27, 16: 1. 2) Прип. 3: 11—18. 3) Іс. 60: 11—16.

Покров Пр. Богор. — як на Рожд. Пресв. Богородиці.

Димитрія — 1) Іс. 63: 15—19; 64: 1—5, 8—9. 2) Єр. 2: 2—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Михаїла — 1) Іс. Навина 5: 13—15. 2) Суд. 6: 2—7, 11—24. 3) Іс. 14: 7—20.

(Продовження на 27 стор.).

Листопад – November

1963 — має 30 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	П	19	Св. прор. Іоїля, муч. Уара, блаж. Клеопатри й Івана
2	С	20	Влмч. Артемія, Мч. Евора й Евнея, бл. Клеопатри
3	Н	21	Нед. 22 по Зел. Святах. Преп. Іларіона Печер.
4	П	22	Рівноап. Аверкія єп. Єрополь., св. Максиміліяна
5	В	23	Ап. Якова Брата Господ. з 70-ти, Ігнатія патр. Царг.
6	С	24	Преп. Арети Печ., преп. Сисоя й Теофіла Печерських
7	Ч	25	Мч. Маркіяна і Мартирія, св. Таїти, Мч. Аанастасія
8	П	26	ВМЧ. ДИМИТРІЯ СОЛУН. Прп. Теофила, Мч. Лепт.
9	С	27	Преп. Нестора Літописця, св. Димитрія митр. Ростов.
10	Н	28	Нед. 23 по Зел. Святах. Муч. Терентія, Неоніли, Савр.
11	П	29	Мчц. Анастасії римлянки, преп. Аврамія, преп. Марії
12	В	30	Муч. Зиновія і Зиновії, Ап. Тертії, Марка Юста
13	С	31	Преп. Спиридона й Никодима Печер., ап. Стахія
14	Ч	1	**Листопад.** Косми і Деміяна та матері Теодотії
15	П	2	Муч. Акиндина, Пигасія, Аффонія, Елпидифора
16	С	3	Преп. кн. Анни, муч. Акепсими єп., муч. Йосифа
17	Н	4	Нед. 24 по Зел. Святах. Преп. Іоникія Вел.,
18	П	5	Муч. Галактіона й Єпистими, св. ап. з 70-ти: Патрова
19	В	6	Преп. Лука Печ., св. Павла Арх. Царг., преп. Варл.
20	С	7	Преп. Лазаря Галісій., 33 муч. в Мелітині
21	Ч	8	СОБОР АХИСТР. МИХАЇЛА і ін. Анголів.
22	П	9	Онисифора Іспов. Печер., Мартини Царг., Мч. Маври
23	С	10	Ап. з 70-ти: Ераста Єп. Олимпа, Родіона
24	Н	11	Нед. 25 по Зел. Святах. Муч. Мини, муч. Віктора
25	П	12	Св. Івана Милостивого, преп. Ніла, прор. Ахії
26	В	13	† Івана Золотоустого Архиєп., Мч. Манефи
27	С	14	**Пущення.** † Ап. Филипа Григорія Палами, арх. Тесал.
28	Ч	15	Початок Пилипівки. Мч. Гурія, Самона й Авіва.
29	П	16	Ап. і Єванг. Матея Левія з 12-ти, преп. Сергія Схимн.
30	С	17	Григорія Єп. і Чудотвор. Неокесарії, Лазаря

3. **Неділя 22 по Зел. Святах.** Гол. 5. УЄ. 11. Літ. Гал. 6: 11-18. Лука. 16: 19-31.
8. **Пятниця. Вмч. Димитрія Солун.** УЄ. Мат. 10: 16-22. Величання. Літ. 2. Тим. 2: 1-10. Ів. 15: 17-27 і 16: 1-2.
10. **Неділя 23 по Зел. Святах.** Гол. 6. УЄ. 1. Літ. Єф. 2: 2-10, Лука. 8: 26-39.
17. **Нед. 24 до Зел. Святах.** Гол. 7. УЄ. 2. Літ. Ап. Єф. 2: 14-22, Єв. Лук. 8: 41-56.
21. **Середа. Собор Архистратига Михаїла.** УЄ. Мат. 13: 24-30. Літургія Жид. 2: 2-10. Лука 10: 16-21.
24. **Неділя 25 по Зел. Святах.** Гол. 8. УЄ. 3. Літ. Єф. 4: 1-6. Лука. 10: 25-37.

ЗАПИСКИ НА ЛИСТОПАД

Відзначуйте в цьому місяці роковини Листопадового Зриву нашого народу до волі на західних землях України. Беріть участь у святкуваннях, що їх влаштовують відділи Комітету Українців Канади в ріжних місцевостях.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

(Продовження з 25 стор.).

Введення — 1) 2М 40: 1—5, 9—10, 16, 34—35. 2) 1 Цар. 7: 51; 8: 1, 3—7, 9—11, 3) Ез. 43: 27; 44: 1—4.

Николая — 1) Прип. 10: 7, 6, 3: 13—16; 8: 34—35. 2) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12. 3) Прем. 4: 7—15.

Нед. пер. Рожд. — 1) 1М 14: 14—20. 2) 5М 1: 8—11, 15—17. 3) 5М 10: 14—21.

Нов. Рік Вас. — 1) 1М 7: 1—2, 4—8, 3, 9—12, 14. 2) Прип. 8: 22—30. 3) Прип. 10: 31—32; 11: 1—2, 4, 3, 5—12.

Йордан, Водосвяття — 1) Іс. 35: 1—10. 2) Іс. 55: 1—13. 3) Іс. 12: 3—6. Тоді ж Апостол 1 Кор. 10: 1—4. Єв. Мар. 1: 9—11.

Трох Святих — 1) 5М 1: 8—11, 15—17. 2) 5М 10: 14—21. 3) Прем. Солом. 3: 1—9.

Стрітення — 1) 2М 13: 1—16. 2) Іс. 6: 1—13. 3) Іс. 19: 1—21.

Благовіщення (на Вечірни) — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27; 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11. На Літ. 1) 2М 3: 1—8. 2) Прип. 8: 22—30.

Юрія — 1) Іс. 43: 9—14. 2) Прем. 3: 1—9. 3) Прем. 4: 7—15.

Рожд. Ів. Хрест. — 1) 1М 21: 1—8. 2) Суд. 13: 1—21. 3) Мал. 4: 1—6.

Ілії — 1) Цар. 17: 1—16. 2) 1 Цар. 18: 1—21. 3) 1 Цар. 19: 4—16.

Преображення — 1) 2М 24: 12—18. 2) 2М 33: 11—23; 34: 4—6, 8. 3) 1 Цар. 19: 3—9, 11—13, 15—16.

Усп. Богор. — 1) 1М 28: 10—17. 2) Ез. 43: 27: 44: 1—4. 3) Прип. 9: 1—11.

Зел. Свята — 1) 4М 11: 16—17, 24—29. 2) Йоіль 2: 23—32 (до „спасеться"). 3) Ез. 36: 24—28.

Петра і Павла — 1) 1 Посл. ап. Петра (Нов. Завіт.) 1: 3—9. 2) 1 Посл. Ап. Петра 1: 13—19. 3) 1 Посл. Ап. Петра 2: 11—24 (до „правдою жили").

(Продовження на 29 стор.).

Грудень – December

1963 — має 30 днів — 1963

Звич. Кал. н. с.	Дні тижня	Церк. Кал.	УКРАЇНСЬКІ СВЯТА
1	Н	18	Нед. 26 по Зел. Святах. Мучч. Платона, Романа й Вар.
2	П	19	Преп. Варлаама пер. ігум. Києво-Печ., прор. Авдія
3	В	20	Преп. Григорія Декаполита, Прокла, Євстахія
4	С	21	УВЕДЕННЯ В ХРАМ ПРЕСВ. БОГОР. Блаж. Ярополка
5	Ч	22	Ап. Филимона і з ним Архипа та Мч. Апфії й Кикилії
6	П	23	Св. Амфілохія єп. Іконійського, Св. Григорія єп. Акр.
7	С	24	Влкмц. Катерини, влкмч. Меркурія, св. Августи
8	Н	25	Нед. 27 по Зел. Святах. Свщмч. Климента й Петра
9	П	26	Преп. Якова пустин., Алипія стовп., муч. Георгія
10	В	27	Вмч. Якова Перського, Преп. Паладія
11	С	28	Прмч. Степана Нов., Муч. Іринарха, Василія, Петра
12	Ч	29	Преп. Нектарія Печ., муч. Парамона і з ним 370
13	П	30	† Св. Ап. Андрія Первозванного, Основоп. Укр. Цер.
14	С	1	**Грудень.** — Прор. Наума, Филарента, Онисима
15	Н	2	Нед. 28 по Зел. Святах. Преп. Афанасія Печ.
16	П	3	Прор. Софонії, преп. Івана єп. Колон., преп. Сави.
17	В	4	Вмч. Варвари і з нею Юлії, Преп. Івана Дамаскина
18	С	5	† Преп. Сави освящ. Гурія арх., муч. Філотея
19	Ч	6	МИКОЛАЯ МИРЛИКІЙСЬКОГО ЧУДОТВОРЦЯ
20	П	7	Преп. Івана посника Печ., св. Амвросія єп. Медіол.
21	С	8	Преп. Потапія Ап. з 70-ти, Состена, Кифи
22	Н	9	Нед. 29 по Зел. Святах. Зач. Пресв. Богородиці
23	П	10	Упок. Св. Іосафа єп. Білгор., Муч. Мини, Ермогена
24	В	11	Преп. Никона Печ., преп. Даниїла стовпника, прп. Луки
25	С	12	Св. Спиридона Єп. Тримиф., свщмч. Олек. єп. Єрус.
26	Ч	13	Преп. Мирдарія, муч. Євстратія, Авксентія
27	П	14	Мч. Тирса, Левкія, Калиника, Мч. Аріяна і Теотиха
28	С	15	Смч. Елевтерія і матери його Анфії, Степана Архиєп.
29	Н	16	Нед. Праотців. Прор. Аггея, блаж. Теофанії.
30	П	17	Преп. Даниїла і трьох отроків: Ананії, Азарії й Мисаїла
31	В	18	Муч. Севастіяна і воїнів його, Модеста Арх. Єрусал.

1. **Неділя 26 по Зел. Святах.** Гол. 1. УЄ. 4. Літургія. Єф. 5: 9-19. Лук. 12: 16-21.
4. **Середа. Уведення в Храм Пресв. Богородиці.** Утр. Єв. Лук. 1: 39-49, 56. Літ. Ап. Жид. 9: 1-7. Єв. Луки 10: 38-42, 11: 27-28.
8. **Неділя 27 по Зел. Святах.** Гол. 2. УЄ. 5. Літ. Єф. 6: 10-17. Лука. 13: 10-17.
13. **Пятниця. Ап. Андрея Первозванного.** УЄ. Мат. 4: 18-23. Літ. Ап. 1. Кор. 4: 9-16. Єван. Івана 1: 35-51.
15. **Неділя 28 по Зел. Святах.** Гол. 3. УЄ. 6. Літ. Кол. 1: 12-18. Лука 18: 18-27.
19. **Четвер. Св. Миколая.** УЄ. Ів. 10: 9-16. Літ. Жид. 13: 17-21. Євангелія Лука 6: 17-23.
22. **Неділя 29 по Зел. Святах Зачаття Пресв. Богородиці від Анни.** Гол. 4. УЄ. 7. Літ. Ап. Кол. 3: 12-16. Гал. 4: 22-31. Єван. Лук. 7: 12-19. Лук. 8: 16-21.
29. **Неділя Праотців.** Гол. 5. УЄ. 8. Літ. Ап. Кол. 3: 4-11. Єван. Лук. 14: 16-24.

ЗАПИСКИ НА ГРУДЕНЬ

Наші обрядові народні звичаї це нероздільна частина багатої української культури. Бережім, шануймо і практикуймо їх у наших домах.

ЧИТАННЯ З СТАРОГО ЗАВІТУ НА ВСЕНОЧНІМ (Парамеї)

(Продовження з 27 стор.).

Цвіт. Неділя — 1) 1М 49: 1—2, 8—12. 2) Соф. 3: 14—19. 3) Зах. 9: 9—15.

Вознесення — 1) Іс. 2: 2—3 (до „стежками" Його). 2) Іс. 62: 10—63: 1—9. 3) Зах. 14: 1 (до: „Господень") — 4 (до: „на схід сонця"), 8—11.

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ

що приходять при означуванню Голосів Недільних Євангелій, Апостола та Євангелій на Службі Божій і др.

Гол. або Г. — Голос.
Утр. Єв., або УЄ — Утренне Євангеліє.
Літ. — Літургія або Литургія, отже Служба Божа.
Ап. — Апостол.
Діян. або Ді. — Діяння Апостолів.
Жи. — Жидів.
Рим. — Римлян.
1 Кор. — Перше до Коринтян.
2. Кор. — Друге до Коринтян.
Гал. — Галат і т. п.
Євангелисти: Мат., або Мт. — Матей: Мар., або Мр. — Марко; Лу. — Лука: Ів. — Іван.

Вишукування Апостолів і Євангелії:

Мт. 2: 1—12 значить: Матея 2-га Голова, а в ній читається від 1-го до 12-го стиха. Гал. 4: 4—7 значить: Послання до Галат Голова 4-та, а стихи в ній читається від 4-го до 7-го. Окремо звернемо увагу на таке означення: 1 Кор. 12: 27—13: 8. Це так розуміється: Перше до Коринтян, Голова 12-та, стихи від 27-го аж до слідуючої (13-тої) Голови, а дальше з Голови 13-ої до 8-го стиха. Себто читається в 12-ій Голові від 27-го стиха до кінця Голови, та дальше з Голови 13-ої до стиха 8-го.

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

СІЧЕНЬ

1. 1. 1919. Закон У. Н. Р. про Автокефалію Української Православної Церкви.
6. 1. 1742. Помер гетьман Пилип Орлик.
6. 1. 1846. У Києві засновано Кирило Методіївське Братство.
6. 1. 1834. Народився поет Степан Руданський.
11. 1. 1647. Помер Київський Митрополит Петро Могила.
11. 1. 1888. Помер співець Буковини Юрій Федькович.
11. 1. 1916. Помер письменник Лесь Мартович.
13. 1. 1906. У Києві почав виходити перший український щоденник „Громадська Думка".
13. 1. 1667. Андрусівська умова, що поділила Україну між Польщу і Московщину.
14. 1. 1649. Тріюмфальний в'їзд Богдана Хмельницького до Києва після перемоги над поляками.
18. 1. 1654. Переяславська умова Богдана Хмельницького з Московщиною.
21. 1. 1919. Карпатська Україна схвалила прилучитися до Української Народної Республіки.
22. 1. 1918. Проголошення IV. Універсалом Української Центральної Ради незалежности України.
22. 1. 1919. Проголошення соборности України.
22. 1. 1803. Помер останній гетьман України Кирило Розумовський.
22. 1. 1920. Померла письменниця і громадська діячка Наталія Кобринська.
23. 1. 1921. Від руки скритовбивця загинув композитор Микола Д. Леонтович.
27. 1. 1790. Народився письменник Петро Гулак-Артемовський.
28. 1. 1920. Помер письменник Панас Мирний.
29. 1. 1633. Помер Архиєпископ Мелетій Смотрицький.
29. 1. 1918. Бій під Крутами.

ЛЮТИЙ

1. 2. 1897. Народився поет Євген Маланюк.
3. 2. 1812. Народився поет Євген Гребінка.
3. 2. 1864. Народився поет-сатирик Володимир Самійленко.
4. 2. 1793. Другий поділ Польщі. Волинь і Поділля прилучено до Росії.
4. 2. 1813. Народився С. С. Гулак-Артемовський — автор „Запорожця за Дунаєм".
6. 2. 1908. Згинув від багнетів австрійських жандармів у Коропці над Стрипою Марко Каганець.
7. 2. 1933. Помер артист Микола Садовський.
7. 2. 1942. Собор єпископів У. А. П. Ц. в Пінську організує У. А. П. Ц. на звільнених від большевизму українських землях.
8. 2. 1940. Помер в Чехословаччині письменник Спиридон Черкасенко.
9. 2. 1918. У Бересті підписано мировий договір між Україною і Центральними державами.
10. 2. 1900. Засновано в Україні першу політичну партію „РУП" (Революційна Українська Партія).
12. 2. 1939. Перші вибори до сойму Карпатської України.
12. 2. 1924. Згинула з рук польської поліції Ольга Басараб.
15. 2. 1897. Помер письменник Панько Куліш.
12. 2. 1871. Народився письменник Лесь Мартович.
20. 2. 1054. Помер Ярослав Мудрий, великий князь київський.
20. 2. 1905. Народився письменник Улас Самчук.

21. 2. 1942. Загинула в Києві з рук німецької поліції письменниця Олена Теліга.
22. 2. 1860. Народилась визначна українська театральна артистка Марія Заньковецька.
24. 2. 1574. Вийшла у Львові перша в Україні друкована книжка „Апостол".
25. 2. 1871. Народилась поетеса Леся Українка.
26. 2. 1608. Помер князь Костянтин Острожський.
26. 2. 1886. Народився визначний український графік Юрій Нарбут.
27. 2. 1664. Під Новгородом Сіверським поляки розстріляли козацького полковника Івана Богуна.
28. 2. 1734. Помер гетьман Данило Апостол.

БЕРЕЗЕНЬ

1. 3. 1386. Перша злука Литви з Польщею і тим самим литовсько-руські землі перший раз увійшли у сферу впливів Польщі.
3. 3. 1811. Народився галицький поет о. Антін Могильницький.
3. 3. 1947. Померла поетка Уляна Кравченко.
3. 3. 1827. Народився український байкар Леонід Глібів.
3. 3. 1947. Помер проф. Філарет Колесса, учений, композитор, етнограф.
4. 3. 1750. Графа Кирила Розумовського вибирають гетьманом України.
4. 3. 1861. Скасовано в Росії панщину.
6. 3. 1951. Помер письменник і політичний діяч Володимир Винниченко.
7. 3. 1917. Українські гвардійські полки Волинський, Преображенський і Ізмаїльський розпочали революцію в Петрограді від чого почалась велика російська революція.
8. 3. 1169. Суздальський князь Андрій Боголюбський зруйнував і зрабував столицю Руси-України Київ гірше татар.
9. 3. 1814. Народився Тарас Шевченко.
10. 3. 1861. Помер Тарас Шевченко.
14. 3. 1822. Перша вистава українською мовою в київському театрі.
14. 3. 1923. Рада амбасадорів в Парижі віддала Галичину Польщі.
15. 3. 1668. Дамян Многогрішний вибраний гетьманом України.
15. 3. 1939. Проголошено самостійність Карпатської України.
17. 3. 1917. Створено в Києві Українську Центральну Раду.
16. 3. 1910. Почав виходити у Вінніпеґу, Канада, часопис „Український Голос".
17. 3. 1919. Мирова Конфернеція в Парижі признала Закарпаття Чехо-Словацькій Республіці.
18. 3. 1918. Відбулись перші основуючі збори Інституту ім. М. Грушевського в Едмонтоні.
18. 3. 1921. Підписано в Ризі польсько-совєтський мировий договір.
18. 3. 1913. У Львові відбулись основуючі збори парамілітарної організації „Українських Січових Стрільців" з якої повстав під час війни Леґіон УСС.
19. 3. 1669. Поляки розстріляли під Корсунем без суду на неправдивий донос польського шляхтича гетьмана Івана Виговського.
19. 3. 1864. Народився Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви Василь Липківський.
19. 3. 1895. Народився поет Максим Рильський.
21. 3. 1942. Померла письменниця Ольга Кобилянська.
22. 3. 1842. Народився композитор Микола В. Лисенко.
26. 3. 1909. Помер історик і композитор Микола Аркас.
27. 3. 1111. Князь Володимир Мономах розбив вщент половців над річкою Сальницею, (в околиці теперішнього Словянського).

КВІТЕНЬ

1. 4. 1917. Українська Центральна Рада організувала в Києві маніфестаційний похід, оголосивши це свято „Першим Днем Свободи України".
7. 4. 1340. Помер останній Галицько-Волинський король Юрій II. отруєний боярами.
9. 4. 1864. Народився поет Павло Грабовський.
10. 4. 1932. Хиротонія Архимандрита Полікарпа Сікорського (пізніше Митрополита У.А.П.Ц.) на єпископа.
10. 4. 1622. Помер у Києві гетьман Петро Конашевич-Сагайдачний.
14. 4. 1768. Почалось повстання гайдамаків під проводом Максима Залізняка.
15. 4. 1918. Помер повістяр Іван Нечуй-Левицький.
18. 4. 1862. Народилася поетеса Уляна Кравченко.
19. 4. 1917. Почався в Києві Всеукраїнський Національний Конґрес.
20. 4. 1922. Помер композитор Кирило Стеценко.
20. 4. 1885. Помер історик Микола Костомарів.
21. 4. 1785. Катерина II. узаконила в Україні кріпацький устрій.
23. 4. 1185. Почався похід князя Ігора Святославича на половців.
25. 4. 1927. Помер письменник Марко Черемшина (Іван Семанюк).
25. 4. 1910. Помер письменник і драматичний артист Марко Кропивницький.
25. 4. 1913. Помер письменник Михайло Коцюбинський.
26. 4. 1890. Народився Микола Зеров, видатний поет і літературознавець.
26. 4. 1945. Помер гетьман Павло Скоропадський.
27. 4. 1904. Помер письменник Михайло Старицький.
28. 4. 1915. Бої Українських Січових Стрільців на Маківці.
29. 4. 1918. Проголошено генерала Павла Скоропадського гетьманом України. Фльота на Чорному морі підняла українські прапори.
29. 4. 1722. Заведено на Україні так звану „Малоросійську колегію".

ТРАВЕНЬ

2. 5. 1848. В Галичині створено перше українське політичне товариство „Головна Руська Рада".
4. 5. 1838. Викуп Т. Шевченка з кріпацтва.
5. 5. 1886. Народився буковинський поет і композитор Сидір Воробкевич.
6. 5. 1910. Помер письменник і громадський діяч Борис Грінченко.
7. 5. 1840. Народився драматург і актор Марко Кропивницький.
12. 5. 1947. Шестий Собор єпископів У.А.П.Ц. в Мінхені.
13. 5. 1849. Народився письменник Панас Мирний.
13. 5. 1933. Покінчив життя самогубством письменник Микола Хвильовий.
14. 5. 1871. Народився письменник Василь Стефаник.
14. 5. 1856. Народився письменник Андрій Чайковський.
15. 5. 1848. Скасування панщини в Галичині.
16. 5. 1817. Народився письменник і історик Микола Костомарів.
18. 5. 1861. Похорони Т. Шевченка на Чернечій горі під Каневом.
18. 5. 1917. У Києві почався Перший Всеукраїнський Військовий З'їзд.
20. 5. 1932. Помер письменник Степан Васильченко.
21. 5. 1648. Богдан Хмельницький розбив поляків на Жовтих Водах.
22. 5. 1920. Поляки замордували композитора Остапа Нижанківського.
23. 5. 1920. Помер видатний український графік Юрій Нарбут.
23. 5. 1938. Загинув від розриву бомби провідник Організації Українських Націоналістів полк. Євген Коновалець.
24. 5. 1125. Помер Великий Київський князь Володимир Мономах.
25. 5. 1926. Загинув в Парижні від кулі Шварцбарта Головний Отаман Симон Петлюра.
26. 5. 1648. Б. Хмельницький розбив поляків під Корсунем.

28. 5. 1916. Помер у Львові Іван Франко.
30. 5. 1876. Заборона українського друкованого слова царським урядом.
31. 5. 1224. Перша зустріч українських воїнів з татарами в бою над річкою Калкою.

ЧЕРВЕНЬ

2. 6. 1936. Помер письменник Андрій Чайковський.
4. 6. 1775. Друге зруйнування Запорізької Січі.
5. 6. 1648. Б. Хмельницький розбив під Корсунем польське військо.
7. 6. 1843. Помер поет Маркіян Шашкевич.
7. 6. 1930. Помер маляр Петро Холодний.
8. 6. 1919. Українська Галицька Армія почала під Чортковом офензиву проти поляків.
9. 6. 1898. Помер поет Яків Щоголів.
10. 6. 1917. Перший Всеукраїнський З'їзд у Києві.
11. 6. 1931. Помер історик і політичний мислитель Вячеслав Липинський.
13. 6. 1944. З рук німецької поліції загинув поет Ольжич (Олег Кандиба).
19. 6. 1205. В бою з поляками під Завихостом згинув князь Роман Галицький.
20. 6. 1895. Помер учений і політичний діяч Михайло Драгоманів.
20. 6. 1948. В Авґсбурзі, Німеччина, повстала Українська Національна Рада.
22. 6. 1929. Помер український громадський діяч і меценат Євген Чикаленко.
22. 6. 1941. Початок німецько-совєтської війни.
23. 6. 1917. Перший Універсал Української Центральної Ради.
23—25. 6. 1943. Перший Конґрес Українців Канади.
29. 6. 1849. Народилася письменниця Олена Пчілка.
29. 6. 1918. Помер проф. Хведір Вовк, світової слави вчений антрополог.
29. 6. 1933. Помер генерал Мирон Тарнавський, начальний вождь УГА.
30. 6. 1569. Люблинська Унія, якою прилучено до Польщі українські землі.

ЛИПЕНЬ

1. 7. 1910. Згинув у Львові український студент Адам Коцко в боротьбі за Український Університет.
7. 7. 1709. Нещасливий для України бій під Полтавою.
8. 7. 1919. Згинув у літунській катастрофі полковник Вітовський, організатор Листопадового Зриву і військовий міністер ЗУНР.
8. 7. 1659. Гетьман Іван Виговський розбив москалів під Конотопом.
8—9. 7. 1961. Всенародній Шевченківський Здвиг у Вінніпеґу з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченкові.
9. 7. 1961. Відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вінніпеґу.
9. 7. 1651. Бій під Берестечком.
11. 7. 969. Померла княгиня Ольга.
12. 7. 1580. Появилась друком „Острозька Біблія", перша друкована Біблія церковно-слов'янською мовою.
15. 7. 1015. В Берестові під Києвом помер князь Володимир Великий.
16—17. 7. 1919. Перехід УГА за Збруч.
17. 7. 1902. Почались рільні страйки в Галичині.
18—19. 7. 1918. Заснування Української Православної Церкви в Канаді.
18. 7. 1863. Таємний наказ царського міністра Валуєва цензурі не випускати друком жадної української книжки.
21. 7. 1941. Помер письменник Богдан Лепкий.
25. 7. 1687. Іван Мазепа став гетьманом України.
26. 7. 1874. Народився письменник Марко Черемшина.
26. 7. 1880. Народився письменник Володимир Винниченко.
27. 7. 1834. Засновано Київський Університет ім. св. Володимира.
30. 7. 1649. Згинув у бою під Лойовом наказний гетьман Михайло Кричевський.

СЕРПЕНЬ

1. 8. 1913. Померла славна українська письменниця Леся Українка.
4. 8. 1914. Засновано у Львові „Союз Визволення України".
4—5. 8. 1916. Відкрито в Саскатуні Інститут Петра Могили.
4—5. 8. 1916. Відбувся в Саскатуні Перший Український Народний З'їзд.
5. 8. 1911. Померла письменниця Ганна Барвінок.
6. 8. 1657. Помер у Чигирині гетьман Богдан Хмельницький.
8. 8. 1819. Народився письменник Пантелеймон Куліш.
8. 8. 1834. Народився буковинський поет Юрій Федькович.
10. 8. 1867. Народився письменник Осип Маковей.
10. 8. 1907. Померла письменниця Марко Вовчок.
11. 8. 1792. Перенесено Запорожців над ріку Кубань.
12. 8. 1925. Помер поет Володимир Самійленко.
13. 8. 1873. Помер галицький поет Антін Могильницький.
15. 8. 1856. Народився геніяльний український поет Іван Франко.
17. 8. 1772. Прилучено Галичину до Австрійської монархії.
18. 8. 1836. Народився письменник Олександер Кониський.
18. 8. 1649. Зборівська угода гетьмана Б. Хмельницького з Польщею, яка гарантувала козакам багато вольностей.
20. 8. 1843. Помер письменник Григорій Квітка Основяненко.
20. 8. 1921. Помер письменник А. Кащенко.
21. 8. 1627. Вийшов у Києві один із перших словників української мови „Лексикон Памви Беринди".
21. 8. 1925. Помер письменник Осип Маковей.
22. 8. 1709. Помер гетьман Іван Мазепа.
28. 8. 1921. Большевики розстріляли в Києві поета Григорія Чупринку.
29. 8. 1845. Народився драматург Іван Тобілевич (Карпенко-Карий).
29. 8. 1875. Народилась письменниця Людмила Старицька-Черняхівська.
31. 8. 1919. Злучені українські армії (УНР і УГА) зайняли Київ.

ВЕРЕСЕНЬ

1. 9. 1939. Початок другої світової війни.
7. 9. 1805. Народився письменник Олекса Стороженко.
9. 9. 1769. Народився Іван Котляревський, батько нового українського письменства.
9. 9. 1914. Перший бій Українських Січових Стрільців під Сянками.
10. 9. 1910. Помер Василь Доманицький, видавець першого повного „Кобзаря".
12. 9. 1875. Народився Олександер Кошиць, композитор і диригент.
12. 9. 1903. У Полтаві відкрито пам'ятник Іванові Котляревському.
15. 9. 1907. Помер драматург і артист Іван Тобілевич.
16. 9. 1659. Договір гетьмана Івана Виговського з Польщею в Гадячі.
18. 9. 1640. Собор в Києві приймає і одобрює „Ісповідання Православної Віри" Митрополита Петра Могили.
18. 9. 1864. Народився письменник Михайло Коцюбинський.
18. 9. 1940. Помер артист Опанас Саксаганський, брат Івана Тобілевича і Миколи Садовського.
18. 9. 1841. Народився Михайло Драгоманів.
19. 9. 1903. Помер буковинський поет і композитор Сидір Воробкевич.
21. 9. 1944. Помер у Вінніпеґу Олександер Кошиць.
22. 9. 1918. Відкрито в Києві Український Університет.
23. 9. 1648. Бій під Пилявцями — найбільша перемога Б. Хмельницького над поляками.
29. 9. 1866. Народився історик Михайло Грушевський.

ЖОВТЕНЬ

1. 10. 1187. Помер Галицький князь Ярослав Осмомисл.
1. 10. 1877. Помер український учений О. Бодянський.
1. 10. 1929. Масові арешти в Україні у звязку з процесом Союзу Визволення України.
3. 10. 1930. Померла письменниця Олена Пчілка, мати Лесі Українки.
4. 10. 1891. Народився поет Юрій Клен.
4. 10. 1930. Померла визначна українська артистка Марія Заньковецька.
7. 10. 1926. Помер український етнограф Володимир Гнатюк.
9. 10. 1596. Проголошення Церковної Унії в Бересті.
10. 10. 1893. Помер байкар Леонід Глібів.
11. 10. 1835. Згинув ватажок подільських розбійників Устим Кармелюк.
13. 10. 1866. Помер письменник Петро Гулак-Артемовський.
14. 10. 1921. Почався в Києві Перший Всеукраїнський Собор Української Автокефальної Православної Церкви.
18. 10. 1876. Народився український учений, історик літератури і літературознавець Сергій Єфремов.
18. 10. 1918. Скликано у Львові Українську Національну Раду.
22. 10. 1953. Помер в Парижі Митрополит УАПЦ Полікарп Сікорський.
28. 10. 1894. Помер перший історик української літератури Омелян Огоновський.
29. 10. 1794. Помер мандрівний філософ Григорій Сковорода.
30. 10. 1947. Помер поет Юрій Клен.
30. 10. 1930. В Едмонтоні вийшло 1-е число „Нового Шляху".

ЛИСТОПАД

1. 11. 1861. Народилася українська письменниця Дніпрова Чайка.
1. 11. 1889. Народився письменник-сатирик і гуморист Остап Вишня. (Павло Губенко).
1. 11. 1918. Листопадовий Зрив. Українські війська зайняли Львів.
3. 11. 1941. Зруйновано вибухом Успенську церкву Києво-Печерської Лаври.
3. 11. 1885. Помер галицький письменник Микола Устиянович.
4. 11. 1803. Помер Іван Кальнишевський, останній кошовий Запорізької Січі.
4. 11. 1921. Почався Другий Зимовий Похід під командою генерала Юрка Тютюнника.
6. 11. 1912. Помер Микола Лисенко, великий український композитор.
6. 11. 1811. Народився поет Маркіян Шашкевич, що відродив українську літературу в Галичині.
7. 11. 1940. В Канаді постає „Комітет Українців Канади".
9. 11. 1872. Народився письменник Богдан Лепкий.
10. 11. 1708. Москалі здобули і зруйнували Батурин, тодішню столицю Гетьманщини.
10. 11. 1838. Помер батько новітньої української літератури Іван Котляревський.
14. 11. 1918. У Києві засновано Всеукраїнську Академію Наук.
14. 11. 1918. Гетьман Павло Скоропадський проголосив Федерацію України з Росією.
15. 11. 1918. Початок повстання проти гетьмана Скоропадського.
15. 11. 1945. Була заснована в Авґсбурґу, Німеччина, Українська Вільна Академія Наук.
16. 11. 1863. Народилася письменниця Ольга Кобилянська.
17. 11. 1828. Народилася письменниця Ганна Барвінок.
18. 11. 1804. Засновано університет в Харкові.
19. 11. 1698. Помер гетьман Петро Дорошенко.
20. 11. 1917. Появився Третій Універсал Української Центральної Ради про самостійність української держави.

21. 11. 1921. Большевики розстріляли під Базаром на Волині 359 українських вояків.
21. 11. 1943. Засновано в Канаді „Осередок Української Культури і Освіти".
23. 11. 1873. Помер український учений Михайло Максимович.
23. 11. 1919. Помер видатний український критик Микола Євшан (М. Федюшка).
24. 11. 1934. Помер славний український історик Михайло Грушевський.
25. 11. 1838. Народився письменник Іван Нечуй-Левицький.
29. 11. 1778. Народився письменник Григорій Квітка-Основяненко.
29. 11. 1902. Помер на засланні український поет-революціонер Павло Грабовський.

ГРУДЕНЬ

1. 12. 1893. Народився письменник Микола Хвильовий.
2. 12. 1874. Помер письменник Олекса Стороженко.
2. 12. 1919. Початок Першого Зимового Походу під командою генерала Омеляновича Павленка.
2. 12. 1938. Проголошено автономію Карпатської України.
4. 12. 1803. Помер на Соловках останній Кошовий Запорізької Січі Петро Кальнишевський.
5. 12. 1878. Народився поет О. Олесь.
5. 12. 1917. Відкрито в Києві Українську Академію Наук.
7. 12. 1936. Помер письменник Василь Стефаник.
7. 12. 1811. Народився галицький письменник Микола Устиянович.
8. 12. 1868. Засновано у Львові Товариство „Просвіта".
11. 12. 1840. Народився письменник Михайло Старицький.
11. 12. 1891. Помер визначний український мовознавець О. Потебня.
12. 12. 1871. Народився письменник Анатоль Свидницький.
12. 12. 1900. Помер письменник Олександер Кониський.
14. 12. 1918. Війська Директорії Української Народної Республіки зайняли Київ. Гетьман П. Скоропадський зрікся влади.
15. 12. 1848. Помер письменник Євген Гребінка.
15. 12. 1934. Большевицький таємний суд засудив до страти 28 українців, а між ними письменників: О. Влизька, В. Мисика, Д. Фальківського, М. Терещенка, Гр. Косинку, І. Крушельницького, М. Лебединця, Костя Буревія, Романа Шевченка.
17. 12. 1939. В копальнях Камчатки загинув поет і літературознавець М. Драй-Хмара.
18. 12. 1856. Народився великий український театральний артист Микола Садовський.
18. 12. 1871. Народився поет Микола Вороний.
19. 12. 1918. Директорія У.Н.Р. в'їхала до Києва — відновилася Українська Народна Республіка.
21. 12. 1764. Москва скасувала Гетьманщину.
22. 12. 1833. Народилась письменниця Марко Вовчок.
23. 12. 1873. Засновано у Львові Наукове Товариство ім. Шевченка.
25. 12. 1848. У Львівському Університеті засновано катедру української мови.
25—26. 12. 1926. Оформлення організації Союзу Українок Канади на З'їзді в Саскатуні.
25—26. 12. 1927. Оформлення організації Союзу Українців Самостійників у Саскатуні.
27. 12. 1879. Народився письменник С. В. Василенко (Панасенко).
29. 12. 1724. У Петропавловській вязниці помер наказний Гетьман Павло Полуботок.
В 1931 р. в місяці грудні — оформлення організації „Союз Української Молоді Канади"

———x———

Володимир Самійленко

УКРАЇНІ

Ти звеш мене, й на голос милий твій
з горячою любовю полину;
Поки живуть думки в душі моїй,
Про тебе ненько, думати не кину.
Як мрію чистую з найкращих мрій
Я заховаю в серці Україну,
І мрія та як світище ясне
Шляхом правдивим поведе мене.

Нехай той шлях важкий, нехай тернистий!
Але хіба тоді квіток шукать,
Коли тебе твій любий образ чистий
Несхнучі сльози тяжко туманять?
Коли твій геній навіть променистий
Онемощів і почина згасать?
О ні, того скарають муки люті,
Хто зможе в час такий тебе забути!

В біді твоїй рідніша ти мені;
Тобі несу я сили всі, що маю;
І працю тиху і мої пісні
На вівтар твій побожно я складаю.
Натхни ж мене! Нехай у мертвім сні
Я днів моїх даремно не загаю!
Нехай я знаю, що не дурно жив,
Що за життя тобі я заплатив.

Коли я був дитиною малою,
Красу твою повсюди я вбачав.
Здавалась ти веселою, ясною,
Мене твій вид веселий чарував.
Тоді я ще душею молодою
Про муки тайнї твої не знав;
Тепер же бачу я твої страждання,
І ще зросло моє к тобі кохання.

Прийми-ж мої пісні як дар малий
Великої і вірної любови!
Що зможе дати мій талан слабий
В скарбницю любої твоєї мови,
Він певно дасть, і знай, що в час страшний
Твій син тобі не пожаліє крови,
І що не спинить страх усіх погріз
Моїх пісень, моїх за тебе сліз.

Опрацював **С. Волинець**

Літопис Української Революції і державного будівництва

Наближуємось, майже не помічаючи цього, до 50-ліття подій, що їх роковини відмічуємо кожного року. Недавно відмічували ми святочно їх сорокліття, а оце стоїмо вже в обличчі їх півстоліття. Ці події, це Велика Українська Національна Революція 1917 р., проголошення незалежности і соборности Української Народної Республіки і наші зусилля збудувати українську державу й боронити її перед зазіханнями заздрих ворогів.

Найкраще, найдостойніше зустрінемо 50-ліття тих подій, коли познайомимось з ними хоч в загальних зарисах, та постараємось їх зрозуміти.

Щоб вможливити читачам нашого Календаря-Альманаху таке познайомлення, починаємо вже з цим 1963-им роком друкувати об'єктивний, спертий на історичних фактах і документах „Літопис Української Революції і державного будівництва", користуючись не одним, а кількома доступними нам джерелами.

Це тема обширна й тому не можна було її вичерпати одною статтею. В цьогорічному „Календарі-Альманаху" ми схопили лише події, що відносяться до доби Української Центральної Ради.

Події, що відносяться до часів Гетьманату, доби Директорії і Листопадового Зриву, будуть представлені у наступних „Календарях-Альманахах Українського Голосу".

Читаючи цей „Літопис', треба мати постійно на увазі, що події 1917—1920 рр. заскочили українські народні маси на Придніпрянщині несподівано. Ці маси, внаслідок ганебного царського режиму, внаслідок браку хочби примітивних громадських свобід, були неприготовані до державного будівництва. Зайнятись тим будівництвом прийшлось тонкій верстві національно свідомих в тому часі гарячих українських патріотів. При будові держави і борючись за її збереження, вони робили різні помилки, які ми сьогодні, з перспективи півстоліття виразно бачимо. Робили вони їх не зі злоби, а в переконанні, що діють правильно, і це ми мусимо мати теж на увазі. Варт теж затямити собі такі дві сентенції:

1. „Мертві сорому не знають, і якщо вони навіть помилялись, то історія і наша пам'ять їм зобов'язана простити".

2. „Мертві помилок виправити не можуть, і даремною стратою часу було б адресувати до них якінебудь вимоги".

ДОБА ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

Березень, 1917 рік

8 березня 1917 р. почалась в Петрограді Велика Російська Революція, що згодом в Україні перемінилась в національну революцію. Першими виступили збройно проти царату гвардейські полки (між ними Волинський і Преображенський) укомплетовані з українців. Вони були приготовані до

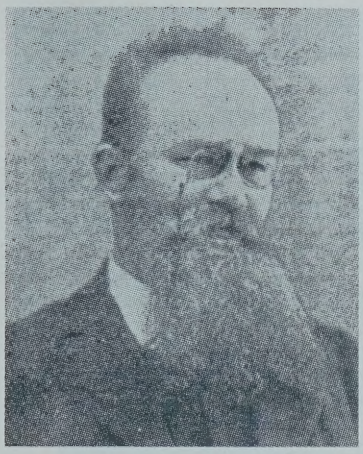

Проф. Михайло Грушевський,
голова Української Центральної Ради і перший президент Української Народної Республіки.

Микола Міхновський,
визначний український державник

цього виступу петроградськими українськими організаціями.

13 березня вістка про вибух революції в Петрограді прийшла до Києва і зараз таки викликала тут величезне оживлення.

17 березня, тобто вже на 9-ий день після вибуху революції в Петрограді, були скликані до Києва з усієї Великої України представники українських організацій та політичних партій.

До Києва повернувся із заслання Михайло Грушевський й під його проводом ці представники створили з себе так звану Центральну Раду, яка мала керувати українськими справами. Він став першим головою Центральної Ради.

29 березня 1917 р., з ініціятиви М. Міхновського, утворено в Києві Український Військовий Клюб ім. гетьмана Полуботка, та Український Військовий Організаційний Комітет.

Квітень

1 квітня (19 березня ст. ст.) відбулась у Києві величезна українська маніфестація, що увійшла в історію під назвою **„Свята Свободи".** В тій маніфестації взяло участь понад 100 тисяч осіб. Віяли сотні блакитно-жовтих прапорів, лунав спів „Ще не вмерла Україна", а М. Грушевський на Софійській площі виголосив першу свою велику промову з відомими словами: „Народе Український! Впали вікові пута, настав час і твоєї волі" — й привів народ до присяги на вірність Україні.

1 квітня з українських вояків етапного пункту в Києві самочинно зорганізовано 1-ий український полк ім. гетьмана Б. Хмельницького під командою підполк. Ю. Капкана (16 сотень — 3,574 багнетів).

7 квітня відбувся в Києві під проводом проф. М. Грушевського

з'їзд **Товариства Українських Поступовців (ТУП).** Це був перший з'їзд української політичної організації, зглядно партії, від часу вибуху революції, а навіть перший явний з'їзд політичної української партії на Придніпрянщині.

17—21 квітня. На ці дні, за почином Центральної Ради, був скликаний до Києва **Всеукраїнський Національний Конґрес** при участі 1,500 делеґатів від усіх організацій Києва і цілої України. Тут переважали селяни і солдати.

Почесним головою вибрано М. Грушевського, діючим головою — найстаршого серед українських діячів С. Ерастова з Кубані. Заступниками голови вибрано Сергія Єфремова та Володимира Винниченка, що після М. Грушевського в той час були найпопулярніші.

Конґрес переобрав таємним голосуванням Центральну Раду, до складу якої увійшли представники всіх партій, професійних і

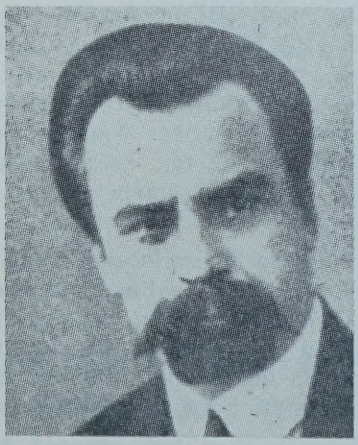

Володимир Винниченко,
перший премієр
Української Народної Республіки

Головний Отаман Симон Петлюра

культурних організацій, та представники від губерній. Всього в той час було 150 членів Центральної Ради.

Травень

В днях 17—18 травня відбувся в Києві **Перший Український Військовий З'їзд.** На ньому було більше як 700 делеґатів, які представляли собою 900 тисяч озброєного національно - свідомого, революційно настроєного, до певної міри організованого українського вояцтва на фронті, у фльоті і в запіллі.

З'їзд домагався українізації війська і видвигнув політичні домагання. На цьому з'їзді створено **Військовий Генеральний Комітет** при Центральній Раді в складі 180 осіб. В їх числі були Винниченко, Петлюра і Міхновський.

Червень

18 червня почався у Києві в залі Купецького Зібрання **1-ий Селянський З'їзд.**

З'їзд цей тривав 6 днів і пройшов під проводом В. Винниченка,

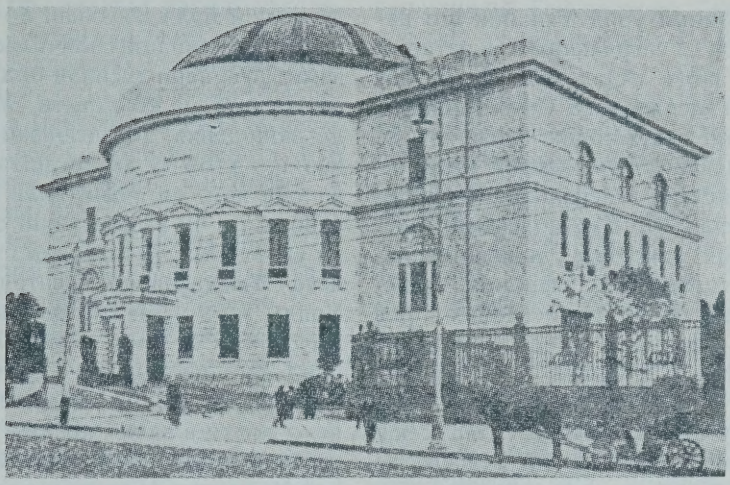

Будинок Педагогічного Інституту в Києві, де радила Українська Центральна Рада

Б. Мартоса, П. Христюка і М. Осадчого. На цей з'їзд прибуло близько 2,000 делеґатів і 1,500 з них репрезентували 1000 волостей (волость або пізніше ґміна в повоєнній Польщі, це адміністративна одиниця, менша як повіт, зложена із кількох а часом навіть із кільканадцяти сіл, на чолі якої стояв волосний старшина, або як пізніше в Польщі „війт"). Вони репрезентували цілу Україну. Цей з'їзд делеґував до Центральної Ради 133 делеґатів.

Під час того з'їзду наспіла з Петрограду, від тимчасового уряду, телеграма з повідомленням, що тимчасовий уряд відкидає домагання автономії для України.

На цю телеграму учасники З'їзду відповіли кличем: „Хай живе вільна Україна". Проф. Грушевський — голова Центральної Ради, у відповідь на цю телеграму заявив: „Свято революції скінчилося! Настає грізний час! Україна повинна бути зорганізована! Свою долю повинен рішати тільки український народ".

В днях 18—23 червня відбувся у Києві **2-ий Військовий З'їзд,** що був заборонений тодішним військовим міністром тимчасового уряду Керенським. На З'їзд прибуло 2,500 делеґатів, що репрезентували 1,500.000 вояків.

23 червня проголошено **„Перший Універсал Української Центральної Ради до Українського народу на Україні і по-за Україною сущого".**

Автором універсалу був В. Винниченко. З'ясувавши неможливість співпраці з центральним російським урядом, Універсал говорить: **— „І через це ми, Українська Центральна Рада, видаємо цей Універсал до всього нашого народу і оповіщаємо: од нині самі будемо творити наше життя".**

28 червня — утворення першого Українського Уряду. По проголошенні автономії України Центральна Рада утворила перший

автономний уряд України, що називався „Генеральним Секретаріятом". Його склад був такий: Голова Генерального Секретаріяту і секретар внутрішніх справ — В. Винниченко. Генеральний писар — П. Христюк, генеральний секретар фінансів — Х. Барановський, генеральний секретар міжнаціональних справ — С. Єфремов, генеральний секретар військових справ — С. Петлюра, г. с. земельних справ — Б. Мартос, г. с. судових справ — В. Садовський, г. секр. освіти — І. Стешенко, ген. секр. харчових справ — М. Стасюк.

Перевагу в тому першому Генеральному Секретаріяті мали українські соціял-демократи. Тимчасовий уряд у Петрограді був змушений визнати Генеральний Секретаріят.

Липень

9 липня була проголошена деклярація Генерального Секретаріяту, в якій були з'ясовані його завдання. Деклярація кінчилась словами: „Усі наші зусилля будуть іти на те, щоб не допустити України до винищення, дезорганізації та анархії, і хтоб ту дезорганізацію не вносив нам, чи темні сили контрреволюції, чи анархістичні елементи українства, чи помилки і ворожнеча Тимчасового Центрального Уряду, ми з усіма дезорганізуючими силами будемо боротися неухильно і нікому не дозволимо гальмувати справу будування нового життя в нашім краю".

16 липня — Проголошено Другий Універсал. Неукраїнські кола в Україні поставились вороже до створення Генерального Секретаріяту і юдили Петроградський уряд, щоб він його не визнав.

З Петрограду приїхала до Києва делеґація міністрів на переговори й побачила, що мусить визнати Центральну Раду й Генеральний Секретаріят, як крайовий орган

Перший уряд незалежної Української Народної Республіки. Сидять зліва направо: **Іван Стешенко, Христофор Барановський, Володимир Винниченко, Сергій Єфремов і Симон Петлюра.** Стоять: **Борис Мартос, Микола Стасюк і Павло Христюк.**

влади. На спільній нараді ухвалено, що Петроградський уряд видасть декларацію, яка визнає Центральну Раду і Генеральний Секретаріят, а Центральна Рада видасть 2-ий універсал. Цей універсал був написаний у менш урочистих, а більш ділових тонах.

На підставі порозуміння з Петроградом Центральна Рада стала по суті парляментом України.

До неї введено 30% представників національних меншин, хоч вони становили тоді не більше, як 20% населення України.

До Генерального Секретаріяту введено двох росіян, двох жидів і одного поляка.

24—27 липня відбувся в Києві Перший Всеукраїнський Робітничий З'їзд, що дав підтримку Центральній Раді.

Серпень

В серпні 1917 р. зорганізовано 1-ий Український Корпус, що його зав'язком був зукраїнізований 34-ий Корпус генерала Павла Скоропадського. Згодом він був доповнюваний добровольцями і сотнями Вільного Козацтва.

Ще з літа 1917 р. до Києва стали прибувати офіціяльні представники Франції, Англії, Америки, Румунії, і нарешті голова Чеського Комітету Т. Г. Масарик.

В серпні 1917 р. О. Шульгин, що був згодом міністром заграничних справ, мав безпосередній контакт із французьким амбасадором в Росії Нуленсом.

Вересень

14 вересня по переговорах із Тимчасовим Правительством, створено новий Генеральний Секретаріят під головуванням В. Винниченка, що став теж секретарем внутрішніх справ. Секретарем для військових справ був С. Петлюра, міжнаціональних справ, тобто заграничних справ, А. Шульгін, земельних справ Б. Мартос, судових справ — В. Садовський, генеральний писар — П. Христюк. Інших менш важних ресортів не вичисляємо.

До того Секретаріяту входили вже й представники національних меншин. Від росіян — Зарубін і Одинець, від жидів — Рафес і Зільберфарб, від поляків — М. Міцкевич.

21—28 вересня відбувся у Києві „З'їзд Народів Росії". У З'їзді взяли участь: татари, грузини, лотиші, литовці, жиди, білоруси, естонці, молдовани, донські козаки, Союз Козацьких Військ, буряти.

З'їзд вибрав Раду Народів. Головою тієї Ради вибрано проф. М. Грушевського. На З'їзді, дуже кидалось в очі велике довір'я всіх поневолених Росією народів до України.

Жовтень

16—20 жовтня відбувся загальний З'їзд Вільного Козацтва. Це Вільне Козацтво почало творитися самочинно на Правобережжі, як засіб самооборони селянства від банд збольшевичених дезертирів, і поширилося в 1917 р. на Волинь, Херсонщину й на Лівобережжя, подекуди охоплюючи й робітників.

Органом Вільного Козацтва була його Генеральна Рада в Чигирині, що підлягала спершу Генеральному Секретаріятові Внутріш-

Картина з часів большевицького перевороту: Большевики штурмують так званий „Зимовий палац", де був осідок тимчасового уряду О. Керенського.

ніх Справ, а від січня 1918 р. Генеральному Секретаріятові Військових Справ.

Листопад

7 листопада 1917 р. в Петрограді стався большевицький переворот. Тимчасовий російський уряд повалено. Того самого дня Центральна Рада утворила в Києві Революційний Комітет для охорони революції в Україні. Большевицький переворот створив для України зовсім нову ситуацію.

13 листопада Українська Центральна Рада ухвалила закон, про включення в територію України всіх українських етнографічних земель.

16 листопада Генеральний Секретаріят звернувся з відозвою до населення України повідомляючи, що перебирає на себе повноту влади в Україні, й що він приступив до вироблення ряду законопроєктів: про українські установчі збори, про земельну реформу, про організацію українського фронту, про поповнення Секретаріяту та ін.

При кінці листопада у виборах до Всеросійських Установчих Зборів, большевицька партія в Україні здобула лише 10% усіх голосів, а 75% голосів здобули такі українські партії як Українська Партія Соціялістів Революціонерів, Українська Соціял - Демократична Робітнича Партія і Селянська Спілка.

20 листопада Українська Центральна Рада проголосила 3-ій Універсал, яким проголошено Українську Народню Республіку. Це

вже був акт проголошення української держави, хоча в Універсалі є фраза: „Не пориваючи федеративних звязків із Росією".

3-ій Універсал важний тим, що проголосив демократичні принципи: волю слова, друку, віровизнання, зборів, союзів, страйків, недоторканість осіб й мешкання, право вживання місцевих мов у зносинах із державними установами, скасування смертної кари, амнестію, справедливий суд.

У соціяльній ділянці цей універсал скасував: право приватної власности на землю і визнав її власністю всього народу без викупу, установив 8-годинний робочий день, визнав за урядом і робітниками право контролі над промисловістю, визнав за національними меншинами право на національно - персональну автономію, оголосив реформу місцевого самоурядування.

Принципи оголошені в 3-ім Універсалі потім розвинуто й закріплено в окремих законах.

Враз із проголошенням Української Народної Республіки було призначено на день 9 січня 1918 р. скликання Українських Установчих Зборів.

Грудень

17 грудня большевицький ультимат. Новосформований совєтський уряд в Петрограді, нібито визнавав право України на самостійність нотою із 17 грудня, в якій є такі слова: „Рада Народніх Комісарів — підтверджує всім гнобленим царизмом і буржуазією Великоросії народам право на вільний розвиток, включно до їх права відділитися від Росії".

„Тому Рада Народніх Комісарів **признає Українську Народню Республіку та її право на повне відокремлення від Росії,** як також на те, щоб вона ввійшла в переговори з Російською Республікою про взаємні-федеративні, а також інші відносини. Жадання України щодо її прав і незалежности українського народу Рада Народніх Комісарів признає без обмежень і безумовно".

Одначе в тій самій ноті був ультимат, в якому вимагалось, щоб Україна не пропускала через свою територію донських козаків, що верталися з фронту на Дін, з яким большевики вже тоді воювали, щоб не розброювати військових частин прихильних до большевиків, і щоб повернути зброю вже розброєним частинам.

З усього було видно, що це лише претекст до окупації України. Український уряд відкинув большевицький ультимат і незабаром почалась кривава українсько - російська війна, хоч формально Совєтська Росія провадила її не від імені свого уряду, а від імені українсько-совєтського уряду, саме тоді штучно створеного в Харкові.

19 грудня большевики скликали в Харкові „Всеукраїнський З'їзд Рад Робітничих, Селянських і Червоноармійських Депутатів УССР.

20 грудня Уряд Центральної Ради відповів на ультимативну ноту совєтського уряду. Ця відповідь була направлена на те, щоб самий принцип визнання совєтською Росією Української Народної Республіки втілити в життя: забезпечити не тільки політичне,

але й економічне самостійне, незалежне від Московщини існування України.

24 грудня український уряд надіслав ноту до всіх воюючих держав, закликаючи їх укласти мир на демократичних засадах „без анексій і контрибуцій".

Тут же заявлялося, що Українська Народна Республіка „виступає самостійно в міжнародніх справах, на чолі зі своїм урядом". Цю ноту підписав В. Винниченко і О. Шульгин.

25 грудня добре озброєна 30-тисячна большевицька армія В. Антонова-Овсієнка чотирма групами виступила на Україну з Гомеля й Брянська в напрямі на Харків, Полтаву, Чернігів і Бахмач.

Наступ тих частин супроводили повстання большевиків у запіллі.

26 грудня наспіла до Києва нота підписана представниками Центральних держав (фон Кільман за Німеччину, граф Чернін за Австро-Угорщину, Попов за Болгарію, Мессімі Бей за Туреччину), в якій вони приймають пропозицію заключити перемиря і почати мирові переговори, та пропонують вислати до Берестя делеґатів для переговорів.

З Києва вислано таку делеґацію під проводом В. Голубовича. В склад тієї делеґації в числі інших входили: М. Левітський, М. Любинський, М. Полозов і О. Севрюк.

З Харкова було вислано до Берестя „Совєтським Українським Правительством" делеґацію в складі голови Виконавчого Комітету Всеукраїнських Рад Робітничих, Солдатських і Селянських Депутатів: Мєдвєдєва і комісара для справ військових — Шахрая.

1918 рік

Січень 1918 р. почався для України під знаком війни зі Совєтською Росією, але теж й під знаком визнання Державами Антанти і Центральними Державами.

Був такий момент в історії Української Народної Республіки, коли її майже одночасно визнали Центральні Держави, Антанта і Совєтська Росія.

5 січня 1918 р. Французький міністер заграничних справ заявив в парляменті, що французький уряд вступає у дипломатичні зносини з Україною, а акредитований представник Французької Республіки при уряді УНР. генерал Табуі був прийнятий 5. 1. 1918 р. Головою Уряду УНР. в присутності міністрів.

Одночасно уряд Великобританії призначив Піктона Баґе своїм представником в Україні. Це був великий дипломатичний успіх молодої республіки.

9 січня відбулося перше пленарне засідання мирової конференції в Берестю Литовськім.

10 січня відбулося друге пленарне засідання конференції, на якому було обговорено і порішено справу участи в конференції делеґації Української Народної Республіки.

Дня 12 січня 1918 р. на терені Берестя з'явилися представники Української Народної Республіки.

15 січня 1918 р. московське військо вже зайняло Купянськ і Харків, та просувалось на південь в Донецький басейн.

Після жорстоких боїв, українське військо примушене було від-

ступити з Полтави й Конотопа, з Бахмача та із Чернігова. Утворилася безпосередня загроза для столиці України — Києва.

В середині січня Українська Центральна Рада ухвалила закон про землю і 8-годинний день праці, та „закон про персональну автономію національних меншостей".

22 січня проголошено 4-ий Універсал. Щоб стати на шлях цілком самостійної міжнародної політики, треба було остаточно проголосити незалежність України.

Це зроблено проголошенням 4-ого Універсалу у вівторок 22-го січня 1918 року. В ньому містилися пам'ятні слова: **„Од нині Українська Народна Республіка стає самостійною ні від кого незалежною Державою Українського Народу".**

4-ий Універсал перейменував Генеральний Секретаріят у Раду Народніх Міністрів, замінив постійну армію міліцією, наказав провести вибори народніх рад-волосних, повітових і міських, установив монополію внутрішньої і зовнішньої торгівлі, контроль над банками, та призначив скликання на 2-го лютого установчих зборів.

28 січня під мурами Києва станули большевицькі орди під командою Муравйова. Почалась 10-дневна облога Києва. В місті большевики підняли повстання.

В тому часі відбулись в Києві криваві бої за Арсенал. Українські сили в той час складались приблизно з 5 тисяч бійців. В тих боях спеціяльно відзначились: Юнацька школа, полк Б. Хмельницького, Гайдамацький кіш, Січові Стрільці, полк гетьмана Наливайка, Слобідський кіш і відділи Вільного Козацтва.

Серед гуку большевицьких гармат Центральна Рада прийняла одноголосно земельний закон та полагодила кризу в лоні уряду, на якого чолі станув представник Української Соціял - Революційної Партії — Всеволод Голубович, що обняв теж теку міністерства заграничних справ.

Міністрами важніших ресортів стали: Немоловський — військових справ (його скоро замінив О. Жуковський), П. Христюк — внутрішніх справ, Перепелиця — фінансів, освіти — Н. Григоріїв, хліборобства — А. Терниченко, судових справ — М. Ткаченко, морських справ — Д. Антонович.

29 січня відбувся трагічний бій під Крутами, де під ударами переважаючих большевицьких сил загинуло багато українських молодих вояків.

Лютий

3-го і 4-го лютого українські відділи відбили в Києві від большевиків Арсенал, де поклали трупом 300 большевиків, а 300 забрали в полон.

4-го лютого большевицька армія під проводом Муравйова зайняла Дарницю й мости на Дніпрі.

Ніччю з 8-го на 9-го лютого українські війська в числі 3,000 багнетів опустили Київ. Під їх охороною переїхав український уряд і більшість Центральної Ради до Житомира.

9-го лютого большевики зайняли Київ. Свою перемогу відсвяткували вони справді по варварськи: вирізали коло 5,000 цивіль-

ного населення запідозреного в симпатіях до Українського Уряду, й розграбили державні магазини та склепи й доми „буржуїв".

Крик одчаю. Українська Центральна Рада, опинившися поза мурами столиці, проголосила „До всіх країв і народів Европи крик одчаю".

Там, між іншим читаємо: „Ще перед двома місяцями говорили всі в Росії про Україну, як про оазу російської пустині. В нашому краю панував розмірний лад і мир. Радість, гордість і повага огортали нас перед нашим народнім парляментом — Центральною Радою, яку вибрав сам нарід. Ми старалися не нищити, але відбудувати собі самі на руїнах війни наш край. Большевики в Петрограді, Москві і інших московських містах дивилися із заздрістю на розвиток України.

„Та це була мала причина. Головною причиною заздрости було природне багатство України на збіжжя, цукор і все інше, що наш рідний край видав із себе. Це стара історична звичка захланного — ненаситного московського народу, нас грабити і висисати.

„Носителі большевицьких ідей не різняться нічим від царських посіпак і визискувачів: вони топчуть колишні права й вольности неросійських країв бувшої російської імперії, і продовжують грабежі царату.

„Ви, чужинці, які дотепер нас не знали й до яких наш голос тільки з трудом доходить, зрозумійте нас! Тепер бачите ви правдивий характер большевиків. У Харкові, Полтаві, Катеринославі й Києві тепер убивають і палять. Чужинці, що живете вільно на землі своїх батьків, вислухайте, та зрозумійте нас! Ми ж боремося за нашу соціяльну волю, за рятунок наших жінок і дітей, за право на самоозначення."

Цей крик українського уряду, що опинився поза своєю столицею, лунав даремне й без відгомону.

Оргії большевицьких переможців шаліли в столиці України. Горіли й розвалювалися доми, храми Божі, а в них палилося, як кажуть коментатори тих подій, не тільки майно й культурні здобутки краю, але його досьогочасна „стара віра".

В огні большевицького обстрілу згоріла, як каже М. Грушевський, „наша орієнтація на Московщину, на Росію, накидувана нам довго й уперто силоміць, і кінець-кінців, як то часто буває , справді присвоєна була значною частиною українського громадянства".

9-го лютого 1918 р. підписано Берестейський Мир. Одним із центральних завдань українського уряду в ситуації, яка витворилась, було підписання мирового договору з центральними державами.

Мирний договір був підписаний 9-го лютого 1918 р. Він мав величезне політичне значення, бо чотири европейські держави (Німеччина, Австрія, Болгарія і Туреччина) визнавали Україну як незалежну державу.

Рівночасно з підписанням явного мирового договору, підписано тайну клявзулю до нього, про долю українських земель під Австрією. На основі тієї клявзулі зі східної Галичини і Буковини

Делегати Української Народної Республіки **М. Левітський, О. Севрюк** і **М. Любинський** підписують Берестейський мир

мав бути створений (в межах Австро-Угорщини) окремий край з краєвою автономією.

Як представники уряду Української Народної Республіки підписали Берестейський Мир — Олександер Севрюк, Микола Любинський і Микола Левітський.

За Німеччину — міністер заграничних справ Ріхард фон Кільман, за Австро-Угорщину — Отокар граф Чернін, за Болгарію — президент міністрів д-р Василь Радославов з чотирма повновласниками, за Туреччину — великий везир Талат Паша, міністр закордонних справ Ахмет Нессімі Бей, та двох повновласників.

12 лютого ухвалено закон про введення нового календаря, що мав обов'язувати з дня 1-го березня і закон про грошеву валюту.

Грошевою одиницею встановлено „гривню", яку поділено на 100 шагів.

Ухвалено теж закон про державний герб України. Було взято за герб тризуб з часів Володимира Великого.

Ухвалено теж закон про громадянство в Українській Народній Республиці.

Цими законами остаточно впорядковувалась із зовнішнього боку українська державність.

В днях 24—27 лютого приходять в Україну німецько-австрійські війська. По підписанню мирового договору, треба було просити допомоги проти большевицької навали, що сунула з півночі і сходу в Україну.

Спершу уряд просив вислати тільки галицькі відділи і синьожупанників (частини сформовані в Німеччині з українських полонених), але від цього пляну довелося відмовитись, бо він був надто тяжкий до виконання. Допомога, в якій з огляду на український хліб були заінтересовані австрій-

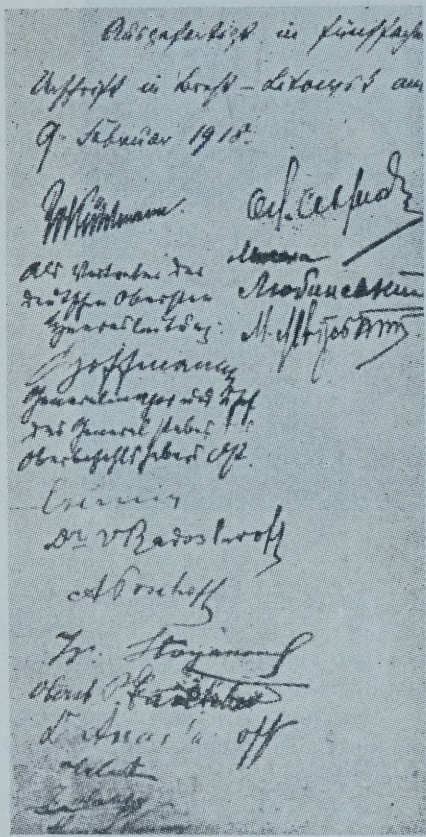

Підписи делеґатів України, Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії та Туреччини на мировому договорі заключеному в Бересті

ці і німці, була вирішена в формі вислання на Україну регулярних німецьких і австрійських військ.

24-го лютого 1918 р. рушили в Україну німецькі війська.

27-го лютого 1918 р. рушили австрійські війська. Попереду йшли українські військові відділи.

Березень

1-го березня увійшли до Києва українські відділи. Щойно за ними увійшли німецькі відділи. Протягом березня і квітня Україна була очищена від большевиків. В Україну увійшло близько 35 німецьких і австро-угорських дивізій.

3 березня був підписаний в Бересті мировий договір між центральними державами і Совєтською Росією. Точка договору, що торкалась відносин між Україною та Совєтською Росією, була викладена так:

„Росія зобов'язується негайно заключити мир з Українською Народною Республікою і признати мировий договір між цією державою та чотирма союзними державами. Українську територію очиститься від російського війська і російської червоної гвардії.

„Росія припиняє всяку агітацію чи пропаґанду проти правительства чи публичних установ Української Народної Республіки".

По повороті до Києва, кабінет Голубовича було переформовано в такий спосіб:

Голова ради міністрів — Голубович (соціяліст - революціонер), міністр внутрішніх справ — М. Ткаченко (соціял-демократ), судових справ — С. Шелухин (соціяліст-федераліст), земельних справ — М. Ковалевський (соц.-рев.),

Перші банкноти Української Народної Республіки (банкнот на суму 100 карбованців)

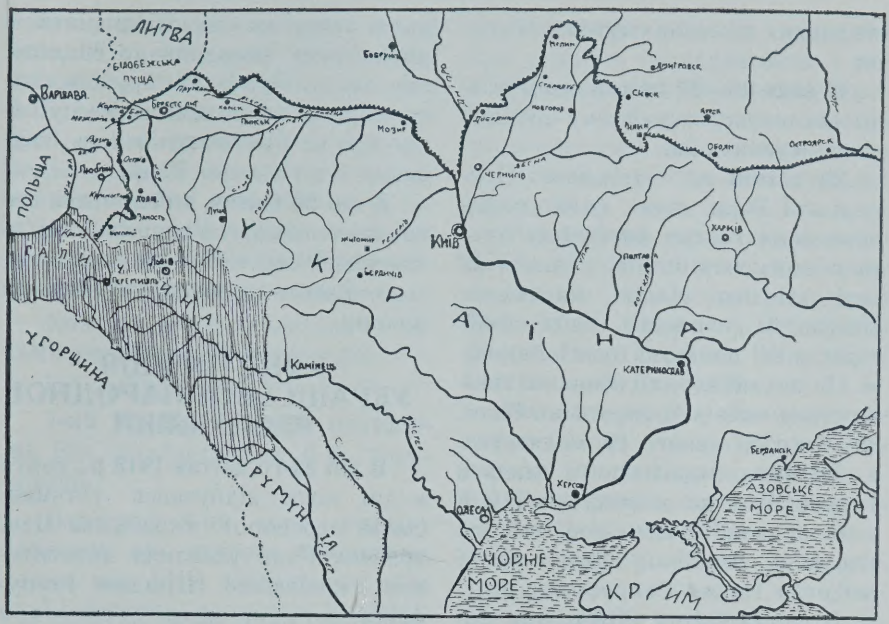

Карта України з границями означеними Берестейським Договором.

харчових справ — Коліух (безпартійний соціяліст), праці — Михайлів (соц.-дем.), керуючий міністерством закордонних справ — М. Любинський (соц.-рев.), шляхів — Е. Соколич (безпартійний соціяліст), керуючий міністерством фінансів — Клімович (непартійний), почт і телеграфів — Г. Сидоренко (непартійний соціяліст і самостійник), освіти — Прокопович (соц. фед.), торговлі і промислу — Чопівський (соц. фед.), державна контроля — О. Лотоцький (соц. федераліст), державний секретар — П. Христюк (соц. рев.). Це був останній український уряд встановлений Українською Центральною Радою.

Квітень

Конфлікт із німцями. З початку німецьке командування поводилось коректно, але чим дальше, воно почало поводитись як окупаційна влада, і почало втручуватись в українські справи.

Німці почали видавати незгідні з українським законодавством розпорядки, а далі заводити воєнні суди й арештувати українських міністрів.

6 квітня. Головнокомандуючий німецькими військами в Україні фельд-маршал Айхгорн видав наказ, що зобов'язував селян засівати поля, а коли вони цього не зможуть зробити, поміщики мають самі засівати і земельні комітети повинні їм у цьому допомагати. За всякі грабунки чи знищення засівів загрожувала сувора кара.

25 квітня фельд-маршал Айхгорн видав наказ про заведення

німецьких польових судів в Україні.

В днях 26—27 квітня німці розброїли першу українську дивізію синьо-жупанників.

28 квітня на засідання Центральної Ради, саме коли низка промовців гостро виступила проти поводження німців, з'явився на залі засідань відділ німецького війська й арештував двох міністрів, а всі присутні були обшукані. Це викликало обурення не тільки серед членів Центральної Ради, але й серед усього громадянства.

Тодішня соціялістична влада в Україні була не на руку німцям й вони почали шукати собі іншого союзника. Знайшли його в особі генерала Павла Скоропадського.

В дні 29 квітня 1918 р. при допомозі німців був вчинений державний переворот і генерала Павла Скоропадського проголошено гетьманом України.

Того дня Центральна Рада ще була зібралась й ухвалила конституцію УНР, а також поважну зміну земельного закону, згідно з якою тепер можна було мати в приватному володінні до 30 десятин землі. Проф. М. Грушевського обрано президентом Республіки. Але це був останній день існування Центральної Ради.

В дні 29 квітня, тобто в дні, коли ще існувала Українська Центральна Рада, в її імені чорноморська фльота підняла український прапор.

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

В дні 29-го квітня 1918 р., тобто в дні, коли відбувався гетьманський переворот, Українська Центральна Рада ухвалила конституцію Української Народної Республіки, що мала назву: „Статут про державний устрій, права і вільности У. Н. Р.".

Ця конституція була довго підготовлювана і це лише трагічний случай, що вона була ухвалена в дні гетьманського перевороту.

Як політичний документ своєї доби, ця конституція свідчить, що

СОБАКА З КУСКОМ М'ЯСА

Собака з куском м'яса в зубах переходив убрід річку. Побачивши в воді свою тінь, він вирішив, що там — інший собака, з більшим куском м'яса, і метнувся, щоб відібрати м'ясо в іншого собаки. Та сталося так, що він позбувся свого і другого не відібрав. Одне було недосяжне, бо його й не існувало, а друге попливло за водою.

Ця байка стосується зажерливої людини.

(Байка Езопа).

ХЛІБОРОБ І ЙОГО ДІТИ

Хлібороб, відчувши, що скоро помре, вирішив навчити своїх дітей добре обробляти землю. От він покликав їх і сказав: „Діти, в одному з моїх виноградників закопано скарб". Після його смерти діти взялися за лемеші та мотики і скопали все своє поле, але і не знайшли скарбу. Зате врожай з виноградника був декілька раз більший.

Байка доводить, що скарб для людей — це набуте працею.

(Байка Езопа).

нова українська держава, що її створив український нарід, була сутодемократичною державою, що в її основі лежали народоправство, повна толеранція і справедливість. Цю конституцію можна назвати одною з найбільш демократичних конституцій новіших часів і вона виставляє добре свідоцтво українському народові.

Конституція складається із восьми розділів і 83 параграфів.

Ці розділи такі:

1-ий Розділ. Загальні постанови. Він складається із 6-и параграфів.

Параграф 5-ий того розділу говорить про широке самоврядування, яке УНР забезпечує всім своїм землям, волостям і громадам, а параграф 6-ий забезпечує усім націям УНР право на впорядкування своїх культурних справ в національних межах, тобто дає їм культурно-національну автономію.

Розділ 2-ий, що обнимає параграфи 7—21 говорить про права громадян України.

Параграфи 12—18 говорять про рівність громадянських і політичних прав усіх громадян України і про те, що ніхто не може бути затриманий без судового наказу, про недоторкальність мешкання, свободу слова, друку і т. д.

Розділ 3-ий, що обнимає параграфи 22—26, говорить про органи влади Української Народної Республіки. Ними є: Всенародні Збори, Рада Народніх Міністрів і Генеральний Суд УНР.

Розділ 4-ий, що обнимає параграфи 27—49, говорить про „Всенародні Збори Української Народної Республіки", тобто про законодатні установи УНРє

В параграфі 27-ому того розділу говориться про те, що „Всенародні Збори вибираються загальним, рівним, безпосереднім, тайним і пропорціональним голосуванням всіх, хто користується громадянськими і політичними правами в Україні і в них судово не обмежений".

Розділ 5-ий, що обнимає параграфи 50—59, говорить про Раду

Провідники комуністичних держав повинні пам'ятати, що вони панують над людьми, а не над худобою.

(Один визначний польський антикомуніст).

Є люди, які є, завдяки тому, що не думають. Таким чином вони опрокидують картезіянське: я думаю, отже я є.

(В. Набоков — франц. письменник).

Треба мати відвагу бути непопулярним. Тільки тоді можна зробити те, що конечне.

Дж. Кеннеді

Коли б людині пощастило колись причалити на Місяць, то через брак повітря вона ніякої потреби не відчувала б так сильно, як чимскоріше повернутись на Землю.

(А. Рістов, нім. соціолог).

Правдива ввічливість, це виявляти прихильність до людини.

(Ж. Ж. Руссо).

Справжні герої рідко мають вигляд героїв.

(Теннессі Вілліамс).

Міністрів УНР, тобто про її виконавчу владу.

Параграф 51-ий говорить про те, що Рада Народніх Міністрів дістає свою повновласть від Всенародніх Зборів і тільки перед ними відповідає.

Параграф 57-ий говорить про те, що член Ради Народніх Міністрів, котрому більшість Всенародніх Зборів висловить недовіря, складає свою повновласть.

Параграф 58-ий каже, що „Постановою 2/3 Всенародніх Зборів члени Ради Народніх Міністрів можуть бути віддані під слідство й суд за свою діяльність".

Розділ 6-ий, що обнимає параграфи 60—68, говорить про Суд Української Народної Республіки.

61-ий параграф говорить, що „поступовання в суді має бути прилюдне і устне", а параграф 63-ий говорить, що „судових вирішень не можуть змінити ні законодатні, ні адміністраційні органи власти".

Розділ 7-ий, що обнимає параграфи 69—78, говорить про „Національні Союзи", тобто про національно-персональну автономію для національних меншин в Україні. Силою того закону надавалось персональну автономію росіянам, жидам і полякам. Інші національності могли її дістати, зложивши до Генерального Суду заяву підписану громадянами УНР. в числі не менш, як 10 тисяч.

Національні Союзи мали мати бюджети і мали діставати гроші з публичних фондів, а їх органи були державними органами.

Розділ 8-ий і кінцевий обнимає параграфи 79—83 і говорить про „Часове припинення громадських свобід" у випадку державної конечности (під час війни чи внутрішніх заворушень).

Конституція передбачала новий адміністративний поділ України на так звані „Землі". Ця конституція не могла увійти в життя, бо цьому перешкодив гетьманський переворот, що відбувся саме в дні її ухвалення.

ОПРАЦЬОВАНО НА ОСНОВІ ТАКИХ ДЖЕРЕЛ:

Павло Христюк — Замітки і матеріяли до історії української революції 1917—1920 рр.

В. Винниченко — Відродження Нації.

Ген. Олександер Удовиченко — Україна у Війні за Державність.

І. Мазепа — Україна в огні і бурі революції.

Омелян Терлецький — Визвольна Боротьба Українського Народу.

Проф. Дм. Дорошенко — Історія України.

Велика Історія України — видання **Івана Тиктора.**

Енциклопедія Українознавства.

В. Винниченко

„Антономія і Контрибуція„

Дуже цікавим документом, що свідчить про тодішній рівень політичної свідомості і політичного вироблення великої частини українських селянських мас, є сцена з популярної колись в Україні комедії В. Винниченка „Панна Мара". Дія комедії відбувається в перших місяцях революції в Україні в 1917 р. Подаємо уривок з другого акту комедії, давши йому вище поданий заголовок. — Редакція.

(Салдат Юхим — невеликий, заросший чоловік, широкий і жвавий. Микита — суворий меланхолічний, високий, худий).

Салдат (голосно сердито): Тепер не ті часи. Годі вже нас дурить. Подавай сюди ліврея! Де він?

Юхим: У конторі сховався. У конторі. Ето безусловно. Гайда в контору!

Голоси: Так витягти його звідти, чортову душу. Гей, ви там, виходьте!

— Бий вікна!

— Стой, хлопці! Підождіть!

— Та чого там ждать?

— Давай сюди ліврея!

Салдат: Ша, товариші! Слухать сюда! Нада, щоб депутати. Щоб как по резолюції.

Голоси: Тихо! Слухайте салдата!

Юхим: Тут резолюція одна: раз антономія, так ти землю та ліс не спродуй!

Салдат: Стой, Юхим, підожди. Надо ето дєло без контрибуцій: вікон бить не треба!

Микита: Нам сказано: земля і воля. А він уже...

Юхим: Я вікнам ніякої контрибуції не дєлаю. Ну, а раз антономія, так він не має права безпорядки робить і жидам землю спродувать.

Голоси: Не має! Це безпорядки! Покликать сюди Калістрага!

Салдат: Товариші, підождіть! (до Юхима). Не антономія, положим, а територія.

Юхим: Ні, антономія.

Салдат: Ну, от говори з ним, ні чорта не понімає, а товче своє. Антономія — це буржуйська штука. Понімаєш? А територія — це значить, када земля і воля. Значить, резолюція тут одна: територія.

Юхим: Ні, антономія. Я тобі й бумагу покажу, що антономія.

Калістрат (виходячи): Здорові, товариші! В чім діло?

Голоси: Де ліврей? Давай сюди ліврея! На що землю продаєте?

Калістрат: Підождіть, підождіть, не всі разом! Що таке?

Салдат: Тихо, товариші! (до Калістрата): Нам пришло донесеніє, що сюда приїхав ліврей землю купувать. Нашого постановленія на це нема. Как тепер полная усєм територія, то земля уся принадлежить народонаселенію і продавать ніззя!

Голоси: Ніззя! Протестуємо. Земля наша!

Калістрат: Підождіть, товариші. (Озирається таємно). Що пан такоє наївноє намєреніє має, так це правда. Чуєте? Бережіться! Я вам дам знать, як буде продавать. А цей єврей тут не винуват. Він приїхав сіно купувать. Тільки глядіть: мовчіть, що я сказав! Вони хотять таки обдурить народ. Ну, та це їм не вдасться. Тепер слобода! Вєрно я говорю?

Голоси: Вєрно! Правильно! Ач які. Бач, бить їх треба.

Салдат: Тихо-тихо, товариші! Не надо ніяких контрибуцій (таємно). Значить, цей по сіно приїхав?

Калістрат: Цей по сіно. Цей землі не може купить, куди йому.

Салдат: Ага! А наміреніє таки мають!

Калістрат: Ого! Учредітельного Собранія бояться.

Салдат: Так! Значить, на вас разполагать можна?

Калістрат: А на кого-ж більше? Що-ж то я: з панами піду, проти своїх, чи що?

Салдат: Ну, значить, звиняйте, що побезпокоїли. А ми думали, землю купувать приїхав. Так будем на вас надіяться. До свідання. Ходім, хлопці. Ошибка вийшла.

Калістрат: Бувайте здорові, глядіть: мовчок про мене.

Голоси: Та будьте спокійні! Як можна! Бувайте здорові!

Спасибі вам!

(Всі йдуть назад, гомонячи).

Усміхнімось

ВИПРАВДАЛАСЯ

Дівчина дорікає знайомій молодиці:

— Я ж просила, щоб ви нікому не казали, що я засватана.

— Я й не казала, а тільки спитала куму, чи вона знає про це.

ПРИКЛАД

Учитель до учня: — Які знаєш четвероногі тварини?

Учень: — Кінь, корова, собака!

Учитель: А ще?

Учень: — Свиня, вовк, цап.

Учитель: А ще?

Учень: Дві курки.

РОБОЧІ

Грицьку, що ти робив?

— Нічого.

— А ти Михайле?

— Та я був коло нього.

БАЙКА

Тату, що таке байка?

— А це коли тварини, ну, прикладом, осел і свиня розмовляють так, як оце ми з тобою.

ШВАЧКА

Що ваші дівчата роблять?

— Шиють та співають.

— А мати?

— Порють та плачуть.

ЕЗОП І ЙОГО БАЙКИ

Грецький байкар Езоп, це напівлеґендарна особа. Мав він жити у 6-му столітті до Христа.

Грецький історик Геродот каже, що Езоп народився у країні Фріґії в малій Азії і був рабом в аристократа Ядмона.

В новітні часи поширилася версія про те, що Езоп був горбатим, з потворним обличчям і постаттю. Ця версія з'явилась після виходу на початку 14-го століття першого в західній Европі здійсненого монахом Максимом Планудом видання байок Езопа з його біографією.

Римський письменник 2-го століття Авл Геллій писав про нього:

„Езоп, фриґійський байкар, не випадково вважався мудрцем: бо свої корисні поради і настанови він давав без суворості і владності, як це звичайно роблять філософи, а вигадував дивні та цікаві притчі: розумно і прозорливо обдумані історії передавав людям з якоюсь принадою для слуху".

Існує кілька леґенд про перебування Езопа у філософа Ксанта. Вражений мудрими відповідями раба-байкаря, Ксант купив його на торгах і наказав йому почастувати запрошених на бенкет гостей найкращими стравами. Раб-мудрець купив кілька свинячих язиків і приготував з них ріжні страви. Гостям скоро набридла майже однакова їжа. Ксант запитав Езопа, чому він приготував лише страви з язиків?

„А що може бути кращим за язик?" — відповів Езоп.

„Адже це він зв'язує людей, він є ключем до знань, органом розуму і правдивості: він вчить, переконує, він панує на зборах, перед його майстерністю відчиняються брами міст!"

Здивований Ксант наказав Езопу приготувати наступного дня страву з найгірших продуктів, і знову Езоп почастував гостей свинячими язиками. На запитання розгніваного Ксанта, він відповів: „Але ж язик — це найгірша у світі річ! Це причина всіх свар, судових процесів, джерело воєн і міжусобиць. І якщо це орган правди, так водночас він орган брехні і наклепів..."

* * *

Точне число байок створених Езопом не встановлене, але вважають, що йому належить близько 400 байок.

Байки Езопа мають вигляд невеличких стислих оповідань, героями яких найчастіше стають тварини, птахи, люди. Твори Езопа — це розсудливі спостереження над життям, в яких виявляється повнота практичного розуму і життєвого досвіду багатьох поколінь.

З ім'ям Езопа пов'язаний вираз „езопівська мова", тобто мова сповнена натяків, недомовок, в якій певна думка автора має замасковану форму. Нею користувалися ті з пізніших письменників, хто не міг вільно висловлюватися.

На заході найбільш відомі поетичні обробки Езопових байок,

зроблені французьким поетом Ля Фонтеном, польським поетом Красіцьким. В Росії опрацював байки Езопа славний байкар Крилов. Українською мовою байки Езопа були перекладені в другій половині 19-го століття, хоч перерібки деяких з них можна знайти раніше.

На початку 19-го століття кілька байок переклав і видав Борис Грінченко.

Використовували жанр байки такі видатні українські письменники, як Г. Сковорода, П. Гулак-Артемовський. Уславився своїми байками Е. Гребінка. Найвизнатнішим українським байкарем був Леонід Глібов.

Перша більша збірка байок Езопа в перекладі І. Ф. Мушака появилась в Києві в 1961 році в Державному Видавництві Художньої Літератури і з цеї збірки подаємо низку байок, що їх читачі знайдуть на різних сторінках цього Календаря-Альманаха.

С. В.

Дмитро Загул

Дмитро Загул, народжений в 1890 р. на Буковині. В часі української революції і після неї жив у Києві. На початку 30-тих років був арештований і засланий на далеку Північ, де по ньому слід загинув.

Один із видатніших представників української школи символістів, що прислужився також найліпшим, на свій час, перекладом баляд Ґете і першої частини його „Фавста".

Часто мрією вертав на рідну Буковину і оспівував її красу.

„Я ЧУЮ ПІСНЮ . . ."

Я чую пісню, мов крізь сон:
Далекий Черемош гуркоче;
Мені вчувається щоночі
Той шелест листя, шум сосон.
І щось тій пісні в унісон
Так ніжно в серці зашепоче . . .
Я чую пісню — мов крізь сон,
То спів засмучених флояр,
То стогін журної трембіти, —
Зашелестять шовкові квіти,
І з серця скотиться тягар.
Туди, де скелі аж до хмар,
Хотів би соколом злетіти.
Де спів засмучених флояр,
Де стогін журної трембіти . . .

Я бачу кичери в імлі,
Зелені сосни та ялиці,
Сумні смерічки-жалібниці,
Гірські потоки голосні.
Там грають мавоньки лісні. —
Дівчата вільної цариці.
Я бачу кичери вві сні,
Зелені явори, ялиці.

Козацькому роду нема переводу

(Монтаж)

А те, що не вмираю я, — заговорив Козак Мамай, нічого це, крім радості, мені не дає. Коли б мені... та раптом заманулося вмерти, я вмер би та й край!...

Але ж мені, Іване Іваненку, помирати не хочеться. Ось я й живу... Живу і живу!

Та й житиму в себе дома вічно, поки живе мій народ, український народ. Поки світ сонця! Жи-ти-му! Бо ж козацькому роду нема переводу!

Подаємо кілька уривків з „химерного, ліричного, гумористичного сюжетно гострого" й оригінально написаного та скомпонованого роману Олександра Ільченка під наголовком „Козацькому роду нема переводу або ж Мамай і чужа молодиця". Український химерний роман з народних уст.

Як сказано в замітках до нього, є це роман про звитяжні, сумні та веселі пригоди Козака Мамая, запорожця-героя, стародавнього народного мистецтва України, спритного воїна, що все ж таки любить мирне життя, своєрідного народного філософа, жартуна і чаклуна, або характерника, що прожив на світі, як постать, років близько триста-чотириста й живе либонь і досі.

Дальше в замітках сказано, що:

Дія романа відбувається в другій половині 17 століття, тобто після смерти гетьмана Хмельницького.

„Крім Козака Мамая, діють в романі ще й цехові ремісники, дівчата й молодиці, лицедії мандрівного театру, архиєрей, альхімік, гетьман, шукачі скарбів, козаки, музики та інші. Сюжет романа малюється реалістичними барвами, але трішки й на гострій грані казки.

„Комедійні ситуації й характери, старовинний український гумор, гостре козацьке слово, народня мудрість, — все це взято в сюжет із невичерпаних фольклорних джерел.

Ідейні основи твору: „Безсмертя народу, уособлене в образі невмирущого Козака Мамая, віра простолюддя у своє краще майбутнє".

На жаль всі ці гарні речі відбиті лише у фольклорі порозкиданому щедро по романі. Але до того фольклору автор, скажімо, примушений совєтськими обставинами, вплів свою фабулу, яка є вже під смак „старшого брата", і для угодження тому „старшому братові". Без того може роман і не появився б.

Досі вийшла лише перша частина роману. Поява другої частини, щойно заповідається.

В романі порозкидані повними жменями веселі билиці й небелиці, жарти, дотепи, кумедні бувальщини, сміховинні пригоди з живого життя. Дещо з того подане тут при кінці під окремим заголовком „Мамаївські одробини".

Редакція.

НАД БЕРЕГОМ СЛАВУТИ

Над кручуватим урвищем, над берегом Славути, над скелями порога Ненаситця, завмер у думній думі вершник . . .

Все там ревло, внизу, стогнало, ринуло поміж громаддям, а той нерушний козарлюга здавався чи не витесаним з каменю порогів.

Нараз, торкнувши вороного білогривця, козак, ніби оживши, рушив через біснувату воду, навпростець, на лівий берег (чи не з острова Чортомлика, де була тоді Січ), і плив конем через пучину, а Дніпро з тіснини вириваючись на простір Низу, кипів і нуртував між чорним камінюччям, звідкіль не поверталося живим ніщо живе.

Богдан Мухин: **Запорожець** (різьба)

Мріючи в перлистім шумовинні — далі й далі, то виринав, то потопав той небояка, і щось страшенно гупало над чорториєм, притлумлюючи навіть ревище порогів: то калатало козакове серце, аж стугоніли береги Дніпра.

Було колись на Вкраїні . . .
Було колись?
А було-таки!
Бо ж і наш Бог — не вбог.
Бо ж і нас не взяв кат!
Бо ж і ми, Химко, люди . . .

★

КОЗАК МАМАЙ

Народні художники малювали Мамая не в січі з ворогом, не верхи на коні, а в спокійній, споглядальній позі: тільки зброя лежить напохваті, тільки лиш кінь басує, а сам Козак, схрестивши ноги, спокійнісінько сидить під деревом, — бо ж він, передусім, був чоловік мирний, якщо, звісно його не займали, якщо не зазіхав ніхто на волю й славу простих людей України, — а коли вже й зачіпав Козака хтось, то зразки народного малярства часом являли нам і лють його розплати з ворогами.

Козак Мамай, леґендарна українська постать

Сливе всі портрети Мамая мальовано ніби дитячою рукою, бо й справді-таки, то був народу нашого дитячий вік, — а може, й зовсім не дитячий, а тільки не дійшло крізь лихоліття, майже нічого не дійшло до наших днів, крім хіба східнослов'янського дива-дивини — „Слова о полку Ігоревім", крім теплого мармуру труни Ярослава, крім чудових мозаїк та фресок київської Святої Софії, крім галицьких церков і замків, крім десятка літописів, крім купи книг, друкованих любовно в Києві, Острозі, Львові, крім безлічі мудренних візерунків на кераміці, на склі, на золоті, крім гострих діямантів гумору народного, крім шалу українських дум, крім вічно живої пісні...

Зрештою, старих і прастарих надбань народу України дійшло до нас таки чимало. Не лишилось тільки імен творців... Майже нема імен!

У інших на той час були вже Калідаса і Шота Руставелі, Арістофан і Навої, Шекспір і Рабле, Рафаель і Коперник, а ми либонь були ще зовсім молоді в ту пору, коли з'явилися в народі перші портрети Козака Мамая, але всі вони жили своє некоротке життя, як витвори високого народного мистецтва, нехай ще незрілі, нехай недосконалі, але живі й живі...

Чи не на всіх поличчях Козак Мамай — вродливий січовик, де трохи старший, де молодший, дядечко невеличкий, кремезний, чорнявий вусань, з козацьким оселедцем, у жупані — коли багатшому, а коли й простому, завжди з бандурою в руках, щира вдача — співак і музика.

На відмінах портрета мальовано всяке причандалля, котре вказувало на Козакові звички, діла й пригоди.

Був там і встромлений у землю спис. А до ратища чи до якоїсь дубини прип'ято баского коня: на дереві — шаблюка, біля ніг — рушниця. І гаман. І шевська справа. І шапка-шлик. І порох у турячім розі.

Тут же — кварта і чарка. Казанок над вогнем. І ложка, — все, що Козакові буває потрібно в поході.

Тут же — довговухий песик.

А над головою — грубезний жарт, солоний дотеп, словесна блискавка, виписані біля Козакового рота.

Трохи далі, на другому плані бували часом і промовисті яви січового життя: розправа з ворогами, звитяга й пустощі, дружнє частування оковитою з михайлика чи коряка, а чи й побратимське чубіння з товаришем, а чи й повішений догори, дригом враг і супостат...

Ще далі та вище, над головою в Мамая, подеколи бував і напис.

Часом у чесній прозі.

А то віршований.

Ось так, приміром:

Сидить козак у кобзу грає,
Що замислить, то все має.

Або ще й так, у простоті душевній:

Їхав козак полем та й отакувався,
Сів він під дубочком та й розперезався:
— Гей, бандуро моя золотая,
Коли б до тебе дівчина молодая —
Скакала б, плясала до лиха,
Що не один козак одцурався б солі міха,
Бо як заграю, всяк поскаче,
А після не один вражий син заплаче...

А то бувало в тих написах і таке:

Козак — душа правдивая, сорочки не має,
Коли не п'є, то воші б'є, а все не гуляє...
Хоч дивись, не дивись, та ба, не вгадаєш:
Відкіль я та як звали — нічичирк не взнаєш!
Кому ж траплялось хоч раз у степу бувати,
Той може і прізвище моє угадати.

А ти, як хоч називай, на все позволяю,
Аби крамарем не звав, бо за те полаю.
А якого роду я, то всяк про те знає,
Хто по світу ходить-блука та долі шукає.
Я, козак-запорожець, ні об чім не тужу,
Як є люлька та тютюнець, то мені й байдуже!
Надію маю на мушкет, на ту сіромаху,
Що не ржавіє ніколи, на шаблю на сваху.
Як натягну ж лука я, брязну тятивою,
То від мене і хан кримський утіка з ордою . . .

Завдавано чосу в тих віршах — коли туркам і татарам, що ласились на українські роздоли, коли панам-ляхам чи й своїм же, українським, дукам - сріблянникам, перепадало там і єврейським загрібайлам - орендарям, крамарям та корчмарям, тобто всім утискачам і триворогам простого люду . . .

ГРА НА БАНДУРІ

Рука його ненароком торкнулась до струн, і Мамай, на мить забувши про чарівну силу своєї бандури, припав підборіддям до верхняка, і забриніла вона в його гарячих руках, і сам він забринів од захвату і тихо заграв до пісні, ледве чутної, яку він, зажурившись, замугикав собі під ніс:

Побратався сокіл
З орлом сизокрилим . . .

І пісня ця пливла в спокійному анданте, та й нічого надто сумного ніби й не було в ній, але Козак, замислившись, струни торкав журливо, і чарівнича бандура показала раптом свою дивовижну силу.

А сила в тій тридцятидвострунній бандурі була така: коли Мамай

М. Дерегус: **Козак-бандурист** (малюнок)

А. Манастирський: Козацька Школа

грав сумної, всі довкола, хто чув той бренькіт тихомовний, усі плакали, бо ж не плакати не мали снаги.

Коли ж він грав веселої, ніяким робом не могли слухачі на місці вдержатись, бо гналися в танець, а то ще й реготали, наче турки, що накурились опію, і коли Козак Мамай не хотів спинитись, люди знемагали замалим не до смерти в шаленому танці, якщо запорозький характерник занадто гучно й весело посмикував струни та приструнки: терції та бунти, найтовщі, та кишкові баси, бо ж мала кожна з тридцяти двох струн свою осібну силу впливу.

★

БАГАТО Ж ЇХ У НАС ПІСЕНЬ ОТИХ...

А й справді, гляньте!

Співає ж українець і на війну йдучи.

Співає й журячись.

Співає й весілля справляючи.

Співає й хату муруючи.

Та й робить народ наш усе, наче пісню співа.

Залізо кує, немов пісню співа.

Заводи будує, немов пісню співа.

Жито сіє, мов пісню співа.

Та й пісню співа, немов пісню співа...

— Ой червона калинонько,
Білий цвіт,
Ти квітчаєш, повиваєш
Цілий світ . . .

Наша пісня пролітає
З краю в край . . .
Цвіт - калино, Україно,
Розцвітай!

Та й багато ж їх у нас, пісень отих...

...Попросив колись молоденький чорт нашу дівку:

— Навчи лишень мене співати.

Дівка того чорта й осідлала:

— Неси мене, каже, куди знаєш: я буду співать, а ти вчись.

Ухопилась дівка за шерсть, поніс її чорт у ліси, в чагарі, де тер-

ни, де глоди, але тільки сам обідрався, що й шерсті на ньому вже не лишилося, а дівка — ціла, та все співа.

— Коли ж ти, клята душе, наспіваєш? — питає чорт.

— Та, — каже, дівка, — ще й половини не переспівала.

— Уйми лишень: там словечко, там, — два.

— З пісні слова не викинеш!

Та й співала дівка, поки чорт не ґиґнув...

От скільки в нас пісень! Та ще й яких: і чорта вбити можна!

* * *

Чути було ту пісню і в березовім гайку біля мирославського собору, що про його красу колись чимало книг написано, збудованого без жодного залізного гвіздка, бо ж залізними колись тіло Спасителя до хреста прибивали.

Чути пісню було і в мурованих панських хоромах, що красувались по майданах, чути було і в хатах заможніших міщан та ремісництва, і на околицях міста, де біліли охайні халупи злидарів.

Долинала пісня й до вишгорода, який нависав над городом руїнами домініканського монастиря, спаленого ще заходами гетьмана Богдана Хмельницького — за те, що мнисі домінікани, нітрохи не жадаючи приходу козацького визвольного війська, освящали шляхетський меч, круг костьолу його носили, щоб дав Бог викоренити всю вільну Русь, а пожар там жахтів тоді такий пребуйний, що в костьолі дзвони дзвонили самі до собі... Тепер по всій горі над містом була широка пустка, і тільки багате водою джерело на самому верху, як і завжди струміло вниз веселим потічком, та на ґотичній вежі поруйнованого монастиря останнім часом — удень і вночі сидів понурий сокіл.

Звідти ж, від руїн монастиря, — гульк та гульк! — видніло добре і все місто, і ріка Рубайло, що окружала його, і Красавиця — озеро, дугою вигнуте, і хати поза озером, і вся Калинова Долина, велетенська чаша, в якій так затишно лежало не тільки місто Мирослав, а й хутори, а й села, поля, сади, городи, діброви та гаї.

Обидва виходи з тієї величезної Долини — поміж горбами та

Проблеми не вирішаються... спільним фотознимком.
(Ергардт, нім. госп. міністр).

Трішки любови людини до людини більше варта ніж любов до людства.
(Дегмель — німецький поет).

Причиною багатьох недуг є те, що людина створена до ходу, а не до їзди.
(Д-р Герберт Кляйн, нім. лікар).

Проти критики не можна ні забезпечитись, ні оборонитись. Треба робити їй наперекір і згодом це їй подобається.
(Ґете).

Преса мусить мати свободу сказати все, щоб деякі люди не мали свободи робити все.
(Люї Терренуар, фр. мін. інф.)

На початку було слово, на кінці фраза.

пагорбами, між річкою та озером, між мочарами та непроходимими болотами — замикали дві фортеці, не так давно збудовані Бопланом: високі вали з чотирма вежами, з гарматами в нерівно попробиваних вікнах, з важкими ворітьми, що вели в Коронний замок, який стовбичив поміж озером та високим берегом ріки Рубайла, що далеко за нею лежали заболочені луги, порослі вільшиною, верболозом та вербами.

По горах круг Долини летіли в небо крилаті вітряки.

Трохи осторонь сяяла біла церковця, збудована багато років тому з необтесаних білокорих березових колод, і така вона була похила, що здавалося, от-от повійне вітер, і вона впаде в Рубайло.

Все місто Мирослав скидалось на сад, на гай, на діброву: старезні прездорові яблуні та груші височіли всюди, як дуби, — їх навіть рубали на дрова, стільки їх там було. Берези біліли повсюди. Зеленіли в квітниках ще нерозквітлі квіти. Величались явори та осокорі.

Не було ще тільки тополь, звичайних пірамідальних тополь, раїн, згодом привезених до нас із Італії і з половини вісімнадцятого віку таких притаманних українському пейзажеві . . .

І всюди красувалась калина.

А пісня про неї пливла та й пливла.

Справжнє дозвілля не в тому, щоб нічого не робити, але щоб робити те, що дає радість.

(Б. Шов).

ПІСНЯ ПРО КАЛИНУ

Про калину пісня линула та й линула над Мирославом, виникаючи то тут, то там . . .

Ось вона, ось . . . Чуєте?

Ой червона калинонько,
Білий цвіт,
Ти квітчаєш, повиваєш
Білий світ.

Умивайтесь, дівчатонька
Молоді,
Цвіт - калину розпускайте
По воді.

Ой рум'яні будуть личка
У дівчат,
Що калиною вмивались
Проти свят!

Як малятко - немовлятко
Час купать, —
Треба ягоди - калини
Наривать!

Хто в купелі з калиною
Охрестивсь,
Той на щастя ще й на радість
Уродивсь.

Наша пісня пролітає
З краю в край . . .
Цвіт - калино, Україно,
Розцвітай!

Хвиля за хвилею злітала ця пісня, колишучи по всьому городу й по всій Долині білопінні калинові гілки . . .

Цвіт - калино, Україно,
Розцвітай!

Та й справді, така була то пісня, що все довкола розцвітало від неї.

Все розцвітало, золотіючи від заходового сонця.

Розцвітали насамперед рум'янці на дівочих щоках, а від них аж наче світилося все кругом, бо в рум'янці така сила, що всі квіти погасила.

От які були в ті часи рум'янці!

От яка бриніла там чудова пісня про калину!

МОГИЛЯНСЬКІ ЛИЦЕДІЇ

А видовисько там було... е-е, ні, такого нам з вами, читачу, ніколи й не побачити.

Треба сказати, що ми й віддалеки навіть поняття не маємо, що то в нас, на Вкраїні, були за дивовища о тій неспокійній порі, бо все те так надійно сховалось — не за серпанком, ні! — а за грубезною запоною безжального часу, аж декому тепер, може, здається, буцімто нічого й не показували глядачам тодішні українські лицедії, нічого, крім шкільної драми...

* * *

Можливо, був то й театр імпровізації, як і в Італії чи у Франції тих часів, коли сценічний твір щоразу перетворювався наново в самісіньку хвилину виконання, коли актори, заздалегідь умовившись про розвиток сюжету, про фабулу й інтриґу, створювали в ході вистави все те, що мовили з кону, легко розвиваючи гру, на яку викликали і партнер, і тодішній простонародний „партер", тобто нелукаві глядачі, які десь на базарі не одну дзигареву годину могли вистояти під сонцем чи й під дощем, дихання позачаювавши, плачучи й сміючись.

Так, так, так: плачучи й сміючись!

Бо ж народ наш, звичайна річ, любив своїх нехитрих лицедіїв, хоч акторів тоді в державі та поміж панством не дуже й шанували.

Хоч і звали їх тоді, як заманеться: лицедіями, мартоплясами, кумедіянтами і навіть блазнюками.

Хоч і не було тоді на базарнім кону — ані заслужених артистів (самі тільки н а р о д н і), ані титулів, ані почесних нагород, ані службової пихи.

Хоч і не знали тоді на відкритім помості — ні завіси, ні лаштунків, будованих чи мальованих, ані штучного світла, ані шатів та вборів, ані помальованих облич.

А було тільки слово.

Тільки рух.

Тільки очі на виразному обличчі лицедія.

І серце.

І запал.

Щоб до сліз, до сміху, аж до сміху в сльозах, бо ж тільки людині, між усіма живими створіннями, тільки людині є властивим сміх, і що більше людина сміється, то більше вона стає людиною.

ПЕРШЕ — ДІЯТИ, ПОТІМ — ФІЛОСОФУВАТИ...

Колишній премієр 4-ої французької Республики, Едгард Фор, став професором римського права, здобувши це місце з найвищим признанням. Він пояснює це так: — Дехто переходить від мислі до чину. То чому не можна б перейти від чину до мислі? Хто, як я, зазнав верхів діяння, для того мислення це єдино достойний відхід.

Тож і сміялись глядачі, і плакали, бо все, що бачили притомні люди, робило їх там непритомними: хапало за душу.

Бо люди вірили в правду того, що їм показували лицедії на базарному кону.

Бо й самі лицедії в те вірили, бувши майстрами свого трудного діла.

Бо воно й справді було, те діло, не з легких.

Тодішній актор мусив мати, як кажуть, язика на кавороті, щоб відповісти на кожен рух, на кожен вигук, на кожен подих глядача, щоб набалакати, коли трапиться, стонадцять кіп гречаної вовни, купу смішних та цікавих дурниць, але з тою святою стриманістю, з тою мірою, коли всього буває на кону — і не замало, й не занадто.

Тодішній лицедій мусив добре вміти підхоплювати діалог, щоб вести сюжет далі та й далі самотужки (без готового тексту), коли це й справді був подеколи театр імпровізації, найщиріший народний театр, і певне, мав із того вільного діяння актор тодішній втіху неабияку, бо ж повторювати — безліч разів щось готовеньке — не така либонь уже й солодка втіха в порівнянні з творчими радощами безпосередньої імпровізації.

Актор тодішнього театру, де зал для глядачів — без меж і без покрівлі, мусив і тілом своїм володіти, як скрипкою чи бандурою, а скрипкою чи бандурою, як власним тілом. Він мусив бути танцюристом, акробатом, жонглером, передражнювачем, блискучим майстром перевтілення, і звичайна річ, неабияким співаком.

Тодішній актор, не обарвлений гримом, костюмом, штучним світлом, мусив бути на голому кону, ясна річ, і сильним, і гарним, і голосливим (на вулиці ж), і вправним, і невтомним, бо всю виставу вели троє-четверо-п'ятеро, — отак! — все це акторові було потрібне тільки затим, щоб

Дмитро Загул

„КОЛИ НА ДОЛОНЮ НАКЛОНЮ ЧОЛО..."

(З циклю „З Підгір'я")

Коли на долоню наклоню чоло,
То все привиджається рідне село.
І стежечка кожда і кождий куточок,
Хатинка старенька і темний садочок,
Де серце, не знаючи злиднів, жило.

Он там моє щастя безжурне цвіло, —
Над чистим потоком вільшина схилилась.
Самітна смерічка на лан задивилась:
Під нею веселе бурлить джерело . . .
Лиш там, тільки там моє щастя було.

Богдан Мухин: **Слава** (різьба з воску)

здобути успіх у сірої сіроми, простодушного, але вибагливого глядача, успіх, який був їм потрібен — аж-аж!

Успіх був жаданим, як хліб.

Бо це й був хліб: без успіху — їсти було б нічого.

Ані їсти, ані пити, ні хороше походити.

Отак!

* * *

Отак і жили. І, як ми сказали б тепер, творили.

На базарі!

В цій народній академії, єдиній тоді Академії мистецтв.

Оці ось мандрівні лицедії, тиняючись ціле літо з міста до міста, від села до села, взимку вчилися в „київських Афінах", у справжній Академії, яка стала тоді світочем науки для всього східного й південного слов'янства, яка вже тоді виховувала не тільки богословів, а й математиків, астрономів, ботаніків, учених, що підносили славу цілої Слов'янщини.

В цій-от Києво-Могилянській Академії спудеї й показували свої шкільні вистави, а деякі, жвавіші, щоб заробити на хліб, пускались навіть, на час літніх вакацій, у дальші й небезпечні мандри по неспокійній Україні, часом заходячи на простори Білої й Великої Русі.

А що ж вони могли показати сіромі й голоті, ремісництву та гречкосіям, наймитам і покріпаченій челяді, своїм глядачам, оці мандрівні кумедники й штукарі?

Те, що святами вони виставляли в себе, в Київській Академії?

Аж ніяк!

Тут потрібна ж була не шкільна, не книжна, не мертва мова, а мова людська, зрозуміла на Вкраїні простим і непростим глядачам. Рідна мова! Мова простого люду. Жива й непокручена.

Про існування видовища імпровізації ми нічого не вичитали в архівних паперах, які висвідчають минуле життя, але ж це не

значить, що такого театру й зовсім на Вкраїні не було.

....Та ось же він, ось.... дивіться!

КЛИМКО ПРУДИВУС

Тиміш Юренко, син гончаря Саливона Глека, прозваний Прудивусом, своєю появою на кону потроху втишував непогамовану людську стихію, ім'я якій — базар.

На людському ж базарі, як і на птичому, тиші не буває.

Потрібна ж яка-небудь пригода, якась біда, а то й кров, навіть, щоб стулити губу чи, як казав пан Пампушка, заткати пельку, засупонити пащу всій оцій побазарному крикучій юрбі.

Справді ж, потрібна либонь якась нелюдська сила, щоб зневаженьки замовкли тисячі ротів, але такої мирної влади над базаром досі ніхто не мав.

Цей осуватий спудей, чаклунисько якийсь, упав у бурливе базарне море, мов камінь, і неймовірна тиша стелилась, розпливалась круг нього жмурами та колами, як по воді, ширше та ширше, далі та далі — чи не по всьому риночку, стягаючи більше та більше глядачів, псуючи гострі гешефти, позбавляючи жаданого зиску всю зграю купців та крамарів.

Вистави того дня чекало все місто, і глядачі бачили на кону вже не Прудивуса, а Климка, наймита, шибайголову й голодранця, в лахмітті, де було більше дірок, ніж латок, у драній шапці-бирці, добре знайому глядачеві постать, котра переходила з вистави до вистави, герой, що його нехитра юрба встигла за останні тижні полюбити.

І аж так полюбила, що різьбарі та гончарі вже продавали на базарах дерев'яні, череп'яні, а то й скляні прекумедні подоби Климка - Прудивуса, гнучкого вусаня, схожого на янгола, розтягненого чортами в довжину, мудрого й простодушного, дотепного й сумного штукаря, жартуна і халамидника.

Він був одвічним наймитом, оцей, узятий із моря житейського, горопаха Климко.

Завше голодний, а веселий, отой бурлака, він досхочу нахапався товченників, а тепер, битень-

---

ПОДОРОЖНІ І ВЕДМІДЬ

Два приятелі подорожували разом. Коли назустріч їм Ведмідь. Один з них швидко вибрався на дерево і там сховався. А другий, що опинився на краю загибелі, впав на землю, удаючи з себе мертвого. Як тільки Ведмідь нахилив морду і почав обнюхувати його, він затамував подих, бо кажуть, звір не займає мертвого. Коли Ведмідь відійшов, його товариш спустився з дерева й запитав, що шептав йому Ведмідь на вухо? А той відповів: „Щоб я надалі не подорожував з такими друзями, що тікають при небезпеці!"

Байка доводить, що справжніх друзів пізнають у біді.

(Байка Езопа).

кий, роздавав товченики й сам, і всім од нього на кону перепадало — і страхополохам між козаками, і писарям з писарчуками, і лежебокам, і рандарям та корчмарям, своєї й чужої віри шляхтичам і всяким зрадникам та перевертням, і самому гетьманові Однокрилові, а насамперед — власному Климовому панові, Стецькові, котрий, як і всякий заплішений дурень, мав себе за найрозумнішого, всіх повчав, на всіх гримав, і глядачі завше раділи, що збиткується мудрий бувалець Климко з дуки-сріблянника, з дурного пана Стецька.

Отак мандрівні кумедіянти й переводили з вистави до вистави Климка та Стецька, змінюючи обставини, життєві подробиці, а не характери: то Клим був наймитом на хуторі в Стецька-дерилюда, то челядником у багатого Стецька-бондаря, то водоносом у Стецька-цилюрника . . .

БУНТ ГЛЯДАЧІВ

Нова вистава відбувалася щодня, і глядачі з усієї Долини поспішали на мирославський базар подивитись нові пригоди Климка-Прудивуса, і Тиміш Юренко, син Саливона, вже й ночами не спав, шукаючи нових та нових пригод задля лукавого наймита. Климко потрапляв часом у кріпацтво до польського шляхтича, і в неволю до татарського мурзи, і в попихачі до єврейського корчмаря, і в рабство до свого ж таки українського панюги, а коли, тижнів за два до війни, в Прудивуса не стало снаги й дивезної вигадливості, і коли він оголосив (хоча смерть, як і шлюбна жона, судилась кожному тільки від Господа Бога), що в завтрішній виставі Климко, нарешті, мусить-таки дати дуба, збунтувався простий люд цілого міста Мирослава.

Ще тоді, коли Прудивус уперше ознаймив неминучу Климкову зустріч зі Смертю, тиша запала в той час на базарі.

Тільки й чути було, як десь далеко свистіла в череп'яні коники та півники невгамовна дітвора, та ще побіля самого кону старезний кобзар Собко-Цабекало, прислухаючись до своєї бандури, звично підкручував кілочки, підтягав струни й приструнки, торкав їх, і вони тримко дзвеніли:

ЛЮДИНА — МАСА — ЮРБА

Дорога від людини до мобу-юрби веде через масу.

Маса це компактна форма, в якій усе людське можна на команду розбудити або вбити.

* * *

Є приязна маса і ворожа маса.

Для переходу від однієї до другої вистачає один єдиний фальшивий рух, одне єдине фальшиво наголошене слово.

* * *

Режисура для маси: — зручна техніка освітлення задля якогось затемнення.

Аніта („Ді Вельт").

„Клим-Клим-Клим!" а потім знову: „Клим-Клим-Клим!" немовби вже били на дзвіниці тихе подзвіння на впокій Климкової душі: „Клим-Клим-Клим!"

І коротка тиша розпанахалась тоді прикро стурбованими голосами:

— Не дамо Климка на поталу! — гукали одні його прихильники.

„Клим-Клим-Клим!" линуло від кобзаря Цабекала.

— Але ж йому пора вмирати, — відкараскувався Прудивус.

— Навіщо ж умирати!?

— Так Богові вгодно, — і знов чути було той самий тихенький дзвін: „Клим-Клим-Клим!" і це шарпало душу.

— Смерті не відперти! — одбивався Прудивус, хоч йому й самому, чи не найдужче за всіх, не хотілося вбивати свого Климка. — Та й чого це ви за тим Климком так побиваєтесь?

— Свята душа, бач!

— Та він же харцизяка.

— Дарма!

„Клим-Клим-Клим!"

— Він же й лобуряка, той Клим.

— Дарма! — знов гукали з товпища глядачів.

— І все — у нього — не полюдському: руками дивиться . . .

— Дарма!

— . . . Очима лапає!

— Дарма!

— Над сміхом плаче.

— Дарма!

— Над сльозами сміється . . .

— Дарма!

„Клим-Клим-Клим!"

— Та й брешко він . . .

— Розумний бреше, щоб правди добуть. Дарма!

— Дарма, корчма, що п'яних чортма?!

— Вам смішки, а мені — нітрішки! — і справді-таки, спудей, бідолаха, вже й не знав, як вестись далі: шкода було й Климка занапащати, але й снаги вже не стало — щодня вигадувать нові та нові задля нього пригоди. — А в кожного сміху — свій плач.

— Дарма!

— Оце яка напусть напустилась! — Прудивус нарешті погодився: — Дарма то й дарма! Нехай-но Клим ще трохи поживе: одну пригоду . . .

— Одну?

— Однісіньку!

І Тиміш Прудивус, скінчивши в той день виставу, мерщій подався додому, поспішаючи знайти для свого Клима нові халепи, нові дотепи й жарти, а мирославці, наволікши на молодого драматурга таку пеню й розуміючи, як ми сказали б нині, труднощі творчої праці, щедро накладали на віз лицедіям хліба, збіжжя, манаття і грошей, а протягом двох тижнів потому — чималенько щодня платили лицедіям, аби б якнайдовше відволікали тії зустріч Климка з неминучою смертю.

Це тривало два тижні, а сьогодні вже не могли зарадити лихові ні благання глядачів, ні простий людський жаль, ні гроші.

Суворе представлення факту, як зумовленим і яким поганим він не був би, це без сумніву найвищий закон історика.

(Леопольд Ранке, славний німецький історик).

Прудивус, остаточно видихавшись, уже не відав-таки, яку пригоду втяти для свого Климка, що з тим лукавцем діяти далі, і всі в городі вже знали: Богові вгодно, щоб Климко в сьогоднішній виставі вмер, але все-таки добрі люди вірили, що на таке страшне діло в спудеїв ані рука не здійметься, ні серце не зозлиться, — і все те юрмище, покинувши роботу й навіть базарування, як ніколи густо, присунуло на кумедію.

ЛИЦЕДІЙСТВО

Починаємо! Починаємо! — пролунав над базаром уже знайомий нам голос кудлатого рухляра Івана Покивана, що зразу й подівся кудись, покинувши на кону панюгу Стецька і хлопа Климка.

Климко, гнучкий, високий, гожий, дотепний і скорохвацький, мав за плечима торбину, а в ній билося й мордувалося щось живе та сердите.

А в пана Стецька все було круглісіньке: і мислі, і діла, і черево, як здоровий гарбуз. Без шапки лиса голова скидалась на менший гарбуз. Щоки випинались, мов кавунчики. Плечі, як тілисті стегна в молодиці. Тільки шия в пана була недомірно тонка, журавлина, а на оклецькуватому обличчі стирчав гострий лисячий носок, що його кінчик аж трішки ворушився, і майже все це Данилові дав Бог, а не вміння Прудивуса розмальовувати обличчя своїм товаришам.

Скинувши на Пришийкобиліхвоста лукавим оком, Тиміш Прудивус посміхнувся, але смішинку пригасив, бо за мить мала початись дія, і він поклавши додолу зав'язану стрибучу торбу, лише глузливо поглядав, як спускає Стецько з плечей додолу свій важкий і прездоровий лантух, що він його ледве сюди допер.

Тиміш Прудивус добре знав невірну вдачу товариша, його поведенцію на кону, штиб його лицедійського вміння та хисту. Він не полюбляв партнера, бо той круглісінький спудей був скнара й загрібайло, улазливий і пронозуватий, тому й правив у лицедіїв за підскарбія, тобто за годувальника та постачальника, і хизувався на цій посаді, спитуючись порушити зверхність Прудивуса, — отож і воювали вони не тільки на кону, в кумедії, але і вдома, в дворі Насті Певної, де жили при шинку, і це спричинялось до того, що Климко збиткувався з пана Стецька та й коїв несподівані для партнера прекумедні капості — з особливою втіхою, аж Данило на кожній виставі, зарані не знаючи, що саме Прудивус утне сьогодні, од страху перед ним трусився, мов телячий хвіст.

Коротка мить мовчання перед початком дії сплинула, і Климко Прудивус, глипнувши скоса на свій стрибучий мішок, що в ньому щось люто борсалося й нявчало, легко переломився в стані й чемно віддав чолом мирославській громаді.

Нага правда навіть на половину так не причаровує людину, як півправда під легким серпанком.

(Жан Кокто, французький письменник).

— Здоровенькі будьмо, та й себе не гудьмо! — нелюдським басюрою ревонув Прудивус.

— Як ся маєте? — гречно спитав у громади й Данило Приший-кобиліхвіст, але вклонився самому тільки панові Пампушці, котрого він помітив лише в цю мить, іще й не розуміючи своєї до нього подібності, і зразу ж таки залякався: не вскочити б із цим паном обозним у яку-небудь халепу.

Та пан обозний, як звичайно бувало, одвернувся, не відповівши.

А Климко перепитав:

— Як ся маю? Посередині! Як у чорта на рогах...

— Не в т-т-тебе, хаме, а в п-п-пана питалем! — загикуючись, як йому й велів Прудивус, і вже якимось недобрим передчуттям наляканий, огризнувся пан Стецько.

— Я ж — сам собі пан! — засміявся Климко й засунув руки в кишені порваних на пацьорки штанів.

— Ти, хаме, пан — собі, а я пан — тобі ,— повчально й гоноровито сказав Стецько. — Ось чому т-т-ти мене мусиш слухатись, хлопе. Ти — мене!

— Слухатись то й слухатись, — смиренно погодився Климко, затіваючи певно, якусь капость, аж затремтів, напружився, аж очі спалахнули пекельними вогниками, аж прездорові вуса настовбурчились, і він уже був схожий не просто на осу, бо це, видно, був син оси і кота, і внук вужа мудрого, і правнук пустотливої мавпи, і його обличчя, гнучка постать, все в нього було таке людяне й на око глядача приємне, що кожен там прагнув, щоб лицедій скинув оком саме на нього, на мене чи й на вас, мій шановний чительнику. — До розказу, мостивий паночку! Га? — і Климко вклонився панові Стецькові, скинув драну шапку-бирку, що „травою пошита, вітром підбита", та й спитав: — А вам не жарко?

— Ж-ж-жарко, хаме, — відмовив, утираючи рясний піт, пан Стецько.

І звелів, передихнувши:

— В-в-візьми-но, х-х-хаме, о-о-оцей м-м-мішок на плечі! — і кивнув на свій прездоровий лантух. — Тільки не лапай!

— Я маю що носити, — і Климко, нагнувшись, полапав свій власний мішок, який, ні на хвилину не вгамовуючись, стрибав та нявчав.

КРУК І ЛИСИЦЯ

Крук украв кусок м'яса і сів на якесь дерево. Побачила це Лисиця й захотіла відібрати м'ясо. Вона стала перед Круком і почала вихваляти його велич і красу, кажучи, що йому найбільше з усіх годилося б царювати над птахами, і це сталося б напевно, коли б він мав голос. Крук хотів похвалитися, що в нього є голос, закрячав і випустив м'ясо. „О Круче, коли б ти мав також розум, тобі більше не бракувало б нічого, щоб стати царем".

Ця байка стосується нерозумної людини.

(Байка Езопа).

— Бери, бери! — розсердився пан Стець. — Не носити ж мені тягар самому!

— То ти ще й ледачий?

— Я ж — пан, — знизав плечима Стецько. — Візьми, візьми!

— А я ж тобі не хлоп.

— Ну, то наймит.

— Я ж не наймався до тебе.

— Чорт розбере: всі ви драні, всі голодні, всі люті! То я й не знаю: ти кріпак чи наймит?

— Ні те, ні се.

— Я, може, і найняв би, та не знаю твоєї вдачі. Ти смирний?

— Сметана встоїться на голові, такий смирний.

— То бери лантух.

— Хіба я вже найнявся?

— Байдужнісінько! Я ж пан. А ти — хам! То хапай мій мішок. Тягни! — і аж тільки тут презацний пан Стецько зненацька зауважив, же в Климковому мішку вовтузиться щось таке живе. — Що там у тебе? — до всього цікавий спитав він.

— Купи лишень.

— Та що ж?

— Кота в мішку.

— А коли це не кіт?

— Нявчить. Хіба не чуєш?

— Не чую.

— А ти й не можеш чути, бо то либонь лисиця.

— Жива?

— Живісінька.

— Руда?

— Рудісінька! На шапку...

— Мені саме й треба — на шапку, бо я свою сьогодні загубив... А без шапки козакові не прожити. Купую!

Аж тут котяра в мішку, того й не знаючи, що він уже не кіт, а лисиця, з котрої мають шити шапку, страшенно занявчав та й зіпсував Климові торг.

— Нявчить-таки твоя лисиця, — радіючи з своєї проникливості, промовив пан Стецько.

— А нявчить, — не заперечував Клим. — Коли не хочеш купити, давай мінятись! — і Климко, принюхуючись і придивляючись, уже хотів був помацати прездоровий лантух пана Стецька. — То міняймось?

— Що — на що?

— Баш на баш! Мішок на мішок.

— Та мій — більший! — і Стецько перестеріг свистючим пошептом, бо Клим простяг був руку, щоб полапати його прездоровий лантух. — Не руш її!

— А що там?

— Вона... спить! Не розбуди...

— Кого?

Багато книг написано про ідеальні форми суспільного устрою, про ідеальну політичну доктрину і філософію, але з людського життя не усунено досі ані неволі, ані нерівности, ані страху, ані голоду.

Не життя має служити філософічним, чи соціологічним теоріям, але навпаки — ті теорії мають служебну ролю і служебне завдання просвітлювати шляхи життя, робити його кращим, приємнішим, безпечнішим, довшим, правдивішим, свобіднішим.

— Мою с-с-с . . . с-с-с-с . . . с-с-с--с--с-с . . .

— Свиню?

— Мою с-с-с . . . с-с-с-с . . .

— Собаку?

— Ні! М-м-мою с-с-с . . . С-с-с-с . . .

— Свекруху?

— Здурів! Ні! Мою с-с-с-с-с...

— Сваху? Сестру, Салотовку? Сверблячку? Скрипку? Семеряжку? Сковороду? Сірячину? Скаженину?

— Крий Боже! . . . Ну, як ти не розумієш: оце тягну в лантусі мою власну . . . — і знов затявся: — С-с-с-с . . .

— Сатанюгу? Самицю? Синицю? Спідницю?

— Але ж дай мені с-с-сказати! С-с-с-с--с-с-с-с- . .

— Ти завше так заїкуєшся?

— Ні.

— Коли ж?

— Лише тоді, коли г-г-говорю . . .

І все це було так смішно, що й Михайликова матінка, і той білявий москаль з гарненькою своєю жіночкою та й усі глядачі, крім хіба Михайлика, бо ж він був змалку несміюн, всі глядачі знемагали від реготу.

— А чого ж ти заікуєшся? — допитувався далі Климко.

— П-п-поспішаю. Ось чого!

— Куди ж ти поспішаєш?

— Не к-к-куди, а спитай: звідки?

— То звідки ж? Га?

І пан Стецько, скинувши оком туди-сюди, озирнувшись, злякано прошепотів:

— З війни.

— І що ж там?

— Шапку загубив, сам бачиш.

— Як загубив?

— Не питай.

— Чого ж не питати?

— С-с-с- . . . с-с-с-с . . .

— Сила війська йде, як той мак цвіте?

— Я — не про це! В мене там с-с-с-с- . . . с-с-с-с-с . . .

— Серце? Від гніву серце твоє запалало? Га?

— Ні. Там с-с-с . . . с-с-с-с . . .

— Страшно там?

— Хто тобі сказав? Хто тобі сказав? Це мені — страшно? Мені? Мені? Ось я їм, отим проклятущим однокрилівцям, ось я їм п-п-покажу . . . ось я їм . . .

— Знову мерщій туди?

— Куди це „туди"?

— Та на війну ж.

— Чого?

— Та воювати ж.

— А я їм звідси, я їм звідси...

— На печі то й баба хоробра. Га?

— Але ж там так дуже с-с-с . . с-с-с-с . . .

— Стріляють?

— Авжеж!

— Як же тебе не вбило?

ДИКИЙ КАБАН І ЛИСИЦЯ

Кабан, стоячи біля дерева, гострив свої ікла. Лисиця запитала його, чому він це робить, адже немає ні мисливців, ні якоїсь іншої небезпеки. Тоді Кабан сказав: „Але ж я це роблю недаремно! Якщо мене заскочить небезпека, то вже пізно буде гострити ікла, бо треба буде діяти ними".

Байка вчить, що лихові слід запобігати.

(Байка Езопа).

— А що я кому завинив?!

— Страхополохів завше вбивають насамперед. А ти певен, що тебе не вбило?

— Аж ось, помацай. Теплий!

— І не поранило?

— Мене й куля не наздожене.

— Чому ж то?

— Я швидший за кулю.

— Від смерті не втечеш.

— А я й не важуся, — скромно відповів Стецько. І додав пошепки, кивнувши на свій прездоровий лантух: — Ось вона, тут, зі мною.

— Хто?

— М-м-моя с-с-смерть. Тс-с-с-с-!

— Де ж вона?

— Аж ось, — і він підійшов до свого величезного мішка.

— Не бачу.

— В лантусі.

— Ось я полапаю.

— Хто ж таки лапає смерть! Це вона тебе колись полапає. А тобі крий Боже!

— Як же ти її спіймав?

— К-к-купив готовеньку в знайомого чорта.

— А як же її надибав чорт?

— Бо панна Смерть — є панна.

— Став залицятися?

— Котові почав хвоста зав'язувати.

— Навіщо ж?

— Та вони ж, нівроку їм, уже пристаркуваті, панна Смерть. А панночки підтоптані, вони що люблять?

— Парубків? Вечорниці? Побільше подушок?

— Люблять вони котиків та кішок!... Отож, бач, пан чорт котові хвоста вузликом зав'язує, скажений кіт нявчить, а панна Смерть плачуть та побиваються. От він їй того кота вручив, нарешті, а поки панна С-с-смерть того котика бідолашного жалувала, чорти зайшли до неї ззаду та й с-с-схопили її просто за...

— Панну? — жахнувся Климко. — Панну? За що схопили?

— Яка панна, така й шана! Чого ж їм шанувати мою смерть?

А Климко, вражений якоюсь несподіваною думкою, сказав:

— Стривай лишень! А ти певен, що це саме т в о я смерть? А коли не твоя, а, скажімо... моя?

— Як же теє взнати?

— Е-е, як! Усього й діла — мало-трохи-небагато: випустімо її з мішка.

— Та й що?

— На кого вона кинеться з косою, того й буде: або твоя або моя.

— Я ж, бач, свого нічого ніколи нікому не відступав, — на те я й справжній пан!

— До чого ж скупердяй проклятущий, — звернувся Климко до Михайлика, що стояв при са-

---

ХЛІБОРОБ І ЗМІЯ

Хлібороб узимку знайшов задубілу від холоду Змію і, пожаливши її, поклав за пазуху. Змія відігрілася, прийшла до пам'яті, і вкусила свого благодійника. Хлібороб, умираючи, сказав: „Страждаю по заслузі, бо пожалів гадину".

Байка доводить, що негідники не змінюють своєї вдачі навіть і тоді, коли їм роблять найбільше добро.

(Байка Езопа).

мім кону, — навіть смертю не поділиться! Добрий який!

— Добрий — дурному брат! — слушно мовив Стецько. — Та й не можуть пан і мужик ділитись. Бог того не велів. Мені — моє! А тобі, хаме...

І раптом присікався до якогось парубійка, що стояв поряд з Михайликом, на сусідньому возі:

— Смішки з чужої лемішки: своєї наколоти, та й реготи!

ЯВДОШИНА ШУРЯ-БУРЯ

Ніби одна з тих іскор попала обозному в око, бо він, репетуючи аж зайшовся:

— Пріч! Геть! Згиньте з очей!

— Але ж навіщо ти так сильно, Діомиде? — докірливо спитала Роксолана. — Ти його лиши мені, оцього ведмедяку, коваля оцього лиши!

— Навіщо він тобі? — здивувався Пампушка.

— Візьму за покоївку, — без сорома казка грайливо блиснула своїми вишневотемними зорями пані Купа. — Служитиме мені при вдяганні. При купанні. При постелі. При...

— Ах ти ж кобило ногайська! — несподівано визвірилась на свою пані ковалева ненька і раптом розійшлась, як шуря-буря: мати захищала сина.

— Чого це ти, Явдошко? — спитала пані, мовби й не чула її образливих слів.

Але Явдоха, мати як левиця, відборонялa молодого коваля від посягання примхливої пані, бо страшнішого за це для будь-якої матінки нічого бути не могло.

— Щоб тебе несвіцький сором побив! — кричала вона... — чого, бач захотіла! Кому що — до мого сина, а тобі — зась! Така, бач добра пані, що ледве в матню йому не вскочить! Та в тебе ж коло пупа — чортів купа!... Але зась! Але зась!

Роксолана марно спитувалась угамувати знавіснілу наймичку, але то був вихор, якого вже видно, не могла зацитькати ніяка людська сила.

— Я сам скажу, мамо, я, сам, — намагався втишити її й Михайлик, але паніматка невгавала, і гострі слова злітали з її присохлих материнських вуст, як важкі блискавиці.

— Салотóвко ти чортова! Шерепо невштепурна, стонадцять кіп чортів тобі під хвіст! Та бодай на тебе дяк з кадильницею, на гладку кобилу! Та щоб же тобі...

Давніше добра совість була наслідком добрих діл. Сьогодні спокійна совість є продуктом пілюль щастя.

(І. Стайнбек, американський письменник).

Смакуни вимирають. Колись люди мали піднебіння, сьогодні мають тільки шлунок.

(Герольд Николсен, англійський письменник).

Офіційні прийняття це зустрічі, під час яких мусять дивитись на себе люди, що не можуть стерпіти запаху один одного...

(Ф. Т. Цокот, австрійський письменник).

— Чого репетуєш, Явдохо? — аж навіть розгубившись, знов була спробувала заговорити Роксолана, задкуючи від невеличкої та кругленької, мов цибулька, Явдохи, але все було марно.

— Що ти там шепчеш? — лементувала тая. — Та за твоїм шамотінням і мого крику не чуть! Ти диви, яка пані: величається, мов сучка в човні. Кралюги ти шмат, а не пані! Пранці б тебе випрали, слабогузко ти макоцвітная!

— Явдохо, та вгамуйся ж ! — стиха попросив був Пампушка.

— Чого це ти на мене кричиш, котолупе? — визвірилась на нього громовержиця. — Ти краще скажи їй, своїй гетьманській потіпасі... Або краще я їй сама скажу! — і Явдоха знову обернулась до переляканої пані: — І чого це ти вирячилась на мене, мов кизяк з пасльону? Де ж чи не цяця?! Бодай же пішла ти попід шум та під хвилю, нечупандо ти плисова! Щоб тобі не було солоду й змолоду! Бодай же тобі... — але, зненацька заспокоюючись, додала: — Недодеря! — і сказала вже й зовсім наче мирно: — І не дивись ти на мене відьмою, паплюжище, безсоромнице ти передня і задня, щоб на тебе праведне сонце не дивилось!... Тьху!

І перевела свій лагідний материнський погляд на Михайлика.

І ніжно вхопила свого хлопчика за комір.

— Ходімо звідси, соколочку мій! — і таким сонечком, такою добротою сяяло її ще не старе, кругленьке, але вже зморшкувате й горем крашене обличчя, що серце в Михайлика тьохнуло, і він свою маму поцілував у лоба. — Ходімо, синку; Га? — ще раз повторила вона.

Та й замовкла. Вже ж більше й не лаялась.

★

ДЯДЬКО КУПУЄ МАКІТРУ

Торгувала власними череп'яними виробами наймичка і заразом названа дочка цехмайстра Саливона Глека, — ота сама гончарівна Лукія, котра так сердито гукала батенькові з-за вікна в архирейську господу, коли в них якась мара сьогодні в домі вкрала двері з поличчям Мамая, смутку її чубатого, її милого й коханого лебедика, бурлаки й лобуряки.

Та й не тільки в гончаря Саливона щось поцупило двері з такими ж парсунами, і від того все це видавалось Лукії ще більше загадковим та прикрим, і лихий на-

---

Колись люди ходили на концерти задля добрих тонів. Сьогодні ходять задля доброго тону.

(Г. Боелл, англійський письменник).

Альянс — це подружжя, в якому більше заздрости ніж любови.

(Жорж Леблян, французький публіцист).

Молода людина повинна кохати:
Зріла — писати книжки:
На старості людина повинна нарешті казати правду.

(Генрі де Монтерлян, французький письменник).

стрій затьмарював високе прив'яле чоло пристаркуватої дівчини, бо таємниче зникнення Мамайових парсун вважала вона за підступний чин ворожої руки — чи супроти цілого їхнього міста, чи супроти самого Козака, з яким у гончарівни протягом чи не двох уже десятків років тривали ті вельми сумні стосунки, що їх звичайно звуть коханням.

Нещасливим було те кохання, і Лукія, сидячи над своїми череп'яними багацтвами, роздумувала зараз над особистою гризотою, а зграя дітлахів, що свистіла круг неї в череп'яні свищики, вибираючи півника де пронизливішого, та й численні покупці з глядачами, здебільшого горласті й на власних чоловіків сердиті молодиці, вередуючи крихким крамом, тільки дратували її , бо ж дівка радна була б у хвилину журби завіятись на безлюдну леваду, щоб нікого не чути й не бачити.

За думками Лукія нічого не чула й не бачила, і так задумалась, в одну цятку втупившись, аж якийсь веселий парубчак, проходячи мимо, гукнув:

— Залатай-но горщик, дівко!

— А ти його спочатку виверни, — спокійно відповіла Лукія, — з лиця хто ж латає!

Вив'язавши з вузлика горнятко з кашею, кавалок сала й кусень хліба, Лукія збиралась полуднувати, але й про їжу забула, бо знов думала й думала про свого Мамая, що про нього чи не від самісінького Різдва нема ні чутки, ні гадки, і вболівала за ним, і сердилась, і нишком розмовляла з коханим... А тимчасом у неї щось питав круглий, як гарбуз, статечний дядечко, що тримав за повід лисуватого бичка, бузівка, купленого, видно, на заріз, вирядившись для такої спеки в добру смушеву шапку, в товстенний кобеняк з відлогою, в шкапові чоботи з новими пришвами.

— А чи макітри в тебе міцні, дівко? — питав він і недовірливо нюшив лисячим носом, що здавався чужим на товстому обличчі, яке надто вже нагадувало пана Пампушку, хоч цей дядечко й не був панові обозному не тільки родичем, а й сусідом. — То чи ж міцні?

— Як горіхи, — гречно, як і завжди, відповіла Лукія.

Але ж хвалити краму не стала, і це здалося дядечкові підозрілим, він же тримався стародавнього уподобання: хоч поганий крам, аби хвалений.

— Та це ж, я бачу, горщики, — поподумавши й попостукавши по них пужалном, нарешті сказав він.

— Горщики, — чемно потвердила Лукія.

— А мені ж треба либонь доброї макітри.

— Ось і макітри, — кивнула гончарівна до гори макітер, умілою батьковою рукою складених кількома поверхами ще вчора звечора.

— Мені — якнайбільшу.

— Аж ось і найбільші, — обернулась Лукія до прездорових озій, годящих хіба тільки на панську великодню опару, таких великих, що там сховатись міг би добрий козак.

— А ще більших немає?

— Немає, дядечку.

— А де ж кращі? — недовірливо спитав той.

— Однакові, — байдуже відрікла Лукія.

— Де ж луччі? — вперто допоминався дядечко. — Верхні чи спідні?

— Однаковісінькі.

— То чому ж ти нижчі сховала наспід?

— Десь тра ж було поставити.

— То витягни мені знизу.

— Чому ж то знизу?

— А тому... якщо вони аж таку вагу витримали, то, виходить: міцні! А коли міцні...

— Беріть зверху.

— Ні, таки знизу, дочко, — не випускаючи повода з прив'язаним бузівком, наполягав покупець.

І Лукія, зсаджуючи додолу важенні череп'яні озіяки, мусила-таки видобувати найміцнішу макітру зісподу.

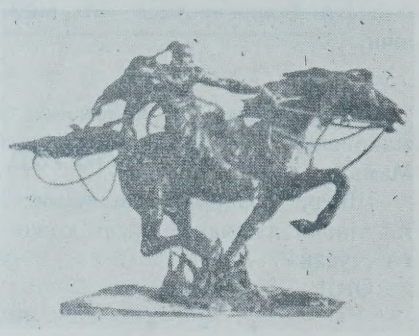

Богдан Мухин: Козак на коні (різьба)

МАМАЇВСЬКІ ОДРОБИНИ

Бачив я задолизів, бачив я лизоблюдів, бачив я всяких інших приклонників, підніжників, кадильників і полизачів, але такого, як цей полизач, ще не бачив.

(Козак Мамай)

Паливода ти і байдегура.

* * *

Котолуп ти, і гицель.

* * *

Аби живі, а голі будемо.

* * *

Всім заськи до моєї запаски.

* * *

Береженого Бог береже, а козака шабля!

* * *

Брова була у Ярини колесом? І швидке око палом? І зуби ріпою?

І губи квіткою? І горлицею голос?

* * *

Хупава, як пава.

* * *

Не почастувати гостей як звичай велить, українська душа не може навіть у найприкрішу годину навіть на похороні, навіть у скруті війни.

* * *

І він пригубив чарку частування.

* * *

Як бити, то бити

(Забиякуватські синоніми)

Добрим духом будемо отих ворогів так сильно:

бити, лупцювати, духопелити, гамселити, товклачити, дубасати, гріти, періщити, гатити, молотити, дубцювати, хворостити, хвоїти, шпарити, чухрати, окладати, банити, пужити, шмагати, трощити, гепати, лилити, голошити, ку-

лачити, маніжити, локшити, патрошити, періщити, бамбурити, мотлошити.

* * *

Бож Україна — завше Україна, і цвісти й красуватись їй віки-вічні.

* * *

Скільки вже нас войовано та жаковано... — сумно всміхнувся Мамай.

Шкура козацька репається! А ми тільки дужчаємо після кожного стусана...

Ого!

* * *

Отака наша вдача

Про українську вдачу є така побрехенька:

Два куми схотіли забити вола. Один і каже: „Ви, кумцю, держіть за роги, а я його вдарю обухом".

Ударив кум, а віл не падає. Ударив кум у друге, а віл не падає. Ударив кум обухом і втретє, а віл собі стоїть.

Тоді той дядечко, який вола тримав за роги, й каже: „Якщо ви, куме, ще й учетверте мене по голові ось так гепнете, то глядіть, щоб я на вас не розсердився"... От така наша вдача.

* * *

Перед піснею горілку пити — гріх!

На Вкраїні в нас, правда, частенько співають і пяні, ревуть буває гидкими голосами, напившись у корчмі чи дома.

А я гадаю так: випив, то й помовч, коли ти є людина... не смій співать налиганий, коли ти, мов чіп, мов квач, коли голова зачмеліла, а серце забуло про Бога, — не смій співати, помовч, не горлай! А поспівати можна і перед чаркою.

(Омелько Глек).

* * *

„Недобре пахтить лише той, хто завше пахтить гарно".

(Римський поет Марсіян).

* * *

Невмирака - невмирайло жити ме, поки живі є ми, поки існує на світі славний український народ, його волелюбність, працьовитість, дотепність, гостре його слово, його пісні, прислів'я та казки, що з ними з віку в вік ми ростемо, від ранніх дитячих літ, від перших життєвих вражень.

Ознакою людини є незадоволення, спротив, постава критична і інша від тої, що її знають інші, або що намагаються нас до тої постави змусити.

Альберт Калюс.

Ніде в цивілізованому світі пролетаріятові так зле не жилось, як у власній країні, батьківщині пролетаріяту. Ніде й ніколи в світі західньої цивілізації не було стільки концентраційних таборів. Ніде в світі західньої цивілізації не вмерло стільки людей з голоду, і ніде не розстріляно без суду стільки невинних людей, що власне в країнах завоювань марксистської революції.

Д-р Т. Лапичак.

Дмитро Загул

ОТЧИЗНО ДОРОГА!

(Пам'яті Володимира Кобилянського)

Отчизно моя дорога,
Мріє великої туги!
Чи колись моя трудна нога
До тебе навернеться вдруге?

Чи на скелях, на грудях твоїх,
Змучене серце спочине,
І поллється безжурний сміх,
Щирий такий, без причини?

Ти снишся мені уві сні,
Розкішна, зелена колиско,
І часом здається мені,
Що ти осьде, що близько.

І здається тоді, що нема
Поміж нами кордону.
Почекай лишень — згине зима,
І весною повернеш додому.

А встану . . . Де дівся той сон?
Розтанули сині гори! . . .
Ні плаїв, ні грунів, ні сосон! . . .
Тільки степ та простори.

Ні плаїв, ні грунів, ні сосон! . . .
Не запахне смерека,
В бутині не спалахне вогонь,
І така ти далека!

Стою один серед степів.
Як без рідного друга . . .
На заході день догорів,
Вже гасне кривава смуга.

Стою один серед степів —
Це в мене отчизна друга . . .
О краю наруги, країно рабів!
До тебе летить моя туга.

Повіє вітер з верхів'я гір
І вдарить у серце докором:
„Ти покинув рідню і вбогий двір
На нужду, на ганьбу, на сором.

Ти покинув братів, ти забув сестер,
Проміняв їх на вільні простори . . .
Хіба ж серце твоє не боліє тепер?
Воно вбоге ж і хворе.

Воно вбоге і хворе, як я, —
Прибита твоя Буковина,
За тобою тут тужить щодня
Більша твоя половина".

Отчизно моя дорога,
Мріє великої туги!
Коли ж моя трудна нога
До тебе повернеться вдруге?

(1921 р.)

Андрій Качор

КРЕДИТОВА КООПЕРАЦІЯ В КАНАДІ Й ЗДА

ТА ЇЇ МОРАЛЬНО-МАТЕРІЯЛЬНА СИЛА

В останніх роках ми є свідками великого росту кредитової кооперації. Вона опанувала майже всі краї вільного світу. Вона з року на рік росте та кріпшає в Канаді й ЗДА. Кредитова кооперація стає у вільному світі дуже важним економічно-фінансовим фактором і рушійною силою, яка мобілізує мільйони людей та сотні мільйонів грошей на службу фінансової і моральної самодопомоги своїм членам.

Трохи історії

Рух кредитової кооперації започаткував у 1849 р. Фридрих Вільгельм Райфайзен (1818—1888) в Німеччині.

На північно-американському континенті почин до заснування кредитових кооператив дала Канада. Першу кредитову кооперативу, за европейським взірцем, засновано в місцевості Леві, в провінції Квебек, з ініціятиви і за старанням Альфонса Дежардена (1854—1920) в 1900 р.

В ЗДА першу кредитівку заснував той же сам Дежарден у 1909 р. в місті Менчестері.

Першою українською кредитовою кооперативою в Канаді була „Нова Громада" в Саскатуні, заснована з ініціятиви інж. В. Топольницького в 1939 році.

Сьогодні Канада й ЗДА в кредитовій кооперації вибиваються на одно із перших місць у світі, випереджуючи навіть Німеччину, в якій цей рух народився і є дуже поширений.

Сила кредитової кооперації

Для ілюстрації росту кредитової кооперації в Канаді і ЗДА наведемо деякі цифри з останнього річника кредитових кооператив, які найкраще показують нам силу цього суспільно-господарського руху.

Канада:

Роки:	Кількість кредитівок:	Кількість членів:	Сума оборотових фондів усіх кредитівок:
1940	1,167	201,137	25,070,000 дол.
1950	2,965	1,036,175	311,532,000 "
1960	4,413	2,544,587	1,299,495,287 "
1961	4,587	2,700,259	1,468,877,125 "

Як бачимо, за останній рік кількість кредитових кооператив зросла на 3.9%, кількість членів на 6.1%, а сума оборотових фондів на 13.3%.

Подібно мається справа і в ЗДА. Ось цифри:

З Д А:

Роки:	Кількість кредитівок:	Кількість членів:	Сума оборотових фондів усіх кредитівок:
1940	9,023	2,826,612	253,149,629 дол.
1950	10,591	4,610,278	1,005,475,598 ”
1960	20,047	12,037,533	5,653,475,890 ”
1961	20,902	12,838,888	6,301,111,960 ”

За один останній рік кількість кооператив зросла на 4.2%, кількість членів на 6.6% і сума оборотових фондів на 11.4%.

З наведених цифр бачимо, що в Канаді і ЗДА діє тепер 25,489 кредитових кооператив, або як їх називають „народніх банків”, які об'єднують вже 15,539,147 членів, які розпоряджають сумою майна 7,769,989,085 дол. Іншими словами 14.7% населення Канади і 6.7% населення ЗДА зрозуміло суть і ідею кооперативної самодопомоги та практично її реалізують, допомагаючи не тільки собі, але і своїм урядам у поборюванні фінансової лихви, яка в тих країнах ще досить глибоко закорінена під формою різних приватних фінансових компаній.

Приємно ствердити, що українці Канади дуже скоро цю ідею перещепили на ґрунт свого організованого життя, а за ними пішли українці ЗДА, які разом займають у кредитовій кооперації тих країв гідне місце. В Канаді маємо тепер около 60 українських кредитових кооператив, які об'єднують коло 30,000 членів і коло 20,000,000 дол. майна, а в ЗДА діє 15 кредитових кооператив, які мають коло 15,000 членів і 15,000,000 дол. майна.

Не розглядаючи ближче статистичних показників української кредитової кооперації в Канаді й ЗДА, хочемо підмітити, що її сила лежить не тільки в матеріяльних осягах, але вона має також великі моральні успіхи, яких ніякими цифрами показати не можна.

Щоб це зрозуміти, треба хоч у дуже загальних рисах запізнатися з ідеєю і завданням кредитової кооперації.

Суть кредитової кооперації

Назовні кредитові кооперативи дуже подібні до банків, яких головним завданням є зібрати вільні грошові капітали там, де вони є, і передати їх у тимчасове користування тим господарствам, які цих капіталів потребують.

Як бачимо, банки відограють ролю посередника в царині кредитування подібно як і кредитова кооперація. Зовнішних різниць між ними майже нема, зате є велика різниця в самій суті їх дії і підходу до справ, а саме:

Банки творяться і діють з метою зиску, а кредитова кооперація повстала і діє з метою допомоги членам у потребі.

Банки об'єднують капітали не звертаючи уваги на саму людину і тому хто має більше грошей, цей має більші права в банку, тоді коли **кредитові кооперативи об'єднують людей** і кожний член, незалежно від своїх вкладів у кооперативі, має тільки один голос.

Банки — це звичайно установи великих багатіїв, тоді коли кредитова кооператива — це суто демократична і всім доступна кредитова установа.

Банки допомагають збагачуватися, вже і без того багатим купцям і промисловцям, тоді коли кредитові кооперативи ставлять собі за мету піднести заробіток і господарство своїх членів селян, ремісників, дрібних купців і робітників, звільняючи їх від коштовного лихварського кредиту.

Банки звичайно мають великі капітали і шукають на них збуту, тоді коли кредитові кооперативи вчать своїх членів ощадности і зібрані ощадности від одних членів позичають другим членам, що потребують грошової помочі і за цю услугу побирають такі відсокти, щоб тільки заплатити відсотки щадникам (звичайно вищі ніж у банку) і найважніші кошти завідування, недбаючи зовсім про якісь зиски.

Банки збирають гроші від вкладчиків і зовсім не цікавляться їхнім особистим господарюванням, тоді коли кредитові кооперативи виховують і приучують бідніші верстви населення до ощадности на власні потреби в майбутньому, а також відтягають ці ощадности приватним і державним банкам і зуживають ці гроші на кредитування рільників (фармерів), ремісників, дрібних купців, робітників, урядовців і людей вільних звань.

Кредитова кооперація в Канаді допомагає також державі упорядкувати фінансову господарку країни, зокрема допомагає зібраними від своїх членів ощадностями заспокоювати фінансові потреби тих же членів, витискаючи з країни чужі капітали, або й власні, але лихварські.

І ще одно, може найважніше, кредитова кооперація вчить людей правдивої демократії, бо тут люди самі, своєю працею, своєю єдністю думки і чину можуть виявити свою організовану моральну і матеріяльну силу.

Маючи перед очима загальний образ чисельного і матеріяльного стану та росту кредитової кооперації в Канаді й ЗДА, можемо тільки радіти, що початок зроблений дуже вдало також українцями і цей добрий почин треба підтримати та поручити широким масам нашого громадянства, а успіхи наших кредитівок тих що існують, і тих що їх щойно зорганізують, будуть напевно добрі, може ще кращі як досі, якщо ми їх усі організовано підтримаємо, щоб вони були не тільки успіхами самої кредитової кооперації, але успіхами цілої нашої організованої спільноти в Канаді і ЗДА, яка щораз краще розуміє і цінить силу кожного суспільно-господарського об'єднання, а в тому й об'єдня господарського, яким є кредитова кооперація.

ГУМОР

Де люди не можуть голосувати руками, голосують ногами: — втечею.

(Іґнаціо Сілоне. італ. письм.).

* * *

Не маю нічого проти того, коли хтось один має владу, поки тим одним є саме я.

(Сесил Кінґ, шеф концерну).

* * *

Труднощі Совєтів

Труднощі Совєтів полягають в тому, що вони можуть продукувати ракети як ковбаски, але не можуть продукувати ковбасок як ракети . . .

(Англ. експерт совєтських справ).

* * *

Адам і Ева були „русские" . .

Дотеп із лондонських дипломатичних кіл: — Хрущов готовий до компромісу в справі Берліну під однією умовою: Західні держави мусять признати, що Адам і Ева були „русскими". Кеннеді і МекМиллен хитались, де-Ґоль зразу запротестував. Вкінці рішили спитати Аденавера, найбільш зацікавленого берлінською проблемою. Канцлер погодився на умови Хрущова, вважаючи їх слушними. Адам і Ева справді були росіянами. Вони прийшли бідні на світ, не мали в що одягнутись і вірили, що живуть у раю . . .

* * *

Паризький жарт

Зустрічаються два французькі генерали. Один генерал питає: — Що думаєте про де-Голя?

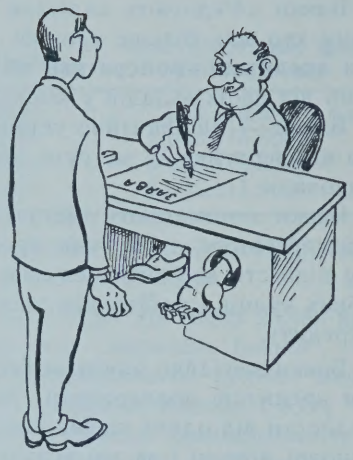

У хабарника — довжезна рука (українська, совєтська карикатура на хабарників)

Другий генерал: — Те саме, що Ви.

Перший: — В такому випадку я змушений вас арештувати . . .

* * *

Компромісова формула

Схід каже: Ніякої контролі без роззброєння.

Захід каже: Ніякого роззброєння без контролі. Коли так далі ітиме, то вкінці погодяться на компромісовій формулі. Ніякого роззброєння і ніякої контролі . . .

(Едвард Вотсен, амер. коментатор).

* * *

Причина до обурення

Не маю нічого проти того, коли слухачі під час моєї промови споглядають на годинники. Але я дуже обурююсь, коли вони ще потрясають годинниками, щоб провірити, чи вони припадково не стоять . . .

(Лорд Біркетт).

М. Зощенко

Аристократка

Григорій Іванович важко зітхнув, обтер підборіддя рукавом і почав розказувати:

— Я, братці мої, не люблю бабів, що носять капелюхи. Коли баба в капелюсі, коли на ній фільдекосові панчішки, або мопсик у неї на руках, або золотий зуб, то така аристократка для мене зовсім не баба, а порожнє місце.

А в свій час мені все таки подобалась одна аристократка. Ходив я з нею на прогулянки й до театру водив. І власне в театрі все це трапилось. В театрі вона виклала свою ідеологію у всій ширині. Я вперше зустрів її на подвір'ї дому. На зібранні гляджу, стоїть така собі дзига. Панчішки на ній, зуб позолочений.

— Відкіля, — говорю, — ти взялась тут громадянко? Під яким номером ти живеш?

— Я, — каже вона — живу під сьомим номером.

— Будь ласка — говорю, — живіть собі там.

І зразу якось вона мені дуже подобалась. Відвідав я її в отому сьомому номері. Бувало, зайду як офіціяльна особа. Як, мовляв, у вас громадянко справа мається із водопроводами і туалетою.

Все в порядку — так, — відповідає, — все в порядку.

А сама закутається у бавовняну хустку і ані мур-мур більше. Тільки очицями водить. І зуб в роті блищить. Походив я до неї з місяць — привикла. Стала подрібніше відповідати.

В порядку, мовляв, водопроводи, спасибі вам Григорію Івановичу.

І дальше — почали ми з нею й по вулицях прогулюватись. Вийдемо бувало на вулицю, а вона каже взяти себе під руку. Я візьму її під руку й волочусь за нею, як та щука. Якось мені незручно стало й трохи перед людьми стидно.

Аж оце вона одного разу й каже мені: — Чого ви, — каже, — мене все по вулицях водите? Мені аж в голові закрутилось. Ви б — каже, — як кавалір та ще й при власті, провели б мене наприклад до театру.

— Це можна, — кажу. І якраз на другий день прислала комячейка білети в оперу. Один білет дістав я, другий подарував мені слюсар Васька.

Я не дививсь на білети, а вони були різні. Мій білет був на місце

внизу, а білет Васьки десь на ґальорку.

Оце ми й пішли й зайняли місця в театрі. Вона зайняла місце внизу на мій білет, а я зайняв місце на Васьків білет. Сиджу на тих бантах й нічогісінько не бачу. А коли нагнусь через барієру, — то бачу її, хоч й погано. Поскучав я, поскучав і зійшов вниз.

Був власне антракт а вона як пава ходить.

— Драствуйте, — кажу.

— Драствуйте.

— Цікаво, — говорю, — чи тут водопроводи в порядку?

— Не знаю, — каже, — і сама прямує до буфету. Я за нею. Ходить вона по тому буфеті й поглядає на ляду. А на ляді полумисок, а на полумиску тістечка.

А я, як той дурний гусак, як той буржуй нерепаний, кручусь біля неї й пропоную.

— Якщо ви — кажу, — маєте охоту з'їсти одно тістечко, то не стісняйтесь. Я заплачу.

— Мерсі, — каже. І враз підходить безличним ходом до полумиска й хап тістечко з кремом, й лопкає й уплітає. А грошей у мене, як кіт наплакав. Всього хіба на три тістечка. Вона їсть, а я неспокійно щупаю свої кишені, щоб збагнути, скільки ж у мене тих грошей. А грошей, на нюх табаки.

З'їла вона тістечко з кремом і хап за друге. Я аж оторопів. І мовчу. Опанував мене якийсь буржуйський стид. Кавалер, мовляв, а без грошей. Я кручусь біля неї, як той когут, а вона хіхікає й вимагає компліментів від мене.

Я кажу:

Чи не пора вже нам зайняти місця в театрі? Здається вже був дзвінок.

А вона каже:

— Ні.

І бере третє тістечко.

Я говорю:

— Чи не буде це трохи багато на порожній шлунок? Може буде нудити?

А вона:

— Ні, — каже, — ми привикли. І бере четверте.

Тут кров ударила мені до голови.

— Поклади, — кажу, — назад!

А вона злякалась. Відкрила рот, а в роті зуб блищить.

А мене неначе гедзь вкусив. Все одно, думаю, тепер з нею не буду гулять.

— Поклади, — кажу, — до чортової матері!

Поклала вона назад. А я кажу до хазяїна:

— Скільки маємо заплатити за три з'їджені тістечка?

Опоненти — це носії іншої думки, ревізії поглядів, критичної опозиції, якою двигається всякий поступ. Коли не було б опонентів, не було б можливости провіряти і виправляти дійсність, що часами стає нестерпною.

Відомо, що тільки в виїмкових випадках людина здібна стати на конфронтацію своїх мислей з дійсністю, на ревізію своїх поглядів, на спротив своїм власним привикам і забаганкам.

Д-р Т. Лапчак.

— А хазяїн держить себе індеферентно, — вдає дурня.

— З вас, — каже, — за чотири з'їджені штуки стільки — то.

— Як, — кажу, — за чотири? Коли четверте находиться на полумиску.

— О, ні, відповідає він. Хоч воно й на полумиску находиться, але видно що воно надкушене і сліди пальців на ньому видно.

А хазяїн держить себе індеферентно й перед лицем моїм вимахує руками. Ну, очевидно, довкруги нас скупчилась купа людей, знайшлись й ріжні експерти. Одні кажуть — надкушене, а другі, ні.

А я вивернув кишені на верх — при чому з них повипадало на землю всяке барахло. Народ в сміх. А мені зовсім не до сміху. Я гроші підраховую.

Підрахував я ті гроші, якраз вистачило на чотири тістечка.

Виходить, що не слід було сперечатись за це четверте тістечко.

Заплатив я і звертаюсь до моєї дами. Докінчіть, — кажу, — заплачено.

А вона ані руш. Стидається доїдати.

А тут де не взявся якийсь дядя. Давай, — каже, — я доїм.

І доїв, сволота, за мої гроші.

Зайняли ми місця в театрі. Дивились до кінця опери і пішли домів.

А в дома вона мені й говорить своїм буржуйським тоном:

— Це свинство з вашої сторони. Хто не має грошей, хай не їздить з дамами.

А я кажу:

Не в грошах щастя. Вибачте за таке завваження.

Так ми з нею й розійшлись.

Не подобаються мені аристократки.

(Переклав **С. В.**)

Володимир Кобилянський

ГЕЙ, БРАТИ...

Гей, брати, руйнуймо тюрми —
Світ насильства хай паде!
Зброю в руки! Вдарте в сурми, —
Наше серце молоде.
Гей, у бій, у бій!
Кинем поклик свій.
Сміло в ногу! Хто сміється?
Хто там ззаду зостається?
Сипле, сипле сніг холодний —
Білий прапор, — білий сніг,
Хай сміється враг народний —
Помста зіб'є ката з ніг.
Прапори в руках,
Мов червоний мак.
Наше військо майоріє —
Вітер волі в полі віє.

ЛИСИЦЯ І ВИНОГРАД

Голодна лисиця побачила, що з виноградної лози звисають грона, і захотіла дістати їх, але не змогла. Відходячи, сказала сама до себе: „Вони кислі!"

Так і в людей буває. Коли хто неспроможний досягти чогось, посилається на обставини.

(Байка Езопа).

ПОТЕРПІЛИЙ НА МОРІ

Багатий афінянин плив разом із іншими на кораблі. Зірвалася страшна буря і перекинула корабель. У той час, коли інші намагалися рятуватися вплав, афінянин раз-у-раз звертався до Афіни, обіцюючи їй принести незліченні жертви, якщо йому вдасться врятуватись. Але один із потерпілих, що плив поруч з ним, порадив йому: „Благаючи Афіну, греби руками".

Отож до богів звертайся, а сам про себе дбай.

(Байка Езопа).

БАЙКА ПРО КОЗУ, ЩО ВЧИТЬ НЕ ПРИХОВУВАТИ ВИДИМОГО

Пастух пробував завернути Козу, що відбилася від череди. Він кликав її і голосом, і сопілкою, але, нічого не добившись, жбурнув у неї камінь і збив їй ріг. Потім став просити її, щоб не казала про це хазяїнові. Але Коза відповіла: „Ех ти, дурний пастуше! Та навіть якби я й мовчала, то кричатиме за мене мій ріг'.

Так само дуже наївні ті, що хочуть приховати видиме.

(Байка Езопа).

ВОЛИ І ВІСЬ

Воли тягнули віз. Коли Вісь скрипіла, вони оберталися до неї й говорили: „Ех ти! Це ж ми таку вагу несемо, а ти кричиш!"

Так і серед людей: дехто вдає, що тільки він знемагає в роботі, хоч і інші так само тяжко працюють.

(Байка Езопа).

ЛЕБІДЬ

Багатий чоловік годував одночасно і гуску, і лебедя. Не заради них самих: лебедя — щоб почути його спів, а гуску — щоб потім зарізати і з'їсти. Коли ж гуска вже повинна була зазнати того, задля чого її годували, запала ніч. У темряві не можна було розрізнити гуски від лебедя. Та лебідь, схоплений замість гуски, заспівав передсмертну пісню. І його розпізнали. Отже, пісня врятувала лебедя.

Байка доводить, що часто спів від смерти боронить.

(Байка Езопа).

СЛІПИЙ

Один Сліпий міг сказати про кожну тварину, потримавши її в руках, яка вона. Якось дали йому вовченя. Він помацав його, подумав і сказав: „Я не знаю, вовченя це, лисеня чи якесь інше звірятко, але я добре знаю, що його не можна пускати в овечу отару".

Так часто про вдачу негідників говорить їх зовнішний вигляд.

(Байка Езопа).

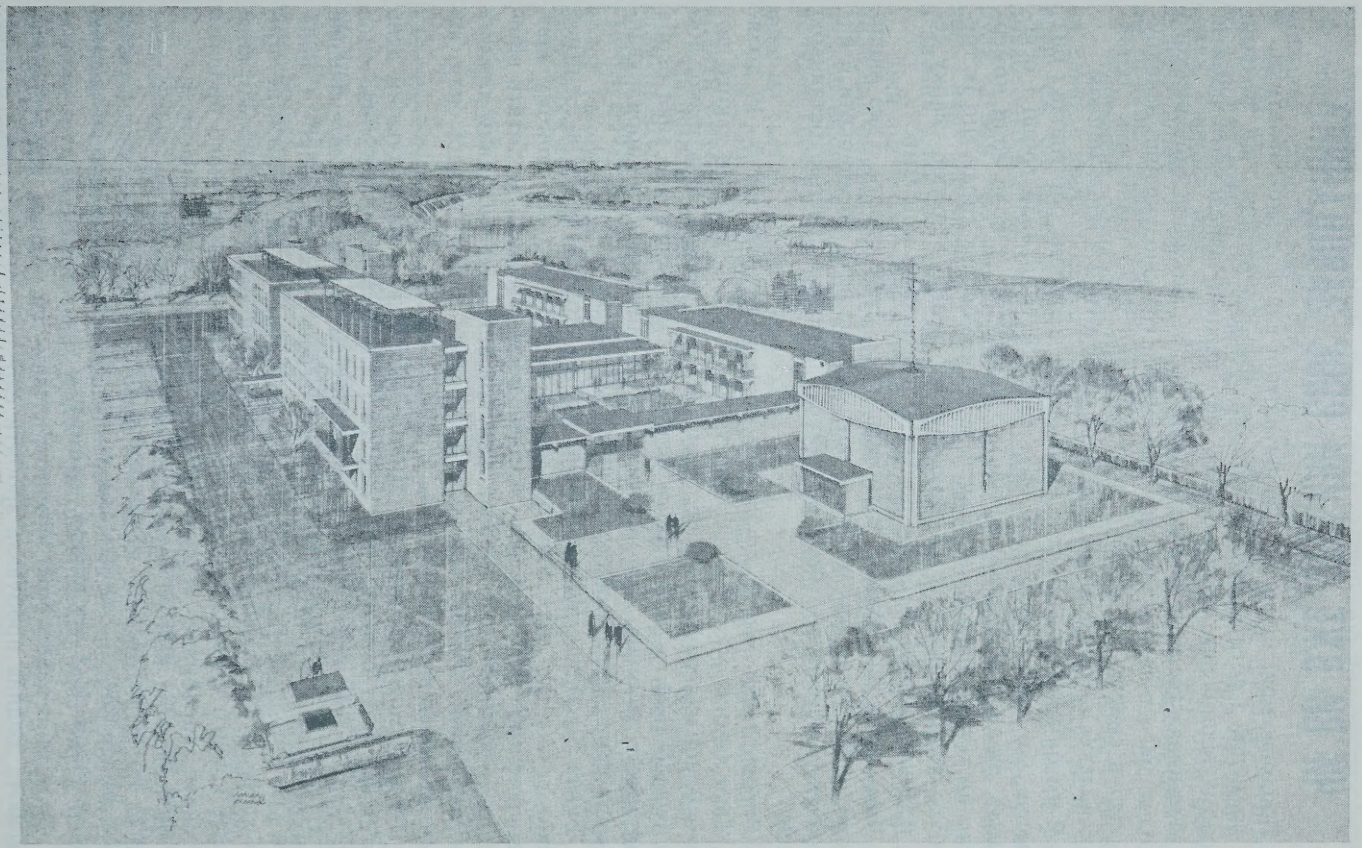

Архітектурний проєкт нової Колеґії Св. Андрея в Вінніпеґу, що має бути побудована на площі Манітобського університету, з яким Колеґія увійшла в асоціяцію.

ЧИ ВИ ВЖЕ ЗРОБИЛИ СВОЄ ЗАВІЩАННЯ?

Продовж моєї більш як двадцятилітної адвокатської практики, я був вражений і збентежений багатьома дивними речами, які розумні в іншому відношенні люди роблять, або навпаки занедбують робити.

Але понад усе мене дивувало і вражало те, що люди слов'янського походження, а в наших степових провінціях, головно українці занедбують перед смертю виготовити документ, що його називають „останньою волею", і який розпоряджає, що має статися з їхнім майном.

Я міг би назвати вам сотки українських фармерів, робітників і бизнесменів, що тяжко працювали, ціле своє життя щадили гроші і осягнули те, що можна назвати значним добробутом, а коли вони померли, то по них залишилась ціла купа неупорядкованих справ, що їх треба було повияснювати, а це спричинювало великі видатки, сварку серед родини і судову тяганину получену з великими коштами.

Чому воно так діється? Відповідь на це дуже проста. Така людина продовж цілого свого життя не потрудилась піти до адвоката й виготовити документ, що його звичайно називаємо „нашою останньою волею".

Виготовлення такого документу може коштувати від 5—10 долярів. Така людина або не мала поняття про велике значення такого документу, або відкладала справу з дня на день, аж стало за пізно, або теж бувало таке і з тим я часто особисто зустрічався, що така особа була просто за скупа, щоб видати згадану вище суму на упорядкування своїх справ заки відійде на вічний супочинок.

Буває також ще інша причина такого поступовання, а це страх деяких із них, що коли вони покладуть свій підпис на свойому завіщанню, то вони позбуваються своєї власности. Ці люди не хотять вірити, що їхнє завіщання, поки вони живуть є зовсім нешкідливим для них і безужиточним куском паперу і воно не має ніякої правної сили, аж поки дана людина не помре.

Людина може зробити тестамент одного дня, а на слідуючий день вона може його знищити, або змінити і так дальше, та що лише одна воля, висловлена в останньому часі перед смертю має якесь значення.

Часами людина вагається зробити „свою останню волю", і записати кусок поля свому синові Іванові, щоб він, так би мовити, не прилип до Івана. Це очевидно не є так, бо ж Іван, поки його батько живе не має ніякого права до того куска поля і батько може його продати, заставити, винаймити, або подарувати кому йому подобається.

Я нераз мав нагоду чути трагічні історії про людей, що лежали вже на смертній постелі, коли вже було за пізно підписувати тестамент, й вони зібраним при їх смертній постелі членам родини висловлювали устно своє бажання що до поділу їхнього маєтку.

Моїм обов'язком було вияснити членам тієї родини, що те, що ця вмираюча людина пробувала зробити словами, не мало ніякого прав-

ного значення, та що вони стоять перед небезпекою додаткових видатків, протягнення справи, родинної сварки, втручення суду, а в багатьох випадках віддання маєтку під заряд „Трост-Компанії".

В багатьох випадках справа була полагоджена щасливо і спокійно; в інших випадках, це забрало багато літ гризот і горя, тяганини по судах, і невдач, щоб поставити на ноги такий маєток, загоїти завдані душевні шрами й рани при чому заторкнутої гордости розсварених членів родини, часами ніколи не вдається заспокоїти.

Тестамент, це належне місце де людина розпоряджає своїм майном не тільки в користь своїх кревних і приятелів. В ньому вона може згадати теж про різні добродійні цілі, якими вона була зацікавлена продовж свого життя. В тестаменті людина може згадати про церкву, якої була членом, про різні культурні і інші установи, якими вона цікавилась і яких існування є у великій мірі залежне від посмертних дарунків згаданих у тестаментах людей, що мали громадське наставлення.

Для практикуючого адвоката, упорядкування маєткових справ людини, що вмирає без зроблення тестаменту, є більш поплатне ніж упорядковування їх тоді, коли тестамент зроблено. Одначе я особисто все почував себе погано, коли бачив гризоту вдів і осиротілих дітей і для мене ця екстра заплата просто не варта була заходу.

Такі замотані справи вбивають всяке вдоволення, яке адвокат знаходить у своїй праці.

На прикінці треба сказати, що так званий „домашньої роботи" тестамент може наробити більше клопоту і шкоди ніж брак всякого тестаменту. Коли здорово думаюча людина хоче позбутись мігдалевих залоз (танселс) із горла, то вдається до лікаря. В тому самому сенсі написання доброго тестаменту, це справа адвоката.

Адвокат
Ю. Буряк,
Вінніпег, Манітоба.

Революція звичайно приносить зі собою більше руїни і знищення, як позитивних осягів, а кілька останніх прикладів революцій, що відбулись на наших очах доказали, що здебільшого переведені вони були на марне. Осягом їх була ще більша реакція і більше обмеження свободи, ніж це було перед ними.

Д-р Т. Лапичак.

З досвіду знаємо, що „фюрерський" принцип себе не виправдав, як і не виправдала себе організація суспільности на зразок маршової колони або орди, що шукає паші. Український нарід здавна осілий і тому не потребує ватажка з компетенціями Джінгісхана.

Д-р Т. Лапичак.

Дмитро Загул

„ЯК ДЕКОЛИ ЗДРІМАЄТЬСЯ...“

(З циклю „Коломийки“)

Як деколи здрімається, то сниться Підгір'я,
І думонька вертається на рідне подвір'я.
Там ненечка старесенька засмучена ходить,
Щовечора, ріднесенька, як пташка, заводить.
Сльозинками дрібненькими подвір'ячко росить,
На серденьку тяженькеє каміннячко носить.
Щовечора вбивається сестричка Катруся
І в матінки питається, чи я ще вернуся.
Давно мені змережана сорочечка біла,
За сволоком залежана сопілочка мила.
А братчик мій прочитує щосвята папері —
Про мене він розпитує і спить без вечері.
Я з рідними розлучений, заплакані очі,
Від досвіта засмучений до темної ночі.
А пісенька, як пташечки легесеньке пір'я.
Летить собі до хаточки на рідне Підгір'я.

МУРАШКА І ЖУК

У літню пору Мурашка, гуляючи по полю, збирала зернятка пшениці й ячменю і запасалася кормами на зиму. Побачив її Жук і здивувався, що вона така роботяща: працює навіть у той час, коли всі інші тварини, забувши про працю, відпочивають. Мурашка промовчала. Та коли прийшла зима і дощ розмив гній, зголоднілий Жук прийшов до Мурашки попросити трішки харчів. Тоді Мурашка сказала: „О Жуче, якби ти працював тоді, коли я, замість того щоб лаяти мене, тобі не бракувало б тепер їжі“.

Так і люди: при достатках не думають про майбутнє і тяжко бідують, коли їх зрадить доля.

(Байка Езопа).

СОБАКИ Й ЛИСИЦЯ

Собаки, знайшовши лев'ячу шкуру, кинулися шматувати її. Побачила їх Лисиця і сказала: „Якби цей лев був живий, ви б відчули, що його пазури міцніші од ваших зубів“.

Байка доводить, що поважних людей зневажають, коли вони втрачають свою славу.

(Байка Езопа).

ВОВК І КОЗЕНЯ

Козеня стояло на хаті й лаяло Вовка, що проходив поблизу. Вовк же відповів йому: „Не ти мене лаєш, а місце!'

Байка доводить, що зручні обставини надають людям сміливости.

(Байка Езопа).

Мапку виготовив — *Мирослав А. Стечишин*

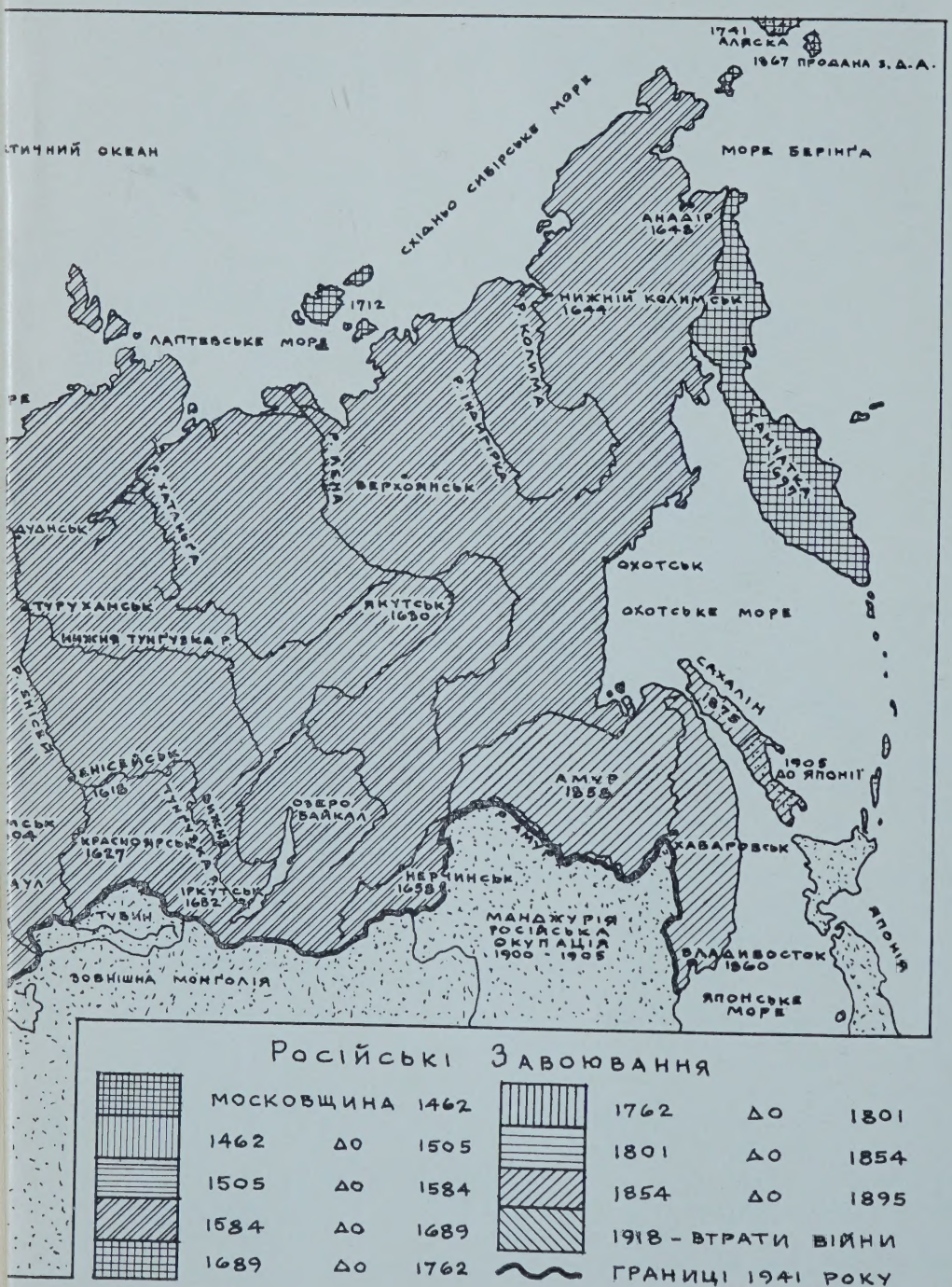

Мапку виготовив — *Мирослав А. Стечишин*

Михайло Стечишин

Шляхи і етапи московських завоювань

Мотто: Оскар Гельмер, колишній австрійський міністр освіти, описує совєтську „гру в салямі", себто їхню методу здобування щораз нових територій:

„Совєти відрізують маленький кусочок, але ніколи не такий, щоб за нього варто воювати. Вкінці, вам залишається тільки шнурочок від салямі, а того замало, щоб воювати..."

Москва устами своїх політиків, чи це були московські царі і їхні дипломати, чи сьогоднішні большевицькі верховоди і совєтські дипломати, все заявляли, що вона ніколи нічого не завойовувала. Коли, мовляв, й траплялось, що Москва посилала кудись свої війська й ті займали для неї чужий край, так це звичайно ставалось на запрошення котрогось із „менших братів", що просили в Москви захисту й протекції.

Сьогодні большевицька пропаґанда трубить на всі сторони світа, що СССР не хоче війни, що Московщина це, мовляв, дуже миролюбна держава. Хрущов у себе дома й під час своїх поїздок заграницю заявляє, що він проти третьої світової війни.

Це до певної міри й правда, бо большевицька Москва різними крутійськими способами хоче взяти під свою контролю цілий світ. Хрущов дуже добре знає, що третя світова війна може поставити Москву в положення повоєнної Німеччини, а його самого в положення Гітлера, або й ще гірше.

Щоб зрозуміти московську політику, колишню царську, чи теперішню большевицьку, варт зробити коротку прогулянку в історію Московщини. Така, хоч і дуже коротка прогулянка в історії наших сусідів є дуже корисна, бо дозволяє нам ближче їх пізнати. Дозволяє нам пізнати їх сильні і слабі сторони, а враз з тим й наші недомагання, та влегшує нам намітити правильну тактику у боротьбі з їхніми завойовницькими і колонізаторськими затіями.

Легке завоювання півночі

Отож ще перед тим, заки потомки Володимира Мономаха, внука Ярослава Мудрого, дістали в насліддя північні землі, князі, що

мали північні уділи з містами Суздаль, Нижній Новгород і Москва, хоч там були тубильці, то війни з ними не вели. Вони пішли собі у ліси, а князі без ніяких перешкод князювали. Мабуть ще Володимир Великий уважав ці области за свої.

Напад на Київ

До Мономаховичів тільки один раз північні князі, що виводили свій рід з Києва, напали і знищили Київ. А це сталося так, що кияни не хотіли прийняти грека на Митрополита Києва. Той грек-митрополит, якого патріярх післав до Києва, не знав нашої мови. Таких митрополитів греки насилали в Україну через, близько, дві сотні років. Хто пригадує собі ту українську мову, якою говорили колись до наших людей французькі і бельгійські монахи тут у Канаді, той може уявити собі грека-митрополита в Києві. Тому кияни прогнали того митрополита, а він замість вертати до Царгороду, втік до північних князів, що були тоді мало освічені, і понаговорював проти киян несотворені речі. Пішла скарга й до Царгорода, а Патріярх попросив тих північних князів іти приборкати киян, прогнати з Києва митрополита Цимблака, якого кияни самі собі вибрали і рукоположили без помочі Патріярха.

Північні князі були дуже послушними Патріярхові і дали йому таку поміч, якої він просив. Київ знищили тоді північні князі до щенту, гірше татар. Митрополита Цимблака прогнали і поставили знов грека на митрополита.

З тим фактом київський князь погодився і північні князі не мали тоді претенсій, що Київ їх тому, бо вони киян побили.

За тодішній напад і знищення Києва треба винувати грецько-царгородського патріярха. Якщо можна москалів у чомусь обвинувачувати, то хіба в тому, що вони були темні, як найтемніша ніч.

Забрання Великого Новгороду

Подібна справа була із завоюванням і знищенням Великого Новгороду над Ільменським Озером. Там були розпаношились бояри. Коли новгородці завели демократичний лад, то бояри невдоволені тим демократичним ладом повтікали на Московщину і просили московських князів помочі проти новгородян. Москалі дали їм цю поміч, і напали на Новгород. Забрали його собі, хоч це лише одна частина новгородян просила помочі для себе.

Вийшло так, як розповідається у відомій байці Езопа: „де два бються, там третій користає".

Загарбання Донщини

Москалі забрали Донщину по Азов, на основі того, що ще перед Володимиром Великим ті землі, мовляв, належали до руських князів. Подібне можемо сказати і про Кубанщину. Київські князі воювали між собою, а москалі забирали собі їхні землі на основі одідичення, або на основі запрошення, щоб вмішатись у місцеві справи.

Найбільший наш гріх це не ненависть наша до наших ближніх, але обоятність до них.

(Бернард Шов).

Сибір здобуто легким коштом

Сама Москва в дійсності не завойовувала тієї великої частини північної Азії, що її називаємо Сибіром. Вона дістала Сибір просто щасливим збігом обставин. Вона дістала Сибір з двох причин.

Московщина по завоюванні її татарами, стала частиною татарського царства. Татарська держава завалилась в наслідок міжусобиць між ріжними ханами. В часі розвалу тієї держави трапився козак з над Волги Єрмак Тимофієвич, що зібрав собі 840 інших козаків і пустився на схід до країн, які тепер Сибіром називаємо.

Він застав цілий Сибір, як велику порожнечу. Тисячі миль, чи верстов пройшов він майже без ніякого опору. Дістався до берегів Східньої Азії, і бачив ті моря, що були відногами Тихого Океану. Коли Єрмак повернувся з берегів Тихого Океану і поїхав до Москви, щоб здати звіт про свої завоювання, то цар казав посадити його в тюрму.

Не знаємо, чи післав на вічну тюрму, чи може пізніше випустив його. Цар це зробив із двох причин, але на яв вийшла тільки леґальна причина, а іменно: Єрмак не мав права нічого завойовувати і в чужі краї їхати без дозволу царя.

Друга причина була тайна. Цар не вірив, що татари так упали, що і сліду в Азії не лишилося по них, а уявляв собі, що татари мали велику силу в Азії і через дурного Єрмака татари знову нападуть на Москву. Аж пізніше москалі довідались, що Єрмак мав рацію і проголосили його героєм московської нації.

Футряна шапка, яку князь Володимир Мономах, мав дістати від візантійського цісаря і яку згодом присвоїли собі московські князі, вважаючи її чимсь в роді царської корони.

Переміна Московщини в імперію

Так само обійшлося Москві хитрощами без війни під час переміни свойого князівства на імперію. Про цю велику подію в історії Московщини скажемо тільки кілька слів.

Початок Російської імперії був дуже звичайний і простий. Володимир Мономах одружився з грекинею-принцесою з Візантії. Візантійський цар післав йому весільний подарунок, шкіряну шапку у виді корони. Той весільний дарунок Володимир задержав собі. По його смерти (чи ще за його життя) цю корону-шапку дістав один із його синів та уважав її за дорогоцінність. Цю шапку передавали синам з роду в рід так, що вона дісталася в руки князя Івана III-го (1440—1505). Іван її шанував, як велику памятку, бо це бу-

---

Людина попадає в неволю і несправедливість, з якої вивести її може тільки надія на те, що вона може бунтуватись.

(Альберт Камюс).

Софія Палеолог, небога останнього візантійського цісаря Константина приймає в Римі послів московського царя Івана III і годиться стати його дружиною.

ла нібито імператорська корона від імператора Візантії, тому власник тої шапки уважав себе за щось вищого від других князів.

Потім Візантію завоював турок Магомед II-гий у 1453 р. Царсько-грецька родина повтікала, куди очі несли. Одна принцеса Софія, дочка царевого брата (родина Палеологів) дісталася до Риму. Рим думав собі тоді, що тепер легше буде йому дістати під свою владу цілу східну Православну Церкву, бо Рим думав, що сила Православія була в руках царів Константинополя. Київ тоді був знищений — а Православіє в Україні розмірно було слабе. Зате північне-московське князівство з многих причин було зросло у поважну силу. Папа задумав виховати цю принцесу Софію на католичку і одружити її з Іваном III-м, а вона мала перетягнути Івана на католицизм.

Софія дістала поважне образування (зважаючи на ті часи) і папі вдалося післати Софію до Москви, і одружити Івана з нею. Але сталося так, що Софія не скатоличилася а повернула до православія. Софія, мабуть, була здібна жінка, бо задумала, щоби князь Іван проголосив себе наслідником Імператорів Константинополя бодай на полі церковному. Іван вже причину мав, бо мав корону у виді шапки Мономаха з Візантії. Константинополь упав. Східна Церква опинилася під Турком і Іван злакомився на імператорство. Царський рід Палеологів вимер. Найближча до того роду була Софія. Шапка вже була готова і Іван проголосив себе охоронцем

Візантійський двоголовий орел, що у старій Візантії був символом об'єднання Сходу із Заходом. Московський цар Іван III оженившись із небогою останнього візантійського цісаря Константина Палеолога, Софією, перейняв цей герб для Московії і проголосив Москву „Третім Римом". До того часу державним гербом Московії був образ св. Юрія Переможця.

Православія. Дав себе укоронувати на імператора. Прийняв герб царів з Константинополя, орла з двома головами і прозвав Москву третім Римом.

І так хитрощами, не великим коштом, без війни, повстала ніби, третя Римська імперія на байці-видумці.

Москва опановує північ

Заки приступимо до обговорення справи повного завоювання Сибіру, мусимо згадати про дві події в Европі. Знаємо, що Москва замість Дніпра, як торговельної дороги до Константинополя і Сходу дістала Волгу по упадку ханату, дістала ріку Двину по завоюванню Новгороду. Сталася ще одна несподіванка для Москви. Англійські моряки, а може й пірати загналися у північні моря і об'їхали своїми малими кораблями північні береги Норвегії і частину теперішньої північної Фінляндії так, що дісталися на те місце, де тепер є Архангельськ. Ці моряки поплили ріками і озерами на полудне від Архангельська аж, мабуть, до озера Ладога на північ від Петрограду. Звідси дісталися до Москви (мабуть пішки) і московський князь зустрів їх, як звичайно по азійськи, дарунками.

Моряки розповіли москвичам про великі північні краї і північні багацтва. Москалям тільки того й треба було. Англійці не поставили свойого прапора на знайдених ними землях. Москвини пішли на північ і дісталися до того місця, де сьогодні Архангельськ. При тій нагоді натрапили на Соловецькі острови. Задумали там побудувати Православний монастир, чи навіть ряд монастирів.

Забравши Архангельськ, москвини дістали перший порт до отвертого моря. Побудували кораблі й почали розсліджувати північні моря, та північно-західні береги Сибіру і північні береги східньої Европи. За тим прийшло відкриття Нової Землі і других островів мурманської бухти. Це дало початок індустрії ловлення морської риби.

Московські відкривачі світу

Заки підемо дальше в цій справі, гадаємо, що треба сказати кілька слів про московських відкривачів світа. Про Єрмака ми вже згадали. Хто з нас знає про цю велику історичну постать? Ми знаємо дещо про Васко де Ґаму, Колумба, Кука, Амеріґа, Шамплейна, Венкувера, Маґеллана, Картіє Лясаля, Гросенера і десятки інших. Але ми мало знаємо про Єрмака, що перевернув історію слов'ян в Европі і в Азії. Ще менше знаємо про Атаназія Никитина, що був православним монахом з Твері (місто біля Москви), котрого москалі післали в далеку подорож до Персії, Індії, полудневої Азії і москаль перший був в Абіссинії.

Атаназій Никитин

Коротенько згадаємо тут про нього. Атаназій Никитин подорожував по Азії своєю караваною і своїми кораблями від 1466—1472 року. Він, мабуть, дістав фінансову допомогу від князя і пустився зі своєю караваною долі рікою Волгою до Каспійського моря, котре тоді називали Древенське море. По тому ж морі він доїхав до

старинного порту на полудневих берегах Каспійського моря і висів на суходіл. Перейшов через Персію (теперішній Іран) і добився до Перського заливу. Звідти рушив морем до Індії, де висів на суходіл у країні, що тепер називається Пакістан. Подорожував по Індії кілька літ. Робив записки зі своїх спостережень.

Заки скінчимо тих кілька слів про Никитина, звернемо увагу на його мову. Його мова дуже подібна до української галицької, трошки помішана з церковщиною. Пише „ся" так, як в Галичині писали як окрему частину дієслова. Вживає слова „єсьм". Мабуть вже тоді були на Московщині поселенці з Західньої України, котрі говорили такою мовою як у Галичині. Ці поселенці осілися у московському князівстві і тому там недалеко Москви є назви осель, що своїми назвами нагадують оселі західних українських земель.

Никитин виїхав з індійського порту, що тоді називався Добиль, кораблем до Етіопського краю. Звідти повернув до Персидського заливу і шляхом по суходолі перейшов Туркестан до західнього Кавказу, туди де тепер Батум. Потім переїхав Чорне Море до Криму. З Криму поїхав до Києва, вступив до Смоленська і дістався до Твері.

Про цю подорож ми згадали, бо здається, що теперішній СССР мабуть не забув, що Індія до нього повинна належати тому, що Никитин був там скоріш, чим португальці, або англійці чи французи, які зайшли іншими способами чи іншими дорогами.

Остаточна окупація Сибіру

Тепер повернімо ще раз до Сибіру. Пригадаймо собі, що Московщина не завоювала Сибіру так, як Еспанія завоювала Азтеків і Інків в центральній і полудневій Америці, огнем і мечем. Під цим зглядом Московщина припадково діяла так, як Англія. Приходила з православієм, а Англія із біблією, медициною, а потім присилала своє військо і в той спосіб забирала край за краєм, настановляла свій уряд і порядок.

Як ми вже згадували, шлях забрання Сибіру показав цареві сміливий авантурник козак Єрмак. Московщині легко було окупувати Сибір, бо через внутрішні міжусобиці потужній колись татарський ханат розвалився. До того ще з часів татарської неволі москвини знали татарську мову, їхні звичаї і обичаї. Вони приходили на її терени, як до певної міри свої люди, а до того ще і казали, що приходять завести порядок.

РІКИ І МОРЕ

Якось зійшлися Ріки в одне місце і стали обвинувачувати Море, кажучи: „Чого ти нашу воду, що впадає в тебе, приємну і солодку на смак, робиш солоною і непридатною для пиття?" Море, почувши, що вони його лають, відповіло: „Не впадайте в мене, то й не буде ваша вода солоною!"

Ця байка стосується тих, що безпідставно обвинувачують інших, хоч і мають від них користь.

(Байка Езопа).

Сильна сцентралізована влада

Московські великі князі, ще перед тим, заки стали царями заборонили удільним князям мати власні армії. Це була геніяльна думка. Вони тим способом зупинили міжусобиці і війни між князями, які знищили Київське князівство, Київську Русь-Україну. Москва завела один закон, одну силу, одну центральну владу.

Маючи сильну центральну владу і упорядковані внутрішні відносини, Москва ріжними засобами, а головно шляхом хитрих і зручних дипломатичних посунень і підступів впродовж століть, а саме від 16—18 століття непомірно збільшила свою територію. Вона поширила свої володіння передовсім на південний схід, забравши прикаспійські краї, та добившись аж до Тихого океану і окупувавши остров Сахалін.

Опанування України і Польщі

Найбільшим, а політично найважнішим здобутком Москви в тому періоді було включення в засяг своїх впливів, а згодом цілковите опанування українських земель, як теж земель історичної Польщі (після її розборів при кінці 18 століття). Забрала Москва теж і прибалтійські країни.

Не сміємо забути, хоч сьогодні це є для нас прикре, що Москва прийшла в Україну таки на запрошення українського гетьмана Богдана Хмельницького, який просив її о протекцію перед ляхами. Очевидно інакше думав гетьман, а інакше думала підступна і зрадлива Москва.

Майже без вистрілу і без великих зусиль, забрала Московщина (під час розбору Польщі) найбільшу частину Польщі разом із її українськими, білоруськими і литовськими землями. Цариця Катерина II просто зробила нездарного польського короля Станислава Августа своїм любовником, і мала сильну промосковську партію в Польщі, що допомогла їй забрати цю країну. Решту доконала зручна дипломатична гра Катерини з її тодішніми партнерами, а саме з пруським королем Фридрихом Великим і австрійською цісаревою Марією Тересою.

Знищення Турецької імперії

Забезпечена на півночі і на заході, маючи у своїх руках важливий плацдарм, такий, як Україна, і маючи до розпорядимости її господарські й людські ресурси, Москва приступила до знищення свого найгрізнішого суперника на півдні, а саме Турецької імперії. Тут вже без війн не обійшлося, бо хитрої і спритної турецької ди-

---

Кожна молода людина, раніше чи пізніше, робить ошелешуюче відкриття, що іноді і батьки можуть мати слушність.

(Андре Мальро, французький письменник і міністр).

З пророками треба говорити тридцять років після їхніх заяв.

(Стайнбек, американський письменник).

Звірята це дуже милі приятелі; вони не ставлять ніяких питань, нічого не критикують.

(Джордж Елліот).

пломатії не вдалося так легко обманути як бувало із іншими.

Щоб обманути західню дипломатію і з'єднати собі підбиті колись Туреччиною християнські народи, між ними й слов'янські, як болгари і серби, Москва стає в позу оборони погнобленого християнства так, як і сьогодні вона обороняє всіх „гнаних і голодних".

Пенетрація американського континенту

Щоб закінчити 18-те століття, слід згадати, що ще на початку того століття Москва добилася аж до Аляски й почала пенетрувати навіть західні побережжя північної Америки, вбравшись у тогу ширителя християнства серед ескімосів і індіян. Одначе підприємство було для Московщини не дуже вигідне й вона продала Аляску Америці за суму 7,200.000 долярів. Все ж таки Московщина зарезервувала собі право ширити православіє в Алясці і в цілій північній Америці і обернула кілька мільйонів на піддержку московських православних місій в Америці і в Канаді, намагаючись втягнути у їх сіті навіть американських і канадійських українців. Вплив тих місій припинився із повстанням Української Православної Церкви на тих теренах.

„Атєчєствєнная" війна проти Наполеона

Входимо у 19-те століття. На його початку Москва вела виразно оборонну війну проти тодішнього европейського завойовника Наполеона. Цю війну Москва за царя Олександра І. виграла і під час неї зродилось щось в роді

Московський цар Олександер І.

патріотичного почування серед московських мас, яке Москва намагалась прищіпити і народам тоді покореним нею. Зродилось в Москві поняття „атєчєствєнної вайни", яким вона жонглювала й під час другої світової війни.

Завоювання Кавказу

Виразно аґресивні війни вела Москва в часі завоювання Кавказу. Тут виявилось, що Москва є аґресивна і безоглядна у відношенні до малих народів. Це геніяльно представив Тарас Шевченко у своїй поемі „Кавказ".

Поразка в Кримській війні

Вплутавшись у війни з більшими потугами, Московщина терпіла мілітарні і дипломатичні поразки.

Перша така мілітарна поразка була в часі ведення так званої Кримської війни в 1853-56 роках, коли Москва виступила проти Туреччини, як протектор і оборонець християнських народів, поневолених Туреччиною. По стороні Туреччини виступили такі тодішні потуги, як Франція і Англія.

Очевидно Москва програла війну ганебно.

Берлінський договір

Але Москва завзято намагалась відбитись за Кримську війну. І коли в 1877-ому році вибухло в Босні і Герцеговині повстання проти Туреччини, то Чорногорський князь Микита та сербський король Мілан дали повстанцям підмогу. Тодішні великодержави вимагали від Туреччини реформ. Коли Туреччина відмовилась, Москва виповіла їй війну. Ця війна відома із кривавих боїв на гірському переході Шіпка і під Плєвною, де загинуло теж багато українських вояків царської армії. Війна ця була для Росії успішна. Туреччина капітулювала і підписала тяжкий для себе договір у Сан-Стефано. Але тут вмішались західні держави, що стали в обороні Туреччини, і скликали в 1878-ому році другу мирову конференцію до Берліну, відому під назвою „Берлінської конференції".

На основі тої конференції Болгарія, Сербія і Чорногора дістали незалежність. Австрія дістала право на окупацію Босні і Герцеговини, Росія дістала Бесарабію, а Англія остров Кипр.

Росія чулася покривдженою Берлінським договором і з того часу починають назрівати в ній проти-західні течії, між ними словянофільство, а згодом панслявізм.

Російсько-Японська війна

Про російсько-японську війну можна сказати, що вона була накинута Росії. Росія вже тоді була за великою потугою із великими претенсіями, що дуже неподобалось новій потузі, що виросла в той час на далекому сході, а саме Японії, що мала амбіцію загарбати для себе цілий далекий схід.

В тому часі Росія була грізна і для світової імперії, якою була Англія. Чуючи тиху піддержку Англії, Японія важилась на війну із Росією і виповіла її в 1904-му році, вимагаючи від Росії, щоб забрала свої війська із Манджурії.

Вислід тієї війни був для Росії нещасливий. Росія війну програла і в так званому Портсмутському мирі вона мусіла відступити Японії південну частину острова Сахаліна, півостров Ліятунг, велику частину манджурської залізниці і дати Японії вільну руку в Кореї.

Наслідком тієї програної, була перша російська революція і сильне захитання системи московського царату у 1905 р.

В часі російсько-японської війни вийшло на яв, що німецька кліка дуже широко розгалужена

Ніяка віра, ніяка світоглядова, політична, соціяльно-економічна доктрина не виправдує того, щоб задля неї приносити в жертву життя людей поза добровільними мучениками власної віри чи власних переконань. На практиці большевизму ми бачимо, яких катастрофальних розмірів набирає злочин і морд, коли він доконується в імя догми, доктрини, фанатичної віри.

Д-р Т. Лапичак.

Московський цар Петро І.

в Росії, вела саботаж. Між іншим упадок дуже великої морської твердині Порт-Артуру приписувано тому, що нею командував російський генерал німецького походження, Штессель.

Історична пригадка

Тут слід зробити малу історичну пригадку.

Прусія відограла в користь Москви важну ролю в часі битви під Полтавою, коли перервала постачальну лінію від Швеції на Україну. Сам цар Петро І дістав своє виховання, як тесля і будівничий кораблів частинно у Німеччині. Петро І щедро винагородив тих німців і німців взагалі, бо ті йому помагали. Роздав німцям в Україні землі полковників, які пішли з Мазепою. Царський рід і пруський королівський рід завели міжсупружжя. Незадовго німці стали упривілейованими панами в Московщині і в Україні. Німецько-російські відносини були через довший час якнайприязніші. Це тягнулося аж до часів Бісмарка. Між Бісмарком а молодим кайзером Вільгельмом дійшло до великого непорозуміння через питання, як Новій Злученій Німеччині віднестися в будуччині до Москви?

Перша світова війна

Треба було лише розкресати сірник і підпалити велику стирту сухої соломи. Тим сірником став серб, що у Сараєві застрілив австрійського престолонаслідника Фердинанда. Австрія виповіла Сербії війну. Росія уважала себе протектором словян на Балкані, тому вона в „обороні" Сербії напала на Австрію. Про цю велику війну не будемо багато писати, бо вона відома. Одначе згадаємо дещо про менше відомі справи.

Фінансована німцями революція

Для царської імперії, вислід першої світової війни був трагічний. Вона просто завалилась під ударами кривавої революції, в якій побідниками вийшли большевики, що до революції були незначною партією, а радше лише фракцією російської соціял-демократичної робітничої партії.

Вже опубліковано документи про те, що большевики були звичайними німецькими агентами, а дехто з них і шпигунами, що ні-

мецький генеральний штаб перекинув в часі війни із Швайцарії через Швецію цілу большевицьку, нечисленну в тому часі верхівку з Леніном на чолі, до Росії. В американських журналах (Current History) і німецьких газетах (Цайт) опубліковано документи, з яких ясно виходить, що большевицька революція була фінансована урядом цісарської Німеччини. Німеччина сама була б мабуть витягнула найбільше користи для себе з тієї революції, якби не була зазнала мілітарної поразки на заході і сама не стала жертвою своєї, хоч відмінної від большевицької, революції.

Темні сили задушили національні революції

Ще недоступні в цілості дослідникам документи, які наочно показували б, які сили стояли за большевицькою революцією і їй пособляли, бо ці сили могутні й діють ще сьогодні. Ті сили, користуючись наївністю і невіжеством переможців у першій світовій війні, задушили одинокий здоровий революційний процес, що відбувався тоді на сході Европи, а саме цілий ряд революційних зривів, між ними національно - революційний зрив і українського народу.

Ці зриви були втоплені в морі крови і на руїнах національних республік, що визволялись з московського ярма, виріс СССР. Її творцем був найбільший тиран в історії світу Сталін.

Одначе, як колись Сталін, так сьогодні Хрущов, по суті боїться війни. А чому? Це показав перебіг другої світової війни, ще на її початку. Адже сьогодні немає вже сумніву, що Сталін заключив пакт із Гітлером зі страху перед його силою. Він сам не хотів війни і боявся її так, як боялися війни і його попередники московські царі-тирани.

Виграв Сталін війну завдяки бездонній глупості Гітлера. Завершив її небувалими здобутками завдяки глупоті й наївності своїх західніх партнерів. Інших очеркнень на те, що сталося в Тегерані, Ялті і Потсдамі, трудно знайти.

Адже ж в Ялті Ф. Д. Рузвелт подарував Сталінові майже половину Европи, і віддав в страшну большевицьку неволю цілі народи.

Хитрий грузин Сталін зробив для Росії більше, як всі її царі взяті разом. Він заокруглив границі нової Росії, що носить тепер назву СССР, такими здобутками, про

Ілля Доля

ОСЕЛ НА ЛЬОДУ

Байка

Зима, мороз. На річці лід...
Про це казати, може б, і не слід,
Та, бач, в розмову тут Осел [уплівся.

Вухатий дурень на льоду розлігся,
Бо біг та обережності не мав
І на слизькому посковзнувся [та й упав...

І скільки не підводили Осла [тупого
А користі все не було від того.
І що уже з нас кожний не робив —
Осел на ноги стати не хотів.

* * *

На ноги стати в нас допомагають [всім,
Та лихо тут, як бачите, у тім,
Що дехто(як його за це назвати?)
Бува, на ноги сам не хоче стати.

які царям навіть не снилося. Він створив теж діявольську систему, так званих сателітних держав, про яку царі й не думали. Він по суті реалізував не чужу московським месіяністам, а сьогодні прибраним в большевицьку шкуру, ідею Третього Риму, в якому потонула і наша безталанна Україна.

СССР не хоче третьої Світової Війни. Війна, це ризико, страти і знищення. Пощо йому війни? Всі невдоволені елементи у старих державах і по колоніях по всіх континентах майже безплатно вже воюють за СССР і приготовляють для нього місце у себе. Треба бути цілком сліпим, щоби цього факту не добачати. У кожній країні цивілізованій чи напів дикій вже є комуністи, що без війни приготовляють місце для СССР.

Сам Хрущов дуже гарно зорієнтований і вміє заговорити до американців, англійців і французів, китайців, індусів, маляйців, індонезіянців, негрів в Африці.

СССР має стотисячні і мільйонові партії у кожній державі. В Америці багато державних становищ до недавна було зайнятих як не партійними комуністами, то прихильниками комунізму. Ні американці, ні англійці, ні французи і ні одна з так званих капіталістичних країн не бачать куди вітер віє. СССР іде за людьми, що невдоволені. Обіцяє їм таку владу, як у себе. Помагає трошки грішми, а решту люди самі зроблять.

Як колись Москва лізла в Сибір без перепон, так сьогодні без війни і без усякого особливого змагу СССР намагається поширити своє панування на весь світ без кровопролиття.

Рятунок для вільного світу

Рятунок для вільного світу в тому, щоб тверезими і ясними очима подивитись, до чого і якими засобами большевицька Москва прямує і розумними посуненнями треба паралізувати її пляни.

Західний світ сьогодні має нагоду вивчити дуже мудру лекцію, яку дає йому пробуджена до нового життя Африка, якої народи поволі позбуваються його панування над ними і прямують до незалежности. Розумною політикою велитенську динамічну силу тих народів можна спрямувати проти світового комунізму, який несе господарську руїну і поневолення.

Не може бути сумніву, що народи поневолені Москвою із запертим віддихом слідкують по свойому за тим, що сьогодні діється в Африці.

Лесь Мартович

ЗА МЕЖУ

Били-сте Йваниху? — запитав суддя Грицька, що стояв босий, з одною ногавицею підкоченою, в сардаці наопашки, з розкуйовданим чупром.

З чупру стриміло кілька стебел соломи. Як спав у стодолі, так рано на зорях устав і почимчикував до міста „на термін до права".

Замість Грицька відповіла Йваниха. Протиснулася чимборше поміж людей і доти не стала, доки не вдарилася ніжними пальцями до градуса, що на нім стояв судейський стіл:

— Бив, ой, бив мене, кілько сам хотів! Сапою. По голові, по крижах, по руках, по ногах, де засяг... От, прошу, які синці...

— Тихо, бабо! Я Грицька питаю!

Йванисі здавалося, що як Гриць говоритиме, то й його справа. Тому не переставала:

— Прошу сендзі... він брехатиме, буде казати, що то його ґрунт, що я розпочала сварню. А я зараз отут присягаю гола й боса.

— Тихо, бабо, кажу!

Гриць використав нагоду. Підкрався аж до самого стола й, хитро підсміхаючись, показав пальцем на Йваниху:

— Адіть, прошу найяснішого суду: вона все так, коли вона тут, у цісарськім суді, а яка вона дома. Причепиться, як ріп'ях кожуха...

— Коли ж бо ні! Брешете! — перебила Йваниха. — То ви розбійник. Не кричали-сте, що мене заріжете? Га, що?!

— Тихо, бабо, бо зараз замкну!

— Хіба таке: не дають говорити... — рясні сльози сперли Йванисі голос у горлі.

Грицько аж просіяв:

— Ади, маєш право! Таке-с вихвалювалася по селу: я його до суду завдам, до криміналу піде...

— А він казав, прошу сендзі, що суду не боїться.

— Брешеш!

— Таки-с казав.

— Брешеш!

— Люди чули!

— Брешеш!

— Тихо, бо я вас зараз обох замкну. Розділіть їх!

Два свідки, один старий, сивий, другий молодий, упхалися між Грицька і Йваниху.

— Бив-єсь Іваниху? — почав урядувати суддя.

— Прошу вислухати, найяснішиий сендзьо, я скажу, як зайшло. Ще мій небіжчик дєдя, царство йому небесне...

— Але ж я тебе питаю, чи ти бив?

— Прошу, пане сендзьо, а вислухайте ж. Бо не знатимете, як зайшло. То все з-за межі...

— То моя межа! — крикнула з другого кінця стола Йваниха.

— Оце твоє! Знаєш? — І ткнув старому свідкові дулю під ніс, бо до Йванихи не досяг.

— Але ж мені не треба, як зайшло. Я хочу знати, чи ти бив Іваниху?

— Таже вона каже, що-м бив.

— Але я хочу чути з тебе.

— Я її до суду не завдав. Чо вона хоче з мене?! В мене сьогодні робітна днина.

— Бив ти? Так чи ні?

— То було на моїй питомій межі.

— Бив ти?

— А коли я ж її бив?

— Я тебе питаюся.

— Аби вона так ногами збила при сконанню, дай Господоньку святий. Та де ж я її бив? Замахнув-єм ся з пару раз сапою, бо то на моїй межі, я сапав тогди барабулю.

Іваниха примкнулася помежи свідків та й заломила руки:

— Йой, а він що каже! Таже він бреше, не слухайте його!

— Пишіть, — сказав суддя до писаря, — обжалуваний не почувається до вини. Буду вас слухати, — звернувся до старого свідка, — аби-сте правду казали. Як ся називаєте?

— Прошу найяснішого суду, я не зволяю, аби він говорив, то її свідок, — протестував Грицько.

— Що знаєте? — допитувався суддя свідка.

— Усе знаю, бо я з її дєдем у супрязі був. То діялося не тепер, давненько, ще голодних років. Небіжчик мав пару волів-ласіїв, а я мав пару волів голубих . . .

Іваниха:

— Аякже, аякже!

Грицько: То її свідок, я поставлю свої свідки.

Іваниха: Твої свідки — пияки . . .

Грицько: Най ціле село прикаже.

Свідок: Шістнадцять рік я був з її дєдем у супрязі, щороку я то поле орав, але сварні ніякої не було. Межу ніхто не рушав, ані її дєдя, ані його. Худібка, коби здорова, паслася. Бо, проше найяснішого суду, давно було широко: ніхто за межу не дбав, а тепер тісно, дуже тісно стало . . .

Суддя: Тут Іваниха завдала до суду Грицька за „образу гонору", що її бив сапою. Знаєте, що за те?

Свідок: Усе знаю. Чи то лиш образа гонору? А Божа образа! Таке вони вже штирнадцять рік...

Іваниха: П'ятнадцять . . .

Свідок: Може, й п'ятнадцять: отої, отої, отої (показує руками), гріх від Бога, а від людей сором.

Суддя: Були ви при тім, як він її бив?

Свідок: Що ви говорите? А де ж я міг при тім бути? Таже я вже три роки, як не виходжу в поле.

Другий свідок то ж само знав. А свідком він був тому, що Грицько наважився його також зі світа зігнати.

Суддя пояснював Іванисі, що обида честі, аби підходила під австрійський карний закон, мусить бути або при двох свідках, або на публічнім місці! А що тут ні одно, ні друге не було, то . . .

Іваниха: Таже він мене трохи не вбив. Та ще й на моїй межі!

Грицько: То моя межа.

Іваниха: Прошу, сендзі, дати йому фрику, бо ніяк буде на дорозі показатися. Таже він як узяв до мене сапище, як мене хомнув по голові, то я трохи в межу не впала.

Але суддя викликав уже другу справу. Заплакана Йваниха й сіяючий з радості Грицько мусіли вже йти додому.

1899 р.

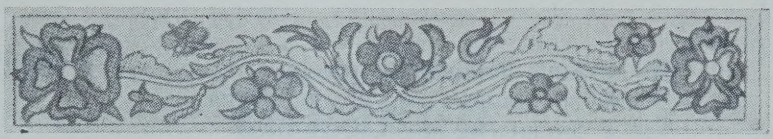

ЮЛІЙ СЛОВАЦЬКИЙ

Ю. Словацький (1809—1849), геніяльний польський поет, один з найвизначніших словянських поетів і взагалі поетів світової літератури, автор багатьох ліричних та драматичних творів світового значення, чудових поем, один із творців польської літературної мови.

Народився в Кремянці на Волині. Їздив по Україні, любив її і часто звертався до української тематики.

Перебуваючи пізніше на еміґрації, поет часто летить думкою в „край літ дитячих" на Україну, оспівує Кремянець, древній Почаїв, блакитні води Ікви, зоряне небо і тихі води.

Помер Ю. Словацький в Парижі в 1849 р. Звідти останки його перевезено в 1927 р. до Краківського Вавелю, де спочивають польські королі і визначні польські постаті.

В 1959 р. культурний світ відмічував 150-ліття з дня смерти поета. В тому ж році в Києві вийшли два томи перекладів творів поета на українську мову, зроблених Максимом Рильським і іншими українськими поетами.

З першого тому тих перекладів подаємо переклад вірша під заголовком „Гимн", що є одним із кращих ліричних віршів у світовій літературі. Вірш був написаний під час подорожі поета з Греції до Олександрії, портового міста Єгипту. Вірш сповнений тяжких роздумів над власною долею вигнанця, якому навіть не судилось померти на рідній землі.

Переклад вірша зробив Максим Рильський.

ГИМН

Сумно так, Боже! Розлив ти для мене
Райдуги в небі ясні, променисті,
Гасиш, укинувши в море студене,
Зорі огнисті . . .
Хоч і золотиш природу ти гоже, —
Сумно так, Боже!

Марно стою, немов колос порожній,
Втіх і розкошів не знавши на світі,
Тихим здаюся людині я кожній,
Сином блакиті, —
Серце Тобі лиш відкритися може:
Сумно так, Боже!

Як дитинча поникає від плачу,
В хаті зоставшись без матері, бідне, —
Так я заплакать ладен, коли бачу
Сонце західне.
Знаю, настане світання погоже, —
Сумно так, Боже!

Випливши нині у море далеке, —
Сто миль від берега, сто миль до того, —
Бачив я: білі летіли лелеки
В дальню дорогу.
В Польщі стрічав я видовище схоже . . .
Сумно так, Боже!

Часто ходив я на людські могили,
Рідного майже не знаючи дому,
Був мандрівцем, що іде малосилий
Супроти грому:
Все на землі цій до мене вороже . . .
Сумно так, Боже!

Знаю: схоронять мене, бідолаху,
І не поставлять колони на гробі, —
Тільки ж цвинтарному заздрю я праху
Тихій жалобі.
Та неспокійне я матиму ложе . . .
Сумно так, Боже!

В рідній країні за мене лунає
Чиста молитва із серця дитини,
Та корабель мій у далі безкраї
Плине і плине.
Як тій молитві зм'якшить моє ложе?
Сумно так, Боже!

Пишну веселку, що ангели світлі
В небі воздвигли, у роки прийдущі
Стрінуть нові покоління розквітлі,
Теж умирущі . . .
Хто мені серцем смиритись поможе?
Сумно так, Боже!

(Писав при заході сонця на морі перед Олександрією 19 жовтня 1836 р.).

Антін Чехов

Оратор

(Переклав Іван Мельник)

Одного прегарного ранку хоронили колеґіяльного асесора Кирила Івановича Вавилоного, що помер через дві хвороби, так дуже розповсюджені в нашій країні: через лиху жінку і алькоголь. Коли похоронна процесія рушила від церкви до кладовища, один із службових товаришів покійника, якийсь Поплавський, сів на повозку і поїхав чим скорше до свойого приятеля Григорія Петровича Запойкіна, чоловіка молодого, але вже досить популярного. Запойкін, як звісно многим читачам, володіє рідкою спосібністю виступати без приготування з промовами на весіллях, ювілеях і похоронах. Він може говорити, коли захоче: з просоння, наччо, в мертвецьки пяному стані і в горячці. Мова його тече гладко, рівно, як вода відпроводною рурою і обильно: з'їдливих слів в його ораторському словнику страшно багато. Говорить все краснорічиво і довго, так що іноді, особливо на купецьких весіллях, щоби вгамувати його, приходилося нераз бігти в сусідню поліцію і призивати її на поміч.

— А я, братіку, до тебе! — почав Поплавський, заставши його дома. Зараз таки одягайся і їдемо. Помер один із наших: тепер його виправляють якраз на той світ, так треба, братіку, на пращання сказати якунебудь недорічність... На тебе вся надія. Коли б помер хто-небудь із молодших, ми би не непокоїли тебе, а то ж прецінь секретар... канцелярійний стовп. Не гарно таку значну особу без промови ховати.

— А, секретар! — позівнув Запойкін. — Той пяниця?

— Так, пяниця. Налисники будуть, перекуска... на повозку дістанеш. Поїдемо, серце! Розведи там, на могилі, яку ціцеронську промову, а вже добре спасибіг дістанеш!

Запойкін радо згодився. Розчухрав волосся, лице його прибрало вид мелянхолійний і вийшов з Поплавським на вулицю.

— Знаю я вашого секретаря — сказав сідаючи в повозку. — Хитрун і бестія, царство йому небесне, яких мало.

— Ну не годиться, Григоре, висмівати померших.

— Воно так, але все таки він драбуга.

Приятелі дігнали похоронну процесію і прилучилися до неї. Покійника несли помалу, так що до кладовища вони вспіли три рази повернути до шинків і кинути „за покій душі" по маленькій.

На кладовищі відслужено литию. Теща, жінка і шваґрова, по звичаю, плакали багато. Коли ж домовину спускали в могилу, жінка навіть скрикнула: „Пустіть мене до нього!", але за мужем в могилу не пішла, згадавши правдоподібно про пенсію. Дочекавшися, коли все втихло, Запойкін ви-

ступив наперед, обвів усіх зором та й почав:

— Чи повірити своїм очам і ухам? Чи це не страшний сон отой гріб, ті заплакані лиця, зітхання, плачі? На жаль, то не сон, і зір наш не обманює нас! Той, котрого ми ще так недавно бачили так дуже добрим, так молодечо свіжим і чистим, котрий так недавно на наших очах, як та невтомима бджола, носив свій мід в спільний вулик державного благоустройства, той, котрий... той сам обернувся тепер у порох, в змислове марево. Неумолима смерть поклала на нього свою тверду руку в той час, коли він, не дивлячись на свій похилий вік, був ще в повному розцвіті сил, і блискучих надій. Невідшкодована втрата! Хто заступить нам його? Гідних чиновників в нас чимало, однак Прокопій Осипич був один із перших. Він до глибини душі був відданий свойому чесному обовязкові, не щадив сил, не спав ночами, був безкорисним і непідкупленим...

— Як погорджував тими, хто намагався на шкоду загальним справам підкупити його, хто згіршеними примірами життя старався втягнути його до зради своїх обовязків! Так, на наших очах Прокопій Осипич роздавав свою невелику пенсію своїм біднішим товаришам, і ви тепер самі чули лемент тих вдів і сиріт, що жили його подаваннями. Відданий службовим обовязкам і добрим ділам, він не знав утіх в життю, а навіть відмовив собі щастя родинного побуту: вам відомо, що до кінця днів своїх він був нежонатим! А хто-ж нам заступить його, як товариша? Як тепер бачу обголене, ласкаве лице, звернене до нас з доброю усмішкою, як тепер чую його мякий, ніжно-дружний голос. Земля тобі пером, Прокопію Осипичу! Спочивай, чесний, благородний трудівнику!

ХЛОПЕЦЬ-ЗЛОДІЙ І МАТИ

Хлопець у школі вкрав у свого товариша табличку і приніс матері. Але мати не тільки не покарала його, а ще й похвалила. Іншим разом хлопчик украв плащ і знову приніс матері. Вона ще більше похвалила його. Минали літа, хлопець виріс і вже пробував красти більші речі. Його впіймали на гарячому, зв'язали руки й повели до ката. За ним ішла його мати і била себе в груди. Син попросив дозволу щось їй сказати на вухо. Мати швиденько підійшла до нього, а він вхопив її зубами за вухо і відкусив. Мати стала обвинувачувати сина в безчесті: йому, виходить, мало тих злочинів, яких він наробив, він ще й покалічив свою матір! Але син відповів: „Коли б ти мене покарала тоді, коли я вперше вкрав і приніс тобі табличку, я б не дійшов до того, щоб мене вели тепер до страти".

Байка доводить: непокараний злочин переростає в нові злочини.

(Байка Езопа).

Запойкін говорив дальше, а слухачі почали перешіптуватися. Бесіда подобалася всім, викликала навіть кілька сліз, але багато в ній було дивного. По-перше, незрозумілим було, чому бесідник називав покійника Прокопієм Осиповичем, в той час, коли його звали Кирилом Івановичем. Подруге, всім відомо було, що покійник через ціле життя воював з своєю законною жінкою, а тим самим не міг бути нежонатим: потретє, у него була густа, рижа борода, з роду він не голився, і тому незрозуміле, задля чого бесідник назвав його лице голеним. Слухачі не догадувалися, споглядали по собі і лише здвигали плечима.

— Прокопій Осипич! — говорив дальше оратор, глибоко зітхнувши, дивлячися в могилу, — твоє обличчя не було гарне, навіть бридке, ти був понурий і строгий, але ми всі знали, що під цією видимою поверхвністю б'ється чесне, дружнє серце!

Тепер і слухачі почали замічати щось суперечного і в самім бесіднику. Він впялив очі в одну точку, несупокійно порушався і почав сам здвигати плечима. Нагло замовк, отворив дивно уста і обернувся до Поплавського.

— Слухай, він живий! — сказав він, дивлячися з острахом.

— Хто живий?

— Та Прокопій Осипич! Він он стоїть коло памятника!

— Він і не умирав! Умер Кирило Іванич!

— Так ти сам сказав, що ваш секретар помер!

— Кирило Іванич і бувший секретар. Ти, диваку, переплутав! Прокопій Осипич був в нас передше секретарем, але його тому два роки перенесли в другий відділ начальником бюра.

— А чорт вас розбере!

— Чого-ж ти став? Говори дальше!

Запойкін обернувся в сторону могили і з попередною краснорічивістю продовжав дальше перервану бесіду. Під памятником стояв в самій річи Прокопій Осипович, старий чиновник з голеною фізіономією. Він споглядав на оратора і сердито хмурився.

— Негарно, молодче! воркотів Прокопій Осипич. — Ваша бесіда, може бути, годиться для покійника, але у відношенню до живучого вона — чиста насмішка! Даруйте, що ви сказали? Безкорисний, непідкупний, хабарів не бере! Та-ж так про живого чоловіка можна говорити тільки для насмішки. І ніхто вас, пане, не просив розводитися про мою особу. Негарний, бридкий, ну, так і є, але чого-ж то він прилюдно мою особу на сміх виставляє? Ах, яка зневага!

Тим, що не вміють робити висновків з історії, присуджено повторяти історію.

* * *

Політика це чинність, а не теза. Політика це бизнес, умова, договір для акції, а не осудження позицій своїх чи свого противника.

ДВА ПРИЯТЕЛІ

Приятелі, Юрко з Тишком,
Йшли пішки із села кудись крізь гай шляхом.
Як тиць — надибали капшук з грошима повний.
Юрко чимдуж вхопивсь та швидко у кишеню.
Тишко собі довольний.

Казав: „Отсе ж який для нас щасливий день!"
„Для нас?... Чи ти сказивсь? Чи ми з тобою крівні,
Чи що?.. Дивись, дурний, для нас!..
Та я не дам тобі ні гривні.

Відкіль се родича біс ткнув до мене вас?"
Тишко вже не озвавсь...
Ідуть — вже й пізно, вечоріє,

А гай ще не рідіє.
Аж чу! ізбоку свист.

Злякавсь Юрко, тремтить, як на осиці лист:
„Пропали, друже, ми, се, чую я, злодії!"
„Чи ж ти сказився — ми? Се ж ти!

Не ми — ти сам!" — Тишко в одвіт,
Та сам в кущі й дав тяги.

Юрко стоїть, як пень, од ляку мов оглух,

На Юрася напали — й...

За неподільчивість, мов білку, обідрали.

* * *

Хто в щасті будучи, не хоче мать друзей —
В незгоді рятувать нехай не жде людей!

ПОДОРОЖНІ

Двоє подорожніх разом мандрували. Один із них знайшов сокиру, а другий сказав: „Ми знайшли". Тоді перший зауважив: „Не кажи „знайшли" а „знайшов". Трохи згодом вони зустрілися з тими, хто загубив сокиру. Тоді один з них, що тримав сокиру, сказав своєму супутникові: „Ми пропали". А той відповів: „Ні, кажи „я пропав", бо ти ж вважаєш, що сам її знайшов".

Байка доводить, що не будуть надійними друзями ті, хто не ділиться своїм успіхом.

(Байка Езопа).

ВОВК І ЧАПЛЯ

Вовк проковтнув кістку і всюди шукав порятунку. Натрапивши на Чаплю, він попросив її витягти за плату в нього кістку. Чапля встромила голову у вовчу глотку, витягнула кістку й зажадала обіцяної плати. Але Вовк їй відповів: „Мало тобі, що ти свою голову врятувала з вовчої пащі, а ти ще й плати вимагаєш?"

Ця байка доводить, що для негідників уже те, що вони не шкодять, є величезним, з їх погляду, благодіянням.

(Байка Езопа).

М. Грушевський

Звичайна схема „русскої" історії

й справа раціонального укладу історії східнього слов'янства

Московські історики так за часів царату, як і теперішні советські, з легкої руки загарбують для Москви цілий історичний період київської Руси і пришивають його до загальної російської історії. Таким чином вони позбавляють нас дуже важного періоду нашої історії, і роблять нас якимсь дивним неісторичним народом, який не має своєї історії, а яким конче мусить опікуватись „старший брат".

Московські історики накинули свої історичні теорії і схеми західно-европейським, а згодом і американським історикам і ті теорії панують на жаль серед тих істориків й по сьогодні, бо їх ревно піддержують сьогоднішні советські історики.

Проти московських історичних теорій і схем виступив рішуче велетень української науки, славнозвісний український історик проф. Михайло Грушевський, автор монументальної „Історії України-Руси" в 10 томах.

Коротко і ядерно висловив він свої погляди у науковій статті, написаній з нагоди з'їзду російських філологів на початку біжучого століття. Передруковуємо цю статтю із книжки під наголовком: „Михайло С. Грушевський — Вибрані Праці", що появилась у Ню Йорку в 1960 р.

Щоб не обтяжувати українського читача детайлями, ми випустили зі статті більший розділ про Велике Князівство Литовське. — Редакція.

Поставлена організаційним з'їздом російських філологів справа раціонального укладу історії Слов'янства в задуманій Слов'янській Енциклопедії дає мені нагоду порушити справу схеми історії Східнього Слов'янства. Я нераз порушив уже справу нераціональностей у звичайній схемі „русскої історії", тепер хотів би обговорити те питання трохи повніше.

Звичайно прийнята схема русскої історії всім звісна. Вона починається з перед-історії Східньої Европи, потім іде мова про розселення слов'ян, про сформування Київської держави: історія її доводиться до другої половини 12 в.,

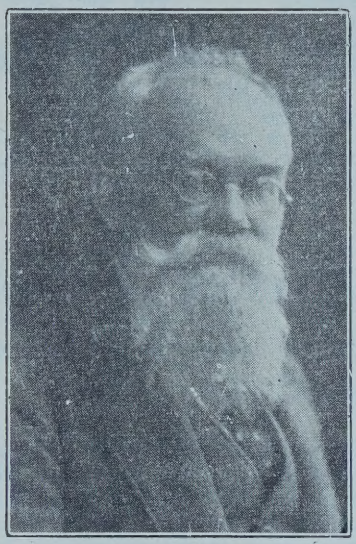

Проф. М. Грушевський

потім переходить до великого князівства Володимирського, від нього в 14 віці, до князівства Московського, слідиться історія Московської держави, потім Імперії, а з історії українсько-руських і білоруських земель, що лишилися поза границями Московської держави, часом беруться деякі важніші епізоди(як держава Данила, сформування Великого князівства Литовського і унія з Польщею, церковна унія, війни Хмельницького), часом не беруться зовсім, а в кожнім разі з прилученням до Російської держави ті землі перестають бути предметом цієї історії.

Схема ця стара, вона має свій початок в історіографічній схемі московських книжників, і в основі її лежить ідея генеалогічна — генеалогія московської династії.

З початком наукової історіографії в Росії цю схему положено в основу історії „Російського государства". Потім, коли головна вага перенесена була на історію народу, суспільности, культури і „русская история" стала зближатися до того, щоб стати історією великоруського народу й його культурного життя, задержано ту ж схему в її головних моментах, тільки стали відлітати епізоди, що далі, то більше. Ту ж схему, в простішій формі прийняла наука „истории русскаго права", складаючися з трьох відділів — права Київської держави, московського і імперського.

Через таку традиційність, через таке довге уживання, до сієї схеми привикли й її невигоди, нераціональності не вражають прикро, хоч вона повна таких нераціональностей, і то дуже великих. Я скажу деякі, не маючи претенсії вичисляти їх усі.

Передовсім дуже нераціональне сполучування старої історії полудневих племен, Київської держави, з її суспільно-політичним укладом, правом і культурою, з Володимир - московським князівством 13—14 вв., так наче се останнє було його продовженням. Се можна було московським книжникам, — для них досить було ге-

---

Справжній політик завжди вставляє в рахунок і те, що нереальне.

(Гаролд Ніксон, англійський публіцист).

Ніколи не було доброю політикою робити жертви коштом інших.

(Роберт Шуман, французький політик).

неалогічного преємства, але сучасна наука шукає генетичної зв'язі і не має права зв'язувати „київський період" з „володимирським періодом", як їх невідповідно називають, як стадії того самого політичного й культурного процесу. Ми знаємо, що Київська держава, право, культура були утвором одної народности, українсько-руської; Володимиро-московська, другої, великоруської. Сю різницю хотіла була затерти Поґодінська теорія, населивши Подніпров'я 10—12 вв. великорусами й казавши їм потім, у 13—14 вв. відси виеміґрувати, але я сумніваюся, що хто-небудь схоче тепер боронити стару історичну схему цею ризикованою, всіма майже полишеною теорією. Київський період перейшов не у володимиро-московський, а в галицько-волинський 13 в., потім литовсько-польський 14—16 в. Володимиро-московська держава не була ані спадкоємницею, ані наступницею Київської, вона виросла на своїм корені і відносини до неї Київської можна б скорше прирівняти, напр., до відносин Римської держави до її гальських провінцій, а не приємства двох періодів у політичнім і культурнім житті Франції.

Київське правительство пересадило в великоруські землі форми суспільно - політичного устрою, право, культуру, вироблені історичним життям Києва, але на сій підставі ще не можна включати Київської держави в історію великоруської народности. Етнографічна і історична близькість народности української до великоруської не повинна служити причиною до їх переміщувань, — вони жили своїм життям поза своїми історичними стичностями і стрічами.

Тим часом, наслідком пришивання Київської держави на початок державного й культурного життя великоруського народу, що бачимо? Історія великоруської народности зістається властиво без початку. Історія сформування великоруської народности досі зістається невиясненою, через те, що її історію починають слідити від середини 12 в. і за київським початком сей свійський початок зовсім неясно представляється людям, що вчилися „русскої історії". Не слідиться докладно за процесом рецепції й модифікації на великоруськім ґрунті київських суспільно - політичних форм, права, культури: в таких формах, які мали вони в Києві, на Україні, їх попросту включають в інвентар великоруського народу, „Русскаго государства". Фікція „київського періоду", не дає можности відповідно представити історії великоруської народности. Тому, що „київський період" прилучається до державної й культурної історії великоруського народу, зістається без початку й історія українсько-руської народности. Підтримується

Не вільно торгувати геройством інших, і не вільно робити собі з геройства параван для прикриття своїх промахів і злочинів.

Критика навіть найгостріша тих, що згинули в імя якоїсь ідеї, не потрапить обнизити їх правдивої вартости.

старе представлення, що історія України, „малорусского народу" починається доперва з 14-15 віку, а що перед тим—то історія „общерусская". Ся знов „общерусская история" свідомо і несвідомо на кожнім кроці підмінюється поняттям історії державної і культурної великоруського народу,і в результаті українсько-руська народність виходить на арену історії в 14—16 вв., якби щось нове, мов би її перед тим там не було, або вона історичного життя не мала.

Зрештою історія українсько-руської народности зісталася не тільки без початку, а і в виді якихось кавалків, disjecta membra, не пов'язаних між собою органічно, розділених прогалинами. Одинокий момент, що вирізняється й може лишитися ясно в пам'яті — це козаччина 17 в., але дуже сумніваюся, щоб хтось, хто вчився „русскої історії" по звичайній схемі, потрапив зв'язати її в своїм представленні з ранішними і пізнішими стадіями історії української народности, мислив би сю історію в її органічній цілості.

Ще гірше виходить на цій схемі народність білоруська — вона пропадає зовсім за історією держави Київської, Володимиро-московської, ба навіть і за Великим Князівством Литовським. Тим часом, хоч вона не виступає в історії ніде виразно як елемент творчий, але роля її немаловажна — вкажу хоч би на значення її в сформуванні великоруської народности, або в історії Великого Князівства Литовського, де передовсім їй, зпоміж слов'янської людности сієї держави, належала культурна роля супроти далеко нижче розвинених литовських племен.

***

Взагалі історія державних організацій грає все ще забагато ролі в представленні „русскої історії", чи історії Східнього Слов'янства. В теорії признається давно, що головна вага повинна бути перенесена з історії держави на історію народу, суспільности. Політичне, державне, життя, розуміється, чинник важний, але поруч нього існують чинники — економічний, культурний, що мають часом менше, часом більше значення від політичного, але в кожнім разі не повинні лишитися в тіні поза ним. З руських чи східньо-слов'янських племен держава найбільше значення мала, найтісніше пов'язана була з життям народу у народности великоруської (хоч

ОЛЕНЬ І ВИНОГРАД

Оленя переслідували мисливці, і він сховався у Винограді. Коли мисливці пішли собі далі, олень подумав, що він уже врятувався, і почав об'їдати виноградне листя. Один з мисливців обернувся і, помітивши його, вцілив стрілою. Вмираючи, Олень сказав сам собі: „Так мені й треба! Бо я завдав шкоди виноградові, що врятував мене".

Байка ця — про людей, які зазнають покари за те, що вони ображають своїх благодійників.

(Байка Езопа).

і тут поза межами національної, володимиро-московської держави бачимо такі сильні явища, як вічеве життя новгородське-псковське). Українсько - руська народність — ряд століть живе без національної держави, під впливами різних державних організацій — сі впливи, на її національне життя повинні бути визначені, але політичний фактор сходить в її історії в сих бездержавних століттях на підрядну ролю попри факторах економічних, культурних, національних. Те саме треба сказати про народність білоруську. Для сієї останньої великоруська національна держава стає історичним фактом властиво тільки від 1772 р. На історію України вона починає впливати століттям скорше, але тільки одним краєм. Те виїмкове, виключне значення, яке має історія великоруської держави в сучасній схемі „руської історії", має вона властиво наслідком підміни поняття історія „русского народа" (в значенню руських, східньо - слов'янських) народностей поняттям історії великоруського народу.

Взагалі в тім, що зветься „русскою історією", я бачу комбінацію, чи властиво — конкуренцію кількох понять: історія Російської держави (сформування й розвою державної організації), й її територія Росії, себто того, що було на її території, історія „руських народностей", і нарешті — історія великоруського народу (його державного й культурного життя). Кожде з сих понять в консеквентнім переведенню, може бути вповні оправданим предметом наукового представлення, але при такім комбінуванню різних понять, повного представлення, консеквентного переведення не дістає ані одно з них. Найбільше входить у схему „руської історії" з понять історії Російської держави і великоруського народу. З розмірно невеликими перемінами й купюрами вона може бути перемінена на консеквентно і повно переведену історію ВЕЛИКОРУСЬКОГО НАРОДУ. „Честь и место" історії сієї найбільшої з слов'янських народностей, але поважанням до її першенства й важної історичної ролі не виключає потреби такого ж повного й консеквентного представлення історії інших східньо-слов'янських народностей — українсько-руської й білоруської. Історії Східнього Слов'янства таки не заступить історія великоруського народу, його державного й культурного життя, і ніякі мотиви не дадуть права зігнорувати історію білоруської, і ще менше — українсько - руської народности, або заступити їх повириваними з них і попришиваними до історії великоруського народу клаптиками, як то практикується тепер. Зрештою, як тільки „русская історія" буде щиро і консеквентно зреформована в історію великоруського наро-

---

При підборі приятелів можна дозволити собі на великодушність. Але ворогів треба підбирати з найбільшою обережністю.

(В. Сомерсет Мем, англійський письменник).

Витривалість вчасніше чи пізніше нагороджується. Звичайно пізніше...

(В. Аденавер).

ду, його державного й культурного життя, так історія українсько-руської і білоруської народностей, я певний, вийдуть само собою на чергу й займуть відповідне місце побіч великоруської. Але для сього наперед треба попращатися з фікціями, що „руська історія", підмінювана на кожнім кроці великоруською, то історя „общеруська".

Такий погляд сидить іще досить твердо, хоч на мій погляд він, оскільки не стоїть на услугах політики, являється пережитком старомосковської історіографічної схеми, — пережитком, дещо приналежним до новіших історіографічних вимог, але в основі своїй таки нераціональним. Історія великоруська (такою стаєся „руська історія" від 12—13 вв.) з українсько - руським (київським) початком, пришитим до неї, се тільки калікувата, неприродна комбінація, а не якась „общерусская" історія. Зрештою „общерусскої" історії й не може бути, як нема „общерусскої" народности. Може бути історія всіх „русских народностей", кому охота їх так називати, або історія Східнього Слов'янства. Вона й повинна стати на місце теперішньої „русскої історії".

В деталях я не маю заміру викладати схему такої нової конструкції історії Східнього Слов'янства. П'ятнадцять літ я спеціяльно працюю над історією українсько - руської народности й виробляю її схему як у загальних курсах, так і спеціяльніших працях. По сій схемі укладаю я свою історію України-Руси, і в такім же виді представляю собі історію „руських" народностей. Не бачу трудностей, аби була зроблена подібним способом історія білоруської народности, хоч би вона випала менше багато, ніж історія українсько - руська. Історія великоруської народности майже готова — треба тільки обробити її початок, замість пришитого до неї тепер київського початку, та вичистити від різних епізодів з історії України й Білоруси — це вже й так майже зроблене істориками великоруського народу й суспільности.

Найбільше раціональним здається мені представлення історії кожної народности зокрема, в її генетичнім преємстві від початків аж до нині. Се не виключає можливости представлення синхроністичного, подібно як укладаються історії всесвітні, в інтересах перегляду, з педагогічних, щоб так сказати, мотивів.

Це деталі, й вони мене інтересують мало. Головні принципи: треба б усунути теперішній еклектичний характер „русскої історії", зшивання докупи епізодів з історії різних народностей, консеквентно перевести історію східньослов'янських народностей і поставити історію державного життя на відповідне місце з іншими історичними факторами. Думаю, що й прихильники нинішньої історичної схеми „русскої історії" признають, що вона не бездоганна, і що в своїх спостереженнях я виходив від правдивих її хиб. Чи сподобаються їм ті принципи, які я хотів би положити в основу її реконструкції, се вже інша справа.

У Львові, 9/22. 9. 1903.

Голоси вчених про проф. М. Грушевського

В додатку до капітальної статті проф. М. Грушевського, подаємо кілька голосів українських і чужих учених про наукову діяльність проф. М. Грушевського. — Редакція.

Проф. Д. Дорошенко

Проф. Д. Дорошенко у своїй праці „Огляд української історіографії" подає таку характеристику наукової спадщини М. Грушевського:

„Проф. Грушевський, з своєю надзвичайно великою ерудицією, солідною науковою підготовкою і на становищі першого професора української історії, немов відчував, що на нього лежить національний обов'язок — дати своєму громадянству національну історію. І він узявся до виконання цього обов'язку у всеоружжі своєї науки і своїх великих здібностей...

Українська наукова критика зійшлася на однодумній оцінці „Історії України-Руси" як праці монументальної, що містить у собі невичерпне джерело наукових відомостей про старе життя України до половини 17 ст. Головна вага її полягає в систематичному зводі науково перевірених і проаналізованих відомостей до історії України, об'єднаних провідною думкою про тяглість і неперервність історичного процесу українського народу на заселеній ним ще на світанку історії землі. Це неначе велика історична енциклопедія, де зведено докупи й систематично впорядковано здобутки наукової праці цілого попереднього розвитку української історіографії". (Стор. 187—193).

Проф. Василь Гарасимчук

„Історія України М. Грушевського це безсумнівно найсильніший дотепер вираз всієї нашої наукової творчости. Вона постала сама як вислів високорозвиненої свідомости, вона не тільки посунула далеко вперед культурну свідомість нашого народу, але також кристалізувала і кристалізує напрямові форми в нашому житті й політиці, пояснюючи й витворюючи почуття спільности і матеріяльних та ідейних інтересів на всіх просторах України як колись, так і тепер. Своєю історією подав автор своєму народові найсильнішу зброю, яку тільки можна було подати".

Д-р Лев Білас

„...праця Грушевського є в нас єдиною того роду і треба дякувати Богу, що вона існує. Всі інші „Історії України" — одно чи двотомові — є в найкращому випадку підручниками компендіяльного характреу, без наукового апарату, здебільша не побудовані на джерельних студіях, з малою або ніякою науковою вартістю. Без „Історії" Грушевського ми в очах світу були б надалі „нацією неісторичною", без уваги на те, як дуже протестували б ми в своїй пресі й які б вуличні демонстрації не влаштовували. Твір великої людини діє навіть тоді, коли це нам ніяк не подобається, й добре, коли він діє в нашу користь... Та „Історія" Грушевського є єдина і

не має конкуренції. Це, здається, такий аргумент в її користь, який годі збити . . ."

(„Свобода", Джерзі Сіті, Но. Дж.) 1958, чч. 157—160.

Директор Східньо - Европейського Інституту проф. д-р Ганс Кох

Михайло Грушевський був не тільки сином, а і втіленим символом українського народу.

. . . коли Грушевський ступив на життєвий шлях, його народ з історії і історіографії було викреслено, коли він помер, обидві стали і стоять на сцені завдяки його праці дослівно в подвійному розумінні: тим, що він історію писав і історію творив . . .

Нічого дивного, якщо цілість (Історія України-Руси — 10 томів Г. К.) подобає радше на енциклопедію, в якій, звичайно, кожний розділ — це архитвір монографічного зображення і безприкладного оволодіння матеріялом... Одначе властиве значення Грушевського не стільки в ділянці історіографії, скільки в ділянці історіософії.

Як відомо, з часів Карамзіна панувала в російській історіографії генеологічно - династична схема, за якою історія Росії рухалася відтинками Київ - Володимир - Москва - Петербург, отже Київська держава була передпоріжжям Московської держави. Ще В. Ключевський, С. Ф. Платонов і Е. Ф. Шмурло додержувалися цієї побудови, хоч уже В. Антонович підніс своє заперечення її. Грушевський цю схему проломлює — спочатку практично своєю „Історією", а потім теоретично.

У своїй, що стала славною, статті „Звичайна схема „русскої" історії і справа раціонального укладу історії східнього слов'янства", він заперечує зв'язок Київської держави з Московською: в основі кожної з них лежала цілком інша національна ідея і навіть етнічна передумова: тут українці, там росіяни, і кожний з них втілює різні лінії: Володимир і Москва є державами, початки яких належать до великоруського ставання і також лежать деінде, як у Києві: і, навпаки, продовження Київської держави є не Москва, а Галицько-Волинська держава, а пізніше його треба шукати в литовсько-польському державному просторі. Загальноросійської історії немає, бо немає загальноросійського народу, те, що подавалось як руська історія, є в найкращім разі історія східніх слов'ян . . ."

(Переклад з німецької мови).

Проф. М. Цвібак у своїй праці „Н. Рожков — историк", Ташкент, 1923 пише:

„М. Грушевський, історик української національної буржуазно - революційної демократії, з абсолютною безперечністю доказав, що споконвічна схема історії східніх слов'ян в розумінні безперервної історичної традиції Київської, Володимирської, Московської Руси і Російської імперії Петербурзько-

---

Це тільки англійці вміють сьогодні посадити людину в тюрму, а завтра запросити її до Бекінґемської палати.

(Гейстінґс Банда, африканський провідник).

го періоду — не що інше, як продукт великодержавної творчости великоросійських буржуазних істориків. Київська Русь самостійне культурне явище, Московське царство ні в якій мірі не є історичним продовженням Київської Руси, продовження було лише у штучно витвореній ідеології урядової влади. Таку постановку цієї проблеми ми найдемо в одного з найбільш близьких нам „попутників" петербурзького професора А. Є. Преснякова".

Ярослав Бідльо проф. Карлового університету в Празі

„Грушевського велика історія України або української Руси, належить до найбільших творів... Ціню високо всі його наукові праці, але його „Історію України-Руси" уважаю за твір світового значення, який належить до найзнаменитших творів історичної літератури... Можна сказати, що Грушевський через всю свою багатогранну народню діяльність, якраз своєю стислою українською історією виконав найдоцільнішу службу для українських народніх стремлінь, як між своїми українськими земляками, так особливо між росіянами, між іншими слов'янами і в неслов'янській чужині..."

Michal Hruševskyj, v Praze 1935. Nakladem česke Akademie Vêd i Umêni.

Володимир Кобилянський

О, не дивись на світ...

Володимир Кобилянський (1895—1919). Талановитий український поет, народжений в Бесарабії; вихований в Чернівцях на Буковині, помер на 24-ому році життя в Києві і похований на Байковому кладовищі.

Один із найвизначніших членів з групи українських поетів, що називалась „Музагет". Крім оригінальних поезій залишив низку цінних перекладів поезій Г. Гайне і Ф. Шіллера.

О, не дивись на світ німим, байдужим оком,
Маленький брате мій,
А крила розгорни над світовим потоком
І сміло йди на бій!

Затям, що смерть німа — це тільки відпочинок
На безконечність літ:
А доки ти живеш, іди на поєдинок,
Перемагай цей світ!

Хай вічність спить, дарма! бо вічністю спокою
Вона живе вовік. —
А ти гори, твори! бо творчістю одною
Повстане чоловік!

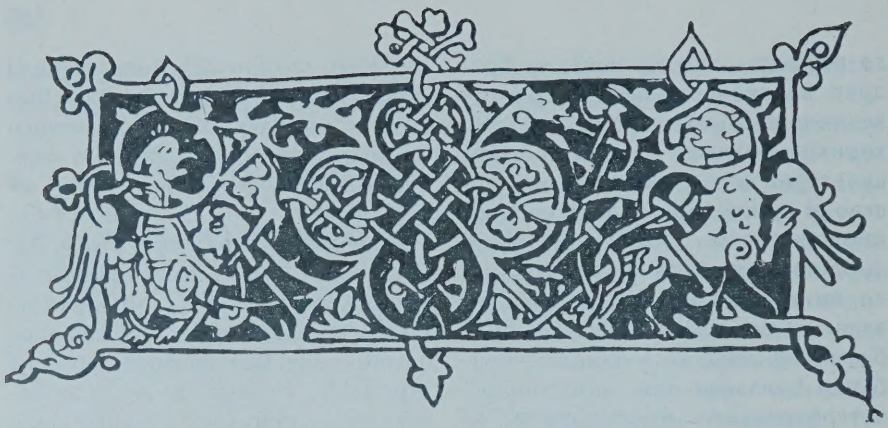

Назва місцевостей рідного краю

Найтісніше вяжуть нас із нашим рідним краєм, з якого ми самі або наші батьки і діди вийшли, спомини про місцевости, де ми чи вони родились і де спочивають кости наших прапрадідів і дальших предків. Зв'язок уривається, коли ми забуваємо назву тієї місцевости, а це трапляється, головно серед молодшого покоління родженого вже тут у Канаді. Щоб пам'ять про ті місцевості не затерлася. та ще й тому, що теперішні окупанти України, московські большевики, безшабашно зміняють ці назви, починаємо в цьогорічному Календарі-Альманахові „Українського Голосу" друкувати список місцевостей Галичини, обмежуючись на разі до понад 20 повітів Галичини. Ми в першу чергу користувались шематизмом львівської гр.-кат. епархії, де назви тих місцевостей подано. Інші джерела тепер трудно дістати.

В слідуючих наших Альманахах подамо список назв місцевостей Підкарпаття, Покуття, Перемищини, Сяніччини, Дрогобиччини, Засяння, Лемківщини, Буковини і Закарпаття. Після цього подамо список назв містечок і міст, а якщо роздобудемо матеріяли то й всіх місцевостей центральної і східньої України. Вкінці подамо назви місцевостей, де живуть в більших скупченнях українці в таких країнах, як Югославія, Арґентина, Бразилія, Канада і Америка.

Коли б читачі нашого Альманаха мали які завваження чи пояснення до поданого нами списка і пізніше до дальших списків, то просимо їх присилати на адресу „Українського Голосу".

А

Адами, пов. Камінка Струмілова. Адамівка, пов. Жидачів. Августівка, пов. Бережани. Альфредівка (присілок), пов. Перемишляни. Аронівка, пов. Радехів. Артишів, пов. Городок.

Б

Бабин, пов. Калуш. Бабин Зарічний, пов. Калуш. Бабинці Долішні, пов. Рогатин. Бабинці Горішні, пов. Рогатин. Бабухів, пов. Рогатин. Баворів, пов. Тернопіль. Базаринці, пов. Збараж. Базниківка, пов.

Бережани. Баймаки, пов. Золочів. Байківці, пов. Тернопіль. Баківці, пов. Бібрка. Баличі Нагірні або Зарічні, пов. Жидачів. Баличі Подорожні, пов. Жидачів. Балучин, пов. Золочів. Банюнин, пов. Камінка Струмілова. Баранівка, пов. Бережани. Барилів, пов. Радехів. Бартатів, пов. Городок. Басівка (присілок Бартатова), пов. Городок. Батиїв, пов. Радехів. Батьків, пов. Зборів. Бачів, пов. Перемишляни. Бачка, пов. Камінка Струмілова. Безбруди, пов. Золочів. Белеїв. пов. Долина. Белзець, пов. Золочів. Бенева, пов. Підгайці. Беньківці, пов. Рогатин. Береги, пов. Стрий. Бережани. Бережниця, пов. Стрий. Бережниця Шляхотська, пов. Калуш. Бережниця Королівська, пов. Жидачів. Березівці, пов. Бібрка. Березовиця Велика, пов. Тернопіль. Березовиця мала, пов. Збараж. Беремівці. пов. Зборів. Берлин, пов. Броди. Берлоги, пов. Калуш. Бернадівка, пов. Теребовля. Бертешів, пов. Бібрка. Бзовиця, пов. Зборів. Библо, пов. Рогатин. Билинівка, пов. Скалат. Бишки, пов. Бережани. Бібрка (повітове місто). Бібщани, пов. Зборів. Біла, пов. Тернопіль. Біле, пов. Перемишляни. Білий Камінь, пов. Золочів. Білівці (Білявці), пов. Броди. Білка Королівська, пов. Львів. Білка, пов. Скалат. Білка, пов. Перемишляни. Білки Шляхоцькі, пов. Львів. Білківці, пов. Зборів. Білоголови, пов. Зборів. Білогора. пов. Городок. Білозірка, пов. Збараж. Білокерниця, пов. Зборів. Білокерниця, пов. Підгайці. Бірки Великі, пов. Тернопіль. Бірки малі, пов. Скалат. Бірки Домініканські, пов. Городок. Бірки Янівські, пов. Городок. Біще, або Буще, пов. Бережани. Бовдури, пов. Броди. Бовшів, пов. Рогатин. Бовшовець, пов. Рогатин. Богатківці, пов. Підгайці. Богданівка, пов. Львів. Богданівка, пов. Зборів. Богданівка, пов. Скалат. Богутин, пов. Зборів. Божиків, пов. Підгайці. Боків, пов. Підгайці. Болехів (містечко), пов. Долина. Боложинів, пов. Золочів. Болотня, пов. Перемишляни. Болохів, пов. Калуш. Бонишин, пов. Золочів. Боратин, пов. Броди. Бордуляки, пов. Радехів. Бориничі, пов. Бібрка. Бородчиці, пов. Бібрка. Бортків, пов. Золочів. Бортники, пов. Бібрка. Борусів, пов. Бібрка. Борщовичі, пов. Львів. Боршів, пов. Перемишляни. Боярщина, пов. Зборів. Братковичі, пов. Городок. Братківці, пов. Стрий. Брахівка, пов. Золочів. Брикуля Стара, пов. Теребовля. Брикуля Нова, пов. Тернопіль. Брикунь, пов. Перемишляни. Бринці Загірні, пов. Бібрка. Бринці Церковні, пов. Бібрка. Броди (повітове місто). Брониславівка, пов. Золочів. Брошнів, пов. Калуш. Бродки, пов. Львів. Брундорф (присілок), пов. Городок. Бруховичі, пов. Перемишляни. Бруховичі, пов. Львів. Бряза, пов. Долина. Бубнище, пов. Долина. Будилів, пов. Бережани. Будилівка, пов. Бережани. Бузьків, пов. Бібрка. Бужок, пов. Золочів. Букавина, пов. Бібрка. Букачівці (містечко), пов. Рогатин. Бурґталь, пов. Городок. Бурканів, пов. Підгайці. Бурштин, пов. Рогатин. Бузьк (містечко), пов. Камінка Струмілова. Буцики, пов. Скалат. Буцнів, пов. Тернопіль. Бучина, пов. Броди. Буянів, пов. Жидачів.

В

Валахівка, пов. Збараж. Вальки, пов. Камінка Струмілова. Варваринці, пов. Теребовля. Васючин, пов. Рогатин. Велдіж, пов. Долина. Великополе, пов. Городок. Вербиця, пов. Бібрка. Вербилівці, пов. Рогатин. Вербів, пов. Бережани. Вербів, пов. Підгайці. Вербівчик, пов. Броди. Вербяни, пов. Камінка Струмілова. Верешиця, пов. Городок. Веринь, пов. Жидачів. Верняки, пов. Збараж. Вертелка, пов. Зборів. Верхня, пов. Калуш. Верхобуж, пов. Золочів. Верчани, пов. Збараж. Вибранівка, пов. Бібрка. Вибудів, пов. Бережани. Вигода, пов. Долина. Вижлів, пов. Сколе. Вижняни, пов. Перемишляни. Вимислівка. пов. Бережани. Винники, пов. Львів. Виписки, пов. Перемишляни. Вирів, пов. Камінка Струмілова. Висипівці, пов. Тернопіль. Висоцька, пов. Броди. Виспа, пов. Рогатин. Витвиця, пов. Долина. Витків Новий, пов. Радехів. Витків Старий, пов. Радехів. Вихватинці або Чехова, присілок Калагарівки, пов. Скалат. Вишенка Велика або Озерна, пов. Городок. Вишенка Мала або Малатин, пов. Городок. Вишків, пов. Долина. Вишнів, пов. Рогатин. Вишнівчик, пов. Підгайці. Вишнівчик, пов. Перемишляни. Вівків (Волків), пов. Перемишляни. Вівня, пов. Стрий. Вівсє (Увсє) з присілками Александрівка, Маковиско. Могила Тригубова, пов. Підгайці. Вікно коло Грималова, пов. Скалат. Вікторівка, пов. Бережани. Вільховець, пов.

Бережани. Вільховець, пов. Бібрка. Вільшаниця Велика, пов. Золочів. Вільшанка Мала, пов. Золочів. Вістова, пов. Калуш. Водники, пов. Бібрка. Вовків. пов. Львів. Водники, пов. Станиславів. Войнилів. пов. Калуш. Волиця, пов. Львів. Волиця Барилова, пов. Радехів. Волиця Деревлянська, пов. Камінка Струмілова. Волиця, пов. Теребовля. Волиця, пов. Скалат. Волиця Гніздичівська, пов. Жидачів. Волиця, пов. Підгайці. Волковатичі, пов. Броди. Волове, пов. Бібрка. Володимирці, пов. Жидачів. Волосівка, пов. Зборів. Волоське село, пов. Долина. Волосянка, пов. Стрий. Волохи, пов. Броди. Волощина, пов. Підгайці. Волощина, пов. Бібрка. Волцнів, пов. Жидачів. Волчатичі, пов. Бібрка. Волчківці, пов. Зборів. Воля Велика, пов. Жидачів. Воля Гамулецька, пов. Львів. Воля Добростанська, пов. Городок. Воля Довголуцька, пов. Стрий. Воля Задеревацька, пов. Долина. Воробіївка, пов. Збараж. Воробіївка, пов. Тернопіль. Вороців, пов. Городок. Воскресінці, пов. Рогатин. Вулька, пов. Бережани. Вулька Сушинська, пов. Радехів.

Ґ—Г

Ґеруси. пов. Городок.

Гаї, пов. Львів. Гаї Старобрідські, пов. Броди. Гаї Дитковецькі, пов. Броди. Гаї Смоленські, пов. Броди. Гаї за Рудою, пов. Зборів. Гаї Ростоцькі, пов. Зборів. Гайворонка, пов. Підгайці. Гайшелестів, пов. Броди. Галич, пов. Станиславів. Галич - Голєндри, пов. Підгайці. Галичанів, пов. Городок. Галущинці, пов. Скалат. Ганачів, пов. Бібрка. Ганачівка, пов. Бібрка. Ганівці, пов. Жидачів. Ганівці, пов. Рогатин. Гарбузів, пов. Зборів. Геленків, пов. Бережани. Гербутів. пов. Рогатин. Гериня, пов. Долина. Германів, пов. Львів. Гиновичі, пов. Бережани. Гірне, пов. Стрий. Глещава, пов. Теребовля. Глиняни, пов. Перемишляни. Глинна, пов. Бережани. Глинна, пов. Львів. Глібів, пов. Скалат. Глібовичі Свірські. пов. Перемишляни. Глубічок Великий, пов. Тернопіль. Глубічок Малий, пов. Збараж. Глухівець, пов. Львів. Глуховичі, пов. Львів. Глушина, пов. Броди. Глядки, пов. Тернопіль. Гнидава, пов. Зборів. Гнилиці Великі, пов. Збараж. Гниличка, пов. Збараж. Гниловоди, пов. Підгайці. Гніздичів, пов. Жидачів. Годів, пов. Зборів. Годовиця, пов. Львів. Гозіїв, пов. Долина. Гошів. пов. Долина. Голгочі, пов. Підгайці. Голдовичі, пов. Бібрка. Голешів, пов. Жидачів. Голинь, пов. Калуш. Головецько, пов. Сколє. Гологірки, пов. Золочів. Гологори, пов. Золочів. Гологори - Воля, пов. Золочів. Голодівка, пов. Підгайці. Голоско Велике, пов. Львів. Голосковичі, пов. Броди. Голотки, пов. Збараж. Голошинці, пов. Збараж. Голубиця, пов. Броди. Голобутів, пов. Стрий. Гонoратівка, пов. Рогатин. Городилів, пов. Золочів. Городище Центнерівське, пов. Бібрка. Городище Королівське, пов. Бібрка. Городище, пов. Тернопіль. Городище, пов. Бережани. Городниця, пов. Скалат. Городок, пов. місто. Городославичі, пов. Бібрка. Горпин, пов. Камінка Струмілова. Грабів, пов. Долина. Грабівка, пов. Калуш. Грабківці, пов. Зборів. Грабова, пов. Камінка Струмілова. Грабовець, пов. Тернопіль. Грабовець, пов. Сколє. Грабовець, пов. Стрий. Гребенів, пов. Сколє. Грибовичі, пов. Львів. Григорів, пов. Рогатин. Грималів, пов. Скалат. Грималівка, пов. Радехів. Гринівці, пов. Збараж. Грицівка, пов. Збараж. Грицівка, пов. Теребовля. Грицеволя, пов. Радехів. Гряда, пов. Львів. Гульків, пов. Перемишляни. Гуменець, пов. Львів. Гуменів, пов. Калуш. Гумниська, пов. Камінка Струмілова. Гумниська, пов. Теребовля. Гукалівці, пов. Зборів. Гута Суходільська, пов. Бібрка. Гута Полоницька, пов. Камінка Струмілова. Гута, присілок Красного, пов. Скалат. Гута, пов. Підгайці. Гута Пеняцька, пов. Броди. Гута щирецька, пов. Львів. Гутиско, пов. Бережани. Гутисько, пов. Бібрка. Гутисько Турянське, пов. Золочів. Гущанки, пов. Збараж.

Д

Давидів, пов. Львів. Данилівці, пов. Зборів. Данильче, пов. Рогатин. Дарахів, пов. Теребовля. Дашава, пов. Стрий. Двірці, пов. Бережани. Девятники, пов. Бібрка. Дегова, пов. Станиславів. Дегова, пов. Рогатин. Деменка Лісна, пов. Жидачів. Деменка Наддністрянська, пов. Жидачів. Демешківці, пов. Рогатин. Демидів, пов. Бібрка. Демня, пов. Бережани. Демня, пов. Жидачів. Демня Сулятицька, пов. Жидачів. Демянів, пов. Рогатин. Дени-

сів, пов. Тернопіль. Деревляни. пов. Камінка Струмілова. Деренівка, пов. Теребовля. Дернів, пов. Жидачів. Дернів, пов. Камінка струмілова. Дитківці, пов. Броди. Дитятин, пов. Рогатин. Дички, пов. Рогатин. Дичків, пов. Тернопіль. Дібринів, пов Рогатин. Дідилів, пов. Камінка струмілова Дідушиці Великі. пов. Долина. Дідушиці Малі, пов. Долина. Дітківці, пов. Тернопіль. Дмитрє, пов. Львів. Дмитрів, пов. Радехів Дмитровичі, пов. Львів. Дмухавець. пов. Бережани. Добрівляни, пов. Стрий. Добрівляни, пов. Бібрка. Добрівляни, пов. Калуш Доброводи, пов. Збараж. Добромірка, пов. Збараж. Доброполе. пов. Підгайці. Добростани, пов. Городок. Добротвір, пов. Камінка струмілова. Добряни, пов. Львів. Добряни, пов. Стрий. Добряничі, пов. Перемишляни. Довга, пов. Калуш. Довге, пов. Стрий. Довге Калуське, пов. Калуш. Довге, пов. Теребовля. Довголука, пов. Стрий. Довжка. пов. Калуш. Долина, пов. місто. Долиняни, пов. Гогатин. Должанка, пов. Тернопіль. Долпотів, пов. Калуш. Домажир, пов. Городок. Домаморич, пов. Тернопіль. Дорофіївка, пов. Скалат. Дорнфельд, пов. Львів. Драґанівка, пов. Тернопіль. Дрищів, пов. Бережани. Дроговиже, пов. Жидачів. Дроговичі, пов. Бібрка. Дроздовичі, пов. Городок. Дуба, пов. Долина. Дубє, пов. Броди. Дубівці, пов. Тернопіль. Дубівці. пов. Станиславів Дубківці, пов. Скалат. Дубляни, пов. Львів. Дубовиця, пов. Калуш. Дубравка, пов. Жидачів. Дуброва, пов. Стрий. Дуброва, пов. Жидачів. Дубровиця, пов. Городок. Дубшара, пов. Долина. Дубще, пов. Бережани. Дуліби, пов. Бібрка. Дуліби, пов. Стрий. Дунаїв, пов. Перемишляни. Дусанів, пов. Перемишляни.

Єлиховичі, пов. Золочів.

Ж

Жабинь, пов. Зборів. Жабокруки, пов. Бібрка. Жашків, пов. Золочів. Желехів Великий, пов. Камінка струмілова. Желехів Малий, пов. Камінка струмілова. Желибори, пов. Рогатин. Женів, пов. Перемишляни. Жеребки королівські, пов. Скалат. Жеребки шляхоцькі, пов. Скалат. Жидачів, пов. місто. Жидовичі, пов. Перемишляни. Жидятичі, пов. Львів. Жирава, пов. Бібрка. Жирава, пов. Жидачів. Жиравка, пов. Львів. Жовчів, пов. Рогатин. Жонівка. пов. Бережани. Жорниска, пов. Городок. Жуків, пов. Бережани. Жуків, пов. Золочів. Жуківці, пов. Зборів. Жулин, пов. Стрий. Жуличі, пов. Золочів. Жупанє, пов. Сколє. Журавенко, пов. Рогатин. Журавники, пов. Львів. Журавно, пов. Жидачів. Журавків, пов. Жидачів. Журатин, пов. Камінка струмілова. Журів, пов. Рогатин.

З

Забава, пов. Радехів. Забойки, пов. Тернопіль. Заболотівці, пов. Жидачів. Заболотці, пов. Броди. Завадів, пов. Львів. Завадів, пов. Стрий. Завадівка, пов. Підгайці. Завадка, пов. Калуш. Завадовичі, пов. Городок. Завалів, пов Підгайці. Завалє, пов. Теребовля. Завидче, пов. Радехів. Завій, пов. Калуш. Загайці, Тудинка, пов. Підгайці. Загіречко, пов. Бібрка. Загірє, пов. Калуш. Загірє, з присілками Нижківці, Ліщина, Михалівка, Серетеччина. пов. Зборів. Загірє Княгинецьке, пов. Рогатин Загірці, пов. Золочів. Загіря, пов. Львів. Загіря Конкольницьке, пов. Рогатин. Задвірє, пов. Перемишляни. Задеревач, пов. Долина. Заднишівка, пов. Скалат. Заздрість, пов. Теребовля. Закомар, пов. Золочів. Заланів, пов. Рогатин Залипє, пов. Рогатин. Залізці Нові, з присілками Колтуни і Турчин, пов. Зборів. Залізці Старі. Залісє, пов. Золочів. Залісє, пов. Радехів. Залісці, пов. Бібрка. Залуже, пов. Рогатин. Залуже, пов. Городок. Залуже, пов. Збараж. Залуква, пов. Станиславів. Запитів, пов. Львів. Заплатин, пов. Стрий. Зарваниця, пов. Підгайці. Зарубинці, пов. Збараж. Зарубинці, пов. Скалат. Зарудечко, пов. Збараж. Зарудє, пов. Збараж. Зарудє, пов. Зборів. Зарудє, пов. Тернопіль. Зарудці, пов. Львів. Заставці, пов. Підгайці. Заставче, пов. Підгайці. Застінка. пов. Тернопіль. Застіноче, пов. Теребовля. Затемне, пов. Перемишляни. Затока, пов. Городок. Затурин, пов. Підгайці. Зашків, пов. Львів. Зашковичі, пов. Городок. Збоїська, пов. Львів. Збараж. пов. місто. Збора, пов. Калуш. Зборів з присілком Присівці, пов. місто. Звенигород, пов. Бібрка. Звижень, пов. Броди. Зелена, пов. Скалат. Зелене. пов. Радехів. Зелів, пов. Городок. Знесінє, пов. Львів. Золотники з присіл-

ками Застінка, Підлистє і Королівка, пов. Підгайці. Золочів, пов. місто. Золочівка, пов. Бережани. Зубів, пов. Теребовля.

Й—І

Йосифівка, пов. Зборів.

Іванівці, пов. Жидачів. Іванчани, пов. Збараж. Івачів Долішній, пов. Тернопіль, Івачів Горішній, пов. Тернопіль. Івачів, пов. Зборів. Івашківці, пов. Збараж. Ігровиця, пов. Тернопіль. Ізидорівка, пов. Жидачів. Іванівка, пов. Скалат. Ілемя, пов. Долина. Ілів, пов. Жидачів. Іщків, пов. Підгайці.

К

Кабарівці, пов. Зборів. Кавчий Кут, пов. Жидачів. Казимирівка, пов. Золочів. Кадлубиська, пов. Броди. Кадобна, пов. Калуш. Кайданці, пов. Збараж. Калагарівка, пов. Скалат. Калинівка, пов. Бібрка. Кальна, пов. Долина. Кальне, пов. Бережани. Кальне, пов. Зборів. Кальне, пов. Сколє. Калуш, пов. місто. Каменобрід, пов. Городок. Каменопіль, пов. Львів. Камінка Струмілова, повітове місто. Камінка, пов. Долина. Камінка Гора, пов. Підгайці. Камінне, пов. Калуш. Камінь, пов. Калуш. Камянки, пов. Скалат. Каплинці, пов. Бережани. Капустинці, пов. Збараж. Карачинів, пов. Городок. Качанівка, пов. Скалат. Кизя, пов. Броди. Кимир, пов. Перемишляни. Кипячка, пов. Тернопіль. Кирниця, пов. Городок. Кієвець, пов. Жидачів. Кійків, пов. Золочів. Клебанівка, пов. Збараж. Клекотів, пов. Броди. Клепарів, пов. Львів. Клешівна, пов. Рогатин. Климець, пов. Сколє. Климківці, пов. Збараж. Кнісело, пов Бібрка. Княгиничі, пов. Рогатин. Княже. пов. Золочів. Княжівське, пов. Долина. Княжолука, пов. Долина. Кобиловолоки, пов. Теребовля. Кобиля, пов. Збараж. Кожичі. пов. Городок. Козара, пов. Рогатин. Козина, пов. Станиславів. Козина, пов. Скалат. Козівка, пов. Тернопіль. Козівка, пов. Бережани. Козлів, пов. Бережани. Козлів, пов. Камінка Струмілова. Козова, пов. Бережани. Козярі, пов. Збараж. Козьова, пов. Сколє. Кокошинці, пов. Скалат. Кокутківці, пов. Тернопіль. Кологури, пов. Бібрка. Колодіївка, пов. Скалат. Колодниця, пов. Стрий. Колесова, пов. Бібрка. Колоколин, пов. Рогатин. Колтів, пов. Золочів. Комарів. пов. Стрий. Комарівка, пов. Бережани. Конкольники, пов. Рогатин. Конопківка, пов. Тернопіль. Конюхи, пов. Бережани. Конюхи, пов. Стрий. Конюшки, пов. Рогатин. Конюшків, пов. Броди. Копанки, пов. Калуш. Копань, пов. Перемишляни. Кореличі, пов. Перемишляни. Королівка (присілок), пов. Броди. Коропець, пов. Золочів. Корсів, пов. Броди. Коросно, пов. Перемишляни. Коростів, пов. Сколє. Коростовичі, пов. Рогатин. Корчин, пов. Сколє. Корчівка, пов. Жидачів. Корчівка, пов. Радехів. Коршилів, пов. Зборів. Коршилівка, пов. Збараж. Косовець, пов. Городок. Костенів, пов. Перемишляни. Костіїв, пов. Львів. Котів. пов. Бережани. Которини, пов. Жидачів. Котузів, з присілком Поплави, пов. Підгайці. Кохавина (присілок Руди), пов. Жидачів. Коцурів, пов. Бібрка. Кошляки, пов. Збараж. Красів, пов. Львів. Красна, пов. Бережани. Красна, пов. Калуш. Красне, пов. Золочів. Красне, пов. Скалат. Краснопуща, пов. Бережани. Красносільці, пов. Збараж. Красносільці, пов. Золочів. Кретівка. пов. Збараж. Крехів, пов. Жидачів. Креховичі, пов. Долина. Криве, пов. Бережани. Криве, пов. Радехів. Криве, пов. Скалат. Кривичі, пов. Перемишляни. Кривка, пов. Тернопіль. Кривулянка, пов. Камінка Струмілова. Крилос, пов. Станиславів. Кровінка, пов. Теребовля. Кропивна, пов. Золочів. Кропивник, пов. Долина. Кропивник, пов. Калуш. Кругів, пов. Зборів. Крупсько, пов. Жидачів. Крушельниця, пов. Сколє. Кугаїв, пов. Львів. Кудинівці, пов. Зборів. Кудирявці, пов. Тернопіль. Кудлашівка, пов. Калуш. Кудобинці, пов. Зборів. Куликів, пов. Радехів. Кулинка, пов. Калуш. Куклинці - Футори, пов. Зборів. Кульпарків, пов. Львів. Кунашів, пов. Рогатин. Куничі, пов. Рогатин. Купче, пов. Камінка Струмілова. Купчинці, пов. Тернопіль. Курівці, пов. Тернопіль. Курники Іванчанські, пов. Збараж. Курники, пов. Яворів. Куровичі, пов. Перемишляни. Куропатники, пов. Бережани. Куропатники, пов. Рогатин. Куряни, пов. Бережани. Кустинь, пов. Радехів. Кут, пов. Скалат. Кути, пов. Зборів. Кути, пов. Золочів. Кутищі, пов. Броди. Кутківці, пов. Тернопіль. Куткір, пов. Золочів.

Л

Лабшин, пов. Жидачів. Лавочне, пов. Сколє. Лавриківці, пов. Зборів. Лагодів, пов. Броди. Лагодів, пов. Перемишляни. Ладанці, пов. Перемишляни. Ладичин, пов. Тернопіль. Лани, пов. Камінка Струмілова. Лани Соколівські, пов. Жидачів. Ланки, пов. Бібрка. Лапаївка, пов. Камінка Струмілова. Лапшин, пов. Бережани. Львів. Лдзіне, пов. Калуш. Левандівка, пов. Львів. Лежанівка, пов. Скалат. Лелехівка, пов. Городок. Лецівка, пов. Долина. Лешнів, пов. Броди. Либохора, пов. Сколє. Липа, пов. Долина. Липиця Горішня, пов. Рогатин. Липиця Долішня, пов. Рогатин. Липівці, пов. Перемишляни. Липовиця, пов. Долина. Лиса, пов. Підгайці. Лисинечі, пов. Львів. Лисичинці, пов. Збараж. Лисків, пов. Жидачів. Лисовичі, пов. Долина. Лисятичі, пов. Стрий. Лисятичі Горішні, пов. Стрий. Лисятичі Долішні, пов. Стрий. Литвинів, пов. Підгайці. Лівчиці, пов. Жидачів. Ліндерівка, пов. Підгайці. Лісневичі, пов. Львів. Лісники, пов. Бережани. Лісок, пов. Камінка Струмілова. Літятин, пов. Бережани. Ліщин, пов. Бібрка. Лозина, пов. Городок. Лозівка, пов. Збараж. Лозова, пов. Тернопіль. Лолин, пов. Долина. Лоні (або Луні), пов. Перемишляни. Лопатин, пов. Радехів. Лопатники, пов. Стрий. Лопушани, пов. Зборів. Лопушна, пов. Бібрка. Лопушна, пов. Рогатин. Лопянка, пов. Долина. Лошнів, пов. Тернопіль. Лубянки Вижні, пов. Збараж. Лубянки Нижні, пов. Збараж. Луг ходовицький, пов. Стрий. Луги, пов. Долина. Лужки, пов. Долина. Лука, пов. Золочів. Лука, пов. Калуш. Лука Мала, пов. Скалат. Лукавець, пов. Зборів. Лукавиця Вижня, пов. Стрий. Лукавиця Нижня, пов. Стрий. Лука Велика, пов. Тернопіль. Лучани, пов. Бібрка. Лучинці, пов. Рогатин. Лучка, пов. Тернопіль. Любешка, пов. Бібрка. Любша, пов. Рогатин. Любинка, пов. Бібрка. Любінь Великий, пов. Городок. Любінь Малий або Любінок,, пов. Городок. Любінці, пов. Стрий. Любляна, пов. Львів. Любша, пов. Жидачів. Людвиківка, пов. Рогатин. Людвиківка, пов. Тернопіль. Лютинка, пов. Жидачів. Лютовиско або Лютовище, пов. Броди. Лянерівка, пов. Камінка Струмілова. Ляховичі Подорожні, пов. Жидачів. Ляховичі Зарічні, пов. Жидачів. Ляцке Велике, пов. Золочів. Ляцке Мале, пов. Золочів. Ляшки Горішні, пов. Бібрка. Ляшки Долішні, пов. Бібрка. Ляшки Королівські, пов. Перемишляни. Ляшки муровані, пов. Львів. Ляшків, пов. Радехів.

М

Маґдалівка, пов. Тернопіль. Мазурівка, пов. Жидачів. Мазурівка (коло Грималова), пов. Скалат. Майдан, пов. Городок. Майдан Гологірський, пов. Перемишляни. Майдан, пов. Калуш. Майдан литовський, пов. Перемишляни. Малашівці, пов. Тернопіль. Малехів, пов. Львів. Малечковичі, пов. Львів. Малів, пов. Теребовля. Малковичі. пов. Городок. Мальчиці, пов. Городок. Манаїв, пов. Зборів. Маркова, пов. Підгайці. Маркопіль, пов. Зборів. Мармазівка, пов. Золочів. Мартинів Новий, пов. Рогатин. Мартинів Старий, пов. Рогатин. Махнівці, пов. Зборів. Медин, пов. Збараж. Мединя, пов. Калуш. Медова, пов. Бережани. Межиброди, пов. Сколє. Межиріче, пов. Жидачів. Мелна, пов. Рогатин. Мельнич, пов. Жидачів. Мерищів, пов. Перемишляни. Метенів, пов. Зборів. Мечищів, пов. Бережани. Миклашів, пов. Львів. Миколаїв, пов. Бібрка. Миколаїв над Дністром, пов. Жидачів. Миколаїв, пов. Радехів. Микулинці, пов. Тернопіль. Милошовичі, пов. Львів. Милятичі, пов. Львів. Мислова, пов. Скалат. Митулин, пов. Золочів. Митниця, пов. Броди. Михайлівка, пов. Підгайці. Мишковичі, пов. Тернопіль. Мідяки, пов. Львів. Мізунь, пов. Долина. Мільно, з присілками Бліх і Ґонтова, пов. Зборів. Мілятин Новий, пов. Камінка Струмілова. Мілятин Старий, пов. Камінка Струмілова. Містки, пов. Львів. Млиниська, пов. Теребовля. Млиниска (Млинище), пов. Жидачів. Млинівці, пов. Зборів. Могильниця, пов. Теребовля. Могильниця стара, пов. Теребовля. Мозолівка, пов. Підгайці. Молодіньче, пов. Бібрка. Молотів, пов. Бібрка. Молохів, пов. Бережани. Молчанівка, пов. Скалат. Монастир, пов. Сколє. Монастирець, пов. Жидачів. Монастирець, пов. Стрий. Монастирок Брідський, пов. Радехів. Монилівка, пов. Зборів. Мостище, пов. Калуш. Моршин, пов. Стрий. Мужилів, пов. Підгайці. Мукань, пов. Радехів. Мшана, пов. Городок. Мшана, пов. Зборів. Мшанець, пов. Тернопіль.

Н

Наварія, пов. Львів. Нагіряни, пов. Львів. Нагірці Малі, пов. Камінка Струмілова. Надіїв, пов. Долина. Надітичі, пов. Жидачів. Надорожнів, пов. Бережани. Накшава, пов. Броди. Налуже, пов. Теребовля. Нараїв, пов. Бережани. Нараїв село, пов. Бережани. Настасів, пов. Тернопіль. Настащин, пов. Рогатин. Небилів, пов. Калуш. Негівці. пов. Калуш Неділиська, пов. Перемишляни. Нежухів, пов. Стрий. Незнанів, пов. Камінка Струмілова. Немилів, пов. Радехів. Немяч, пов. Броди. Неслухів, пов. Камінка Струмілова. Нестаничі, пов. Радехів. Несторівці, пов. Зборів. Нестюки, пов. Зборів. Нетерпинці, пов. Зборів. Нивиці, пов. Радехів. Никонковичі, пов. Львів. Нінів Горішний, пов. Долина. Нінів Долішний, пов. Долина. Німшин, пов. Рогатин. Нове село, пов. Жидачів. Нове село, пов. Збараж. Новики, пов. Збараж. Новиця Долішня, пов. Калуш. Новиця Горішна, пов. Калуш. Новогребля, повіт Бережани. Новоселиця, повіт Долина. Новосілка - Кут, пов. Підгайці. Новосілка - Ленч, пов. Підгайці. Новосілка Скалатська, пов. Скалат. Новосілка, пов. Львів. Новосілка, пов. Скалат. Новосілка, пов. Перемишляни. Новосілки Загальчині, пов. Золочів. Новосілки Ліські, пов. Камінка Струмілова. Новосільці, пов. Бібрка. Новостратин, пов. Рогатин. Новошин, пов. Долина. Новошини, пов. Жидачів. Носів, пов. Підгайці. Носівці, пов. Тернопіль. Нуще, пов. Зборів. Няґрин, пов. Долина.

О

Обарінці, пов. Тернопіль. Обельниця, пов. Рогатин. Обидів, пов. Камінка Струмілова. Облазниця, пов. Жидачів. Ободівка, пов. Збараж. Оборотів, пов. Радехів. Оброшин, пов. Городок. Оглядів, пов. Радехів. Ожидів, пов. Золочів. Озерянка, пов. Зборів. Озірна, пов. Зборів. Озіряни, пов. Рогатин. Олексичі, пов. Стрий. Олесин, пов. Бережани. Олесько, пов. Золочів. Оліїв, пов. Зборів. Ольхівка, пов. Долина. Ольшаниця, пов. Золочів Опаки, пов. Золочів. Опліцко, пов. Радехів. Опорець, пов. Сколє. Оприлівці, пов. Збараж. Орава, пов. Сколє. Оравчик, пов. Сколє. Ордів, пов. Радехів. Оріхівчик, пов. Броди. Оріховець, пов. Скалат. Осмолода - Підлюте, пов. Долина. Осталовичі, пов. Перемишляни. Осталці, пов. Тернопіль. Остапє. пов. Скалат. Остапковець (присілок), пов. Камінка Струмілова. Осташівці, пов. Зборів. Острів, пов. Камінка Струмілова. Острів, пов. Тернопіль. Острів Чорний. пов. Бібрка. Островець, пов. Золочів. Островець, пов. Теребовля. Отиневичі, пов. Бібрка. Охримівці, пов. Збараж.

П

Павлів, пов. Радехів. Паївка, пов. Скалат. Паликрови, пов. Броди. Пальчинці, пов. Збараж. Панасівка, пов. Броди. Панасівка, пов. Скалат. Панталиха, пов. Теребовля. Паньківці, пов. Броди. Папірня, пов. Теребовля. Пациків, пов. Долина. Пеньківці, пов. Збараж. Пеняки, пов. Броди. Ператин, пов. Радехів. Перевозець, пов. Калуш. Переволочна, пов. Камінка Струмілова. Перегінсько, пов. Долина. Перегноїв, пов. Перемишляни. Перекоси, повіт Станиславів Перемишляни, повітове місто. Перепельники, пов. Зборів. Перлівка, пов. Калуш. Петранка, пов. Калуш. Петриків, пов. Тернопіль. Печенія, пов. Перемишляни. Пикуловичі, пов. Львів. Підбереж, пов. Долина. Підберізці, пов. Львів. Підберізці, пов. Зборів. Підбірє. пов. Рогатин. Підбірці, пов. Львів. Підвинє, пов. Рогатин. Підвисоке, пов. Бережани. Підволочиська, пов. Скалат. Підгайці, повітове місто. Підгайчики. пов. Зборів. Підгайчики, пов. Перемишляни. Підгайчики, пов. Теребовля. Підгірки, пов. Калуш. Підгірці, пов. Золочів. Підгірці, пов. Стрий. Підгіряни, пов. Теребовля. Підгора, пов. Теребовля. Підгородє, пов. Рогатин. Підгородє, пов. Станиславів. Підгородище, пов. Бібрка. Підгородці, пов. Сколє. Піддністряни, пов. Бібрка. Підзамче, пов. Камінка Струмілова. Підкамінь, пов. Рогатин. Підкамінь коло Бродів. пов. Броди. Підлипці, пов. Золочів. Підлисє, пов. Золочів. Підліски Великі, пов. Львів. Підліски, пов. Бібрка. Підліся (коло Грималова), пов. Скалат. Підмихайлє, пов. Калуш. Підмихайлівці, пов. Рогатин. Підмонастир, пов. Бібрка. Підсадки, пов. Львів. Підсоснів. пов. Бібрка. Підсухе, пов. Долина. Підтемне, пов. Львів. Підшумлянці, пов. Рогатин. Підяр-

ків, пов. Бібрка. Пізнанка Гнила, пов. Скалат. Пійло. пов. Калуш. Піски, пов. Броди. Піски, пов. Львів. Пісочна, пов. Жидачів. Пітричі, пов. Золочів. Плаве - Бренівка, пов. Сколє. Плаве - Вадрусівка, пов. Сколє. Плауча Велика, пов. Бережани. Плауча Мала, пов. Бережани. Плебанівка, пов. Теребовля. Плеників, пов. Перемишляни. Плесківці, пов. Тернопіль. Плетеничі, пов. Перемишляни. Плісняни, пов. Зборів. Пліхів, пов. Бережани. Пліхів, пов. Золочів. Плотича, пов. Тернопіль. Плотича, пов. Бережани. Плугів, пов. Золочів. Пнятин, пов. Перемишляни. Побереже, пов. Жидачів. Побіч, пов. Золочів. Побужани, пов. Камінка Струмілова. Побук, пов. Сколє. Повітно, пов. Городок. Погар, пов. Сколє. Погорілець, пов. Долина. Погорілці, пов. Перемишляни. Погребці, пов. Зборів. Подусів. пов. Перемишляни. Подусільна, пов. Перемишляни. Покрівці, пов. Жидачів. Покропивна, пов. Тернопіль. Полове, пов. Радехів. Полоничі, пов. Перемишляни (в тому селі находиться перенесена в 1895 р. з Новосілок лісних церква, в якій відправляв Богослуження Маркіян Шашкевич). Полонична, пов. Камінка Струмілова. Полтва, пов. Перемишляни. Полупанівка, пов. Скалат. Полюхів Великий, пов. Перемишляни. Полюхів Малий, пов. Перемишляни. Поляна, пов. Львів. Полянка, пов. Львів. Поляниця, пов. Долина. Помонята, пов. Рогатин. Поморяни, пов. Зборів. Пониква Велика, пов. Броди. Пониковиця Мала, пов. Броди. Попелі, пов. Городок. Попеляни, пов. Львів. Попівці, пов. Броди. Поплавники, пов. Рогатин. Поради, пов. Камінка Струмілова. Поріче, пов. Городок. Поручин, пов. Бережани. Поршна, пов. Львів. Посвірж, пов. Рогатин. Потік Сеньків, пов. Бережани. Потік, пов Бережани. Потік, пов. Рогатин. Поточани, пов. Перемишляни. Потутори, пов. Бережани. Почапи, пов. Золочів. Почапинці, пов. Тернопіль. Прибинь, пов. Перемишляни. Присівці, пов. Зборів. Прислоп, пов. Калуш. Пронятин, пов. Тернопіль. Просівці, пов. Збараж. Протеси, пов. Жидачів. Прошова, пов. Тернопіль. Пруси, пов. Львів. Псари, пов. Рогатин. Пукиничі, пов. Стрий. Пуків, пов. Рогатин. Пустельник, пов. Радехів. Пустоголови, пов. Зборів. Пустомити, пов. Львів. Путятинці, пов. Рогатин. Пчани, пов. Жидачів. Пшеничник, пов. Долина. Пятничани, пов. Бібрка. Пятничани, пов. Стрий.

Р

Радехів, пов. місто Раків, пов. Долина. Ракоболти, пов. Камінка Струмілова. Раковець, пов. Львів. Раковець, пов. Підгайці. Ратище, пов. Зборів. Рахиня, пов. Долина. Раштівці, пов. Скалат. Ремезівці, пов. Золочів. Ренів, пов. Зборів. Рекшин, пов. Бережани. Репехів, пов. Бібрка. Рибники, пов. Бережани. Риків, пов. Золочів. Риків, пов. Сколє. Рипянка, пов. Калуш. Ришняте, пов. Долина. Рівня, пов. Калуш. Різдвяни, пов Рогатин. Різдвяни, пов. Теребовля. Ріпне, пов. Долина. Ріпнів, пов. Камінка Струмілова. Рісна Руська, пов. Львів. Рогатин, пов. місто. Рогачин, пов. Бережани, Рогізно, пов. Жидачів. Рожанка Вижня, пов. Сколє. Рожанка Нижня, пов. Сколє. Рожиська, пов. Скалат. Рожнів, пов. Броди. Рожнітів, пов. Долина. Розвадів, пов. Жидачів. Розваж, пов. Золочів. Розворяни, пов. Перемишляни. Розгадів, пов. Зборів. Розгірче, пов. Стрий. Розділ, пов. Жидачів. Розношинці. пов. Збараж. Рокитно, пов. Городок. Романів, пов. Бібрка. Романівка, пов. Радехів. Романівка, пов. Теребовля. Романівка, пов. Тернопіль. Романове село, пов. Збараж. Росоховатець, пов. Підгайці. Росоховатець, пов. Скалат. Ростічки, пов. Долина. Росточки під Митою, пов. Сколє. Руда, пов. Жидачів. Руда брідська, пов. Броди. Руда, пов. Рогатин. Руда Сілецька, пов. Камінка Струмілова. Руда, пов. Бібрка. Руденко Ляцьке, пов Радехів. Рудники, пов. Жидачів. Рудники, пов. Підгайці. Рудно, пов. Львів. Русилів, пов. Золочів. Русятичі, пов. Бібрка.

С

Сабанівка, пов. Радехів. Саджавки, пов. Скалат. Садки, пов. Бібрка. Сапіжанка, пов. Камінка Струмілова. Сапова, пов. Підгайці Саранчуки, пов. Бережани. Сасів, пов. Золочів. Сваричів, пов. Долина. Свистільники, пов. Рогатин. Свірж, пов. Перемишляни. Селиска, пов. Бібрка. Селиска, пов. Львів. Семигинів, пов. Стрий. Семиківці, пов. Станиславів. Семиківці, пов. Підгайці. Семенівка, пов. Львів. Се-

нечіл, пов. Долина. Сеньків, пов. Бережани. Сенява, пов. Збараж. Сенячівка, пов. Збараж. Сервири, пов. Зборів. Середнє, пов. Калуш. Середопільці, пов. Радехів. Середники, пов. Тернопіль. Серники, пов. Бібрка. Серники Горішні, пов. Рогатин. Серники Долішні, пов. Рогатин. Серники Середні, пов. Рогатин. Серетець, пов. Зборів. Сетіхів, пов. Львів. Сивороги, пов. Перемишляни. Синевідсько Вижнє, пов. Сколє. Синевідсько Нижне, пов. Сколє. Синьків, пов. Радехів. Сихів, пов. Львів. Сівка, пов. Калуш. Сівка Калуська, пов. Калуш. Сілець - Беньків, пов. Камінка Струмілова. Сільце, пов. Калуш. Сільце, пов. Підгайці. Сіхів, пов. Стрий. Скалат, пов. місто. Скалат Старий. пов. Скалат. Скварява, пов. Золочів. Скнилів, пов. Львів. Скнилів, пов. Золочів. Скнилівок, пов. Львів. Сколє, пов. місто. Скоморохи Нові. пов. Рогатин. Скоморохи Старі, пов. Рогатин. Скоморохи, пов. Тернопіль. Скорики, пов. Збараж. Славна, пов. Зборів. Славятин, пов. Підгайці. Славсько, пов. Сколє. Сливки, пов. Калиш. Слобідка бовшовецька, пов. Рогатин. Слобідка, пов. Бережани. Слобідка. пов. Калуш. Слобідка, пов. Стрий. Слобідка Струсівська, пов. Теребовля. Слобідка Янівська, пов. Теребовля. Слобода Болехівська, пов. Долина. Слобода Букачовецька, пов. Рогатин. Слобода Долинська, пов. Долина. Слобода Золота, пов. Бережани. Слобода конкольницька, пов. Рогатин. Слобода небилівська. пов. Калуш. Слобода рівнянська, пов. Калуш. Словіта, пов. Перемишляни. Смиківці, пов. Тернопіль. Смільно, пов. Броди. Смолянка, пов. Тернопіль. Сморже, пов. Сколє. Сморжів, пов. Радехів. Смугів, пов. Жидачів. Снович, пов. Золочів. Сокіл, пов. Станиславів. Соколів з присілками Сокільники, Хатки, Вага і Гончарки, пов. Підгайці. Соколів, пов. Камінка Струмілова. Соколівка, пов. Золочів. Соколівка, пов. Бібрка. Соколя, пов. Камінка Струмілова. Соловія, пов. Перемишляни. Солонець, пов. Рогатин. Солонка, пов. Львів. Солуків, пов. Долина. Сопіт, пов. Сколє. Сорока, пов. Скалат. Сороки, пов. Львів. Сороки Щирецькі, пов. Львів. Сороцко, пов. Скалат. Соснів, пов. Підгайці. Спас, пов. Долина. Спас, пов. Камінка Струмілова. Ставки, пов. Городок. Ставчани, пов. Городок. Ставки, присілок Красного, пов. Скалат. Стадня (присілок), пов. Золочів. Станимір, пов. Перемишляни. Станин, пов. Радехів. Св. Станислав, пов. Станиславів. Станиславчик, пов. Радехів. Станьків, пов. Стрий. Станьківці, пов. Бібрка Станьківці, пов. Долина. Станькова, пов. Калуш. Старе місто, пов. Підгайці. Старе село, пов. Бібрка. Старий Збараж, пов. Збараж. Старий Кут, пов. Підгайці. Старий Майдан, пов. Радехів. Стариська, пов. Яворів. Старі Броди, пов. Броди. Староміщина, пов. Скалат. Стасева Вола. пов. Рогатин Стегниківці, пов. Тернопіль. Стиборівка, пов. Броди. Стинава Вижня, пов. Сколє. Стинава Нижня, пов. Сколє. Стирковець, пов. Радехів. Стільсько, пов. Жидачів. Стінка, пов. Золочів. Стоділки, пов. Городок. Стогиня, пов. Броди. Столпин, пов. Радехів. Стоки. пов. Бібрка. Стоянів, пов. Радехів. Страдч, пов. Городок. Стратин, пов. Рогатин. Стремільче, пов. Радехів. Стрептів. пов. Камінка Струмілова. Стриганка, пов. Камінка Струмілова. Стриганці, пов. Бережани. Стриганці, пов. Стрий. Стрий, пов. місто. Стриївка. пов. Збараж. Стрілиська Старі, пов. Бібрка. Стрілиська Нові, пов. Бібрка. Стрілки. пов. Бібрка. Стрілків. пов. Стрий. Стронибаби, пов. Золочів. Струсів, пов. Теребовля. Струтин, пов. Золочів. Струтин Вижній, пов. Долина. Струтин Нижній, пов. Долина. Студінка. пов. Калуш. Ступки, пов. Тернопіль. Суботів, пов. Калуш. Сугрів, пов. Бібрка. Сукіль, пов. Долина. Сулятичі, пов. Жидачів. Супранівка, пов. Скалат. Суховоля, пов. Городок. Суховоля, пов. Броди. Суходіл. пов. Бібрка. Суходіл, пов. Долина. Суходоли. пов. Броди. Сунівці, пов. Збараж. Сухоріче, пов. Львів. Сухота з присілком Селиська, пов. Броди. Сушно, пов. Радехів. Сущин, пов. Тернопіль.

Т

Таврів, пов. Бережани. Тадані, пов. Камінка Струмілова. Танява, пов. Стрий. Тарасівка, пов. Збараж. Тарнавка, пов. Жидачів. Тарноруда, пов. Скалат. Татарсько, пов. Стрий. Тейсарів, пов. Жидачів. Тенетники, пов. Рогатин Теляче, пов. Підгайці. Теофіпілка, пов. Бережани. Теребовля. пов. місто. Тернопіль. пов. місто. Терпилівка. повіт Збараж. Те-

сарівка, пов. Підгайці. Тетевчиці, пов. Радехів. Тетильківці, пов. Броди. Тисів, пов. Долина. Тисовець, пов. Сколє. Тишовниця, пов. Сколє. Тоболів, пов. Радехів. Товсте, пов. Скалат. Товстолуг, пов. Тернопіль. Товщів, пов. Львів. Токи, пов. Збараж. Томашівці, пов. Калуш. Топільсько, пов. Калуш. Топорів, пов. Радехів. Торгів, пов. Зборів. Травотолоки, пов. Зборів. Трибоківці, пов. Бібрка. Трійця, пов. Радехів. Тростянець, пов. Бережани. Тростянець, пов. Долина. Тростянець Малий, пов. Золочів. Тростянець Великий, пов. Зборів. Трудовач, пов. Золочів. Труханів, пов. Сколє. Тужилів, пов. Калуш. Туради, пов. Жидачів. Турє, пов. Радехів. Турівка, пов. Скалат. Туркотин, пов. Перемишляни. Туря Велика, пов. Долина. Туря Мала, пов. Долина. Тустань. пов. Станиславів. Тухля, пов. Сколє. Тухолька, пов. Сколє. Тучно, пов. Перемишляни. Тютьків, пов. Теребовля. Тяпче. пов. Долина.

У

Убині, пов. Камінка Струмілова. Увин, пов. Радехів. Угерсько, пов. Стрий. Угольна, пов. Долина. Угорці, пов. Золочів. Угринів, пов. Підгайці. Угринів Старий, пов. Калуш. Угринів середний, пов. Калуш. Уїзд, пов. Рогатин. Унтервальден, пов. Перемишляни. Урич, пов. Сколє. Урлів, пов. Зборів. Урмань, пов. Бережани. Устє, пов. Жидачів. Утіховичі, пов. Перемишляни. Утішків, пов. Золочів. Ушковичі, пов. Перемишляни. Ушня, пов. Золочів.

Ф

Фалиш, пов. Стрий. Фалькенштайн, пов. Львів. Фащівка, пов. Скалат. Феликсівка, пов. Радехів. Фирліїв, пов. Рогатин. Фільварки Великі, пов. Броди. Фільварки Малі, пов. Броди. Фірліївка, пов. Золочів. Фрага, пов. Рогатин.

Х

Хащоване, пов. Сколє. Хильчиці, пов. Золочів. Хітар, пов. Сколє. Хмелиска, пов. Скалат. Хмелева, пов. Золочів. Хмелівка, пов. Теребовля. Хмільна, пов. Радехів. Ходачків Великий, пов. Тернопіль. Ходачків Малий, пов. Тернопіль. Ходовичі, пов. Стрий. Хоптянка, або Йосифівка, пов. Скалат. Ходорів, пов. Бібрка. Холоїв, пов. Радехів. Хоробрів, пов. Бережани. Хоросно Старе, пов. Львів. Хоростець, пов. Бережани. Хотінь, пов. Калуш. Хохонів, пов. Рогатин. Храбузна, пов. Зборів. Хренів, пов. Камінка Струмілова.

Ц

Цвітова, пов. Калуш. Цебрів, пов. Тернопіль. Ценів, пов. Бережани. Церківна, пов. Долина. Цецова, пов. Зборів. Цецори, пов. Бережани. Цінева, пов. Долина. Цішки, пов. Золочів. Цунів, пов. Городок. Цуцилівці, пов. Жидачів.

Ч

Чагарі, пов. Збараж. Чагрів, пов. Рогатин. Чаниж, пов. Камінка, Струмілова. Чартория, пов. Бібрка. Чартория, пов. Тернопіль. Чемеринці, пов. Перемишляни. Чепелі, пов. Броди. Черемхів, пов. Рогатин. Черемошня, пов. Золочів. Черепин, пов. Львів. Черковативі, пов. Радехів. Черляни, пов. Городок. Чернелів Руський, пов. Тернопіль. Чернилівка, пов. Скалат. Чернихів, пов. Тернопіль. Чернихівці, пов. Збараж. Черниця, пов. Броди. Черниця, пов. Жидачів. Чернів, пов. Рогатин. Черніїв (присілок), пов. Бібрка. Чертеж, пов. Жидачів. Черче, пов. Рогатин. Чесники, пов. Рогатин. Четверінки, пов. Станиславів. Чехи, пов. Броди. Чижиків, пов. Львів. Чижиці, пов. Бібрка. Чижів, пов. Золочів. Чистилів, пов. Тернопіль. Чистопади, пов. Зборів. Чолгани, пов. Долина. Чорнушовичі, пов. Львів. Чумали, пов. Збараж. Чуперносів, пов. Перемишляни.

Ш

Шельпаки, пов. Збараж. Шибалин, пов. Бережани. Шили, пов. Збараж. Шишківці, пов. Броди. Шляхтинці, пов. Тернопіль. Шнирів, пов. Броди. Шоломия, пов. Бібрка. Шпиколоси, пов. Золочів. Шпилчина, пов. Бібрка. Шумляни, пов. Підгайці. Шумляни малі, пов. Бережани.

Щ

Щирець, пов. Львів. Щуровичі, пов. Радехів. Щепанів, пов. Бережани.

Ю

Юзьковичі, пов. Золочів. Юнашків, пов. Рогатин. Юсиптичі, пов Стрий. Юстинівка, пов. Підгайці. Юшківці, пов. Бібрка.

Я

Яблонів. пов. Рогатин. Яблонівка, пов. Камінка Струмілова. Яблонівка, пов. Підгайці. Яворів, пов. Долина. Яворівка, пов. Калуш. Явче, пов. Рогатин. Ягоня, пов. Камінка Струмілова. Язениця руська, пов. Камінка Струмілова. Язлівчик, пов. Броди. Яйківці, пов. Жидачів. Якимів, пов. Камінка Струмілова. Якубів, пов. Долина. Якторів, пов. Перемишляни. Ялинкувате, пов. Сколє. Ямельниця, пов. Сколє. Янів коло Львова, пов. Городок. Янів, пов. Теребовля. Янівка, пов. Збараж. Янівка, пов. Долина. Янівка, пов. Тернопіль. Янківці, пов. Тернопіль. Янчин, пов. Перемишляни. Ярина, пов. Городок. Яричів. Новий, пов. Львів. Яричів Старий. пов. Львів. Ярославичі. пов. Зборів. Ярошинці, пов. Стрий. Ярчівці, пов. Зборів. Ясенів, пов. Броди. Ясенівці, пов. Золочів. Ясеновець, пов. Долина. Ясінь Долішній, пов. Калуш. Ясінь Горішній, пов. Калуш. Ясниська, пов. Городок. Яснище. пов. Броди. Яструбків, пов. Львів. Ятвяги, пов. Бібрка. Яцівці, пов. Збараж. Яцківці, пов. Зборів.

Опрацював: *С. В.*

ДА КУДИ ЇДЕШ, ЯВТУШЕ?

Дівчина: „Да куди їдеш Явтуше,
Да куди їдеш, мій друже?

Явтух: „Не скажу!"

Дівчина: „Да коли ж твоя
та добрая ласка,
то й скажеш?"

Явтух: „На базар!"

Дівчина: „Підвези ж мене Явтуше,
Підвези ж мене, мій друже!"

Явтух: „Не хочу!"

Дівчина: „Да коли ж твоя
та добрая ласка,
то й схочеш!"

Явтух: „Сідай, та скраєчку!"

Дівчина: „Ой що везеш Явтуше,
Ой що везеш, мій друже?"

Явтух: „Не скажу!"

Дівчина: „Да коли ж твоя
та добрая ласка,
то й скажеш!"

Явтух: „Груші!"

Дівчина: „Ой дай мені Явтуше,
Ой дай мені, мій друже!"

Явтух: „Не дам!"

Дівчина: „Да коли ж твоя
та добрая ласка,
то й даси!"

Явтух: „Візьми та гниленьку!"

Дівчина: „Обніму ж тебе, Явтуше,
Обніму ж тебе, мій друже!"

Явтух: „Не хочу!"

Дівчина: „Да коли ж твоя
та добрая ласка,
то й схочеш!"

Явтух: „Обніми, та не задуши!"

Дівчина: „Поцілую тебе, Явтуше,
Поцілую тебе, мій друже!"

Явтух: „Не хочу!"

Дівчина: „Да коли ж твоя
та добрая ласка,
то й схочеш!"

Явтух: „Поцілуй, та не вкуси!"

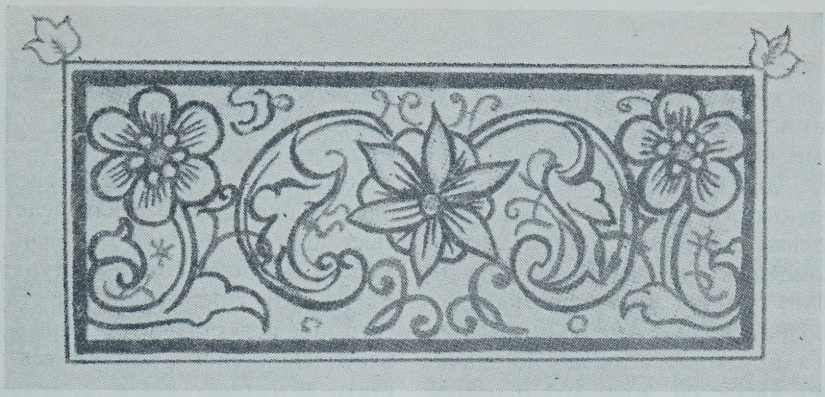

Американський гайдамака

За журналом „Нові Шляхи", що його при кінці 20-их і на початку 30-их років видавав у Львові Антін Крушельницький, якого враз з родиною большевики знищили, коли він виїхав був в Україну, подаємо уривки цікавих споминів, що під наголовком „Типи минулого", друкувались у тому журналі. Автор споминів підписаний криптонімом П. С. В замітці від редакції журналу сказано, що це один з визначніших українських письменників. По всій імовірності, це поет і драматург П. Стах, відомий більше під своїм псевдонімом Спиридон Черкасенко, який вже багато літ тому помер на еміґрації в Празі.

В тому часі він друкував деякі свої твори в „Нових Шляхах".

Уривкам споминів, які оце подаємо, ми дали спільний заголовок „Американський гайдамака". Поодиноким частинам ми дали окремі підзаголовки.

О. І. БОРОДАЙ

Найяскравішою постаттю українського національного руху останнього десятиліття перед війною був безперечно такий чистої води лицар українського націоналізму, лицар без страху й догани, як старенький Олександер Іванович Бородай, той, відомий всім, винниченківський „Щирий", або „американський гайдамака", як він сам себе звав.

Інженер, високо освічена людина, глибокий український патріот, кришталево чесний у своїм поступованні, О. І. Бородай, вернувшись із Америки й діставши посаду десь на заводі в Києві, ввесь вільний час віддавав українській справі, беручи діяльну участь у всіх тодішніх виявах українського руху. Поза всім іншим його найбільш цікавила етнографія: загально відома його праця в справі популяризації живої народної пісні й кобзарства.

Зовнішній вигляд його мимохіть звертав на себе увагу кожного: це був високий, широкоплечий, кремезний дідуган, з великою чотирокутньою лисою го-

ловою, із сивими „обаполками" поза вухами й на потилиці, з густими сивими бровами над великими сірими пронизливими очима, з довгими звисаючими сивими козацькими вусами, завжди елеґанськи одягнений, з грубелезною палицею в руці: на голові завжди носив гарного модерного капелюха. Приїхавши з Америки, оженився з простою селянською дівчиною, ввесь час дбав про її освіту, вивчив навіть англійської мови, й пізніше можна було побачити в „Рідному Краю" О. Пчілки переклади з англійської мови, підписані іменем Тетяни Бородаєвої.

Вже перше моє знайомство з Олександром Івановичем мало трохи незвичайний характер.

Переїхавши з провінції до Києва, я в першу чергу одвідав, як і всякий тоді українець, книгарню „Кіевской Старины" на Безаківській вулиці. Незмінним через увесь час її існування книгарем був усіми знаний Василь Пилипович Степаненко (про нього мова пізніше). Поздоровкавшись і повітавшись сердечно з книгарем, я мимохіть звернув увагу на чиюсь широченну спину, що зігнулася над виставкою новіших книжок у книгарні.

Василь Пилипович помітив це.

— Ви незнайомі? — промовив він. — Олександре Івановичу? — звернувся він до спини, — дозвольте познайомити вас із новим молодим письменником П. С—ом.

Спина випросталась, повернулася, й перед мене стала велетенська постать невідомого мені дідугана з капелюхом і костурем в одній руці. Проникливі очі старого з цікавістю оглянули мене з-під насуплених брів, і раптом уся постать зігнулася вдвоє в низький уклін. Торкнувшись вільною рукою підлоги, постать знову випросталась, і я почув:

— Дуже, дуже мені приємно... На вас, молодих, усі сподіванки нещасної неньки-України й усього українського громадянства. Пишіть, працюйте, борітесь за її визволення з-під паскудної московської кормиги. Тільки, пишучи, не беріть прикладу з отого паскудного Винниченка, що своєю порнографією несе Україні, замість слави, сором і ганьбу. Читав я дещо ваше, — слава вам! Ідіть і далі таким шляхом . . . Дуже приємно!... — Дідуган ухопив мене за руку й із силою потряс. — Олександер Бородай, американський гайдамака . . .

Ошелешений такою несподіваною промовою, в якій так зневажливо зачеплено було нашого тодішнього „властителя душ", я

Дух для своєї творчости мусить бути вільний. Він не може і не буде творити під накази політруків такої чи іншої політичної організації.

Найбільшим рабом є не та людина, над якою панує деспот, хоч яке це велике зло, але найбільшим рабом є людина, що є невільником власного морального невіжества, самолюбства і продажности.

(Самуель Смайлс).

не знав, що казати й перевів погляд на Василя Пилиповича. Він сидів спокійно й з ледве помітною ухмилкою стежив за сценою, а лукаві бісики сміху миготіли в його очах.

По короткій розмові дідусь заспішив кудись, і ми залишилися вдвох з книгарем. Я питаюче глянув на нього.

— Ну, що? — звернувся він, посміхаючись, до мене, — як вам подобається наш старий американський гайдамака? Правда, цікавий тип?... Почекайте, голубе, поживете в нас, то ще не таких побачите.

— Чого ж він американський, а не якийсь інший гайдамака? — спитав я справді зацікавлений.

— Бо в Америці пробув аж тридцять років.

— І зостався таким, як оце?

— Як бачите.

— А чого він так ненавидить Винниченка?

— Як чого? Хіба ви не читали „Умірковaного і щирого"?

— То що хіба?

— Та ж „щирий" — це є Бородай.

Мене розібрав сміх.

— Невже він такий?

— Ого! Ви, голубе, обережніш з дідом, бо він, коли розжиголите його, то й костуром почастує. З ним це вже не раз було. Й арештовано його за це було не раз, та американський консул визволяв, бо Олександер Іванович таки справді американський гайдамака, — він має підданство американське.

Про один інцидент з дідусем і його костурем і розповів мені принагідно Василь Пилипович.

* * *

АМЕРИКАНСЬКИЙ ГАЙДАМАКА У ЛЬВОВІ

Як відомо, Галичина в старі часи була правдивим Піємонтом українства, — так принаймні здавалося українцям наддніпрянським. Можливість більш-менш свобідного розвитку української культури, мови, преси творила ілюзію широкої свободи, такої недоступної для українців тодішньої Російської імперії. Літературні й наукові твори, що не могли через цензурні умови з'явитися на Великій Україні, перепачковувалося до Галичини й там друкувалося. Звідси — Піємонт.

Великий патріот, О. І. Бородай, не міг, звичайно, почувати себе спокійним, не одвідавши ук-

Д-р П. ЗАКУС
ДЕНТИСТ
592 Селкирк Евню
ВІННІПЕҐ 4, МАН.
Тел. JU 2-5103

MELNYK BROS. LTD.
ELECTRICAL CONTRACTORS
* Industrial
* Commercial
* Residential
Wiring for Automatic Heating Range Installations
JU 9-1487
561 Selkirk Ave., Winnipeg
After Hours Call
JU 6-1383 — CA 2-8646

раїнського Піємонту, тому не диво, що одного прекрасного дня опинився у Львові.

Похожаючи вулицями другої української столиці й дратуючись із того, що сливе не бачить українських вивісок, зайшов він купити щось до аптеки.

— Здрастуйте, — буркнув, увійшовши.

Поляк-провізор, почувши таке вітання, відразу зміркував, що гість з Росії: а тому, що й сам бував у Росії й навчився там руської мови, захотів показати себе перед гостем і зробити йому приємність.

— Здраствуйте, — відповів він запобігливо. — Чєм маґу служіть?...

Бородай, почувши російську мову, спочатку остовпів од несподіванки.

— Що?!... — нарешті отямившись, скрикнув він не своїм голосом. — І тут тая проклята кацапня?!... — Ах ти ж, бісова печінка!

І розлютований дід підняв костура, щоб огріти ним через прилавок по плечах занадто запобігливого провізора. Спритний ляшок, миттю постерігши недвозначний намір химерного гостя, оббіг прилавок і кулею вилетів на вулицю.

— Пробі! рятуйте! убивають! — гукав він на все горло польською мовою, звичайно.

Позбігались люди, прийшов поліцай, але як із недоладних пояснень провізора й Бородая нічого не міг уторопати, то гукнув візника, звелів їм всісти до фіякру й повіз до комісаріяту.

Той і другий вмостилися один до одного спинами й поїхали. Спочатку мовчали, але трохи згодом поляк почав бурчати, лаятись по-своєму й нарікати, що мусів кинути аптеку через якогось чорта непрошеного на малого хлопця. Бородай відразу не звертав уваги, але раптом почав прислухатись.

— Почекай! — повернувся він до провізора. — То пан поляк, а не москаль?

— А певне, що поляк, — відповів той, не повертаючись.

— Та на якого ж бісового батька ви почали поганити свій язик отією паскудною московською мовою? Чи не задосить мені її в Києві?... Приїхав до Львова — і тут...

— То пан не москаль?... — здивовано повернувся до Бородая провізор.

— Оце, хай Бог милує! — вжахнувся Бородай. — За кого ви мене маєте? Наперехід ненавижу.

— Маєте... Таке прикре непорозуміння. І чому було відразу не сказати? Стій! — гукнув провізор на візника, скочив з фіякра, про щось пошептався із здиво-

ЗЕМЛЯ

Написала **Ольга Кобилянська**

Повість з життя народу на Буковині. Одна з найкращих повістей відомої авторки, захоплююче оповідання від початку до кінця.

Стор. 324. — **Ціна $1.95**

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

ваним поліцаєм, ткнув йому в руку якусь монету, сказавши: „най пан розплатиться з візником", і звернувся до Бородая:

— Нема нам чого робити в поліції, — злазьте, пане.

Обоє, мирно розмовляючи й сміючись, вернулися до аптеки.

* * *

„І НАВІТЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ІНСТИТУЦІЇ НЕ ЗАБЕЗПЕЧЕНИЙ ВІД ЦІЄЇ ПОГАНІ"

Руської мови не витерплював Олександер Іванович органічно: так само не любив і руських, ненавидів їх лютою ненавистю, а ще особливо тих, хто був одягнений у національну одежу: людину, одягнену по-европейському, важко розпізнати з першого погляду, хто вона: коли ж в одежі буде якась національна прикмета („лапті", „рубаха на випуск", або-що), то тоді відразу можна пізнати, хто перед тобою — руський чи українець.

Мені трапилось бути свідком такого випадку з Бородаєм. До Києва приїхав якось знаменитий лідер сіоніст, В. Жаботинський. І вже не пригадую, чи сам він зажадав, чи старшина клюбу „Родина" запросила його зробити виклад про сіонізм. На цей виклад зійшлося чимало української інтеліґенції м. Києва, багато молоді — студентів і курсисток. Прийшов, як звичайно, й Бородай з дружиною.

Коли гість зійшов нарешті на катедру, гамір та балачки стихли.

— Міластівиє ґасударі і міластівия ґасударині! — почав він. — Прежнє всєго прашу прастіть, што буду ґаваріть па-руски. Украінский язик мнє харашо знаком, панімаю я єго атлічно, но, к сажаленію, нє владєю ім настолька, штоби . . .

В цю хвилю почувся гуркіт сердито відсунутого стільця.

— Чорт батька зна що! — почулося сердите бурчання Бородая — навіть в українській інституції не забезпечений від цієї погані . . . Ходімо додому, Тетяно! . . .

Взявши за руку спаленілу з ніяковости дружину, Бородай демонстративно покинув залю, а здивований Жаботинський збентежено й питаюче повернувся до чергового старшини клюбу, Олени Пчілки. Та заспокоїла його, й він спокійно розпочав свій виклад.

ПАЧКИ В УКРАЇНУ
з оплаченим митом.
ПОВНА ҐАРАНТІЯ
Найнижчі ціни тільки у
VEGA Overseas Parcel Service Ltd.
919 Main St., Winnipeg 4, Man.
Phone WH 3-8813

JACK'S FOOD BAR
Смачні обіди. Чемна й скора обслуга.
838 Main St. WINNIPEG
J. D. LICHARSON, Prop.

* * *

УТІКАЙТЕ, БО ДІД ІДЕ...

На вулицях Києва можна було іноді постерігати такі картини.

Літо. Спека.

Група робітників „із Расеї" колінчить на звільнених від бруку клаптях вулиці й брукує їх наново. Хто курить, постукуючи оскардом по камінню, а хто мугичить під ніс пісеньку. Раптом —

— Ребята! удірай скарєй: дєд ідьоть!

І робітники врозтіч, хто куди.

— В чім річ? Що сталося? — питають здивовані люди.

— Да нічаво, — відповідають, сміючись, робітники. — Дєд вон ідьоть... Сєрдітий уж больна... Дубінкай сваєй бйотся...

Вулицею справді наближається „дєд"... Бородай.

— Як то б'ється? Хто має право битись?

— Права?... Іщі таво права!... Уж єжелі бйотся, то значіт нє малая шішка. Паді, с ґубєрнатаром самім за ручку.

Олександер Іванович проходить другим боком вулиці, рівняється з робітниками, сердито находу свариться на них через вулицю костурем, щось бурчить про себе й велично йде своєю дорогою. Робітники, весело жартуючи, вертаються до праці. Люди розходяться, обурено здвигаючи плечима.

* * *

НАПАСТЬ НА С. ПЕТЛЮРУ

Так, старий гайдамака не любив ні самих руських, ні їхньої мови, ні одежі. Особливо, коли постерігав щось такого в українців.

Одного разу сидів я в книгарні на Безаківській, розмовляючи з Василем Пилиповичем. Раптом відчиненими дверима вбігає страшенно обурений, схвильований С. Петлюра, один із членів редакційної колеґії тодішнього соціялдемократичного органу „Слово".

„Фу... Здрастуйте!... — сказав і впав на стільця, витираючи хусткою спітніле обличчя.

— Що з вами, Симоне? — запитав стурбований Василь Пилипович.

— Ні, це вже чорт зна що! — казав, хвилюючись Петлюра. — Хоч не їдь трамваєм...

— Та що таке?

— Та Бородай отой... Їду, знаєте, собі спокійно з двірця. Коли це на розі Жилянської входить до вагону отой старий дурень. І нічого — побачив у вагоні мене, привітався й сів проти мене. Навіть розмову почав... Але зненацька погляд його впав мені на груди... Дивлюсь: почервонів старий, насупив брови, витріщив на мене баньки й люто на ввесь вагон зіпає: „Що це таке? Ви хто такий?... Українець чи кацап?...

FLAMINGO MOTEL
1680 Pembina Highway (75)
Winnipeg 19, Man.
„ДІМ НА ЧУЖИНІ".
Модерні, чисті, вигідні,
улаштовані для мешкання квартири.
Ціни умірковані.
До центру міста всього 10 хвилин їзди.
Власники: **ІВАН і ЕҐНИС ЯКИМІВ**
Замовляйте телефоном
GLobe 2-2898.

Я отетерів з несподіванки: раптовий, наглий припадок божевілля, гадаю собі. — Олександре Івановичу, — кажу, заспокойтеся, — що з вами? —

— „Як я, — каже, — можу заспокоїтись, бачучи на українцеві отую московську погань?"

— Та яку погань? — питаю, а сам ладен крізь землю, бо вся публіка у вагоні — хто посміхаючись, а хто й набурмосивсь (почули, бач, слово Україна) — вже звернула увагу й зацікавлено обсервувала нас, сподіваючись скандалу.

„Як то яку?! — Бородай ще голосніше. — То ви ще й не знаєте?..: Так я вам покажу!"

І оскаженілий дідуган ухопив мене за груди. — „Це що на вас? Не кацапська сорочка? А ви хто?..."

Насилу одірвав його руку, схопився і, користуючись тим, що до пам'ятника Бобринському, нагору, трамвай їде поволі, вистрибнув з вагону. Як вам це подобається?

Скромно одягнений Петлюра мав під жилетом нічну сорочку білого ситцю „з горошком": застібалась вона по-московському — десь аж на плечі.

— А він такий, — спокійно сміючись, відповів книгар. — Добре що втікли, а то був би небезпременно подер. Он недавно ще на нашому Іванові (прикажчик у книгарні) геть чисто подер, тільки шматки полетіли...

— Та як же це так?

— Та так таки просто простяг свої граблі через прилавок, ухопив за груди, дррр... — і нема сорочки!... Ще добре, хоч костурем не потяг. Іван трохи не плакав...

— Але ж вони заплатили, тільки нагукали, щоб удруге не шив сорочки під поясок, а носив би або вишивану, або під краватку.

— Божевілля! — знов обурився Петлюра. — І людина ходить на волі, коли їй місце в Кирилівській лікарні.

— Ну, вже й у Кирилівській, — лукаво зауважив Василь Пилипович. —

— Та ж він і вам би заплатив, коли б подер був...

— Красненько дякую! — вклонився, регочучи, Петлюра.

* * *

СКАНДАЛ ЗІ ШЕВЧЕНКОМ З МОСКВИ

Цікавий випадок трапився з Бородаєм у Харкові, коли він, кинувши службу на київськім заводі, переїхав до Харкова і вступив до банку. Це було не то друге, не то третє „Общество Взаимнаго Кредита". Тому, що поміж фундаторами його була більшість українців, банк уважався за український. Директором був теж українець Л., але з партійної приналежности — руський кадет (конституційно-демократичної партії).

Завитав якось до банку знайомий директора москвич. Поговоривши який час із Л., він запитав його, де той відділ, що мав би залагодити його справу. Директор показав. Москвич підійшов до відділу, де якраз урядував О. І. Бородай.

— Здравствуйте! — звернувся

москвич до старого. — Будьтє добри разсматрєть вот ето і сдєлать, што палагаєтся.

І подав у віконечко папери.

Почувши руську мову, Бородай насупився, взяв папери й почав переглядати. Раптом спалахнув, повернув голову до клієнта і втопив у нього з-під насуплених брів сердитий погляд.

— Ваше прізвище? — питає, ледви втримуючись, щоб не вибухнути гнівом.

— Фамілія, то єсть? — перепитав гість. — Шевченка.

Іскру було кинуто.

— Що? Шевченко? — скрикнув Бородай на ввесь банк. — Та як же ви смієте, вдарив він кулаком по паперах, — носячи велике прізвище нашого генія, поганити свій язик отою кацапською мовою?! Та це ж ганьба...

— Віноват... — промовив ошелешений клієнт. — Ета правда... но... вєдь я масквіч, раділся і вирас в Масквє...

— То що , що в Москві?!... Все одно це зрада!...

Клієнт безпорадно озирався, ніби шукаючи підтримки.

— Да і какоє вам, собственна, дєло! — врешті спалахнув він. — Што ета за парядкі?...

Сцена оберталася в скандал. Урядовці кинули роботу й мовчки стежили за сценою, хто лукаво посміхаючись, а хто обурено.

— Що?!... — визвірився Бородай. — Вам не подобаються наші українські порядки? Дак якого ж ви лисого дідька...

— Олександре Івановичу, — почувся голос директора, — прошу вас припинити ваші недоречні на службі уваги й робити для клієнта те, чого він вимагає.

Бородай спалахнув, хотів щось відповісти, але передумав і, сціпивши зуби, сів виконувати обов'язок.

— Даруйте старому, — звернувся директор до клієнта французькою мовою, — і не звертайте уваги: він трохи божевільний.

— Як?! — знову схопився Бородай, як опечений, — то я ще й божевільний?... Гарно, гарно, пане директор українського банку! Для вас піддержання чести українства — божевілля?... Оце дак так!...

Пан директор попав, як то кажуть, у нікуди: сердега й не підозрівав, що старий гайдамака свобідно розмовляє европейськими мовами. Щоб урятувати все ж таки ситуацію й вийти нарешті з

INDEPENDENT FISH CO. LTD.

941 Sherbrook Street
Winnipeg 2, Manitoba
Phone SP 4-4547

Свіжа, заморожена і вуджена риба.
ОСЕЛЕДЦІ. ЗАМОРОЖЕНІ ОВОЧІ ТА ЯРИНА. І ЗАМОРОЖЕНІ ЦИТРИНОВІ СОКИ.

CROPO FUNERAL CHAPEL

НОВА КАПЛИЦЯ НА 300 МІСЦЬ. ОБСЛУГА СОЛІДНА

MAIN & LUXTON, WINNIPEG

Telephone JU 6-8044

прикрого становища, він набрав офіційного тону й твердо кинув:

— Прошу, пане Бородаю, не вступати з директором у суперечки й мовчки виконати свій службовий обов'язок! Поговоримо потім.

Старий скорився, й важко дихаючи та кидаючи на бідолашного москвича Шевченка грізні погляди з-під насуплених брів, тремтячими руками почав залагоджувати справу.

* * *

НАПАСТЬ НА І. НЕЧУЯ ЛЕВИЦЬКОГО

Не жалував „американський гайдамака" й своїх, коли вони, як йому здавалося, робили щось на шкоду українській справі. І вже не дивився тоді ні на літа, ні на заслуги в українській справі, ні на місце, де зустрічав „винуватця".

З переказу Ю. Сірого розповім два інциденти, що сталися в книгарні „Літературно-Наукового Вістника", коли вона була ще на В. Володимирській вул. 28.

Одного разу книгарню, як звичайно, навідав Олександр Іванович, оглянув нові книжки, розпитав про новини, попрощався й вийшов. За кілька хвиль після цього, хтось почав знадвору торсати вхідні двері, силкуючись їх відчинити.

— А-ну, глянь, хто там! — гукнув книгар на хлопця.

Але в цю мить двері відхилилися і в книгарню ледве-ледве просунулась дрібна фігура старенького Нечуя-Левицького. Страшенно блідий і схвильований, він увесь тремтів, як у пропасниці і, повернувшись, даремно силкувався причинити за собою двері.

— Лишіть, лишіть, Іване Семеновичу, — гукнув книгар. — Хлопче, зачини!

Хлопець зачинив двері, а книгар узяв старого письменника під

UKRAINIAN GRAMMAR

нове поправлене видання

ГРАМАТИКИ

Юліяна Стечишина

Найбільш практичний підручник для навчання української мови. Ним користуються студенти університетів та середніх шкіл в Канаді й Америці.

Ціна з пересилкою **$4.50** за примірник.

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

руку, підвів до стільця й обережно посадив.

— Що з вами, Іване Семеновичу? — питав він, нахилившись над ним. — Вам зле зробилося на вулиці?... Хлопче, дай води напитись!...

— Здрастуйте, — ледве промовив Іван Семенович, важко дихаючи.

Тремтячими руками почав він шукати по кишенях свого сурдута хустку, нарешті витяг її, витер сльози, висякався й тоді звів очі й розглянувся.

— Та що сталося?...

— Це ви?... Гаразд...

Іван Семенович знову затремтів.

— Що?... Ах, Боже мій!... трохи... не вмер... з ляку...

— ?!...

— Отой... Бородаїще... гайдамачище... трохи не вбив мене... та я... втік сюди... еге ж... чим-дуж... тікав...

Хлопець подав склянку з водою. Іван Семенович з великим зусиллям підніс склянку до уст, ковтнув кілька разів води й потроху почав опритомлювати.

Книгар, уявивши собі, як міг ветхий деньми Нечуй „чим-дуж тікати", ледви стримав ухмилку й питав:

— Та як же це?... Адже ж Олександр Іванович щойно тут був і нічого — в добрім гуморі...

— Еге... гарний гумор... Заревів на мене, як бугай.

— Та ви з ним у сварці, чи що?

— Крий Боже... я ні з ким ніколи не сварюся.

— То я нічого не розумію.

— Постривайте... я розкажу...

Іван Семенович ковтнув ще раз води.

— Іду я оце до вас, а назустріч він... отой гайдамака. Порівнялися... „Добридень, кажу, Олександре Івановичу!..." Сказав і чемненько здійняв капелюха. Він глянув на мене згори, та як зареве: „А-а, це ви, — гукнув, — сякий-такий!..." Та так же погано налаяв мене. — „Що з вами? — питаю. — Ви, мабуть, не впізнали мене?". — „Що? — каже. — Я не впізнав?... Добре я вас пізнав із вашим паскудним „Кривим дзеркалом!..." Ви ж мабуть, знаєте, добродію, цю мою книжку?

— А якже, Іване Семеновичу: вона ж і в нас продається.

ВІВЧАР-ЖАРТІВНИК

Вівчар, що вигонив свою отару досить далеко за село, дозволяв собі таку розвагу. Він кликав селян на підмогу, кажучи, що вовки напали на овець. Двічі, а може, й тричі перелякані селяни прибігли, а потім, висміяні, поверталися назад. Нарешті сталося так, що вовк справді прийшов. І коли він почав душити овець, а Вівчар став кликати людей на допомогу, то всі подумали, що він жартує, як звичайно, і не звернули на це ніякої уваги. І сталося так, що Вівчар втратив усіх овець.

Байка доводить, що брехуни не мають вигоди, бо навіть тоді, коли вони говорять правду, їм не вірять.

— Еге ж... Дак ото через оту книжку... „Як ви, — кричить, — сміли в отім гидкім своїм „Дзеркалі" так опаплюжити нашого великого вченого, нашого, можна сказати, гетьмана, Михайла Сергієвича Грушевського?!... Та я вас, — каже, — як огрію ось цим по плечах, то вже навіки одіб'ю хіть писати пашквілі на українських великих людей!..." І що ж би ви думали?... Підняв свого костура й хотів бити... Я так і присів, підняв парасоля, щоб захиститись, але зміркував, що це не поможе, та бігом, бігом сюди... до вашої книгарні... Дайте ще води... Ще й досі увесь тремтю... І вже не пам'ятаю, чи він гнався за мною, чи ні...

— Хм... ніколи не сподівався від Олександра Івановича.

— А я хіба сподівався?... Знав би, то десятою вулицею обійшов би... І що він знайшов у тім „Дзеркалі" таке негарне про того Грушевського?... Що він не тямить як слід нашої мови?... Дак це ж усі знають...

Довго ще Іван Семенович виправувався, скаржився, нарікав, а врешті, заспокоївшись зовсім, вислав проте хлопця розглянутись, чи нема де поблизу Бородая, попращався й почимчикував додому.

* * *

КІНЕЦЬ СТАРОГО ГАЙДАМАКИ

Останнього разу довелося мені зустрітися з Олександром Івановичем уже під час війни, — все в тій же українській книгарні „Л.-Н.Вістника", але вже на Фундуклеївській вул. Книгарні та клюб „Родина" — це з початком війни було все, що лишилося українському громадянству після відомих заборон ген. Іванова, командуючого київською воєнною округою. Працював ще театр М. Садовського, але театри працювали й раніш, до першої революції.

Можна собі уявити душевний стан і настрій старого патріота. Він пожовк, змарнів, і тільки брови ще більш наїжились, та нервово блищали старі очі з-під них.

— Доброго здоров'я, Олександре Івановичу, — привітав я. — Як ся маєте?

— А, це ви... Моє поважання, — сумно відповів старий гайдамака. —

— Кепсько, дуже кепсько... Із шлунком у мене зле... Хорий,

NORTHERN HOTEL
Phone JU 2-6346
826 Main St., WINNIPEG
Модерні кімнати з приватними ваннами.
Охолоджуване повітря в пивній
для вашої вигоди.
Власники:
STAN BARTMAN,
BILL and JOHN ANTONIUK

Пересилаємо ліки заграницю.
EMPIRE PHARMACY
Микола Залозецький, аптекар
Обслуговує громадянство поверх 40 років.
Адреса:
EMPIRE PHARMACY
Cor. Selkirk & Andrews
Тел. JU 6-2074
Winnipeg 4, Man.

дуже хорий... А як вас Бог милує?

— Теж помаленьку... Ну, а що ви скажете, Олександре Івановичу, про події?

Старечі очі блиснули такою зненавистю, що я аж вжахнувся.

— О, так!... події...

Бородай підняв обидві руки вгору, звів очі до стелі й промовив:

— Слава Тобі, всемилостивий Боже! — дочекався таки, помию руки в кацапській крові!...

— Тихше, Олександре Івановичу, — сіпнув я його за полу, — тут же всякі люди...

— Чорт їх бери. Мені все одно скоро здихати. Але перед смертю маю хоч ту втіху, що й наших гнобителів, посіпак чортяка вхопить. Скажете тоді, чи брехав старий божевільний Бородай.

„Американський гайдамака" не збрехав перед смертю: слова його були пророчі. Безмежна любов до батьківщини й багатовікове гноблення України московськими посіпаками так загострили почуття й інстинкт старого патріота чудодія, що він у кривавім мареві війни відчув ганебний кінець царизму.

Невблагана смерть не дала йому побачити й почути на власні очі й вуха, як „заговорили і Дніпро і гори..."

Сьогодні марксизму вже не можна науково аналізувати, ані науково критикувати — його можна тільки відкинути як віру. Віру демонічну, диявольську, апокаліптичну.

KING'S HOTEL
114 HIGGINS AVE., WINNIPEG
Модерний готель з першорядною ЇДАЛЬНЕЮ. Смачні страви канадійської та европейської кухні.
Ввічлива обслуга.
Приємна атмосфера.
Юрій Середич, власник
Тел. WH 2-9178.

ОДИНОКЕ УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ У ВІННІПЕҐУ
Обслуговуємо українців в Манітобі від 1917 р.
ZAWIDOSKI FUNERAL HOME
Досвідчена й гідна обслуга.

STRELL'S PHARMACY
ARLINGTON at BOYD
Phone JUustice 6-1152
WINNIPEG, MAN.
"Prompt Service with Free Delivery"
A. STRELL — Pharmacist

LUMBER FOR EVERY PURPOSE
Plywood, Mouldings, Builders, Hardware, Paint, Berry Steel Garage Doors
SPECIAL PRICES
RUDYK LUMBER CO.
1630 Arlington St.
S. W. Corner Arlington & Mountain
WINNIPEG
JU 2-4957

ЯК ВИГОТОВЛЯТИ ЗВІТ ПРО СВІЙ ПРИБУТКОВИЙ ПОДАТОК

Наприкінці зими і навесні жителі Канади виготовляють звіти про свої прибуткові податки. Вплати на рахунок того податку запевнюють федеральному урядові приблизно одну третю частину всіх державних доходів. Кожний, хто заробляє стільки грошей, що вони підлягають оподаткуванню, зобовязаний заповнити податкову форму, як і ті, що їх особисті прибутки не досягли оподаткованої суми. Більшість канадійців користуватиметься формою "T1 Short Individual Income Tax Return". Хоча податкові закони складні, то однак незнання тих законів не виправдовує тих, які занедбали заплатити прибутковий податок. Кари за порушення тих законів доволі строгі. Кара за спізнення податкових вплат виносить 5% від суми незаплаченого податку до 30 квітня. Річний відсоток від неплачених податків виносить 6%. За спроби заховати свої прибутки чи свідоме неплачення податків закон передбачає грошові кари або навіть увязнення. Податкові форми одержите у кожному відділі пошти. Поки розпічнете обраховувати свій податок, впевніться, чи ви маєте всі посвідки за свої медичні оплати, харитативні витрати (жертви), профспілкові внески, пенсійні вплати

ВАСИЛЬ БОГОНОС
ОКУЛІСТ І ОПТОМЕТРИСТ
Екзамінує очі
615 SELKIRK AVENUE
(Selkirk & McGregor)
Winnipeg, Man.
Phone JU 2-3286
Вечорами після умовлення

За всякими аптекарськими речами вдавайтесь до:
CHARLES DRUG
291 Selkirk Ave.
Cor. Charles St.,
WINNIPEG
Phone JU 2-4898
ЕВГЕН УГРИНЮК, власник

WINNIPEG WHOLESALE GROCERY & CONFECTIONERY LTD.
128 James Ave. E.
Winnipeg 2, Man.
Telephone WH 2-5469
Fred Ingaldson
President and General Manager
Res. JU 2-7654

SAWULA & PILUTIK
АДВОКАТИ й НОТАРІ
Заступаємо справи карні, цивільні, розводові, спадкові й земельні.
308 Confederation Bldg.
457 MAIN ST., WINNIPEG 2
Phone WH 2-8565
A. PILUTIK — Res. ED 9-2720
S. SAWULA — Res. JU 2-4674

та засвідчення вашого прибутку і відтягненої на прожиток суми. Більшість постійно працюючих осіб отримують взимі і навесні посвідки, на яких показано цілий прибуток, вплачений податок, пенсійний вклад і інші відтягнені суми. Якщо ви не одержали цієї посвідки, зверніться до своєї компанії, в якій ви працювали, щоб вони вам її прислали. Спишіть також побічні прибутки протягом року і витрати, звязані з цими заробітками. Те, що ви не маєте податкової посвідки у звязку з цим заробітком, ще не звільняє вас від обовязку зголошення того прибутку. Уряд дозволяє відтягнути від часткового заробітку певні законні витрати, але ви мусите предявити на них посвідки.

Поки розпічнете заповнювати податкову форму, прочитайте її основно та всі пояснення до неї. Якщо після прочитання вам щось все таки незрозуміле, зверніться до бухгалтера - експерта чи платничого урядовця в своїй компанії, де працюєте, або прямо телефонуйте до податкового бюро у своєму районі; там отримаєте потрібні інформації в будь-якій мові.

Насамперед обраховуйте свій прибуток за останній рік і спишіть своїх працедавців на відповідному місці форми. Якщо ви працювали більше ніж у трьох фірмах, спишіть їх на додатковій карточці, занотувавши на формі, що ви долучуєте окремий список працедавців. Ваш прибуток мусить включати також суму отриманих датків на чай (т. зв. „типс"), але не включає родинної допомоги, від безробіття, компенсаційних виплат чи інвалідських пенсій.

Тепер спишіть ваші внески на пенсійний плян і реєстрований пенсійний ощадний фонд. Якщо ви платите якійсь особі допомогу чи аліменти, тоді треба подати імя і прізвище та адресу тієї особи. В рубриці „Інші відтягнення" вписуєте витрати, повязані з вашим додатковим зайняттям, як напр., матеріял, заробітна платня для помічника, подорож і інші витрати, яких ви не мали б, якщо б не виконували цієї додаткової роботи. Ці витрати можна писати на окремій картці.

ГОЛГОТА УКРАЇНИ

Написав **Дмитро Соловій**

Кожний українець повинен знати правду про сучасний стан життя в Україні. Книжка роскаже правду про московсько - большевицький окупаційний терор в УРСР між першою і другою світовою війною.

Книжка має 288 ст. **Ціна $2.00**

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

Ю. БУРЯК

Lamont, Buriak & Zivot

АДВОКАТИ, НОТАРІ і т. д.

510—511 CHILDS BUILDING

(Portage Ave. and Main St.)

WINNIPEG 2, MAN.

Tel. WH 2-8595

Полагоджуємо справи цивільні, карні, земельні, розводові, спадкові і т. д.

Відтягнувши всі пенсійні внески та інші дозволені суми від вашого прибутку, ви отримуєте „прибуток нетто". Ця сума важлива для обрахування медичних витрат, законно дозволених для відтягнення їх від вашого прибутку. Податкова форма виразно показує, на зворотній сторінці, скільки вам вільно віднотувати на свій прожиток (personal exemption). Новоприбулі повинні памятати, що їм вільно відтягнути на ту ціль лише пропорційну частину суми відповідно до часу перебування в Канаді. Напр. якщо ви прибули в липні, тоді вам вільно відтягнути від свого прибутку лише половину суми, призначеної законом на прожиток. Однак ви мусите платити повну податкову ставку від прибутку в Канаді.

Обраховуючи медичні витрати, харитативні пожертви, профспілкові внески, тощо, ви маєте дві можливості:

А. Ви можете вписати 100 дол., що їх відтягнете від свого прибутку, як суму вплачену на згадані цілі; тоді не потребуєте ніяких посвідчень на своє твердження. Або:

Б. Вам вільно списати окремо ці витрати і відтягнути загальну суму від прибутку (в випадку медичних витрат лише суму понад 3% від „прибутку нетто"), але тоді мусите предявити посвідчення на всі ці витрати.

В сумніві щодо медичних витрат звертайтеся за інформаціями до податкового бюро в вашому районі. Напр., якщо ваша жінка була хвора, або привела на світ дитину в тому році і ви мусіли найняти когось для обслуговування, то витрати на ту ціль можуть бути відтягнені від вашого прибутку.

Щоб обрахувати свій оподаткований прибуток, додайте суму відповідно до можливости „А" або „Б" до особистої прожиткової суми (personal exemption) і тоді відніміть цю загальну суму від вашого прибутку. Тепер подивіться на податкову табелю і вираховуйте податок. Деколи для вас може бути корисно застосувати відсоткову табелю, вміщену на долішній частині податкової форми. Пересічний платник податків повинен вирахувати податок за півгодини, провіривши докладно всі цифри. Врешті додайте заплачений податок за посередництвом фірм, в яких ви працювали, і відніміть цю загальну суму від податку, який

Я. О. МАСЦЮХ
АДВОКАТ і НОТАР

Заступає в справах судових, цивільних і карних.. Полагоджує маєткові справи. Веде канцелярію під понижчою адресою:

Y. O. MASCIUCH, LL.B.
618 McIntyre Blk.,
Winnipeg 2, Man.

Office Phone: WH 3-0416
Res. Phone: JU 6-3974

Всяка АСЕКУРАЦІЯ
і ПРОДАЖ РЕАЛЬНОСТЕЙ

П. Крипякевич

СТАНДАРД ІНВЕСТМЕНТ
Ко.
715 МекІнтайр Блок
Вінніпеґ, Манітоба
Телефон
WH 2-3892
Днями й вечорами.

вас обовязує згідно з вашими обрахунками. Якщо вам пощастило, то може уряд вам винен гроші і поверне частину заплаченого податку; якщо ж ви винні урядові, то заплатіть його перед 30 квітня. Поки вишлете заповнену форму, перевірте ще раз усі позиції, які слід було заповнити, чи подано інформації про особи на вашому утриманні, та чи ваше письмо доволі читке. Чек слід виповняти на "Receiver General of Canada", долучити його до форми і вислати на адресу, що подана на формі. Памятайте, у всіх сумнівних питаннях щодо податку звертайтеся до податкового бюро, де вам дадуть усі інформації **безплатно.**

(К. С.).

Усміхнімось

Та, що все знає

Інтелектуаліст знає дещо про все. Експерт знає все про дещо. Тільки телефоністка знає все про всіх.

(Боб Говп, американський гуморист).

* * *

„Гра в салямі"

Оскар Гельмер, колишній австрійський міністр освіти, описує совєтську „гру в салямі", себто їхню методу здобування щораз нових територій:

„Совєти відрізують маленький кусочок, але ніколи не такий, щоб за нього варто було воювати. Вкінці, вам залишається тільки шнурок від салямі, а того знову замало, щоб воювати . . .

* * *

Співпраця

В світових просторах між нами і совєтами вже є співпраця: ми плянуємо, а вони виконують...

(Пат Вайт, американський гуморист).

* * *

Пів-п'яний — це просто викинутий гріш . . .

(Із журналу „дер Шпігель").

Практикуючий комуніст

Бельгійська королева — мати побувала в Варшаві. Коли її провідник під час Богослужби не станув на коліна, здивована Єлисавета спитала:

— Ви не католик?

— Я католик, Ваша Величносте, але не практикуючий.

— То ви як комуніст — (питає далі бельгійська достойниця) — є непрактикуючий католик?

— Я не комуніст, Ваша Величносте, я тільки практикую комунізм — відповідає провідник.

* * *

Радо проміняють

Під час Гомулківської відлиги 1956 року на мурах університету в Варшаві студенти наліпили велику об'яву:

„Радо проміняємо свіжо спечену, нову незалежність за краще географічне положення".

* * *

Пряме получення

Вальтер Ульбріхт, комуністичний вождь Сх. Німеччини, має пряме телефонічне получення з Хрущовим, але в його апараті є тільки слухавка . . .

(Берлінський дотеп).

М. Зощенко

Нервові люди

Недавно в нашій комунальній квартирі виникла бійка. Власне, кажучи, не бійка, а суцільна битва. Це на розі вулиці Глазової і Борової. Бились очевидно сердечно. Інвалідові Ґаврілову мало-що останньої ноги не відорвали. І каліцтво спричинили.

Головна причина в тому, що народ став вже надто нервовий. Глупі дрібнички вже випроваджують його з рівноваги. Хвилюється, і через те бється грубо, як темнюх.

Воно очевидно, після громадянської війни, як то кажуть, нерви в народа завжди розстроюються. Може воно й так, але інвалідові Гаврилову від тієї ідеології легше не стане.

Оце приходить, наприклад, одна льокаторка Марія Василівна Щипцова, в 9-ій годині вечора до кухні і запалює примус. Вона, знаєте, завсігди в тому часі розпалює примус. Пє чай й кладе собі компреси.

Отож, приходить вона оце в кухню. Ставить примус перед собою і розпалює. А він, хай йому всячина, зовсім не хоче розгорятись.

Вона починає думати.

„А чому ж він, чорти б його взяли, не розгоряється? Чи не закоптів він часом, хай йому грець."

І бере вона в ліву руку „їжачка", що ним чистять примус, і хоче чистити. Хоче вона чистити, бере в ліву руку „їжачка", а друга льокаторка, Дарія Петровна-Кобиліна, до якої належить отой „їжачок", поглянула на нього, й каже:

„Ви, вельми шановна Маріє

J. R. HNIDAN, B.A., LL.B.

АДВОКАТ, ПОВНОВЛАСНИК і НОТАР

614 Avenue Bldg.
265 Portage Ave.

WINNIPEG 2, MANITOBA

Office WH 3-5216
Res. Ph. HU 9-6532

Щадіть через закупи в українській фірмі „Фудленд"

NATIONAL Foodland

878 Main Street — WINNIPEG — 557 Selkirk Ave.
121 Regent Ave., Transcona
SELL-RITE WHOLESALE LTD., 317 Elgin Ave., Winnipeg, WH 3-3663.

Василівна, між іншим покладіть його назад. Це мій „їжачок".

Щипцова, очевидно, обурилась тими словами й відповідає:

— Будь ласка, — каже, — подавіться, Даріє Петровна, своїм „їжачком". Гидко навіть і доторкнутись до вашого „їжачка", не то, що взяти його в руку".

Тут, очевидно, вибухнула від тих слів Дарія Петровна-Кобиліна.

Стали вони бесідувати зі собою. Підняли такий шум, такий вереск, таку тріскотню...

Муж, Іван Степанович-Кобилін, до котрого належав отой „їжачок", з'являється на той шум. Він, такий здоровий собі мужчина, навіть пузатий, але теж нервовий.

Отож з'являється отой Іван Степанович й каже. — Я, — каже — неначе отой слон працюю в кооперації за тридцять два рублі з копійками. Усміхаюсь, — каже, — до покупців і ковбасу їм відважую. І за ці важко запрацьовані гроші купую собі „їжачка". І ніяким робом не дозволю посторонньому, чужому персоналові користуватись отими „їжачками".

Тут знову шум і дискусія піднялась довкруги отого „їжачка". Всі льокатори, очевидно, поналізали до кухні. Цікавляться. Інвалід Ґавріліч теж приплентався.

— Що це, — каже він, — за лемент, а бійки ніякої немає?

Отут зараз же після тих слів й почалась бійка. А кухоночка, знаєте, вузька. Невигідно биться. Довкруги горшки і примуси. Нікуди повернутись. А тут все таки дванадцять осіб — тісно. На все напотикаєшся, падаєш. Це, знаєте, не то, що безногому інвалідові, а й такому, що мав би й три нозі неможливо було вдержатись на долівці.

А інвалід, чортова личина, не дивлячись на це, в саму гущу вперся.

Іван Степанич, до якого належав „їжачок", гукає йому:

Спеціялісти від революції вважають себе все непомильними.

Критика — це передумова і побуд до поступу. Це в вільному світі загально прийняте переконання.

ФУТРА! ФУТРА

Виконуємо нові футра для жінок і чоловіків та переробляємо старі по найновіших зразках моди. Теж маємо готові футра на продаж.

ЦІНИ УМІРКОВАНІ! РОБОТА СОЛІДНА!

Для висилки рідним в УКРАЇНУ можете купити у нас по гуртових цінах („голсейл") ШКІРИ й МАТЕРІЯЛИ на УБРАННЯ як також інші речі.

MONTREAL FUR CO.

СТЕПАН КУШНІР, власник

502 Selkirk Ave. Winnipeg 4, Man.

Телефон JU 9-4445.

ПІД ГАРЯЧИМ СОНЦЕМ АФРИКИ

Юрій Ф. Шумовський

Кому не цікаво пізнати чужі далекі краї, звичаї людей, їх культури, пізнати красу і дива природи. Це все ви знайдете в цій книжці. Автор надзвичайно цікаво оповідає про Африку і свої пригоди там. Ілюстрована.

Стор. 169. — **Ціна $1.75**

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

Утікай, Ґаврілічу, бо останню ногу тобі обірвуть.

А Ґавріліч каже: нехай нога пропадає! Але я, — каже, — не могу тепер відійти, поки бійка не закінчиться.

Ну й не відходить, а кидається у вир бійки. І тут в тому часі хтось і бабахнув інваліда ринкою по лобі.

Інвалід — геп на землю і лежить. Ані чи-чирк.

Тут хтось кинувся за міліцією.

З'являється мільтон і верещить: Замовляйте чортяки домовини для себе, я зараз-же буду стрілять!

Тільки після тих грізних слів народ трохи отямився. Розбігся по своїх кімнатах.

„Оце, — думають собі, — і із-за чого ж то ми вельми шановні громадяни й побились?"

Порозбігався народ по своїх кімнатах, один лише інвалід Ґавріліч не кинувся тікать. Лежить собі, знаєте, немічно на долівці, а кров довкруги нього...

* * *

За два тижні після тієї події відбувся суд.

А народний суддя, теж якийсь такий нервовий мужчина трапився, сказав тим забіякам, що бились:

— Ви, — каже, — не совєтські люди, а обломки загинувшої імперії. Але ж, — каже, — революційна законність не дозволить вам розводити свої герці на руїнах минулого життя...

І при цих словах, народний суддя покарав кожного учасника бійки. А тому, который понівечив Ґаврілова, впер шість місяців тюряги. І це справедливо, братіки мої. Нерви нервами, а заводити бійку таки не годиться.

(Переклав **С. В.**)

М. Шашкевич

БАЙКА

Лис і вовк.

Лис впав у вовкідню і кричав помочи. Вовк, почувши, прибіг посмотрити, що такеє. „Ах побратиме, поможи ми, бо загибати мені". — „Ах, бідна сирота! — пожалував Вовк. — Але скажи ж мені, як ся теє стало? Чи давно вже, як там гибієш? Тобі має бути там дуже холодно? Тра було стеречися!" — „Потом ся будеш випитував і сміявся, а перше поможеш ми відси".

Коли видиш нещасного, не питайся, як давно, яким світом і через кого попав в недолю, лиш помагай що скорше.

СЕПАРАТОРИ І ДОЯРКИ
C. A. DE FEHR & SONS LTD.
78 Princess St. 10970—84 St.
Winnipeg, Man. — Edmonton, Alta.

РОЛЯ АРАБСЬКИХ ЦИФР У РОЗВИТКУ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

В енциклопедіях називають математику, за висловом німецького філософа Ляйбніца, „Наукою про простір і числа". Без знання математики, що розрослась сьогодні до величезних розмірів, не могла б була розвинутись наша цивілізація, не могли б заіснувати величезні сьогоднішні технічні споруди, не говорячи про такі речі, як атомові бомби і далекобіжні ракети, що ними людина думає дістатись на інші планети.

Отож розвиток нашої цивілізації завдячуємо, у великій мірі, впровадженню до математики так званих арабських цифер: 0, 1, 2, 3, і т. д. Саме слово „цифра" — „сіфр" є арабського походження. Для справедливости треба сказати, що тих цифер араби самі не видумали, а знайшли їх первовзори в Індії, яку були на деякий час завоювали. Араби удосконалили ті первовзори й поширили їх у світі.

Старинні народи такі як єгиптяни, ассирійці, греки і римляни не залишили окремих цифр, щоб орудувати ними в математиці.

Греки і римляни, а за ними й наші слов'янські предки, що послуговувались старослов'янським письмом, вживали для означення менших чисел букв своїх азбук у ріжних комбінаціях, а більші числа, як от десятки й сотні тисяч, вони передавали просто словами.

Побіч арабських найбільш відомі так звані римські цифри, що їх часами вживають ще й сьогодні. До трьох це просто палочки або людські пальці: чотири, це пять менше один, а пять (V) це розхилена долоня з палюхом і чотирма пальцями. Десятка, це дві такі долоні з тим, що одна з них обернута до гори ногами (X). Пятдесят, це вже латинська буква L, сто — латинська буква C (тобто центум = 100).

Я ніколи не вірив у силу правди самої по собі. Але це вже багато значить, коли знаємо, що при рівних умовинах правда сильніша ніж брехня.

(Альберт Камюс, французький письменник).

Все на світі інтересне і чарівне... для пари відкритих очей.

(Ортега і Гассет, еспанський мислитель).

ДАРУНКИ РІДНИМ В УКРАЇНІ

Висилайте посилки своїм рідним та знайомим почерез нашу фірму **„УКРАЇНСЬКА КНИГА".**

Достава ґарантована. Мито оплачуємо тут. Уживані речі не висилаємо. Медицину висилаємо повітряною поштою. Заходіть, пишіть або телефонуйте за нашим цінником та інформаціями.

UKRAINSKA KNYHA

613 Selkirk Ave. Winnipeg 4, Man. Ph. JU 6-1106

Латинська буква D означала 500 і вкінці „M" (по латинськи міллє) 1,000.

Уявім собі, які величезні труднощі мав великий римський завойовник Юлій Цезар, коли римськими цифрами мусів вираховувати скільки йому потрібно вояків, скільки харчів вони з'їдають продовж місяця і скільки кроків (бо на милі римляни ще не вміли рахувати) їм треба пройти, щоб дістатись з одного кінця римської імперії на другий кінець.

Уявім собі, які кольосальні труднощі мали римляни, щоб перевести просте для нас множення цифер 268 × 329. Римлянин мусів був написати це так: CCLXVIII × CCCXXIX.

А тепер знаючи римські цифри попробуйте оперувати ними у множенні ще більших цифр. З арабськими цифрами це дуже легко зробити.

Не хочемо мучити читача дальшими примірами. Адже це очевидний факт, що ніодна система з передарабських способів обчислень не надавалася до скорого оперування цифрами.

Тому ще раз це підкреслюємо, що без арабських цифер, теперішня цивілізація була б неможлива. Сьогоднішні скомпліковані електронічні машини до рахування не могли б ніяк оперувати такими цифровими знаками, яких вживали греки, римляни, жиди, китайці та інші народи.

Михайло Стечишин.

* * *

„ВІРТЕ ,АБО НІ"

Помножіть:

1 × 1 = 1
11 × 11 = 121
111 × 111 =12,321
1,111 × 1,111 =1,234,321
11,111 × 11,111 = 123,454,321
111,111 × 111,111 = 12,345,654,321
1,111,111 × 1,111,111 = 1,234,567,654,321
11,111,111 × 11,111,111 = 123,456,787,654,321
і т. д.

БАРИЛЮК І ҐЕНИК
АДВОКАТИ і НОТАРІ

BARYLUK & GENIK

4th Flr. Crown Trust Bldg. **364 Main St.**

WINNIPEG 1, MAN.

WH 2-5151 WH 2-5152

ЛЕВ, ОСЕЛ І ЛИСИЦЯ

Лев, Осел і Лисиця, заприятелювавши між собою, пішли на полювання. Вони наловили багато здобичі, і Лев наказав Ослові поділити її. Осел поділив здобич на три рівні частини й запропонував вибирати Львові. Лев розсердився на Осла, роздер його й наказав Лисиці розподіл. Лисиця склала все докупи, а собі залишила найменшу частку й попросила Лева вибирати. Коли Лев запитав, хто її навчив так ділити, Лисиця відповіла: „Нещастя Осла".

Байка доводить, що чужа біда стає людям наукою.

(Байка Езопа).

ВОВКИ І ВІВЦІ

Вовки чигали на овечу отару, але не могли нічого зробити, бо її пильнували собаки. Розуміючи, що треба вдатись до хитрощів, Вовки послали до Овець послів з вимогою видати їм собак. „Це собаки, — говорили вони, — є причиною нашої ворожнечі. Якщо видасте собак, то між нами запанує мир". Вівці не передбачили, що з цього вийде, і видали собак, а Вовки, діставши перевагу, легко пожерли беззахисну отару.

Так і деякі держави, легко видаючи своїх ораторів, не помічають, що і їх самих вороги прибирають до рук.

(Байка Езопа).

НА ПІДСТАВІ

ДОВГОЛІТНЬОГО ДОСВІДУ

домашнім способом виробленi:

шинки, ковбаси з часником і полядвицеві, сальцесони, заяці, та кишки, як теж ріжних ґатунків **СВІЖЕ М'ЯСО** поручає загально відома на терені Вінніпеґу

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ

M. & S. MEAT MARKET

444 King St. Winnipeg

Tel. JU 2-4943

Власник

Степан Янківський

ПРИВІТ

від

FEDERAL GRAIN

LIMITED

809 Grain Exchange Building

WINNIPEG

CANADA

Михайло Коцюбинський

поет краси природи й краси людської душі

В дні 25 квітня 1963 року український нарід так у рідному краю, як і на еміграції відмічуватиме 50-ліття з дня смерти, а рік пізніше, 1 вересня 1964 року, століття з дня народження одного з найталановитіших українських письменників Михайла Коцюбинського.

Українські історики літератури й літературознавці називають його „поетом краси природи й краси людської душі". Це тому, що він сильно відчував і розумів красу природи та вмів глибоко заглянути в людську душу. знайти й відкрити в ній небуденну красу.

Народився Михайло Коцюбинський 1 вересня 1864 року у Вінниці на Поділлі, де його батько був дрібним урядовцем. Після закінчення Шаргородського „духовного училища" склав іспит на народного вчителя. Деякий час перебував у Бесарабії, де йому доручено поборювати фільоксеру, заразу, що нищить виноградники. Боротьба з тим шкідником послужила йому темою для окремого цікавого оповідання під наголовком „Для загального добра".

З причини важкої недуги ревматизму покинув державну службу й одержав місце при статистичному відділі Чернігівської земської управи. Там він перебував до кінця життя, беручи живу участь у громадських справах. Для підкріплення здоровя виїздив на остров Капрі, що положений на Середземному морі, та в гуцульські гори до Криворівні, яку в тому часі називано Українськими Атенами, бо там часто перебували літньою порою на відпочинку Іван Франко, проф. Михайло Грушевський, письменник Гнат Хоткевич, учений Володимир Гнатюк і інші визначні українці.

Від 1890 року почали появлятися друком його оповідання і новелі такі, як „Пятизлотник", „Для загального добра", „Ціповяз", окремо в ріжних часописах. Із таких оповідань постали згодом збірки: „В путах шайтана", „У грішний світ", „Поєдинок", „Дебют".

Вся літературна творчість Михайла Коцюбинського як кажуть коментатори тієї творчости, йшла у двох головних напрямках: він розвинув мало ще до його часів розвинену в українському письменстві психологічну новелю й продовжував жанр соціяльної повісті започаткований такими його блискучими попередниками, як Іван Нечуй Левицький і Панас Мирний.

Найбільший твір Коцюбинського це його повість „Фата морґана", що дає образ соціяльних відносин в українському селі напередодні й у добу першої російської революції, 1905 року. Найкращим твором М. Коцюбинського літературознавці вважають його повість під наголовком „Тіні забутих предків". В тому творі він довів до вершин мистецького оформлення усі свої композиційні й стилістичні засоби. Ця повість одна з найкращих в українському письменстві. Постала вона під враженням краси гуцульських гір, які Коцюбинський бачив у час свого перебування в Криворівні та буйної поезії гуцульського життя. „Тіні забутих предків" українські літературознавці вважають поемою гуцульського життя.

Читачам нашого Календаря-Альманаха подаємо одно з ранніх оповідань Михайла Коцюбинського під наголовком „Пятизлотник" (Пятизлотник це 75 копійок сріблом). Основою цього оповідання є гарний зрив людської душі, який й сьогодні нас глибоко зворушує — Редакція.

М. Коцюбинський

П'ЯТИЗЛОТНИК

(Оповідання)

(Посвята моїй любій матері).

Смеркалося. Рожевий на заході край неба м'яким блиском осявав морозне повітря: останнє світло померлого дня, продершись крізь шибки до хати, ледве-ледве змагалося з сутінями, бо в хаті вже таки добре посутеніло.

Хима, сидячи на ослончику, підкладала солому в грубу. Веселе полум'я жваво стрибало по соломі, осявало старе, борознами пооране обличчя Химине, плигало по стіні золотим зайчиком. В хаті було тихо, тільки солома тріщала в грубці та цвіркун цвірінькав під полом.

— Старий!

Тихо.

— Хомо! — голосніше обізвалася Хима.

— Агов!

З-за грубки почулася шамотня.

— Я оце сиджу, — почала Хима, — та й думаю, що в нас борошно минулося. Тільки в нас хліба, що на полиці . . .

ЧИ ВИ ДОСТАВЛЯЄТЕ ЗБІЖЖЯ ДО ФАРМЕРСЬКОЇ КОМПАНІЇ?

Ви переконаєтесь, що Юнайтед Ґрейн Ґроверс є фармерською компанією в кожному значінню того слова . . . і вона діє по-бизнесовому. Її започаткували фармері. Уділи з правом голосування можуть набути лише фармері. І фармері є одинокі, які мають до розказу, щодо управління цією кооперативою.

ЦЕ Є ПОПЛАТНО ДОСТАВЛЯТИ ЗБІЖЖЯ ДО:

UNITED GRAIN GROWERS

Михайло Коцюбинський
(Народився 18 вересня 1864 року — помер 25 квітня 1913 року)

— І я не про що ж думаю... та що ж ти вдієш, коли не вродило... Доведеться пудити... Возьми в жида пуд та й поклади карбованця з сороківкою... А де тії гроші?...

Хима тихенько зітхнула.

І знов стало тихо в хаті. Старі хоч нарізно, та все про одне думали: свій хліб минувся, а купувати — ні за що.

„Починається... — думав Хома. — Оце він саме починається той час, коли нестає хліба, нема й заробітків, — час журби та горя, коли чоловік хотів би, як муха, зслизнути на зиму, щоб якось перетривати лиху годину..."

Щороку сутужно Хомі, щороку нестає свого хліба, а цього року таки зовсім погано... І не дивниця, бо цього року недорід. Поля, звісно, обмаль: шнур під озимину, шнур під ярину, а шнур — толока, в кожній руці по шнурові. Ще як вродить, то потягне хліба до весни, а цього року жито вродило обрідне, ярину град вибив... Змолотив Хома жито, переміряв та й зажурився, аж сумно йому стало та страшно: жита усього

Хмари

Написав

ІВАН НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ

Є це одна з найкращих повістей відомого повістяра Нечуя-Левицького. В передмові проф. Л. Білецький так ілюструє цю книжку: „Закутали важкі чорні хмари Україну; зібралися ті сумні хмари з усіх усюдів і давно вже заступили нам ясне прозоре небо й закутали в тінь та мряку наш рідний край"...

Стор. 360. — **Ціна $2.50**

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

було дев'ять мірок... Коли б же хоч тих дев'ять мірок змолоти — усе було б хліба на який там час, а то й на насіння треба лишити, треба і в гамазеї вернути, що винен... І так уже над тим хлібом трусилися, так стереглися, щоб і крихіточка не загинула марне, а нестало... От лежить на полиці останній буханець хліба, а в діжі, де було борошно, самий пилочок насподі, може, змете баба на галушки.

Воно не так страшно без свого хліба, коли б заробіток був! Ба, якби заробіток! А тут, як на лихо, й заробити ніде. Покликали його раз до двору дрова різати, дали за цілий день важкої праці сороківку, — і за те спасибі, коли б частіше кликали... А хліб же тепер — не дай, Господи, — дорогий: не знати, чи кусати його, чи дивитись на нього...

— А йди вечеряти, старий! — перепинила Хима гіркі Хомині думи і поставила на припічок горщик з гарячою бараболею в лушпинках. Біла пара хмарою звилася над горщиком, а старі, присунувшись близенько до нього, руками вихоплювали гарячу картоплю й, умочаючи в сіль, їли... Запивши вечерю холодною водою з кухлика, Хима та Хома обернулись до образів і почали голосно шепотіти молитву та важко зітхати, дякуючи Богові за хліб насущний...

Другого дня припало свято — Введення. Хима завилася гарною наміткою, заколола її здоровими шпильками з червоними головками, узулася в червоні чоботи й

MANITOBA POOL ELEVATORS

Харчі є могутньою зброєю для існування миру. Де злидні й обильність існують поруч себе, там мир є в небезпеці.

Тільки через кооперативну акцію можна забезпечитися від голоду та осягнути добробут і мир.

подалася за Хомою до церкви на Службу Божу.

Золото на образах та на ризах у батюшки, палаючі свічки, синій дим од ладану, що виповняє вівтар та хмаркою літає по церкві, співи, шепотіння молитов навкруги, — все те робить дивне враження на Химу: вона чує, як її серце м'якшає, тане, мов той віск у палаючої свічки... старечі вуста непомітно ворушаться, з повного ущерть серця раз у раз вириваються глибокі зітхання.

Виходить батюшка й читає проповідь. Хима не розуміє гаразд, про що читають, але вона знає, що читають про святі речі, й те читання видається їй таким святим, таким жалібним, що повне Химине серце виступає з берегів, лице жалібно кривиться, і сльози несамохіть котяться тими борознами, що поорало на виду довголітнє лихо... Хима виймає з пазухи хусточку, голосно сякається... І дивна річ: з усіх кутків бабинця, як на знак, починають баби голосно сякатися, виявляючи тим сердечну скруту та жаль за гріхи свої тяжкії.

Виплакавшись усмак, Хима потроху розбирає, про що читає батюшка... О, про недорід читають. Де це? у нас?... Ні, в якихсь чужих сторонах... І там люди голодують... Господи! скрізь лихо товчеться, а там таки справжнє лихоліття — голод! Добре, як хто має спроможність, запомогти тим, а нам коли б самим з голоду не загинути.

Невеселі повертали Хима та Хома з церкви, бо в долі тих го-

MARION HOTEL

393 Marion St.
ST. BONIFACE,
Man.

* 28 Кімнат в готелі — вповні модерні
* 2 „ейр кондишонд" бенкетові залі
* Їдальна — Cocktail Lounge
* BEVERAGE ROOM BEER PARLOR
* Багато місця на паркування авт.

Телефон CE 3-1477

Г. І. МАРКО,
управитель

лодних, що про них читано в церкві, вбачали вони свою власну долю, а уява малювала їм цілі села голодних людей, без крихти хліба, як і їм, може, доведеться лишитись, коли не роздобудуть де хліба.

По обіді Хома взявся за псалтир, а Хима відчинила скриню та заходилася порядкувати в ній. Вона переглянула сувої полотна, півмітки, що напряла цеї осені, розгорнула і знов поскладала шмаття та одежу, що придбала собі на смерть... Далі, з самого споду, вийняла якусь ганчірку, зав'язану вузликом, і поклала її на коліна. Усмішка щастя розіллялась по обличчю в старої: вона обмацала вузлик, обережно розв'язала його й вийняла звідти білий п'ятизлотник. Довго розглядала Хима той п'ятизлотник, обертаючи його на всі боки, здмухуючи з нього порох. Давно-давно, як ще вона оддавалася, баба її кинула їй того п'ятизлотника на посаг: з того часу „білі гроші" перетривали не одну лиху годину, а Хима таки не видавала їх, заховала, як найдорожчий скарб. Вона знає, нащо ховає ті гроші. Ото як дасть Бог дочці її, що недавнечко одружилася, дитину, та ще дівчинку, — баба подарує того п'ятизлотника внучці, бо вже Бог знає, чи діжде вона кинути ті гроші на посаг унучці. Матиме внучка пам'ятку, знатиме, що мала ба-

Колись чоловіки говорили між собою про жінок, сьогодні говорять про авта...

(Т. Гостерберг, нім. акторка).

„НАЙКРАЩА ДЛЯ ВСЬОГО ВАШОГО ПЕЧИВА"

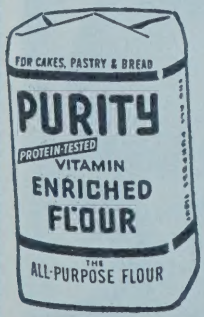

PURITY

ЗБАГАЧЕНА МУКА ДЛЯ ВСІХ ПОТРЕБ.

Purity Rolled Oats
Red River Cereal
Brex

MONARCH

Fresh-Egg Cake Mixes
White, Chocolate, Golden Yellow, Dutch Spice, Coffee Mocha
Pie Crust, Tea-Bisk, Gingerbread, Sponge Puddings,
Brownie Mix.

MAPLE LEAF MILLS LIMITED

Toronto, Ont. Winnipeg, Man. Calgary, Alta.

бу... Не раз і не два марила Хима над цією думкою і звикла до неї так, що вже й не уявляла собі, як можна іншим способом розлучитися з п'ятизлотником. Хима оглянула гроші навкруги, погладила їх пестливо, наче кохану дитину, й, осміхаючись, завинула в ганчірку та сховала в скриню на сам спід, у куточок.

А Хома недовго читав. Гіркі думки та тривога не давали йому спокою: він закрив книжку й задумався. Де його взяти грошей на хліб? Заробити ніде, позичити — ніхто не позичить, а без хліба не можна. До всього чоловік звикне, без усього обійдеться, а без хліба годі обійтися... Ця думка муляла йому серце, йшла за ним усюди, як тінь, гризла його, як іржа залізо... Хома увесь день ходив як зварений, не находив собі місця.

І Химину душу точила тая ж думка, але Хима теж журилася тихцем і ніби не знала, чого Хома нудить світом...

Полягали старі спати, та не спалося: окраєць хліба з полиці ліз перед очі, обертався на всі боки та мов примовляв: „подивіться на мене, який я малий: нема чого й кусати: та ще й останній"... Порожня діжка з борошна перевертається догори дном, і навіть пилочок не сипався з неї.

Не витримав Хома.

Найнебезпечніші в політиці люди з сильною фантазією і слабими нервами.

(Р. Шуманн, французький політик).

STAFFORD FOODS LTD.

LEADERS IN FINE FOODS

HEAD OFFICE: TORONTO

Branches: Montreal, Hamilton, Winnipeg, Calgary, Edmonton, Vancouver

845 King Edward St., St. James, Manitoba

— Химо, ти спиш? — поспитав він з печі.

— Не сплю... а чого там?

— Та, бачиш, я думаю, чи не взяти б нам у Берка хоч пуд борошна.

— А за що ж ти братимеш? Жид набір не дасть...

— Набір не дасть... та я думаю... і навіщо ти ховаєш того п'ятизлотника? Доложив би трохи, а може б, жид почекав решту, от і був би пуд муки...

Хима аж скочила на полу, мов опечена.

— Не дам!... і в голові собі не покладай... Зроду не дам! Голодом буду моритися, на картоплі охляну, а п'ятизлотника не дам!... Не на те ховала я його тридцять літ, щоб тепер жидам віддати!...

— Ховай, бабо, ховай! Заховаєш лихий знає кому! А тут аж шкура на голові болить від думок!... Ховай!... не давай!...

Хома був сердитий — він довго перевертався на печі та все бурчав щось сердитим голосом.

Хима аж упріла, їй аж душно стало від одної думки, що її скарб, її п'ятизлотник, котрий вона так довго ховала, котрий марила віддати тільки коханій унучці, — міг би перейти в жидівські руки.

І вже не думка про хліб, а про той п'ятизлотник не давала Химі спати. Не спав і Хома через „білі гроші"...

Хліба нестало: доїли останню скибочку. Кілька вже день харчувались старі вареною та печеною картоплею, аж охляли без хліба. Хома ходив, як ніч, нічого й не говорив до Хими: мовчала й Хима, та думки їх близесенько літали коло одного осередка, перестрівались та, здавалося, розмовляли межи собою... Хима знала, що сумує старий, що в нього на думці... А Хомі довідне було

Найкращі Побажання

J. T. PAQUETTE & SONS LTD.

SUDBURY'S LARGEST GENTS FURNISHINGS

84 Durham St., SUDBURY, ONT.

ЛІТОПИС УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В КАНАДІ

На підставі річників „Українського Голосу"
опрацювала **Ольга Войценко.**

Том перший — Піонерська доба, 1874—1918.
Стор. 294. — Видання гарне. — **Ціна $4.50**

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

звісно, що робиться в душі у старої, мов він заглядав туди. І не диво: живучи вкупі тридцять літ, вони стали схожими одно на одного, розуміли одно одного, як самі себе.

„Господи, — думав Хома, — коли б хто заглянув у хату, може б, мені трохи полегшало, якби почув людську мову, а то таке, що хоч за пояс та на горище".

Але ця думка зараз налякала його: тут самим нічого їсти, а, борони Боже, трапиться гість, тоді чим хоч приймай, ще й сорому наберешся... Та химерна доля, мабуть, підслухала бажання Хомине й не дала йому довго міркувати над тим, добре буде, як з'явиться гість, чи ні, бо двері рипнули, й гість став на порозі.

— Здорові були, свате!

— Здорові будьте й ви! Яким це побитом? — здивувався Хома.

— Привіз січку різати до жида... а ваша Зінька й каже: заїдьте там, тату, до старих, перекажіть, що я хвалити Бога, здорова, та спитайте, як там їм живеться?... От я заїхав до вас, свате... а де ж сваха?

Хима вилізла з-за печі.

— Як вас Бог милує, свате?... що там сваха?... а моя Зінька?... Та сідайте ж бо! — припрохувала Хима, а в самої вертілось на думці: „Головонько ж моя бідна! Чим же прийматиму свата? Хоч виколупай з пальця, а дай!..."

Хома балакав із сватом та все якось чудно та неспокійно поглядав на стару: він пам'ятав, що сват завсігди частував його гогілкою і що й йому годиться як

слід прийняти гостя. Хома таки не витримав: тільки Хима вийшла з хати, він шуснув за нею до сіней.

— Стара! — почав він тихим та несміливим голосом, — годило б ся почастувати свата чаркою...

— Та вже ж годило б ся...

Хома замовк та все чухав потилицю.

— Може, там у тебе де є, Химо, хоч на півкварти...

— Адже ти знаєш, що нема... Візьми пляшку та біжи до корчми, може, шинкар дасть набір...

— Навряд!... — сказав Хома, але взяв шапку та пляшку і пішов пробувати щастя.

Лихий та збентежений вертався Хома з порожньою пляшкою з корчми: шинкар не дав набір. Хома викликав Химу до сіней і показав їй порожню пляшку.

— Знаєш що Химо... знаєш що, стара... — улесливим голосом шепотів Хома. — Свата не можна пустити без чарки... Винеси мерщій твого п'ятизлотника, я духом примчу горілку, ще й здачу тобі принесу... Бо, бачиш, не можна ж так.

— Це смерть моя, не чоловік! І чого ти напосівся на того п'ятизлотника? Казала не дам — і не дам, і край!... Хоч забий мене отут — не дам!...

— Дай кажу!

— Не дам!

— Дай!

— Не дам, не дам і не дам!...

— Пху, сатано!...

Хома плюнув і, хрьопнувши дверима, вийшов надвір.

Злість поняла його серце, йому було досадно і на жінку і, на того п'ятизлотника... А вернутись без горілки ніяким побитом не можна... На щастя, трапився кум і позичив на півкварти.

Стара зварила бараболі й таксяк прийняли свата. П'ятизлотник перетривав ще одну небезпечну годину, та на те, мабуть, щоб стати причиною незгоди межи чоловіком та жінкою... Хома ніяк не міг убгати собі в голову, що він мусить терпіти голод, коли в скрині лежать гроші — невеликі, правда, але все-таки можна залатати

Ніякі добрі наслідки не оправдують зла, що їх попередило.

(Якоб Буркгардт, німецький історик).

Найкращі Побажання

DR. G. TOKARYK

Дентист

161 Larch St.

SUDBURY, ONT.

Сердечний привіт

JACKSON & BARNARD

FUNERAL HOME

233 Larch Street,

SUDBURY, ONT.

ними хоч одну дірку в господарській потребі.

Хима трусилася над своїм скарбом, над своїми „білими грішми", вона так звикла до своєї мрії подарувати п'ятизлотник унучці, що намагання Хомині видати п'ятизлотник на що інше дратували її, гнівили несказанно...

На другий день пішов Хома по сусідах позичати хліба, та ніхто не дав: кожному цього року сутужно, в кожного недорід поменшив хліба. Пішов Хома до жида — так, без великої надії, пам'ятаючи приказку: „тільки в мене рідні, що жиди одні", але жид не дав: „багато, каже, набрали в мене люди без грошей, а ніхто не оддає"... Похнюпившись, поплентавсь старий додому з порожніми руками, та й не гадав, що вдома дожидає його нове лихо, — соцький з десятником прийшли правити подать.

— Почекайте, люди добрі, — благав Хома, — я віддам. А тепер, їй же Богу, не маю... хліба шматочка нема... Самі знаєте, який тепер рік тяжкий, — нема хліба, нема де й заробити...

— Ми вже це чули, старий! Давню пісню співаєш! Нам — що! нам хоч ригни, а дай, нам начальство велить. І так уже наслухалися за тії „недоїмки" — загомоніли сільські посіпаки.

— Та що ж ви візьмете, коли в мене й копійки зламаної нема за душею!

Знайдемо, що взяти. Дай, діду, хоч частину грошей, бо заграбуємо одежу.

ВИМАГАЙТЕ ЦІЄЇ
МАРКИ ЯКОСТИ
КОЛИ КУПУЄТЕ

МОЛОКО – СМЕТАНУ – МАСЛО
СИР – МОРОЖЕНЕ
ЯЙЦЯ та ДРІБ

MANITOBA DAIRY and POULTRY CO-OPERATIVE LTD.

Head Office — 570 Roseberry Street

ST. JAMES WINNIPEG 21, MAN.

— Кажу ж вам, що не маю! — скрикнув з серця Хома.

— Не маєш? Добре! Гей, бери свиту з жердки! — крикнув соцький на десятника.

Десятник прискочив до жердки й потяг Химину свиту.

— Не руш! — скочив Хома до десятника й вхопив за свиту. — Не руш! я не попущу, щоб у мене грабовано одежу! Ей, Химо, давай твого п'ятизлотника цим невірам, бо вони й душу витягли б з чоловіка...

Хима, що стояла досі німа та бліда, як смерть, почувши про п'ятизлотника, прожогом кинулась до скрині, впала на неї й міцно вчепилася руками за віко.

— Не дам! — крикнула вона. — Не діждете взяти п'ятизлотника!

— Пусти, — штовхнув Хома жінку, — я сам достану...

Але Хима міцно, мов кліщами, вчепилася руками за скриню, і Хома ніяк не міг стягти її з скрині.

— Беріть свиту, бодай вас за зуби взяло, — кричала Хима, — а п'ятизлотника не дам!

Десятник, недовго думавши, закинув свиту на плечі, й подався за соцьким з хати.

Хима сиділа на скрині — бліда, аж жовта, тремтяча та перелякана: руки заклякли на віку: посоловілі очі нестямно дивилися на двері.

Хома важко дихав, аж сопів, він постояв мовчки на місці, далі насунув шапку й вийшов з хати, хрьопнувши дверима.

Лишившись сама, Хима заплакала. „Господи, — думала вона, — за що на нас звідусюди саме лихо, сама біда? Чим ми прогнівили тебе, Боже, що отак при старості караємося?..." Сльози котились їй по старому виду, капали на скриню, на запаску, а вона сиділа сумна, як сам сум, і забула вже про той скарб свій, про п'ятизлотник, який недавно так боронила від ненавистних зборщиків...

Вечір захопив її на скрині, темрява оповила хату, а Хима не світила світла, — їй було не до світла.

Ввечері прийшов Хома — хмурний, як небо восени. Він мовчки сів на лаву й задивився в куток.

— Хомо!

Тихо.

— Хомо!

— Ну?...

— Я оце надумала... пішов би ти до пана, попрохав би грошей на відробітки... Може б, він і дав. От завтра субота, підуть люди до рощоту, — піди й ти та попроси гарненько — може, змилується.

— Ет, не дасть...

— А ти піди, попроси гарненько, може, й дасть.

Старі замовкли, але надія на панську ласку ледве помітним про-

З щирим привітом

SUDBURY STEAM LAUNDRY LTD

DRY CLEANERS

171 Larch St. SUDBURY, ONT.

Phone OS 5-6445

менем осявала їм серця, зцілющою водою покропила сердечні рани...

Другого дня ввечері вертався Хома від пана.

— Ну? — зустріла його на порозі Хима.

— Дав!... П'ять дав, на відробітки... на буряки...

Хима перехрестилась.

Щасливі — зараз нараяли одібрати свиту, а на решту купити кукурудзяного борошна на малай, бо житнє дороге. Хоч не хліб, а все ж веселіше буде, ніж на самій бараболі.

Повечерявши, старі полягали спати.

Та не спалося старим.

Усе, що пережили вони за цих кілька день, ставало тепер їм перед очима, як на долоні. Поки голод зазирав їм у вічі, вони силкувались одвернутися від його, боялись думати про нього. Тепер, коли несподівана поміч дала їм спроможність хоч на кілька день збутися гірких клопіт про шматок хліба, вони з цікавістю розглядалися в своєму лихові, самі зазирали в вічі своєму ворогові, бо він і тепер ще маяв над ними своїм чорним, сухим крилом...

„А що було б, — думав Хома, — якби й пан не дав грошей? Не вже гинути з голоду? Що то голод! Не велике слово, а страшне! Ще ми, хвалити Бога, не зовсім гинули, а й то так було гірко, так важко, що, здається, вибіг би на вулицю та й гавкав би, як пес... А кажуть — у якійсь стороні тепер голод... справжній голод... і не село, не два, а, кажуть, сила

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

„ВІСНИК"

РЕЛІГІЙНИЙ ЧАСОПИС ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Виходить 1-го і 15-го кожного місяця.

„ВІСНИК" є органом Української Греко-Православної Церкви в Канаді. На його зміст складаються статті на релігійно-моральні та церковно-історичні теми, гарні й повчальні оповідання для молоді й старших, матеріяли для Недільних Шкіл, новинки з церковного світу й т. п.

„ВІСНИК" стоїть на сторожі найдорожчого скарбу українського народу — на сторожі його Віри й Церкви, — й тому повинен знаходитися в хаті **кожного православного українця.**

ПЕРЕДПЛАТА:

У Канаді ..... $3.00 на рік
За кордоном ..... $3.50 на рік

THE HERALD

7 St. Johns Ave., Winnipeg 4, Man.

Canada

людей без скибочки хліба, мруть з голоду..."

Хома не знав, в яких це сторонах голодують люди, якої вони віри, якою мовою говорять, він тільки чув, що вони голодні, і йому ввижалася сила голодних, змарнілих, сумних людей, що з туги та з голоду мало не гавкають, як пси, і нізвідки поради немає бідолашним...

„Виставили в церкві карнавку, — думав Хома — і дав би чоловік на тих голодних що змога, так що ж — дай, голоде, хліба!..."

Хима лежала на полу, розплющивши очі, — і в її голові снувалися думи. „Роздобув, хвалити Бога, старий трохи грошей... хоч на якийсь час утихомириться, а то й дихати не давав мені з тим п'ятизлотником. Намігся в одно: дай та й дай... Та що з тих грошей! Ненадовго й вистачить, треба картоплею намагати... Добре, що хоч картоплю маємо... А в тих голодних, що читали батюшка в церкві, мабуть, і картоплі немає?... От десь горе! Ми ще самі, двоєчко нас, а то, борони Боже, сім'я велика, діточки дрібні, пищать з голоду, а тут ні крихіточки закропитися... Якби ближче, дала б з мірку картоплі... з щирої душі запомогла б... Ох, бо й я знаю, що то голод, а там, видко, ще гірше діється"... Перед очима Химиними просувалися картини одна одної сумніші, одна одної страшніші, і її серце умлівало з жалю за тими голодними, хоч невідомими людьми... „А може... — і в голові її промайнула думка. — Ні, ні! — відганяла Хима непрохану думку, що лякала її своєю незвичайністю... — Не дам, то не моє, то не моє, то внуччине... А може"... Стара заклякла, увірвавши думку, та мов прислухалася, що скаже серце, як погодиться з думкою.

„Господи! — думав Хома, — чого ті голодні усе ввижаються мені сьогодні? Може, це мана яка? Воно годило б ся запомогти, бо ситий голодному не вірить, як кажуть, а з миру по нитці — голому сорочка... Кортить мене сказати щось жінці, так боюся... вона вже й так лиха на мене за того п'ятизлотника. А може, сказати?"

— Химо, — насмілився Хома, ти спиш?

— Ні, чогось мене сон не бере.

— І я не засну... верзеться всячина... голодні ввижаються з тих країв, де голод...

— Це справді! Й мені вони з думки не сходять. Мабуть, горюють там, бідолашні...

— Атож! Знаєш що, Химо... Я думаю...

— Про п'ятизлотника?

— Егеж... якби нам його... теє... в карнавку.

Хима не відповідала. В хаті стало тихо: Хома чув, як калаталось його серце. бо він трохи налякався своєї сміливості.

Мертві сорому не знають і якщо вони навіть помилялись, то історія і наша память їм зобовязана простити.

Мертві помилок виправити не можуть і даремною стратою часу було б адресувати до них якінебудь вимоги коректив.

— Віддамо... як має піти на що інше, — хай лучче йде на голодних... Завтра віднесу до церкви.

— Отак краще! — вільніше відітхнув Хома.

Старі помовчали, — зітхнувши глибоко, а згодом заснули.

Другого дня, зібравшись до церкви, Хима відчинила скриню, вийняла ганчірку з п'ятизлотником, розгорнула її, оглянула свій скарб, що тридцять літ ховала, як ока, і знов загорнула. Її руки мимохіть зробили рух до скрині, але вона швидше підняла їх і сховала вузлик у пазуху.

Після Служби Божої Хима наблизилася до карнавки, нешвидко добула з ганчірки п'ятизлотника, потримала його в руці й укинула в карнавку.

— Цок!

Довгу хвилину стояла Хима перед карнавкою слухаючи, як той звук „білих грошей" лунав у її вухах, але на серці в неї стало і радісно, і весело, мов на Великдень...

Перехрестившись до образів, Хима неспішною ходою подалася додому.

Того ж таки дня батюшка виймав гроші з карнавки. Побачивши межи мідяками срібний п'ятизлотник, він немало здивувався.

— Дивіться, — сказав він, розглядаючи старі гроші, — а я й не знав, що межи моїми парафіянами єсть такі багатирі!...

(28 січня, 1893 р.,
с. Лопатинці).

Не матимете більше проблем з гарячою водою

КОЛИ ВИНАЙМИТЕ ЕЛЕКТРИЧНИЙ ОГРІВАЧ ВОДИ

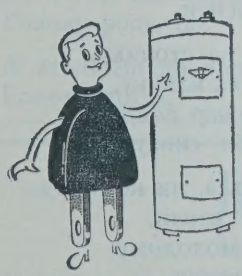

$1.95 МІСЯЧНО

НІЯКИХ ГРОШЕВИХ ВИТРАТ

Цей легкий плян винайму тепер дає вам до вибору тенку в трьох розмірах (30, 40 або 52 ґальонів), відповідно до ваших родинних потреб, по одній низькій ціні винайму $1.95 місячно.

- **Безплатна інсталяція**
- **Безплатний догляд — 24-годинна обслуга.**
- **Низькі одностайні ціни роблять Електрику найдешевшим способом огрівати воду.**

За всіми подробицями вдавайтесь до...

City Hydro

405 Portage Ave.
WINNIPEG
PHONE: WH 6-8201

КОЛОМИЙКИ

Ці коломийки списав від своїх родичів молодий Сумківець Ярослав Лозовчук з Гефорд, Саск. Перша їх серія була поміщена в минулорічному нашому календарі-альманахові. Цього року поміщуємо другу серію тих коломийок або, як дехто їх називає, співаночок.

Сіла пташка на вороті,
Та й на ніжки дує,
Їде козак з України
Та й ся гонорує.

Аби пани панували,
Аби пани жили,
Аби пани на Бриґідках
Тачками возили.

Ой Марійко, подобрійко,
Подобрій на мене,
Я на тебе подобрію,
Як підеш за мене.

Ти білявко, прихилявко,
Прихилися д мині,
Як ся мати прихилює
Д маленькій дитині.

Як ся мати прихилює
Дитину плекати,
Так ся мила прихиляє
Личко цілувати.

***

Ой чия то дівчинонька,
Що я з нев танцюю,
Та най буде чия хоче,
Я ї поцілую.

А я гадав, що віросту,
Та піду косити,
Мене взяли, відобрали,
Карабін носити.

А карабін на столику,
Шабелька на клинку,
Старий жовнір повідає:
Шкода тебе, синку.

Ой чи шкода, чи не шкода,
Вони мене взяли,
Вони мені молодому
Кучерики втяли.

Ой чесав я кучерики,
Що ранку, що ранку,
Вони мені облетіли
У Львові на ґанку.

Карабіне, карабіне,
Та й карабіночку,
Через тебе я утратив
Любу дівчиночку.

***

ВАРТО ЗАТЯМИТИ

Ну, хто не скаже вам хоч дещо
На тему — про сварливу тещу?
Та забувають оповідачі оті,
Що різні тещі є, і різні є зяті.

Такого шанувати треба,
Хто в очі каже правду всім, —
Цей не вигадує для себе,
А ризикує ще й своїм.

Для того, щоб талант зростити,
Любові треба і ума...
Не бійсь людину похвалити,
А бійся скривдить задарма.

Користолюбець щохвилини
Торочить про свої права,
А от про те, що сам повинен
Зробити людям, — забува.

Дрібні чуття тобою движуть, —
Покручена у тебе путь...
Не будь солодкий, бо розлижуть,
Гірким не будь, бо розплюють.

Чому пчоли не йдуть в поле,
Чому не рояться?
Чому дівки не гуляють?
Пан-отця бояться.

А скрипочки із липочки,
А струни з барвінку,
Як заграю, буде чути
Аж на Українку.

Ой кувала зазуленька,
Кувала, кувала,
Нераз моя вечеронька
Переночувала.

Нераз моя вечеронька
Була на сніданю,
Через тото цілюванє,
Через обійманє.

Ой ти брате, товаришу,
Будемося бити,
Ой не ходи, де я ходжу
Дівчину любити.

Ой не ходи, де я ходжу,
Де я дівча маю,
Бо я тобі каменищем
Голову розвалю.

А ти підеш до шпиталю
Голову гоїти,
А я піду в полонинку
Овечки доїти.

***

Коло млина яворина,
Коло млина кладка,
Не знаєш ти, моя мила
Яка в мене гадка.

Одна гадка попоїсти,
Друга погуляти,
А ще третя мила гадка
До обіду спати.

Горілочка оковита,
А пиво варене,
Бодай тебе, мій миленький,
Бог скарав за мене.

Бодай тебе, мій миленький,
Бог скарав за мене,
Ой не одна пропадає
Нічка через тебе.

***

Ой казала Городенка,
Що я сє не верну,
А я тоту Городенку
На біду оберну.

Ходжу, тужу, руки ломлю,
Вздихаю до неба,

КАРМЕЛЮК

Написав **М. П. Старицький**

Історичний роман в трьох томах.

Ця повість захоплює кожного від перших сторінок. Всі три томи мають 861 ст. друку. Видання гарне.

Ціна — $5.00

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

Свому серцю промовляю,
Що бідити треба.

А Господи милосердний,
Що то таке в світі,
Що зелена смеречина
Як в зимі, так в літі.

Ой ляжу я брате спати,
А мені не спиться,
Лише трошки задрімаю,
Вже миленька сниться.

Два нас пане товаришу,
Ой два нас, ой два нас,
Як ідемо до дівчини,
То не робім галас.

Як будемо з товаришом
Галаси робити,
То найдуться такі хлопці,
Що нас будут бити.

Ой калинко, луговинко,
Чого в лузі стоїш,
Чи сонічка візираєш,
Чи ся вітру боїш?

Я сонічка візираю,
Вітру ся не бою,
Де мня мати породила,
Там собі постою.

Пане брате товаришу
Не свари на мене,
Як ся напю горівочки,
Заплати за мене.

Ой Господи милосердний,
Коли вечір буде?
Бо коли ся за нас двоє
Наговорять люди?

Та най брешуть, най говорять,
Ти не забувайся,
Я не буду женитися,
Ти не віддавайся.

Ой піду я в полонинку,
Вівці мої, вівці,
Вішивана сорочечка
Та на моїй дівці.

Вішивана сорочечка,
Чорна петичина,
А то ж ми сі сподобала
Молода дівчина.

Ой тугії воротечка,
Тугії, тугії,
Прошу тебе, не зрадь мене,
Не люби другії.

Історія повчає, що справді великі і живі ідеї не потребують корпусів поліції, ані служб безпеки. Вони вдержуються і закріплюються в житті своєю власною вартістю, своєю питомою вагою.

ПОДУМАЙТЕ НАД ЦИМ...

Чи ви подбали про те, що думаєте робити, коли будете мати 65 років? Чи будете мати фінансову незалежність? Відповідь є у ваших руках, бо те, що зробите від тепер до 65 років вашого віку, є найбільшої ваги. Можемо допомогти вам стати власником так званого персонального пляну відставки — як ми вже допомогли тисячам інших. Тільки зайдіть або напишіть.

THE
Great-West Life
ASSURANCE COMPANY

Бо як будеш мій миленький
Другії любити,
Буде тобі коло серця
Гадиночка вити.

Будетися вити, вити,
Та й за серце пити,
Будеш знати, памятати,
Як другу любити.

Любимосі, мій миленький,
Потайно, потайно,
Бо як будуть люди знати,
То не буде файно.

***

Загачу я бистру річку,
Загачу, загачу,
А ти з мене не смійкосі,
Великий багачу.

А ти вмієш загатити,
А я розгатити,
А я з тебе не сміюся,
Хочу тебе взети.

Але ж бо я за маленький,
Коби м трохи виріс,
Я би м любці дров нарубав,
Ще й водички приніс.

Як не текла річка вгору,
Та й не буде течи,
Не годен ти, мій миленький,
Мене устеречи.

Мамко моя, старенькая,
Дай сорочку білу,
Бо не знаю де я буду
У другу неділю.

Ми не повинні вколисувати себе фальшивою вірою, неначе можливе ідеологічне або моральне порозуміння між тими, що будують мур у Берліні, і тими, що дали свободу своїм колоніям.

(Д-р Дірк Стіккер, генеральний секретар НАТО).

CLOVERLEAF MOTEL
One block north of No. 401 Highway at Drew St. in Oshawa
18 Units, Ultra Modern with T.V. Open Year Round
Власники:
Йосиф і Софія Семенців
Phone RAndolph 3-7272
214 Toronto Ave., Oshawa, Ont.
Members D.A.A. — A.M.A.

Drs. Verchomin & Holubitsky
Лікарі і Оператори
Х-Рей і Фізіо-Терапія
207 Union Building
10023—102nd Ave.
EDMONTON, ALBERTA

MOTOR CITY BOWLING LTD.
78 Richmond St. W.
Oshawa, Ont.
40 Ultra Modern Brunswick Lanes Automatic Pinsetting
Власник: **Дмитро Котелко**
Phone RA 3-3212

YANDA & GREGORY
BARRISTERS, SOLICITORS & NOTARIES
307 Royal Trust Bldg.,
EDMONTON, ALTA.

ПОРАДИ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я

Що повинні робити ті, що мають високе тиснення крови?

Найперше повинні тримати дієту від товстих потрав і солі. Цієї дієти не заступить ніяке лікарство, хоча б яке „чудотворне". Крім цього слід вживати лікарства, але тільки ті, що лікар припише, бо не всі лікарства помагають всім пацієнтам, що мають високе тиснення крови. Часом треба вживати ріжні лікарства, щоб вони помогли пацієнтові.

Лікарі сподіються, що внедовзі знайдуть вповні успішне лікарство на високе тиснення крови.

• • •

Що повинні їсти старші люди, щоб бути здоровими?

Лікарі кажуть, що люди, які мають уже понад 60 років, щоб бути здоровими, то мусять придержуватися такої дієти:

1. Не курити, а як хто курить, то тільки 4 папіроси денно.
2. Не пити зовсім алькоголевих напитків.
3. Їсти умірковано. Щоденний харч повинен бути з свіжих ярин, овочів і молока.
4. Хліба, м'яса й товщів їсти якнайменше.

• • •

Новий лік проти високого тиснення крови

Доктор Едвард Д. Фрайс випробував в шпиталі Ветеранської Адміністрації новий лік проти високого тиснення крови. Він сполучив ліки ресерпінс і гидралязін і тим способом одержав новий лік, який дає кращі успіхи, як давали ці ліки окремо.

• • •

Апарат для оживлення серця

На з'їзді американських кардіологів (учених, що досліджують людське серце) на Флориді, д-р Джордж Гаркінс з Гарвардського Університету і інж. Брансон з презбитеріянського медичного осередка в Сан Франціско задемонстрували апарат, яким можна оживити серце померлої людини. Цій їх демонстрації, з привезеною на залю недавно померлою людиною, приглядалося близько 5,000 осіб, учасників цього з'їзду.

• • •

UKRAINIAN BOOK STORE
P.O. Box 2414, 10348-101st St.
Edmonton, Alberta.

Маємо найбільший вибір:
УКРАЇНСЬКИХ КНИЖОК — ГРАМОФОНОВИХ ПЛИТ.

Полотна — Канва — Нитки — Стінні календарі — Серпи — Сапи — Коси з приборами — Краски на писанки.

На бажання шлемо каталоги:
1. *Стінних календарів,*
2. *Рекордів,*
3. *Книжок і різноманітного товару.*

Western Cabinet Ltd.
Western School Furniture Co.

JOHN SULYMA
President

8910—125 Ave.
Edmonton, Alberta.
Phone 474 6461

Склеювання кісток людських

Американські лікарі випробували недавно новий, дуже цікавий і практичний спосіб лікування при переломах кісток. Вони шляхом ріжних дослідів дібрали синтетичний клей, виготовлений з поліуретану, яким з величезним успіхом можна склеювати кістки в місцях їх переломів. Практика виявила, що після висихання клей стає твердіщим ніж сама кістка. Зламаною рукою чи ногою можна рухати вже через кілька годин після склеєння, а через рік кістка стає зовсім суцільною, бо її тканини здатні проростати крізь шар клею.

• • •

Лік на безсонність

Одним із засобів, як прогнати безсонність і як користати з цілющого сну в ночі, є легка купіль перед спанням. Коли людина перетомлена (а те буває часто), вона повинна взяти на 10—15 хвилин купіль, при чому вода повинна мати температуру тіла. Така купіль дуже успішна, бо вона зменшує напругу і причинюється до нормальної циркуляції крови. А коли відпочиваємо фізично, тоді й духово відпічнемо. Це доведена річ, що до випочатого організму нервова й емоціональна напруга не має доступу.

Якщо хтось не має доброго сну, мусить навчитися відпочивати духово і фізично перед спан-

У вірності збанкрутованим засадам можна дочекатись тільки свого власного банкрутства, а ніколи рятунку для себе і своїх думок.

СКЛАД ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ

ОДИНОКИЙ СКЛЕП ЦЕРКОВНИХ РЕЧЕЙ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОСЛАВНОГО СТИЛЮ.

У Складі можна набути всі потрібні Церковні та Богослужбові речі, якнайкращої якости та по умірковaних цінах, на приклад:

ЄВАНГЕЛІЇ, КИВОТИ, ДАРОХРАНИТЕЛЬНИЦІ, СВІЧНИКИ, ХРЕСТИ, ХОРУГВИ, ОБЛАЧЕННЯ (ризи), ЧАШІ, ІКОНИ, ЦЕРКОВНЕ СВІТЛО, ІКОНОСТАСИ, і т. п.

Пишіть за каталогом та бажаними інформаціями.

Листи, замовлення і гроші слати на адресу:

CONSISTORY CHURCH GOODS SUPPLY,

7 St. Johns Ave., Winnipeg 4, Man.

Canada

ням. Людина не повинна йти до ліжка після дискусії на тему родинних фінансів, після нервової гри в карти і т. п.

Принайменше на 20 хвилин перед тим, заки підете до ліжка, перестаньте робити все, що вимагає хоч би невеличкої умової напруги. Часто короткий прохід або вигідний відпочинок на софі чи мякому кріслі приверне спокій і рівновагу духа. І не турбуйтеся ніколи кількістю проспаних годин. Бо важне є, **як ми спимо,** а не **скільки ми спимо.**

Головна річ відпочинок, не сон. Можна спати не відпочивши і можна відпочати не спавши. Кількакратний відпочинок впродовж дня може краще підкріпити наш мозок і м'язи, чим вісім годин безперервного сну.

• • •

Кровотеча з носа

Причини кровотечі з носа бувають ріжні. Найчастіші кровотечі з носа бувають тоді, коли є удар по носі, або поранення слизистої оболоночки носа нігтем під час шпортання в носі. Крім цього може бути кровотеча з носа в людей, що мають високе тиснення крови і в людей, що мають хронічний бронхіт.

У жінок кровотеча з носа може проявлятися при затриманні менструації. Трапляється також кровотеча з носа при деяких внутрішніх хворобах, як артеріосклероза, хронічне запалення нирок і т. п.

Кровотечу з носа задержати можна тоді, коли піднести голову вгору, і прикладати до носа оклад, чи лід завинений в біле полотенце. Коли це не поможе, тоді треба звернутися до лікаря, спеціяліста від носа.

• • •

Чи їсти цибулю?

Багато людей не їдять цибулі тому, що вона має неприємний запах. Але на це не треба зважа-

Княжа слава

Написав **Антін Лотоцький**

Історичні оповідання. 34 оповідання про найславніших в нашій історії людей та події звязані з ними. Ілюстрована. При кінці має словничок-пояснення в англійській мові мало вживаних слів. Ця книжка апробована для вжитку в навчанні української мови в державних школах в Манітобі.

Стор. 235. **Ціна $2.50**

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

ти. Цибуля своїми складниками дуже потрібна для людського організму.

Цибулю управляють люди від дуже давніх часів. Геродот, старинний грецький історик, що жив 485—425 літ перед Христом, передає, що в Україні вирощували цибулю вже від щонайменше трьох тисяч років.

• • •

Усмирюючі таблети на шибайголовів

В англійській пресі появилася вістка, що на аптечних полицях появилися усмирюючі таблети для дітей, що є тяжкі до виховання. По зажитті цих таблеток, продовж шість тижнів, непослушні діти стають такі лагідні, що їх хоч „бери і до рани прикладай".

• • •

Ґума до життя

Фабрик, що виробляють ґуму до життя в ЗДА є 41. Ріжних родів ґум до життя є приблизно 30, і переважно у формі плиток, або фасолі.

Життя ґуми, як кажуть лікарі і ті, що її жують, розладовує нервове напняття і усуває почуття безділля.

• • •

Сердечні Побажання
для українських покупців

PALM DAIRIES LIMITED

158 Shaughnessy St.,
SUDBURY, ONT.
Phone: OS 5-8391

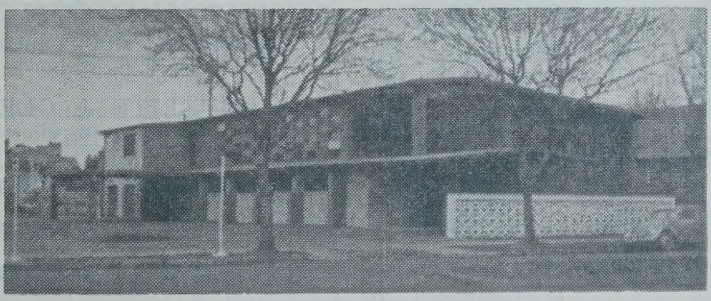

НАЙНОВІШЕ І НАЙМОДЕРНІШЕ
ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ В ЕДМОНТОНІ

Покірне зрозуміння, симпатії і сумлінна услуга — оце головні мотиви нашої професійної услуги. Можете бути певні, що всі деталі будуть поладнані з професійним умінням і ненастирливою ввічливістю, коли ми виконуємо свої обов'язки під час церемоній. Без уваги на годину, віддаль ми завжди до ваших послуг.

SOUTH SIDE MEMORIAL CHAPEL LTD.

ПОХОРОННІ УПРАВИТЕЛІ

Український представник, В. ЯДЛОВСЬКИЙ

8310 - 104 Street **Edmonton, Alta.** **Phone GE 3-8733**

Протиатомова сироватка

На з'їзді Асоціяції Військових Хірургів виголосив заступник директора інституту патології ЗДА, полковник Д. Блумберг, доповідь про досліди над сироваткою, яка забезпечує людину перед дією атомової радіяції. Полковник Блумберг відвідав м. Сухум (Грузія), де довідався, що московські науковці також працюють над протиатомовою сироваткою. Для цього в Сухумі розташована дослідна станція, де знаходиться 1.000 мавп, яким впорскують антирадіяційну речовину. Як повідомив Д. Блумберг, 40% дослідів показують успішні висліди. Більшість антирадіяційних хемічних речовин складаються з сірки.

• • •

Вітаміна „Ц" в чатинні

Природознавці і хеміки відкрили, що в чатинні є три рази більше вітаміни „Ц", як в цитрині. Крім цього в чатинні є ще інші вітаміни та мінеральні солі і етеричні олії.

Політика це бизнес, це ведення справ так, щоби за найдешевшу ціну набути найбільшу вартість.

Большевизм — це аморальність, цинізм, брутальне насильство над нормами справедливости.

Большевизм у духовій площині — це насилля, диктатура і терор.

Сердечні Побажання
для українських покупців

SUDBURY P. & C.
CO-OPERATIVE DAIRY Ltd.

231 Spruce St. — OS 5-6485

Sudbury, Ont.

Найкращі Побажання
для українців

MARGUERITE & GERRY
LOUGHEED

60-62 Eyre St. S. **79 Durham St. S.**
&
NEW SUDBURY SHOPPING CENTRE

LOUGHEED'S LTD.

МОДЕРНИЙ РЕСТОРАН
У СЕРЕДМІСТІ ЕДМОНТОНУ

RIVIERA RESTAURANT

10064—100 St. Edmonton, Alta.
Phone GA 4-2382
напроти готелю Мекдоналд
Власник І. ТИМЧИШИН
Поручає Шановному Громадянству Едмонтону і околиці смачні страви та перекуски в кожній порі дня.

P. J. LAZAROWICH, Q. C.

BARRISTER, SOLICITOR,
NOTARY PUBLIC

916 McLeod Building

Phones:
Office GA 25466
Res. GE 33653
EDMONTON, ALTA.

НЕЗАЛЕЖНА АФРИКА

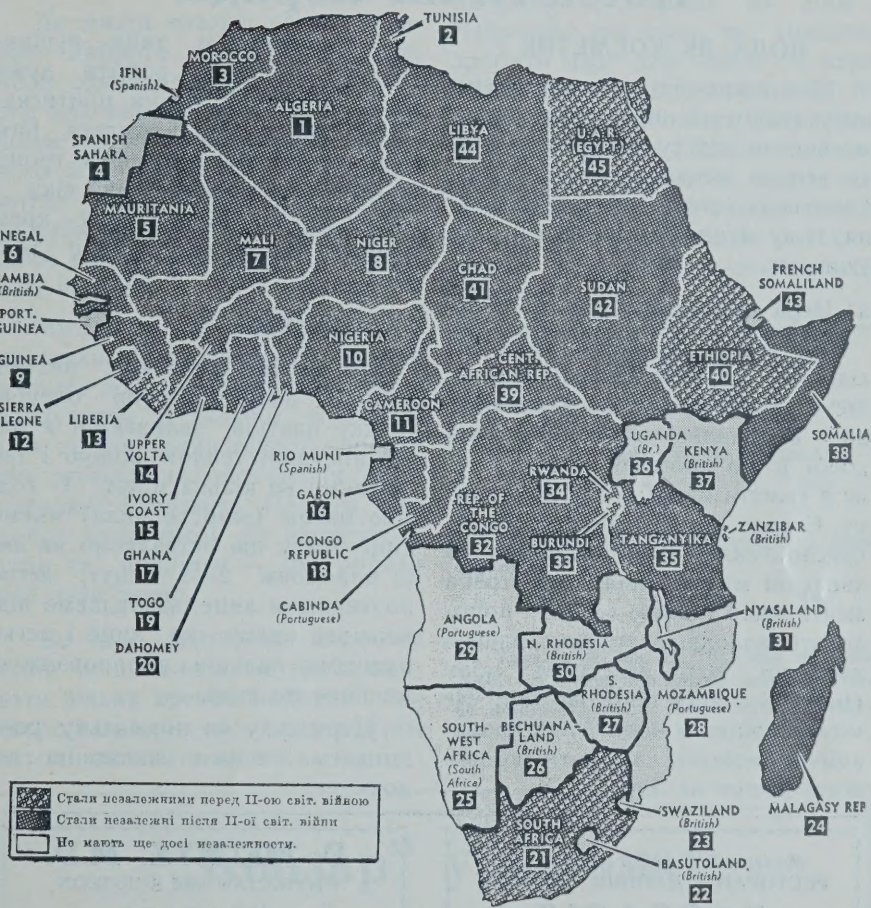

На представленій тут мапці показано Африку, як вона сьогодні під політичним оглядом виглядає. В Африці існує сьогодні 33 незалежні держави в тому чотири давніші (Єгипет, Етіопія, Південно Африканська Унія і Ліберія) і 29 новоповсталих африканських держав. Заки цей календар дійде до рук читачів, буде проголошена незалежність мабуть чотирьох інших африканських держав (Кенії, Уганди і двох Родезій). Крім того є ще в Африці 18 таких територій, що є в колоніяльній залежності від інших держав, або находяться під їх протекторатом. Мають ще свої колонії або протекторати в Африці такі держави: Велика Британія, Портуґалія, Південно-Африканська Унія, Еспанія і Франція.

DECORE, KOSHUTA, SULLY, BRODA & KAWULYCH
АДВОКАТИ
901 McLeod Building, Edmonton, Alberta
Offices also at Vegreville, Alberta

Косметичні поради

ВОДА ЯК КОСМЕТИК

Незалежно від того, яку маємо церу (скіру на лиці), суху, нормальну чи товсту, мусимо кожного вечора змивати лице водою. Сама вода не дасть нам удоволення, тому мусимо знати що і коли уживати.

а) **Цера нормальна**

До миття уживаємо мила лагідного - перетовщеного: найкраще є мило лянолінове (ланоліново - вазелінове або мило для „бебі"). До доброго миття вказане є ужиття малої губки з плестику. Є вона трішки шорстка і прекрасно змиває і очищує пори. По хвилевім миттю лиця і шиї треба змити мило теплою водою і пополокати холодною водою. Ділання холодної води відсвіжує скіру (мязи) і стягає пори на лиці. Не можна уживати води дуже холодної, бо можуть тріскати кровоносні жилки на лиці.

По висушенню лиця рушником, — а треба це робити дуже ніжно, рушник тільки притискати до лиця, а не розтягати ним мязи, треба опісля втерти трошки крему (залежно від віку і зморщків на лиці). Однак крем повинен бути менш-більш товстий.

б) **Цера суха**

До миття уживаємо платків вівсяних або пшеничні отруби. Ложку платків заливаємо, в малій посудині теплою водою і так лишаємо на кілька мінут. І тоді тою масою (замість мила) миємо лице. Масу цю оставляємо на лиці впродовж 2—3 мінут, легко розтираючи лице, накладаємо відживчого крему на лице і легко пушками пальців розпроваджуємо його по лиці.

Церу суху чи нормальну рано змиваємо тільки холодною водою.

Модерний і гарно уряджений
РЕСТОРАН І ДАЙНІНҐ ЛАВНДЖ
КАРПАТІЯ
10266 - 97 Стріт Едмонтон, Алта
Тел. GA 4-1213
поручає своїм Шановним Гостям великий вибір канадських та европейських страв та різнородних напитків. Винаймаємо наш ресторан на весілля, ювілейні прийняття та інші гостини.
Доставляємо готові страви та даємо обслугу на бенкети, весільні гостини та різні прийняття.
УПРАВА РЕСТОРАНУ „КАРПАТІЯ".

D. MELNYK, M.D.
PHYSICIAN and SURGEON
Phones:
Office GA 42323
Res. HU 86169
If No Answer Call
HU 88181
216 Northgate Building
10049 Jasper Avenue
EDMONTON, ALTA.

BASSIE, KEMPO, HOCHACHKA & SHEWCHUK
АДВОКАТИ й ПОВНОВЛАСНИКИ
10237-98th Street, Edmonton, Alta. Phone GA 4-7152

в) **Цера товста**

До миття товстої цери уживаємо доброго туалетного мила. Коли однак цера є не лише товста, але має і угри чи ропні прищики, треба вживати мила сіркового або саліцилевого. Під час миття треба лице добре намилити найкраще губкою і обмити теплою водою, а сполоскати холодною водою.

Місця, де виступають угри і прищики, треба протерти плином, а саме: ложочку квасу борового розпустити в склянці з водою (пів склянки води теплої), додати пів склянки чистої горілки (алькоголю), і змішати. Плином тим добре мити місця де виступають угри чи прищики — це робити два рази денно.

До часу вилічення цери від угрів чи прищиків, не треба вживати **ніяких кремів.** Боровий плин скоро вам вичистить церу з угрів, а тоді уживайте креми.

При ліченню товстої цери дуже добра є „парівка на лице". Найменше два рази на тиждень зробити пару для лиця, бо пара розпускає угри і товщ на лиці. 10 хвилин парівки, опісля змити лице „бебі" милом і ніжно висушити його рушником не розтягаючи порів на лиці. Рушник тільки притискати до скіри а не розтягати ним мязи лиця і в той спосіб розтягати пори.

ЗАГАДКИ

Двоє через дорогу живуть, а один одного не бачать.

(Українська загадка).

Очі.

***

Хто в лазню йде чорний, а з лазні червоний.

Рак.

***

Така я велика, що й кінця не маю. Лежу собі тихо, нікого не займаю. Тільки мені добрі люди день і нічку топчуть груди.

Дорога.

„Кобзар" у 4 томах

Це найбільше досі видання „Кобзаря" Т. Шевченка у чотирьох великих томах можна набути в нашій книгарні. Воно вийшло за редакцією проф. Л. Білецького. Статті, пояснення до поем, життепис поета, малярські твори Шевченка в числі 50, з них 6 в кольорах. В твердій полотняній оправі. Справжня окраса і національна гордість кожного українського дому.

Ціна за всі чотири томи — **$25.00.**

Замовлення висилайте на адресу:

UKRAINIAN VOICE

P. O. Box 3629, Sta. B. Winnipeg 4, Man.

Всячина

„БАГРЯНИЦЯ"

Варт знати що: „багряниця" згадується в старих грецьких і римських документах, а також у біблійних книгах. Знаходимо там згадки про те, що королі вбиралися в плащ, який мав багряний колір. Такий плащ у церковних книгах називається „багряницею" (цього слова вживає Шевченко в своїй поезії).

По грецьки, це слово є „порфіра", а по-латинськи „пурпура". До недавна було переконання, що багряниця мала яскраво червоний колір (його тепер вживають в римській церкві кардинали). Новітні археологічні досліди над давними мозаїками показали, що багряниця мала не червоний колір, а фіолетний.

ВАЖНІ ВИНАХОДИ

Варт знати що: годинник пружиновий ваги 210 кілограмів, зробив араб у 1374 р. Кімнатні й кишенкові годинники знані щойно з 16 століття. Великі годинники ввійшли до ужитку в Англії у 1568 році.

Електричну лямпу сконструовано Едізоном у 1879 році.

Електричний мотор винайшов англієць М. Фарадей у 1832 р.

Житній хліб у Европі з'явився в 475 році.

Компас винайдено в 1200 році.

Комини в будинках почали будувати в 1236 році.

НАЙМЕНШІ ТЕЛЕВІЗОРИ

Варт знати що: найменші телевізійні апарати виготовляє тепер японська промисловість. Кожний такий апарат має 10 фунтів ваги, працює за допомогою електробатерії і може приймати 14 станцій. Ширина екрану 8 цалів.

OLEKSHY & PIDRUCHNEY
BARRISTERS,
SOLICITORS & NOTARIES
10822—82nd Ave.,
EDMONTON, ALBERTA
Phone: GE 3-0911

НАЙЩИРІШІ ПОБАЖАННЯ ПІОНЕРАМ
Українських Народніх Домів та відділам Українського Товариства Взаїмної Помочі в Канаді!
Від старого піонера у Венкувері, Б. К.
ВАСИЛЯ КНІГНІЦЬКОГО,
голова Українського Народного Дому і голова 20-го відділу Взаїмної Помочі.
Телефон п. Кнігніцького НЕ 4-2124.

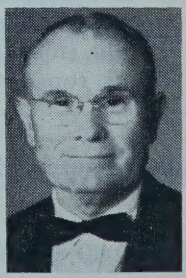

АПАРАТ ДО ПРОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІЙ МОЗКУ

Варт знати що: німецькі й американські наукові дослідники відкрили, що думки проявляються електричним хвилюванням, головно у мізку, а почасти і в решті тіла. Є вже такі апарати, що можуть зазначувати всякі людські думки, як ріжнородні електричні хвилювання от так, як наприклад на грамофоновій пластинці зазначені всякі звуки. І чим трудніше питання, над яким людина думає, тим сильніші електричні хвилювання відбуваються у її мозку й урешті тіла. Та цікаве оте, що чим слабше умово розвинена людина, тим сильніші електричні хвилювання проявляє її мозок під час думання. У талановитих людей під час думання електричні дрожання в мозку дуже дрібненькі й ледве замітні.

Апарат до прослідження функцій мозку називається енцедальограф. Він базується на засадах побудови батерії, тобто на електродах і каблях, які пропускають навіть найслабші струми. Апарат, уміщений на голові, при допомозі відповідних приладів зазначує на папері натугу струму, що його витворює мозок під час думання людини. Сума кривих ліній, зазначених на папері, дає функцію мозку. Винахідником цього апарату є психіятр Бергер.

По удосконаленню цего апарату, психологи покладають на нього великі надії. Вони сподіються, що він їм допоможе при обслідуванні таких хворіб, як неврастенія, схизофренія, і т. п.

Central Meat & Grocery Ltd.

В. ПЕРЕПЕЛЮК і СИНИ

FLIN FLON, MAN.
Box 129
Phones 3421—3422

LYNN LAKE, MAN.
Box 400
Hardware & Furniture
Phone 6-2552

КАЛЕНДАР В НАРОДІ

СІЧЕНЬ

На Новий Рік прибуде дня на заячий скік.

Якщо на Василя на деревах біло, то буде і в коморі мило.

Коли січень найгостріший, тоді рочок найплідніший.

Тріщи не тріщи — вже минули Водохрищі.

Зима біла, та не їсть снігу, а все сіно.

Зимою сонце, як мачуха: світить, а не гріє.

Січень січися, а ти до печі тулися.

ЛЮТИЙ

Місяць лютий, гостро кутий.

Питається лютий: „Чи ти добре обутий?"

На Стрітення зима з літом стрічається.

Як на Стрітення капає із стріхи, то не надійся з літа потіхи.

Лихо тому зима, в кого кожуха нема, чоботи ледащо і їсти нема що.

Зимове тепло, як мачушине добро.

В зимі кожухова латка, як рідня матка.

Дми, не дми — не к Різдву йде, а к Великодню.

Прийшов Улас (16. 2) — із печі злазь.

Масляниця — баламутка: обіцяла масла й сира, та не хутко.

Сердечний привіт

GREGORY LYSIUK

Sales Representative

NEW AND USED CARS

McLeod Motors & Equipment Ltd.

65 Larch St., SUDBURY, ONT.

Bus. Phone OS 3-9501

БЕРЕЗЕНЬ

Прийшов марець — замерз старець.

Казала баба: „Я на марець виставлю палець", та в марті й замерзла.

На Петра Вериги розбивають криги.

На Олекси риба лід розбиває, бджола в поле вилітає.

На Обрітення (12. 3.) обертається птиця до гнізда, а хлібороб до плуга.

Хто по календареві сіє, той не часто віє.

Весна — наш батько і мати: хто не посіє, не буде збирати.

Весна днем красна, а на хліб пісна.

Весна каже: уродю, а осінь каже: а я подивлюсь.

У великім пості не ходи у гості.

КВІТЕНЬ

Квітень з водою — май з травою.

Теплий квітень, мокрий май — буде у стодолі рай.

Діду, діду, сій ячмінь, бо вже тій зимі амінь.

ПРИСЛІВЯ

Не питай старого, а питай бувалого.

(Українське прислівя).

Старого горобця на полові не обдуриш.

(Українське прислівя).

Мерзлякуватому й на печі холодно.

(Українське прислівя).

Лихий чоловік у громаді — що вовк в отарі.

(Українське прислівя).

З добрим дружись, а лихого стережись.

(Українське прислівя).

Добрий собака на вітер не гавка.

(Українське прислівя).

Хто землі дає — тому й земля дає.

Виореш мілко, а посієш рідко, то й вродиться дідько.

Не доженеш і конем, що запізниш одним днем.

Птахи з-за моря вертають, плуги з полем розмовляють.

Прийде тиждень вербовий — бери в дорогу віз дубовий.

Тоді просо засівається, як глухий дуб розвивається.

У погоду і смутний веселим буває.

Степ, луги, гаї — розкоші мої.

ТРАВЕНЬ

Сухий март, мокрий май — буде хліб, як гай.

Як в маю дощ не впаде, то й золотий плуг нічого не виоре.

Святий Юрій по полю ходить, хліб-жито родить.

До Миколи ніколи не сій гречки, не стрижи овечки.

Як на Юрія дощ і грім — буде радість людям всім.

На Юрія сіна кинь та й вола закинь.

К Великодню сорочка хоч маленька, аби біленька, а к Різдву хоч сирова, аби нова.

ЧЕРВЕНЬ

Червень тому зелениться, хто роботи не ліниться.

На Зелені Свята літо починається, а на Іллі кінчається.

До Святого Духа не скидай кожуха, а по Святому Дусі ходи далі в кожусі.

Де господар не ходить, там нивка не родить.

Хто в літі гайнує, той в зимі голодує.

З поганої трави не буде доброго сіна.

ЛИПЕНЬ

Як до Івана просо з ложку, то буде і в ложку.

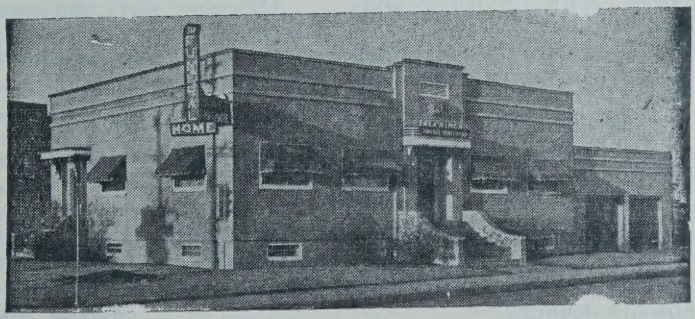

Одиноке УКРАЇНСЬКЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ в АЛБЕРТІ

В годину смутку по втраті особи в родині, приятеля чи знайомого — удавайтеся за совісною і ввічливою обслугою в похороненні, бальзамуванні й в закупленні домовини та нагробних хрестів з міста чи фарми до:

PARK MEMORIAL FUNERAL DIRECTORS

9709-111 Ave., Phones GA 2-2331, GA 4-1633, Edmonton, Alta.

Філії в таких містах Алберти:

Vegreville, Ph. 2011; Lamont, Ph. 53; Vilna, Ph. 13; Smoky Lake, Ph. 16; Myrnam, Ph. 37 or 51; Mayerthorpe; Wildwood

В. М. Смолик, управитель

Годуй бджолу до Івана — зробить з тебе пана.

Петрівка — на хліб катівка.

Дочекались Луки: ні хліба, ні муки.

В липні на дворі пусто, а на полі густо.

На святого Прокопа є на полі вже копа.

Улітку дощ іде не там, де ждуть, а там, де жнуть, не там, де просять, а там, де косять.

СЕРПЕНЬ

У серпні спина мліє, а зерно зріє.

На Іллі — новий хліб на столі.

Спасівка — ласівка, а Петрівка — голодівка.

До Спасівки бджола на пана робить, а в Спасівку на себе.

Прийшов Спас — держи рукавиці про запас.

Летить літо, мов на крилах.

Прийде літо, то є розмаїто, а прийде зима — нічого нема.

Як прийде Ілля, так наробить у полі гнилля.

У серпні серпи гріють, а вода холодить.

У серпні хліборобові три роботи: і косити, і орати і сіяти.

ВЕРЕСЕНЬ

Восени і горобець багатий.

Осінь — наша мати: і жебрака нагодує.

Перша Пречиста жита засіває, а друга поливає.

Прийшла друга Пречиста — взяла комаря нечиста.

Восени: обмок як вовк, обкис як лис, а змерз як пес.

Як прийде Пречиста. стане дівка речиста.

ЖОВТЕНЬ

Покрова всю землю листом покрила.

Прийшла Покров — натопи хату без дров.

Хто сіє по Покрові — не буде дати що корові.

Прийшла третя Пречиста — на дворі стало чисто.

Свята Покровонько, покрий мені головоньку.

ЛИСТОПАД

Кузьма - Дем'ян — Божий коваль: заковує землю морозом.

Іде зима, а кожуха нема.

До Дмитра дівка хитра. а по Дмитрі хоч каглу витри.

Як іній на Пилипа, буде овес, як липа.

Святий Юрій приносить літо, а Дмитро зиму.

Коли хочеш лози, то в Пилипівку вози.

У Пилипівку день до обіду.

ГРУДЕНЬ

Грудневе тепло, як мачушине добро.

У грудні заяць бідний, а ловець багатий.

Варвара постеле, Сава погладить, а Микола стукне.

Зимова днина така: тень, тень та й минув день.

На святу Катерину ховайся під перину.

Варвара шматок ночі обірвала, а дня приточила.

Будучина триває довго.

(де-Голь).

Сила малих у тому, що вони виграють великих, одне проти одного.

(Франсуа Моріяк, французький письменник).

Відколи існують люди, вони лаяли сучасність і хвалили минуле.

(Альберто Моравія, італійський письменник).

Коли б всі люди були вдоволені, не було б поступу.

(М. Керетінг, американський винахідник).

ЗМІСТ

Стор.

Б. Лепкий: М. Лисенкові 4
М. Рильський: Микола Лисенко 5
Календарні справи ..... 6—29
Український історичний календар 30
В. Самійленко: Україні 37
С. Волинець: Літопис Української Революції і державного будівництва 38
В. Винниченко: „Антономія і контрибуція" 55
С. В.: Езоп і його байки 57
Д. Загул: „Я чую пісню" (поезія) 58
Козацькому роду нема переводу — монтаж з повісті О. Ільченка 59
Д. Загул: „Коли на долоню наклоню чоло..." (поезія) 68
Д. Загул: Отчизно дорога! (поезія) 83
А. Качор: Кредитова кооперація в Канаді й ЗДА 85
Гумор 88
М. Зощенко: Аристократка (оповідання) 89
В. Кобилянський: Гей, Брати... (поезія) 91
Адв. Ю. Буряк: Чи ви вже зробили своє завіщання? 94
Д. Загул: „Як деколи здрімається..." (З циклю „Коломийки") 96
М. Стечишин: Шляхи і етапи московських завоювань 97
Л. Мартович: За межу (оповідання) 109
Ю. Словацький: Гимн (поезія) 111
А. Чехов: Оратор (оповідання) 113
М. Грушевський: Звичайна схема „русскої" історії 117
В. Кобилянський: О, не дивись на світ... (поезія) 125
С. В.: Назви місцевостей рідного краю 126
П. С.: Американський Гайдамака (уривки зі споминів) 137
Як виготовляти звіт про свій прибутковий податок (К. С.) 149
Усміхнімось 152
М. Зощенко: Нервові люди (оповідання) 153
М. Стечишин: Роля арабських цифр у розвитку цивілізації 156
М. Коцюбинський — нарис 159
М. Коцюбинський: Пятизлотник (оповідання) 160
Коломийки 174
Поради для збереження здоров'я 178
Незалежна Африка 183
Косметичні поради 184
Всячина 186
Календар в народі 188

Редактор Календаря-Альманаха — **Степан Волинець**

Ілюстрація на обкладинці. річка Елбов в Алберті.

INDEX OF ADVERTISERS

	Page
Baryluk & Genik, Winnipeg	157
Bassie, Kempo, Hochachka & Shewchuk, Edmonton	184
Bohonos Wm. J., Winnipeg	149
Buriak J., Winnipeg	150
Central Meat & Grocery Ltd. Flin Flon and Lynn Lake	187
Charles Drug, Winnipeg	149
City Hydro, Winnipeg	173
Cloverleaf Motel, Oshawa	177
Consistory Church Goods Supply	179
Cropo Funeral Chapel, Winnipeg	144
Decore, Koshuta, Sully, Broda & Kawulych, Edmonton	183
De Fehr C. A. & Sons Ltd.	155
Empire Pharmacy, Winnipeg	147
Federal Grain Limited, Winnipeg	158
Five Roses Flour	167
Flamingo Motel, Winnipeg	142
The Great-West Life Assurance Company	176
The Herald	171
Hnidan J. R., Winnipeg	153
Independent Fish Co., Ltd., Winnipeg	144
Jack's Food Bar, Winnipeg	141
Jackson & Barnard, Sudbury	168
Karpatia Restaurant, Edmonton	184
King's Hotel, Winnipeg	148
Knihnicky Wasyl, Vancouver	186
Lazarowich P. J., Edmonton	182
Lougheed's Ltd., Sudbury	182
Lysiuk Gregory, Sudbury	188
M. & S. Meat Market, Winnipeg	158
Manitoba Dairy and Poultry Co-operative Ltd.	169
Manitoba Pool Elevators	162
Maple Leaf Mills Limited	164
Marion Hotel, St. Boniface	163
Masciuch Y. O., Winnipeg	151
Melnyk Bros. Ltd., Winnipeg	139
Melnyk Dr. D., Edmonton	184
Montreal Fur Co., Winnipeg	154
Motor City Bowling Ltd., Oshawa	177
National Foodland, Winnipeg	153
National Grain Company Limited	Outside back cover
Olekshy & Pidruchney, Edmonton	186
Northern Hotel, Winnipeg	147
Palm Dairies Ltd., Sudbury	181
Paquette J. T. & Sons Ltd., Sudbury	166
Park Memorial Funeral Directors, Edmonton	189
Riviera Restaurant, Edmonton	182
Royal Motors Limited	Outside back cover
Rudyk Lumber Co., Winnipeg	148
Sawula & Pilutik, Winnipeg	149
South Side Memorial Chapel Ltd., Edmonton	181
Stafford Foods Ltd.	165
Standard Investment Co., Winnipeg	151
Strell's Pharmacy, Winnipeg	148
Sudbury P. & C. Co-op. Dairy Ltd.	182
Sudbury Steam Laundry Ltd.	170
Tokaryk Dr. G., Sudbury	168
Ukrainian Book Store, Edmonton	178
Ukrainian Fraternal Society of Canada	Inside front cover
Ukrainska Knyha, Winnipeg	156
United Grain Growers	160
Vega Overseas Parcel Service Ltd., Winnipeg	141
Verchomin & Holubitsky Drs., Edmonton	177
Western Cabinet Ltd., Edmonton	178
Winnipeg Wholesale Grocery, Wpg	149
Yanda & Gregory, Edmonton	177
Zakus Dr. P., Winnipeg	139
Zawidoski Funeral Home, Winnipeg	148

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ і ПОШИРЮЙТЕ

"УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС"

Перший народний часопис в Канаді — піонер громадського й культурного життя в цій країні.

„УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС" приносить вісті з різних сторін світу і рекордує важливі події української еміґрації, а також і на рідних землях.

Статті на різні теми, спеціяльна літературна сторінка, Відділ „Довкола Дому", „З царини знання й науки", Відділ для фармерських справ і Відділ для Молоді, — все це дає різнородний, повчаючий і цікавий матеріял для всіх членів української родини.

Передплата в Канаді **$5.00,** поза Канадою **$5.50.**

UKRAINIAN VOICE

Box 3629, Sta. B., WINNIPEG 4, Manitoba, Canada.

ДРУКАРНЯ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ"

ДО ВАШИХ ПОСЛУГ!

ДРУКАРНЯ УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ завжди готова точно і солідно послужити вам у всіх ваших друкарських потребах.

ДРУКИ: ДЛЯ БИЗНЕСОВИХ ФІРМ,
ДЛЯ ПРОФЕСІОНАЛІВ,
ДЛЯ ОСОБИСТИХ ПОТРЕБ,
ДЛЯ ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД,
ДЛЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ,
ДЛЯ ШКІЛ І МУНІЦИПАЛІВ.

Для ДРУКАРНІ „УКРАЇНСЬКОГО ГОЛОСУ" найменша друкарська робота є важна. Вона приспособлена виконати все, що входить в обсяг друкарської штуки. Вдавайтеся особисто або листовно на адресу друкарні:

TRIDENT PRESS LTD.

212 Dufferin Avenue

P. O. Box 3629, Sta. B., Winnipeg 4, Manitoba.

B36521

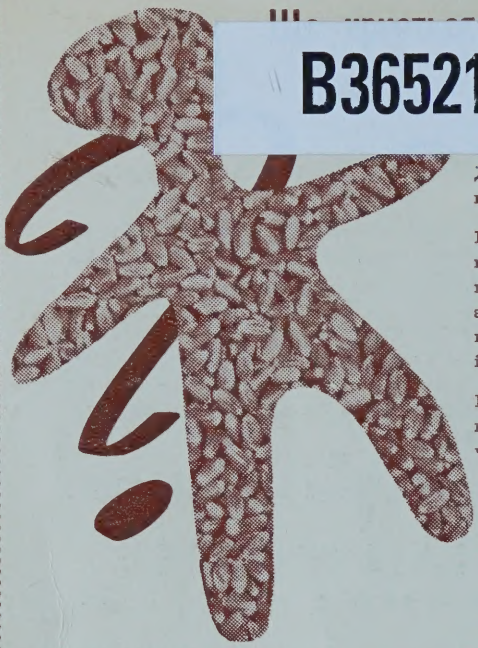

Що користується збіжевою особою?

мільйони долярів вартости
і невидимих активів.
Додайте ще щось, що не має собі ціни —
напрямні компанії.

Напрямні компанії, що ставлять услугу
костумерам понад все інше, поєднуються
перфектно із засадами доброго
збіжевого торгівця, відображуються
корисно в його бизнесі —
і в бизнесі його компанії.

Бизнес Нешонал Ґрейн зріс
в шість разів стільки від
часу постання фірми 60 років тому.

...SERVING AGRICULTURE

National Grain
COMPANY LIMITED
WINNIPEG REGINA SASKATOON CALGARY EDMONTON

ОБСЛУГА — ЦЕ НАША СПЕЦІЯЛЬНІСТЬ

Телефон JU 2-4733

ROYAL MOTORS LIMITED

1020 Main St., at Manitoba WINNIPEG

в тому ми спеціялізуємо.
Автоматична трансмісія і направа моторів —

LUBRICATIONS — TIRES — TUNE-UP — TOWING

БЕЗПЛАТНІ КОШТОРИСИ.

JOHN LYSAK, President